

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"ץ שליט"א

פרשת
עקב
ט"ז – כ"ב מנחם אב תשפ"ה

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב, עיר שומרי הלשון, עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'

או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ״ק אדמו״ר עט״ר
מוהרא״ש
ר׳ אליעזר שלמה בן
ר׳ מנחם זאב זי״ע

לזכות מורנו ורבנו הרה״צ
ר׳ יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט״א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ״ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלְמוּד:
לְמוּד הַבַּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יִהְיֶה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָּלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מְשִׁיחַ־צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית־מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

אמר רבי הילל **לא נצרכה אלא** שיש לו – לישראל שותפות בה. והא גופה לא אצטריך לאשמועינן, דהא נמי פשיטא שאינו יכול לבטל חלקו של גוי, שאפילו שלו אין יכול לבטל, אלא למידק מינה: ישראל הוא דלא מבטל חלק הגוי אבל גוי יכול לבטל חלק עצמו, ולא אמרינן: כי היכי דחלקו של ישראל לא בטיל חלק של גוי נמי לא בטיל. שיש לו לגוי בה שותפות – אפילו ביטל גוי חלקו, ההוא דישראל לא בטיל. וקא **משמע לן ישראל אדעתא דנפשיה פלח** – ולא תלי בדעת גוי. **משנה פחמה** – מיעבה בקורנס. **נירה** – בטיט. **חופר** והשלך. **אינה במילה** – דלפום שעתא רתח עלה והדר פלח לה. כל הני ביטולי בגוי קמיירי. **גמרא שפחמה בפניה** – וקלקל צורתה. **מנהני מילי** – דהדר פלח לה. **וקלקל בטלבו** – מקלל את עבודה זרה שלו ומבזה אותה. **ופנה למעלה** – חוזר לבו למעלה לשמים. **ואל ארץ יביט** – חוזר ועובד עבודה זרה שלו. **זעירי משמיה דרבי יוחנן ורבי ירמיה בר אבא משמיה דרב** – פליגי בטעמא דמתניתין. סתם לוקחי מתכת צורפים הן. **בצורף גוי** – שמכרה גוי לצורף חבירו – התם לבטלי' דבר דלא בטלה, דסבר המוכר: כיון דלוקח זה גוי הוא פלח לה ולא תבר לה. **אבל מכרה גוי לצורף ישראל** – מסתמא בטלה מדעתיה, דמידע ידע דהאי תבר לה. **נראין דבריי שמכרה לחבלה** – דביטל. **ודברי חבריי** – דלא ביטל, כשמוכרה לעובדה. ומדקתני: נראין דברי בהא, אבל דברי חבריי אין נראין בה – מכלל דחבריה נמי בלחבלה פליגי, ומדקאמר: נראין דברי חבריי בלעובדה אבל דבריי אין נראין בה – מכלל דאיהו נמי עלה פליג. והכי קאמר: אני שמעתי בשתיהן ביטל, והן שמעו בשתיהן לא ביטל, ונראית שמועתי משמועת חבריי בלחבלה, ושמועת חבריי משמועתי בלעובדה. **אלימא לחבלה ממש** – שנתנה על מנת לחבלה. **מאי טעמא דמאן דאמר ביטל** – בלעובדה? הא בהדיא אמר ליה לשם עבודה זרה, אלמא לא אפקיה מורב מכלל עבודה זרה! **ומאי טעמא דמאן דאמר לא ביטל** – בלחבלה? הא ודאי בטלה מדעתיה! **ומני צורף ישראל** – והאי תימא אמר: האי צורף ישראל הדר מובין לה לגוי ופלח לה. ורבי סבר: כיון דצורף ישראל הוא, מידע הוי דאי הוא גוי דסתמא חבולי מחביל לה ומתיכה בכור. **לא** – לעולם בצורף ישראל אפילו לרבנן ביטל, והאי דקאמר רבי: נראין דבריי בשמכרה לחבלה – לאו דפליגי רבנן עליה, דנימא נראין דבריי לשומעי מחלוקתינו מדברי חבריי. אלא רבי לפרושי פלוגתייהו אתא, ולאשמועינן בצורף גוי הוא דפליגי, והכי קאמר: נראין דבריי לחבריי ומודים הם לי בשמכרה למי שעתיד לחבלה, שדברי חבריי בשמכרה לעובדה הן. ולישנא דמלתא דיקא רבי, מדלא קתני "נראין דברי חבריי" אלא: "ודברי חבריי", מכלל ד"נראין" דרישא לחבריה קאמר דנראין. הלכך, אי הוה תני סיפא "נראין" הוה משמע: נראין דברי חבריי לי בלעובדה, ואם בן במאי פליגי? **נירוטאות** = שברי כספים. **אם עד שלא נתן מעות משך יחזור** – לגוי ויבטלנה, ואחר כך אם ירצה יקדנה ממנו. ואף על גב דמשך, לא אמרינן עבודה זרה של ישראל היא ואינה בטילה, דלא ידע שיש בהן עבודה זרה. **אם משנתן מעות משך** – יוליך הנאה לים המלח, ואין רשאי להחזירה לגוי וליטול מעותיו. ואף על גב דמשיכה בטעות הואי, כיון דיהב דמי, כי הדר שקלינהו מיחזי כמאן דמזבן. אלמא, אף על גב דזבין גוי לישראל קתני אסורה דלא בטלה. **אי אמרת בשלמא בו' אלא אי אמרת לצורף ישראל דברי הכל בטלה הא** – מתניתין דישראל הוי לוקח, ותקנו: יוליך לים המלח, מנ"ל? **שאני התם** – דהאי גוי אדעתא דעבודה זרה לא זבין, לא ידע שיש שם עבודה זרה. אבל היכא דזבין עבודה זרה לבדה לצורף ישראל – דברי הכל ביטלה מדעתו. **לוה עליה** – גוי, אפילו מצורף ישראל. **או שנפלה עליה מפולת** – ואינו חש לפנותה. **או שגנבוה לימטו** – ואינו מחזר אחריה.

אבל בצורף ישראל – לאו דווקא צורף, דאפילו שאינו צורף נמי, דכל ישראל לגבי עבודה זרה כצורפין, מדמותיב מהלוקח גרוטאות, ואי כשאינו צורף אסור מאי קפריך? דלמא בשאינו צורף איירי? אלא איירי דנקט צורף גוי נקט נמי צורף ישראל. **או** דלמא בין בזו ובין בזו מחלוקת – פירוש, והכי קאמר: אף בצורף ישראל. הרב רבינו יהודה בן נתן גריס: תיקו, והדר גריס: מיתיבי אמר רבי נראין בו', ומותיב למאן דאמר מחלוקת בצורף גוי, אלמא בין בזו ובין בזו מחלוקת. אבל ליבא למימר דלמימשט בעיין אתי וקא מוכח דבתרוייהו פליגי, כדמשמע מתוך פירוש הקונטרס, דאם כן כי קמשני לדחות שאין דוקא ולא פליגי אלא בחדא בלומר לצורף גוי, אם כן תקשי למאן דאמר בצורף ישראל פליגי, והוה ליה למימר: תינח למאן דאמר בצורף גוי מחלוקת, אלא למאן דאמר בצורף ישראל דוקא מחלוקת היכי לישני? דאין לומר דלישנו: נראין דברי לי במכרה לחבלה ודברי חבריי במכרה לעובדה, דהכי הוה ליה לשנויי, ועוד, דאין זה מענין מקומות אחרים, ב"המוכר הספינה" (בבא בתרא עט, א) גבי הקדש, וכן בפרק קמא דחולין (יב, א) גבי אשפה שבשוק, ומיהו יש ליישב הגירסא כמו שהיא בספרים ובפירוש הקונטרס. ובא לפשוט הבעיא, וקאמר הכי: תא שמע אמר רבי נראין בו', אלמא בצורף ישראל נמי פליגי, ואיפשיטא בעיין דבין בזו ובין בזו פליגי, ותקשי למאן דאמר בצורף גוי דוקא פליגי, דלא אתיא ברייתא כפשיטתו! ודחי: כלומר, אפילו למאן דאמר דבצורף גוי דוקא פליגי יש לפרש הברייתא כן. ומיהו הפשיטות לא נדחית, דלמאן דאמר בצורף ישראל פליגי והא אף בצורף ישראל קאמר. ונראה לי דזהו עיקר, דזהאי הפשיטות לא נדחית, דלגירסת הרב רבינו יהודה בן נתן נמי יש להקשות: אמאי קאמר "תיקו"? הא במאן דאמר בצורף ישראל מחלוקת אי אפשר ליישב הברייתא אם לא שאמר בין בזו ובין בזו מחלוקת! ולא קשיא דקאמר "תיקו" ופשיט בתר הכי, דהכי אשכחן בפרק בתרא (עבודה זרה סח, א) גבי בעיא דפוגם מעיקרא מחלוקת, דקיימא בתיקו ובתר הכי פשיט ליה.

דְּרַבִּי וולֹם: **לֹא נִצְרְכָה, שֶׁיֵּשׁ** לוֹ **בָּהּ שׁוּתָּפוּת, וְקָא מַשְׁמַע לָן: יִשְׂרָאֵל הוּא דְּלָא מְבַטֵּל דִּנְכָרֵי, אֲבָל נָכְרִי דִּנְפַשֵּׁיהּ מְבַטֵּל. אֵיפָא דְּמִתְנֵי לָהּ אֲפָרְיֵיתָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא אוֹמֵר: עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵין לָהּ בִּטּוּל עוֹלָמִית. מַאי "עוֹלָמִית"? אָמַר רַבִּי הִילֵּל בְּרֵיהּ דְּרַבִּי** וולֹם: **לֹא נִצְרְכָה, אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ** לוֹ **לַגּוֹי בָּהּ שׁוּתָּפוּת, וְקָא מַשְׁמַע לָן, דִּישְׂרָאֵל אַדַּעְתָּא דְּנַפְשֵׁיהּ פָּלַח. משנה כֵּיצַד מְבַטְּלָהּ? קָטַע רֹאשׁ אָזְנָהּ, רֹאשׁ חוֹטְמָהּ, רֹאשׁ אֶצְבָּעָהּ. פְּחָמָהּ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא חִיסְּרָהּ - בִּיטְּלָהּ; רָק בְּפָנֶיהָ, הִשְׁחִין בְּפָנֶיהָ, גֵּרְרָהּ, זָרַק בָּהּ אֶת הַצּוֹאָה - הֲרֵי זוֹ אֵינָהּ בִּטֵּילָה. מְכָרָהּ אוֹ מִשְׁכְּנָהּ - רַבִּי אוֹמֵר: בִּיטֵּל, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא בִיטֵּל. גמרא** כִּי לֹא חִיסְּרָהּ **בְּמַאי בִּיטְּלָהּ? אָמַר רַב זֵירָא: שִׁפְחָמָהּ בְּפָנֶיהָ. "רָקַק בְּפָנֶיהָ, וְהִשְׁחִין בְּפָנֶיהָ". מְנָהֲנֵי מִילֵּי? אָמַר חִזְקִיָּה, דְּאָמַר קְרָא: "וְהָיָה כִּי יֵרֵעַ וְהִתְקַצַּף וְקִלֵּל בְּמַלְכּוֹ וּבֵאלֹהָיו וּפָנָה לְמָעְלָה", וְכִתִיב בַּתְרֵיהּ: "וְאֶל אֶרֶץ יַבִּיט וְהִנֵּה צָרָה וַחֲשֵׁכָה" וגו', דְּאַף עַל גַּב דְּקִלֵּל מַלְכּוֹ וֵאלֹהָיו וּפָנָה לְמַעְלָה - "אֶל אֶרֶץ יַבִּיט". "מְכָרָהּ אוֹ מִשְׁכְּנָהּ, רַבִּי אוֹמֵר: בִּיטֵּל" וכו'. וְעַיְּרִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, וְרַבִּי יִרְמְיָה בַּר אַבָּא אָמַר רַב, חַד אָמַר: מַחֲלוֹקֶת - בְּצוֹרֵף גּוֹי, אֲבָל בְּצוֹרֵף יִשְׂרָאֵל - דִּבְרֵי הַכֹּל בִּיטֵּל; וְחַד אָמַר: בְּצוֹרֵף יִשְׂרָאֵל מַחֲלוֹקֶת. אִינִיָּא לְהוּ: בְּצוֹרֵף יִשְׂרָאֵל מַחֲלוֹקֶת, אֲבָל צוֹרֵף גּוֹי דִּבְרֵי הַכֹּל לֹא בִיטֵּל, אוֹ דִלְמָא בֵּין בָּזֶה וּבֵין בָּזֶה מַחֲלוֹקֶת! תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רַבִּי: נִרְאִין דִּבְרֵי כְּשֶׁמְּכָרָהּ לְחַבָּלָה, וְדִבְרֵי חֲבֵירַי כְּשֶׁמְּכָרָהּ לְעוֹבְדָהּ; מַאי "לְחַבָּלָה" וּמַאי "לְעוֹבְדָהּ"? אִילֵּימָא "לְחַבָּלָה" - לְחַבָּלָה מִמָּשׁ, "לְעוֹבְדָהּ" - לְעוֹבְדָהּ מִמָּשׁ, מַאי טַעְמָא דְּמַאן דְּאָמַר: בִּיטֵּל, וּמַאי טַעְמָא דְּמַאן דְּאָמַר לֹא בִיטֵּל? אֶלָּא לָאו "לְחַבָּלָה" - לְמִי שֶׁעָתִיד לְחַבְּלָהּ, וּמַאי "לְעוֹבְדָהּ" - לְמִי שֶׁעָתִיד לְעוֹבְדָהּ, וּמַאי? צוֹרֵף גּוֹי; וְשָׁמַע מִינָּהּ: בֵּין בָּזֶה וּבֵין בָּזֶה מַחֲלוֹקֶת! - לָא, הָכִי קָאָמַר, אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דִּבְרֵי לַחֲבֵירַי כְּשֶׁמְּכָרָהּ לְחַבָּלָה, וּמַאי? צוֹרֵף יִשְׂרָאֵל, שֶׁאַף חֲבֵירַי לֹא נֶחְלְקוּ עָלַי אֶלָּא כְּשֶׁמְּכָרָהּ לְעוֹבְדָהּ, אֲבָל לְחַבָּלָה - מוֹדוּ לִי. מֵיתִיבִי: הַלּוֹקֵחַ גְּרוּטָאוֹת מִן הַגּוֹיִם וּמָצָא בָּהֶן עֲבוֹדָה זָרָה, אִם עַד שֶׁלֹּא נָתַן מָעוֹת מִשְּׁכָר - יַחֲזִיר, אִם מִשֶּׁנָּתַן מָעוֹת מִשְּׁכָר - יוֹלִיךְ לִים הַמֶּלַח; אִי אִמְרַתְּ בְּשֶׁלָּמָא בְּצוֹרֵף יִשְׂרָאֵל מַחֲלוֹקֶת, הָא מַנִּי? רַבָּנַן הִיא, אֶלָּא אִי אִמְרַתְּ בְּצוֹרֵף גּוֹי מַחֲלוֹקֶת, אֲבָל בְּצוֹרֵף יִשְׂרָאֵל דִּבְרֵי הַכֹּל בִּיטֵּל, הָא מַנִּי? שָׁאנֵי הָתָם, דְּאַדַּעְתָּא דִּגְרוּטָאוֹת זַבֵּין, אַדַּעְתָּא דַּעֲבוֹדָה זָרָה לָא זַבֵּין. תָּנוּ רַבָּנַן: לָוָה עָלֶיהָ, אוֹ שֶׁנָּפְלָה עָלֶיהָ מַפּוֹלֶת, אוֹ שֶׁגְּנָבוּהָ לִיסְטִין, אוֹ שֶׁהֲנִיחוּהָ הַבְּעָלִים וְהָלְכוּ לְמְדִינַת הַיָּם,

אם עתידין לחזור במלחמת יהושע אינה בטלה עולמית – הא דנקט "עולמית" – משום מסקנא דאגב אורחיה קא משמע לן בדרב יהודה, משום דהויא עבודה זרה של ישראל בדמסיק, דאלו עבודה זרה של גוי יש לה ביטול, והא דהאי גוי שהניח עבודה זרה, אף על פי שדעתו היה לחזור ולא בטלה יכולה להתבטל על ידי גוי אחר. ומה שפירש רש"י נמי בסמוך: דרי היא במלחמת יהושע שדימו הגוים לחזור – לא פירש כן אלא ליישב הלשון של "דרי היא במלחמת יהושע", כי אותה אינו תלוי שדימו לחזור במה שלא נתבטלה לעולם, אלא מפני שעבדום לדעת ישראל כדמסיק, אלא בכך דומה, כלומר דעתם לחזור, כמו שהיו האמוריים דעתם לחזור. ולהכי פריך: למה לי למתלא במלחמת יהושע, כיון שטעם מלחמת יהושע אינוי תלוי בדעתם לחזור אלא משום שעבדום לדעת ישראל; ומסיק: כדרב יהודה, ואהא ודאי קאי "עולמית" כדפרישית לעיל. **דאי** תנא לוה הוה אמינא מדלא זבנה לא בטלה – משמע דאתיא כרבי, דאי לרבנן אפילו זבנה לא בטלה. ועוד, מדתלי טעמא בעתידין לחזור, דאי לרבנן – אפילו אינן עתידין לחזור לא עדיף ממכרה. ומכאן יש להוכיח דהא דאמר לעיל: משכנה דביטל לרבי – דהיינו כיון שנשתקעה, דאי לא נשתקעה מודה רבי דלא בטיל, כיון דדעתו לחזור. **ובא** גוי והשתחוה – פירוש: לאותה לבינה עצמה שזקף הישראל. אבל בא הגוי וזקף אחרת והשתחוה לה אינה נאסרת, דלמא לא ניחא ליה לישראל אלא באותה שזקף. ודלא כפירוש רבינו שמואל. **והולכים** דרך אחרת – והכומרים שעבדום לא עשאום עבודה זרה אלא לצורך המלכים, וכשרואין שאין המלכים חושטין בהם גם הם מבטלים אותם.

אמר

אם עֲתִידִין לַחֲזוֹר כְּמִלְחֶמֶת יְהוֹשֻׁעַ - אֵינָהּ בְּטֵילָה. וּצְרִיכָא, דְּאִי תְּנָא לָוֶה עָלֶיהָ - מִדְּלָא זַבְנָהּ לָא בְּטְלָה, אֲבָל נָפְלָה עָלֶיהָ מִפּוֹלֶת, מִדְּלָא קָא מְפַנֵּי לָהּ - אֵימָא בְּטוּלֵי בְּטְלָה, צְרִיכָא; וְאִי תְּנָא נָפְלָה עָלֶיהָ מִפּוֹלֶת, מִשּׁוּם דְּסָבַר: הָא מִנַּחַת, כָּל אֵימַת דְּבָעֲנָא לָהּ שְׁקֵילְנָא לָהּ, אֲבָל גְּנָבוּהָ לִסְטִים, מִדְּלָא קָא מְהַדַּר אַבָּתְרָהּ בְּטוּלֵי בְּטְלָה, צְרִיכָא; וְאִי תְּנָא גְּנָבוּהָ לִסְטִים, מִשּׁוּם דְּסָבַר: אִי גּוֹי שָׁקֵיל לָהּ - מִפְּלַג פָּלַג לָהּ, אִי יִשְׂרָאֵל שָׁקֵלָהּ - אַיְידֵי דְּדַמְיָא יְקָרִין מְזַבֵּין לָהּ לְגוֹי וּפָלַג לָהּ, אֲבָל הֲנִיחוּהָ הַבְּעָלִים וְהָלְכוּ לְמִדִּינַת הַיָּם, מִדְּלָא שָׁקְלוּ בְּהַדֵּיהוּ בְּטוּלֵי בְּטְלָה, צְרִיכָא. **אִם עֲתִידִין לַחֲזוֹר כְּמִלְחֶמֶת יְהוֹשֻׁעַ - אֵינָהּ בְּטֵילָה.** מִידֵּי מִלְחֶמֶת יְהוֹשֻׁעַ מִיהַדַּר הַדּוּר? - הָכִי קָאָמַר: **אִם עֲתִידִין לַחֲזוֹר - הֲרֵי הוּא כְּמִלְחֶמֶת יְהוֹשֻׁעַ** וְאֵין לָהּ בְּטוּלָה. - וְלָמָּה לִי **לְמֵימְרֵי כְּמִלְחֶמֶת יְהוֹשֻׁעַ?** - מִלְּתָא אַגַּב אוֹרְחָא קָא מַשְׁמַע לָן, כִּי הָא דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: יִשְׂרָאֵל שֶׁזָּקַף לִבְיֵנָה לְהִשְׁתַּחֲוֹת לָהּ, וּבָא גּוֹי וְהִשְׁתַּחֲוָה לָהּ - אֲסָרָהּ. מְנָלַן דַּאֲסָרָהּ? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: בְּתְחִילָּה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, דְּאָמַר רַחֲמָנָא: **"וַאֲשֵׁרֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ"**, מִכְּדֵי יְרוּשָּׁה הִיא לָהֶם מֵאֲבוֹתֵיהֶם - וְאֵין אָדָם אוֹסֵר דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ!

וְאִי מִשּׁוּם הָנָךְ דְּמַעְקְרָא - בְּבִיטוּלָא סָגֵי לְהוּ! אֶלָּא מִדְּפָלְחוּ יִשְׂרָאֵל לְעֻלָּא גָּלוּ אַדַּעְתַּייהוּ דִּינְיָא לְהוּ בְּעַבּוֹדָה זָרָה, וְכִי אָתוּ גּוֹיִם שְׁלִיחוּתָא דִּידְהוּ עֲבָדִי; הָכִי נַמִי יִשְׂרָאֵל שֶׁזָּקַף לִבְיֵנָה, גָּלְיָא דַּעְתַּיהּ דִּינְיָא לֵיהּ בְּעַבּוֹדָה זָרָה, וְכִי אָתָא גּוֹי וּפָלַח לָהּ, שְׁלִיחוּתָא דִּידֵיהּ קָעָבֵיד. - וְדִלְמָא בְּעָגֵל הוּא דִּינְיָא לְהוּ; בְּמֵידֵי אַחֲרִינָא לָא! - אֲמַר קְרָא: "אֱלֹהֵי אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל", מַלְמֵד שֶׁאִיווּ לָאֱלוֹהוּת הַרְבֵּה. - אֵימָא: כָּל דַּבְּהַדֵּי גַּלְגַּל נִיתְּסְרוּ, מִפָּאן וְאֵילָךְ נִישְׁתְּרֵי? - מַאן מוֹכַח. **משנה** עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהִנִּיחוּהָ עוֹבְדֶיהָ, בְּשָׁעַת שָׁלוֹם - מוּתֶּרֶת, בְּשָׁעַת מִלְחָמָה - אֲסוּרָה. בֵּימוֹסְיוֹאוֹת שֶׁל מְלָכִים - הֲרֵי אֵלּוּ מוּתָּרוֹת, מִפְּנֵי שֶׁמְּעַמְּדִין אוֹתָהּ בְּשָׁעָה שֶׁהַמְּלָכִים עוֹבְרִים. **גמרא** אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה בַּר אַבָּא אָמַר רַב: בֵּית נִמְרוֹד - הֲרֵי הִיא כַּעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהִנִּיחוּהָ עוֹבְדֶיהָ בְּשָׁעַת שָׁלוֹם, וּמוּתֶּרֶת; אַף עַל גַּב דְּכִי בְּדָרְיָנוּהָ רַחֲמָנָא בְּשָׁעַת מִלְחָמָה דְּמֵי, אִי בָּעֲיָא לְמֵימְרֵי הָדוּר, מְדְּלָא הָדוּר בְּטוּלֵי בְּטְלָה. "בֵּימוֹסְיוֹאוֹת שֶׁל מְלָכִים - הֲרֵי אֵלּוּ מוּתָּרוֹת". וְכִי מִפְּנֵי שֶׁמְּעַמְּדִין אוֹתָהּ בְּשָׁעָה שֶׁהַמְּלָכִים עוֹבְרִין מוּתֶּרֶת? אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הָכִי קָאָמַר: מִפְּנֵי שֶׁמְּעַמְּדִין אוֹתָן בְּשָׁעָה שֶׁהַמְּלָכִים עוֹבְרִין, וּמַלְכוּת מְנַיְחִין דֶּרֶךְ זוֹ וְהוֹלְכִין בְּדֶרֶךְ אַחֶרֶת. כִּי אָתָא עוּלָּא, יָתֵיב אֲבִימָא פְּגִימָא. אָמַר לֵיהּ רַב יְהוּדָה לְעוּלָּא, וְהָא רַב וּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: בֵּימוֹס שֶׁנִּפְגַּם - אָסוּר! וַאֲפִילּוּ לְמַאן דְּאָמַר: אֵין עוֹבְדִים לְשֵׁבָרִים - הָנֵי מִילֵּי עֲבוֹדָה זָרָה, דְּזִילָא בֵּיהּ מִלְּתָא לְמִפְלַח לְשֵׁבָרִים, אֲבָל הָאי לָא אִיכְּפַת לֵיהּ; אָמַר לֵיהּ: מַאן יָהֵיב לָן מַעֲפָרָא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל וְנַלְאֵינַן עֲיָינִין, הָא רַבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: בֵּימוֹס שֶׁנִּפְגַּם - מוּתָּר. וַאֲפִילּוּ לְמַאן דְּאָמַר: עוֹבְדִין לְשֵׁבָרִים - הָנֵי מִילֵּי עֲבוֹדָה זָרָה, דְּכֵיוָן דִּפְלָחָה זִילָא בֵּיהּ מִלְּתָא לְבִטּוּלָה, אֲבָל הָנֵי שֶׁקְּלִי לְהַאי וּמַיְיתִי בֵּימוֹס אַחֲרִינָא, תָּנֵיא כְּוָותֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ: בֵּימוֹס שֶׁנִּפְגַּם - מוּתָּר, מִזְבֵּחַ - אָסוּר עַד שֶׁיִּנָּתֵץ רוּבּוֹ. הֵיכִי דָּמֵי בֵּימוֹס, הֵיכִי דָּמֵי מִזְבֵּחַ? אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בֵּימוֹס - אֶבֶן אַחַת, מִזְבֵּחַ - אֲבָנִים הַרְבֵּה.

אמר

במלחמת יהושע – לקמיה פריך: הא לא הדור אמוריים שיצאו להלחם עם יהושע הכי **קאמר אם** עתידין לחזור – הרי היא אסורה כאותה שבעודה זרה של אמוריים שיצאו למלחמה ודימו לחזור, לפיכך נאסרו עבודה זרה שלהם בהנאה, דתניא: "לא ידבק בידך מאומה מן החרם", שהרי לא ביטלום מדעתם ביציאתם. **למה ליה למיתנינהו במלחמת יהושע** – ליתני: אינה בטילה: **מלתא אגב אורחיה קא משמע לן** – לפי דרכו שהיה צריך ללמדינו שלא בטל, נתן סימן לדבריו ללמדנו מתוך הסימן מילתא אחריתי, לסיוע לרב יהודה דאמר: ישראל שזקף לבינה כו', דילפינן איסור דעבודה זרה מאותן שבימי יהושע לכל דבריה. **להשתחוות לה** – ולא השתחוה לה, ובא הגוי והשתחוה לה – אסורה, אף על פי שאינה שלו. ומגלן – **דאסרה** – אף על פי שאינה שלו: **אמר רבי אלעזר** וכו' – אלמא, ממלחמת יהושע ילקי. **ואשריהם תשרפון** – אלמא אילנות נמי אסירי. ומכדי הארץ וכל המתבור לה ירושה לישראל היא מאבותיהם, שהרי לאברהם נאמר: "כי לך אתננה", וגוים שבאו אחרי כן לא יכלו לאסרן בהשתחואה. **ואי** – משום אשירות דמעיקרא היו קודם שניתנו לאברהם, ולא ידעינן הי נינהו. **מבדי עבודה זרה של גוי בביטול פני לה** – וקיימא לן (עבודה זרה סד, א): גוי מבטל עבודה זרה על ברחו, ליכפינהו לגוים ולינטרינהו שליחותיה **עבדי** – הלכך הויא עבודה זרה של ישראל, ואינה בטילה עולמית. **במידי אחרינא לא** – ניחא להו, ולא אסרי אשירות, דהא לאו שליחותייהו הוה. **כל דהבי ענל** – אותן אשירות שהיו באותו הזמן יאסרו, דשליחותייהו הוה, אבל הנעבדות מכאן ואילך שחזרו בתשובה לאו שליחותייהו הוה: **מאן מוכח** – מי יודע איזו היתה באותה שעה ואיזהו נעבדה אחרי כן. **משנה** שהניחו עוביריה – דאין דעתם לחזור. **בשעת שלום** מותרת – הואיל ויצאו לדעת ולא נטלוה עמהם, ביטולה. **ביטוסיאות של מלכים** – אבני גזית המתוקנין בדרך מהלך המלך, וכשהמלך עובר מושיבין שם עבודה זרה והוא משתחוה לה. **מפני שמעמידין אותה** – כלומר, מפני שצריך להעמידה בשעה שהמלכים עוברים, שאינן מוכנות למושב עבודה זרה כל שעה אלא לאותה שעה. ולקמן פריך: ומשום הכי מותרין? בתמיה. **גמרא בית נמרוד** – מגדל שבנו דור הפלגה לעבודה זרה, ונמרוד היה מלך עליהם. **דכי בדריניהו רחמנא** – שנאמר: "ויפץ ה' אותם". **ומהלכין בדרך אחרת** – ואין חוששין לתן, הלכך לאו משמשי עבודה זרה חשיבי. **לא איכפת ליה** – לגוי אי נשבר, דאכתי חזי למושב עבודה זרה. **שקלי האי** – בימוס מאחר שנפגם, ושדו ליה לבראי, ומייתי אחרינא. **מזבח** – שמקריבין עליו זבח לעבודה זרה. **היכי דמי בימוס וכו'** – מנא ידוע לן הי הוה בימוס למושב והי הוה מזבח שמקריבין עליו דנפרוט מיניה?

מאי

מאי קרא – דמזבח הוי אבנים הרבה, ואיסורו עד שינתץ רובו? ניר = כפור, גרושל"א. **לא יקומו** – שוב לא יקריבו עליו. **ואי לאו** – דלא ניתצו, יקומו. **נעבד** – בבעלי חיים, הנאסר לגבוה. **אם שלו** – היה כשהשתחוה לו – אסור, אם לאו – אינו נאסר לגבוה. מניד ורצון חדא הוה, אלא הוא רצון אצל אונס. **הכל היו** – בין אונס בין רצון. **בפרהסיא** – "לא תחללו", והאי דקתני אונס אסור – בפרהסיא.

שעת השמד – פרהסיא הוא ואונס הוא. **ורמינהי** – דאי אפשר בכל העובדין שלא בהן אחד משומד, אחרי שרואה את ישראל יהא מטה נוטה לבו לעבודה זרה. חזקיה **אמר** – לעולם אונס דקתני - שאנס בהמת חבירו, ואפילו הכי לא תרמינהו אהדדי, דהא דתני אסור – בגון שניסך לעבודה זרה בין קרניה של בהמת חבירו, דבעיד מעשה, והא דאי מיתסרא כדיליף לקמן (עמוד ב). **והאי נעבד הואי** – בתמיהה, נעבד לא קרי אלא שעשה את הבהמה עצמה עבודה זרה. **והאי ביומו בעלמא** – שויוה, ובעלי חיים לא מיתסרי משום משנעשי עבודה זרה! **בגון שניסך לה** – שעשה עבודה זרה ועשה בה מעשה, אבל בהשתחואה או עבודה אחרת דלאו בגופה – לא מיתסר דבר שאינו שלו. **סימן אחד** – לעבודה זרה. **אי נימא מכהנים** – שאנסום מלכי ישראל לעשות בומרים לעבודה זרה, ובתיכ: "ולא יגשו אלי (ועד) לכהן לי" (יחזקאל מד). **דבני דעה נינהו** – וקנסא הוא. **מאבני מזבח** – שגזזום מלכי בית חשמונאי משום דשיקצום מלכי יון לעבודה זרה. ואף על גב דהקדוש הוו ולא יכול הגוי לאסרן, אפילו הכי ביון דעבוד מעשה אסרינהו רבנן. **דלמא ברב פפא** – דאמר: קרא אשכחו ודרוש שיצאו לחולין, וקנאום הגוים ויכלו לאסרן. ואלא

אמר חזקיה מאי קרא – צריך לומר דחזקיה אברייתא קאי ולא על דברי רבי יוחנן, שהרי חזקיה רבו של רבי יוחנן. ומיהו פרק "ארבעה אחים" ביבמות (לא, ב) עושה אביי תירוץ על מה שהקשה התלמוד על רב אשי. אלא ודאי אף אביי דברי רב אשי והצרך לו לתרץ, והתלמוד סידר כן, לפי שהוא מתיישב יותר היטב אחר הסוגיא. **כגון** שאנסוהו גוים והשתחוה לבהמה דידיה – פירוש "אנסוהו" – שאמרו להרוג אם לא ישתחוה מאליו. אבל אין לפרש שכפפו קומתו בעל כרחו, דאם כן הוא לא היה עושה כלום אלא הם עשו מעשה בגופו, ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו. **מתקיף** לה רבי זירא אונס רחמנא פטריה – תימה: מאי קפריך? נהי דפטור ממיתה בדיעבד, מכל מקום לכתחלה הוא חייב למסור עצמו למיתה, ואם כן למה לא יאסר מטעם נעבד? דהא פרהסיא דבסמוך לרבא קרי ליה נעבד מטעם דחייב למסור עצמו ואף על גב דבדיעבד פטור, דכל אונס פטור! ואין לומר דלרבי זירא אונס רחמנא פטריה מכל וכל, ואפילו לכתחלה אין למסור עצמו על כך, דאם כן מאי ראיה מייתי מ"ולנערה לא תעשה"? אדרבה, מיניה ילפינן דחייב למסור עצמו שלהזי "בן סורר ומורה" (סנהדרין עד, א) אפילו במצוה קלה, דקאמר: הרי זה בא ללמד ונמצא למד, מה רוצח דרוצח ואל יעבור אף נערה המאורסה דרוצח ואל יעבור. ואדרבה, קרא ד"ואחי בהם" הוה ליה לאיתויי, דמיניה תמצא להוציא אונס כדאמר רבא! ועוד קשיא: מאי קא משמיע ליה לרבא בסמוך מבימוסיאות בשעת השמד דאסורות? אפילו רבי זירא נמי יודע בזה כיון דבשעת השמד הוא חייבין למסור עצמן, כדאמרינן בשילהי "בן סורר ומורה" דאפילו מצוה קלה יהרג ואל יעבור! ונראה לרבינו יצחק לפרש, דבין רבי זירא ורבא לא פליגי בהא דלכתחלה חייב למסור עצמו. ורבי זירא הכי פריך: אונס רחמנא פטריה דיעבד, דכתיב "ולנערה לא תעשה דבר", אף על גב שיש לו למסור עצמו אין לאסור בדשתחוואתא! ורבא מסיק דדהואיל ובפרהסיא חייב למסור עצמו – עבודה זרה קרינא ביה, ואף על פי כן בדיעבד פטור. והשתא מסיע שפיר לרבא מבימוסיאות, דמשום דחייב למסור עצמו אסר להו. ואם תאמר: מאי קא מייתי למפטר אונס מ"ולנערה"? התם בדין הוא דפטורה משום דקרקע עולם היא! יש לומר: דלא החזר קרקע עולם לענין פטור המיתה, ואין טעם לפטרה ממיתה אלא משום אונס. תדע, שהרי אם היתה נבעלת ברצון היתה חייבת ואף על גב שהיא קרקע עולם. וקרקע עולם לגבי מסירת עצמה למיתה החבר, דמזה הטעם אינה חייבת למסור עצמה אם לא שיאמרו לה: או תזרע או תביא עליך הערוה, אבל אם אמרו לה: או תניחי שיבעלוך או תזרע – אין לה למסור עצמה, דמרוצח ילפינן, ושם אין לו הטעם למסור עצמו אלא שלא יזרוע בידים, אבל הכא דלא עביד מעשה כגון שמשליכין אותו על התינוק ומתמעך – ודאי אין למסור עצמו.

הא בצנעא לבה בפרהסיא – לכאורה משמע דרבא סבירא ליה דאונס דצנעא אין לו למסור עצמו, ומותר לכך היה נראה לפסוק כרבי ישמעאל דשרי נמי עבודה זרה בצנעא. וקשיא: דחס ושלום שנפסוק עבודה זרה יעבור ואל יזרע! ועוד, בשאלתות דרב אחאי פרשת וארא (סימן מב) פוסק כרבי יוחנן, דאמר בשילהי "בן סורר ומורה" (סנהדרין עד, א) משום רבי שמעון בן יהודצדק: כל מצות שבתורה יעבור ואל יזרע חוץ מעבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים, יכול אפילו בפרהסיא? תלמוד לומר "ולא תחללו את שם קדשי"! לכך נראה דרבא נמי אית ליה דרבי יוחנן, והא דקא משני – לתרוצי הברייתא אפילו אליבא דרבי ישמעאל הוא דאתא. וכן משמע נמי בפרק שני דכתובות (יט, א) דרבא אית ליה דרבי יוחנן, דאמר לה רבא: אילו אתו לקמן לאימולבי אמרינן להו זילו תתומו וכו', דאמר מר: אין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש אלא עבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים, והתם נמי בצנעא מיירי, דאין דרך שיאנס אותם בפני עשרה. ומורי דודי הרב רבי משה מקורי בספר המצות שחבר, כתב בסוף פרק "בן סורר ומורה" וזה לשונו: רבא דפרק "רבי ישמעאל" לא פליג עליה דרבי יוחנן, אלא הכי פירושו: אמר רבא הכל היו בכלל "לא תעבדם", בין לאוזהרה בין למיתה, כשהוא אומר "וזה בהם" יצא אונס דצנעא מכל וכל, בין מאוזהרה בין ממיתה. אבל הא מודי רבא דאיכא עשה ד"בכל נפשך", שיש למסור עצמו אפילו בכל אונסא, כדאמר רבי אליעזר בברייתא: כשהוא אומר "לא תחללו" אהדדיה בבלליה, והיינו אונס דפרהסיא בין לאוזהרה בין למיתה. והואיל ורבא שהוא בתרא לא פליג עליה דרבי יוחנן, שריר וקיים פסק השאלתות שיש לאדם למסור עצמו למיתה ואפילו באונס דצנעא. עד כאן לשונו. **היתה** בהמת חברו רבועה לפני עבודה זרה – פירש בקונטרס: לא מיבעיא דרביעה, דהגביהה וקנאה ונעשית שלו. ולא נהירא, דמדפריך התם (חולין מא, א) ממנקך למאן דאמר אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, מאי קא פריך? מדאגבהיה לנסך קנייה והויא שלו! אלא ודאי אין הגבהתו מועלת רק להתחייב באונסין. לכך נראה לפרש דדבועה נקט לרבותא, אף על פי שלא הרביצה ולא עשה בה מעשה גדול אסרה במעשה זוטא, וסימן אחד לאו דוקא, דהוא הדין כל דהו, שהרי סימן אחד בבהמה אינו גמר דבר. ומייתי "כבר תרגמה" אף על גב דרב הונא מיירי לאסרה לכתידוט, ונעבד שלו אסור מיירי בלאסרה לגבוה, דכי היכי דמעשה בגופו כגון שחיטה מהני לאסרה לכתידוט – הוא הדין נמי דמעשיו דידיה כגון ניסך לה בין קרניה מהני לאסרה לגבוה. **אילימא** מכהנים – שעשו מעשה ונאסרו, אף על פי שאין זו ראיה גמורה, דשמא עשו מעשה בשלהם, מכל מקום הכי קאמר: אפילו היו דומים להו ולא עשו מעשה רק בשל אחרים – לא ראיה היא, בדדחי, משום דבני דעה נינהו. מברן

1 אָמַר חִזְקִיָּה: מַאי קְרָא? "בְּשׁוֹמְעוֹ כָּל אֲבָנַי מִזְבֵּחַ כְּאַבְנֵי
2 גִּיר מְנֻפָּצוֹת לֹא יָקֻמוּ אֲשֵׁרִים וְחַמָּנִים", אִי אִיכָּא
3 כְּאַבְנֵי גִּיר מְנוּפָּצוֹת - לֹא יְקוּמוּן אֲשֵׁרִים וְחַמָּנִים, אִי
4 לָאו - יָקוּמוּ. תָּנָא: נֶעֱבַד - שֶׁלּוֹ אָסוּר, וְשֶׁל חֲבֵירוֹ
5 מוּתָּר. וּרְמִינְהִי: אֵיזֶהוּ נֶעֱבָד? כָּל שֶׁעוֹבְדִים אוֹתוֹ בֵּין
6 בְּשׁוֹגֵג וּבֵין בְּמֵזִיד, בֵּין בְּאוֹנֶס וּבֵין בְּרָצוֹן; הַאי אוֹנֶס
7 הֵיכִי דָּמֵי, לָאו בְּגוֹן דְּאָנֵס בֵּהֲמַת חֲבֵירוֹ וְהִשְׁתַּחֲוָה
8 לָהּ? אָמַר רָמֵי בַּר חָמָא: לָא, בְּגוֹן שֶׁאָנְסוּהוּ גּוֹיִם
9 וְהִשְׁתַּחֲוָה לִבְהֶמְתּוֹ דִּידֵיהּ. מַתְקִיף לָהּ רַבִּי זֵירָא: אוֹנֶס
10 רַחֲמָנָא פְּטָרֵיהּ, דְּכְתִיב: "וְלַנַּעֲרָה לֹא תַעֲשֶׂה דָּבָר"!
11 אֶלָּא אָמַר רָבָא: הָכִל הָיוּ בִּכְלָל "לֹא תַעֲבְדֵם",
12 וְכִשֶּׁפָּרַט לְךָ הַכָּתוּב: "רַק בָּהֶם", וְלֹא שָׁמוּת בָּהֶם -
13 יָצָא אוֹנֶס, וְהֶדֵר כָּתַב רַחֲמָנָא: "וְלֹא תֶחֱלְלוּ אֶת שֵׁם
14 קָדְשִׁי", דַּאֲפִילּוּ בְּאוֹנֶס, הָא כֵּיצַד? הָא בְּצִנְעָא, וְהָא
15 בְּפַרְהֶסְיָא. אָמְרוּ לֵיהּ רַבָּנַן לְרָבָא, תַּנָּיֵא דִּמְסַיְּיעָא לָךְ:
16 בִּימוֹסְיוֹת שֶׁל גּוֹיִם בְּשָׁעַת הַשְׁמָד, אַף עַל פִּי
17 שֶׁהַשְׁמָד בְּטֵל - אוֹתָן בִּימוֹסְיוֹת לֹא בְּטֵלוּ. אָמַר לָהֶן:
18 אִי מִשּׁוּם הָא לָא תְּסַיְּעָן, אֵימַר יִשְׂרָאֵל מְשׁוּמָּד הָוֵה
19 וּפְלַח לָהּ בְּרַצּוֹן. רַב אַשֵׁי אָמַר: לָא תֵּימָא "אֵימַר",
20 אֶלָּא וַדַּאי יִשְׂרָאֵל מְשׁוּמָּד הָוֵה וּפְלַח לָהּ בְּרַצּוֹן. חִזְקִיָּה
21 אָמַר: בְּגוֹן שֶׁנִּיסַּךְ לְעֲבוֹדָה זָרָה יַיִן עַל קַרְנֶיהָ. מַתְקִיף לָהּ רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה: הַאי נֶעֱבָד
22 הוּא? הַאי בִּימוּם בְּעָלְמָא הוּא, וְשָׁרֶיהָ! אֶלָּא אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה: בְּגוֹן שֶׁנִּיסַּךְ לָהּ יַיִן
23 בֵּין קַרְנֶיהָ, דְּעֲבַד בָּהּ מַעֲשֶׂה. וְכִי הָא דְּאָתָא עוּלָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ
24 הַמְשַׁתַּחֲוֶה לִבְהֶמַת חֲבֵירוֹ לֹא אֲסָרָהּ, עָשָׂה בָּהּ מַעֲשֶׂה - אֲסָרָהּ. אָמַר לָהּ רַב נַחְמָן, פּוּפֵּי
25 וְאָמְרוּ לֵיהּ לְעוּלָּא: כְּבָר תִּרְגְּמָהּ רַב הוּנָא לִשְׁמַעְתָּתָךְ בְּבָבֶל, דְּאָמַר רַב הוּנָא: הָיְתָה בֶּהָמַת
26 חֲבֵירוֹ רְבוּעָה בִּפְנֵי עֲבוֹדָה זָרָה, בֵּינוֹ שֶׁשְּׁחָטָהּ בָּהּ סִימָן אֶחָד - אֲסָרָהּ. מָנָא לָן דְּאָסְרָהּ? אִילֵימָא
27 מִכֹּהֲנִים - וְרִלְמָא שָׁאנֵי כֹּהֲנִים, דְּבְנֵי דֵּעָה נִינְהוּ! וְאֶלָּא מֵאַבְנֵי מִזְבֵּחַ, וְרִלְמָא כְּדְרַב פַּפָּא!
ואלא

מכרן וקדש בדמיהן מקודשת – פירש רש"י: ודוקא קדושי אשה, אבל איתהניי אסור מדרבנן. ויש ליתן טעם ולחלק, שאין האשה דומה כל כך לחליפי הדמים. אי נמי, משום פריה ורביה לא גזרו רבנן. **משום** דהויא עבודה זרה חליפי חליפין אסורין עד סוף כל העולם, כאחד – תימה: הא אין שניהם שוין, דעבודה זרה חליפי חליפין אסורין עד סוף כל העולם, ובשביעית דוקא אחרון נתפס השאר מותרין. ואם כן, אי הוי כתיב חד לא אתי חבריה מיניה לוקחין

ואלא מבלים – של בית המקדש שהזניחם אחז. **איתמר** לחז – גזרו עליהם חוקה וסיעתו איסור עולם אף להדיוט, דתנני "גזזום", ולא אמרינן: ליפרקו וליפקו לחולין. **חפר בו בורות** – לעבודה זרה, אסרה אף להדיוט. **לא אסרן** – להדיוט, אפילו הן שלו. **חליפין** – החליפן בעבודה זרה, שהיתה לו עבודה זרה והחליפה לגוי בבהמתו. **הוא** – "כי חרם הוא". **למעוטי עלייה** – והכי משמע: הוא תופס את דמיה, כדאמרן: כל שאתה מזהיה, אבל עלייה – היא אסורה בכל מקום שהיא, אבל דמיה אינה תופסת לאסרן, ואם מכרן וקידש בדמיהן – מקודשת, דלא מיתפסי באיסורא, וממנוע הוא. אף על גב דאיתנהו אסור לאתהנויי מיניהו, מיהו ההיא הנאה מטיא לה על ידי עלייה, אבל איהי לא מערלה קא מטיא ליה. ודוקא קידושי אשה, אבל איתהנויי מיניהו מדרבנן אסור. **שני כתובין הבאין כאחד** – לתפוס דמיהן באיסורן, אף על פי שהן אסורין בכל מקום שהן. **הא דאמרן** – "והיית חרם כמוהו". קדש **תופס את דמיו** – דכתיב "ופדה בערכך". **מתבעין** – נאבלין קודם הביעור, קודם שיכלה לזהיה מן השדה אותו המין שמכר. **יצא בשר ונבלם דנים** – דכולי האי לא תפיס. **יפרי עצמו** – פרי של שביעית שמכר ראשון. **משנה** אף אנו מחזיקין ירדתן – של אלו העובדין לחמה וללבנה, אם היינו רואין ששאר עבודות זרות חריבות מעצמן ואלו קיימות היינו מודים לאלו. **גמרא** פילוסופין – חכמי האומות. שעושים כלע שלי פומבי – רושם שלי שאני רושם בו, ובלעז קוריי"ן, עושין הפקר לכל, שכל הרוצה לחתום בו יחתום בו. כלומר, שבאין על הערוה על כרחי ומולידין. **אלא שמטריחין אותי** – שאני יוצר הולד על כרחי, ומולידין, שהרי גזרה לפני שינהוג העולם כמנהגו. ומיבעיא לי היכא איתמר דריש לקיש, ואביאה מקרא הוא דורש קבלה זו שהקדוש ברוך הוא קובל על כך, ובתנחומא דריש מאותו פסוק "צור ילדך תשי" וגו'. **אל קנא** – מתקנא לנקום את עובדיהם. **עם החיים הוא עושה** – מלחמה, ומכלה את ממונם. **לאפיקים** – אפיקי מוצאי מים.

אסוף

1 וְאֶלָּא מְכָלִים, דִּכְתִיב: "וְאֵת כָּל הַכֵּלִים אֲשֶׁר הֵנִיחַ
2 הַמֶּלֶךְ אָחָז בְּמַלְכוּתוֹ בְּמַעֲלוֹ הכנו וְהִקְדָּשָׁנוּ", וְאָמַר
3 מָר: "הכנו" - שֶׁגִּנְּזוּם, "וְהִקְדָּשְׁנוּ" - שֶׁהִקְדִּישָׁנוּ אֲחֵרִים תַּחְתֵּיהֶן; וְהָא אֵין אָדָם אוֹסֵר דָּבָר
4 שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ! אֶלָּא כֵּיוָן דַּעֲבַד בְּהוּ מַעֲשֶׂה אִיתַּסְרוּ לְהוּ, הָכָא נַמִי כֵּיוָן שֶׁעָשָׂה בָּהּ מַעֲשֶׂה -
5 אֲסָרָהּ. כִּי אֲתָא רַב דִּימִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ הַמַּשְׁתַּחֲוֶה לְקַרְקַע עוֹלָם לֹא
6 אֲסָרָהּ, חָפַר בָּהּ בּוֹרוֹת שִׂיחִין וּמְעָרוֹת - אֲסָרָהּ. כִּי אֲתָא רַב שְׁמוּאֵל בַּר יְהוּדָה אָמַר רַבִּי
7 יוֹחָנָן: אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ הַמִּשְׁתַּחֲוֶה לְבַעֲלֵי חַיִּים לֹא אֲסָרָן, עָשָׂאן חֲלִיפִין לַעֲבוֹדָה זָרָה -
8 אֲסָרָן. כִּי אֲתָא רַבִּין אָמַר: פְּלִיגוּ בָּהּ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בַּר רַבִּי יוֹסֵי וְרַבָּנָן, חַד אָמַר: חֲלִיפִין
9 אֲסוּרִין, חֲלִיפֵי חֲלִיפִין מוּתָּרִין; וְחַד אָמַר: אֲפִילּוּ חֲלִיפֵי חֲלִיפֵי חֲלִיפִין נַמִי אֲסוּרִין. מַאי טַעְמָא דְּמַאן
10 דְּאָמַר: חֲלִיפֵי חֲלִיפִין אֲסוּרִין? אָמַר קְרָא: "וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמֹהוּ", כָּל שֶׁאַתָּה מְהֵיהוֹ מִמֶּנּוּ חֲרֵי
11 הוּא כְּמוֹהוּ. וְאִידָךְ? אָמַר קְרָא: "הוּא", הוּא - וְלֹא חֲלִיפֵי חֲלִיפִין. וְאִידָךְ? הַהוּא מִינְּעֵי
12 לֵיהּ לְמַעוּטֵי עֲלָיָה וְכִדְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ הַמַּשְׁתַּחֲוֶה לְקַרְקַע עוֹלָם לֹא
13 אֲסָרָהּ, חָפַר בָּהּ בּוֹרוֹת שִׂיחִין וּמְעָרוֹת - אֲסָרָהּ. כִּי אֲתָא רַב שְׁמוּאֵל בַּר יְהוּדָה אָמַר רַבִּי
14 יוֹחָנָן: אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ הַמִּשְׁתַּחֲוֶה לְבַעֲלֵי חַיִּים לֹא אֲסָרָן, עָשָׂאן חֲלִיפִין לַעֲבוֹדָה זָרָה -
15 אֲסָרָן. כִּי אֲתָא רַבִּין אָמַר: פְּלִיגוּ בָּהּ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בַּר רַבִּי יוֹסֵי וְרַבָּנָן, חַד אָמַר: חֲלִיפִין
16 אֲסוּרִין, חֲלִיפֵי חֲלִיפִין מוּתָּרִין; וְחַד אָמַר: אֲפִילּוּ חֲלִיפֵי חֲלִיפֵי חֲלִיפִין נַמִי אֲסוּרִין. מַאי טַעְמָא דְּמַאן
17 דְּאָמַר: חֲלִיפֵי חֲלִיפִין אֲסוּרִין? אָמַר קְרָא: "וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמֹהוּ", כָּל שֶׁאַתָּה מְהֵיהוֹ מִמֶּנּוּ חֲרֵי
18 הוּא כְּמוֹהוּ. וְאִידָךְ? אָמַר קְרָא: "הוּא", הוּא - וְלֹא חֲלִיפֵי חֲלִיפִין. וְאִידָךְ? הַהוּא מִינְּעֵי
19 לֵיהּ לְמַעוּטֵי עֲלָיָה וְכִדְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ הַמַּשְׁתַּחֲוֶה לְקַרְקַע עוֹלָם לֹא
20 אֲסָרָהּ, חָפַר בָּהּ בּוֹרוֹת שִׂיחִין וּמְעָרוֹת - אֲסָרָהּ. כִּי אֲתָא רַב שְׁמוּאֵל בַּר יְהוּדָה אָמַר רַבִּי
21 יוֹחָנָן: אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ הַמִּשְׁתַּחֲוֶה לְבַעֲלֵי חַיִּים לֹא אֲסָרָן, עָשָׂאן חֲלִיפִין לַעֲבוֹדָה זָרָה -
22 אֲסָרָן. כִּי אֲתָא רַבִּין אָמַר: פְּלִיגוּ בָּהּ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בַּר רַבִּי יוֹסֵי וְרַבָּנָן, חַד אָמַר: חֲלִיפִין
23 אֲסוּרִין, חֲלִיפֵי חֲלִיפִין מוּתָּרִין; וְחַד אָמַר: אֲפִילּוּ חֲלִיפֵי חֲלִיפֵי חֲלִיפִין נַמִי אֲסוּרִין. מַאי טַעְמָא דְּמַאן
24 דְּאָמַר: חֲלִיפֵי חֲלִיפִין אֲסוּרִין? אָמַר קְרָא: "וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמֹהוּ", כָּל שֶׁאַתָּה מְהֵיהוֹ מִמֶּנּוּ חֲרֵי
25 הוּא כְּמוֹהוּ. וְאִידָךְ? אָמַר קְרָא: "הוּא", הוּא - וְלֹא חֲלִיפֵי חֲלִיפִין. וְאִידָךְ? הַהוּא מִינְּעֵי
26 לֵיהּ לְמַעוּטֵי עֲלָיָה וְכִדְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ הַמַּשְׁתַּחֲוֶה לְקַרְקַע עוֹלָם לֹא
27 אֲסָרָהּ, חָפַר בָּהּ בּוֹרוֹת שִׂיחִין וּמְעָרוֹת - אֲסָרָהּ. כִּי אֲתָא רַב שְׁמוּאֵל בַּר יְהוּדָה אָמַר רַבִּי
28 יוֹחָנָן: אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ הַמִּשְׁתַּחֲוֶה לְבַעֲלֵי חַיִּים לֹא אֲסָרָן, עָשָׂאן חֲלִיפִין לַעֲבוֹדָה זָרָה -
29 אֲסָרָן. כִּי אֲתָא רַבִּין אָמַר: פְּלִיגוּ בָּהּ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בַּר רַבִּי יוֹסֵי וְרַבָּנָן, חַד אָמַר: חֲלִיפִין
30 אֲסוּרִין, חֲלִיפֵי חֲלִיפִין מוּתָּרִין; וְחַד אָמַר: אֲפִילּוּ חֲלִיפֵי חֲלִיפֵי חֲלִיפִין נַמִי אֲסוּרִין. מַאי טַעְמָא דְּמַאן
31 דְּאָמַר: חֲלִיפֵי חֲלִיפִין אֲסוּרִין? אָמַר קְרָא: "וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמֹהוּ", כָּל שֶׁאַתָּה מְהֵיהוֹ מִמֶּנּוּ חֲרֵי
32 הוּא כְּמוֹהוּ. וְאִידָךְ? אָמַר קְרָא: "הוּא", הוּא - וְלֹא חֲלִיפֵי חֲלִיפִין. וְאִידָךְ? הַהוּא מִינְּעֵי
33 לֵיהּ לְמַעוּטֵי עֲלָיָה וְכִדְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ הַמַּשְׁתַּחֲוֶה לְקַרְקַע עוֹלָם לֹא
34 אֲסָרָהּ, חָפַר בָּהּ בּוֹרוֹת שִׂיחִין וּמְעָרוֹת - אֲסָרָהּ. כִּי אֲתָא רַב שְׁמוּאֵל בַּר יְהוּדָה אָמַר רַבִּי
35 יוֹחָנָן: אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ הַמִּשְׁתַּחֲוֶה לְבַעֲלֵי חַיִּים לֹא אֲסָרָן, עָשָׂאן חֲלִיפִין לַעֲבוֹדָה זָרָה -
36 אֲסָרָן. כִּי אֲתָא רַבִּין אָמַר: פְּלִיגוּ בָּהּ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בַּר רַבִּי יוֹסֵי וְרַבָּנָן, חַד אָמַר: חֲלִיפִין
37 אֲסוּרִין, חֲלִיפֵי חֲלִיפִין מוּתָּרִין; וְחַד אָמַר: אֲפִילּוּ חֲלִיפֵי חֲלִיפֵי חֲלִיפִין נַמִי אֲסוּרִין. מַאי טַעְמָא דְּמַאן
38 דְּאָמַר: חֲלִיפֵי חֲלִיפִין אֲסוּרִין? אָמַר קְרָא: "וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמֹהוּ", כָּל שֶׁאַתָּה מְהֵיהוֹ מִמֶּנּוּ חֲרֵי
39 הוּא כְּמוֹהוּ. וְאִידָךְ? אָמַר קְרָא: "הוּא", הוּא - וְלֹא חֲלִיפֵי חֲלִיפִין. וְאִידָךְ? הַהוּא מִינְּעֵי
40 לֵיהּ לְמַעוּטֵי עֲלָיָה וְכִדְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ הַמַּשְׁתַּחֲוֶה לְקַרְקַע עוֹלָם לֹא

אסוף

אסוף אסף – כלומר, האבלה את הכלי בתמיה. **אסף אדם ובהמה והמכשלות את הרשעים** – כל דברים שהרשעים נכשלין בהן. **והכריתי את האדם** – בתמיה, שהרי אף לאדם הן עובדין. **אגריפס שר צבא** – גוי היה ממונה על ראשי גייסות, ובימי אגריפס המלך היה. **אין מתקנאה בה** – אשתו הראשונה אינה מקפדת [כל כך] לשנוא את בעלה, [אבל אם פחותה ממנה מתקנאה ומקפדת עליו לשנאתו].

זונין – ישראל היה. **דאולי כי מתברי** – פסחים ההולכין לעבודה זרה שנתפרקו איבריהן מחמת חוליין, וחזרין באיברין מצומדים. **רעים כשליחותן** – שמיסרים את הגוף. **שהחליקן ברביים** – מניחן לטעות. **משנה נת בעוטה** – שבעטה ודרכה גוי. **שהוא ניטל** – עוברים מתוך יין בעדשים של גת שקורין מיי"ש. **ונותן לתפוח** – אסיפת גל העובים שתחת הקורה קרי תפוח, ובלעז ש"ק. וקסבר תנא דידן: לא הוי יין נסך עד שירד לבור. **מה שבבור אסור** – אם נגע בו הגוי אחרי כן. בור היו עושין לפני הגת והכלי נתון שם לקבל היין, ויש שנותן הבור בסיד והיין משתמר בתוכו ואינו מאבד טפה, והוא בור סיד. **דורכין עם הנכרי בגת** – ולא אמרינן: משתכר באיסורי הנאה הוא, דאפילו בשתיה סבר האי תנא דשרי כל זמן שלא ירד לבור. ומשום גורם טומאה ליכא, שמשעה שדרך בהן הגוי מעט נטמאו, ומשום מסייע ידי עוברי עבירה ליכא, שהגוי לא נצטווה על כך.

אבל

לוקחין גת בעוטה – אף על פי שנוטל בידו ונותן לתפוח אינו נעשה יין נסך עד שירד לבור, כך הגירסא. ויש ספרים שגורסין "שאינו", והוי סיפא פירוש דרישא. אבל אותן ספרים שגורסין "ואינו" בוי"ו, ואם כן נשמע דין אחר, שאפילו נגע בו בקילוח המחזר מן הגת וירד לבור אינו נאסר. וקשיא: אמאי אצטריך למימרי "אף על פי שנוטל בידו ונותן לתפוח"? הא מסיפא שמעינן יותר, שאינו נעשה יין נסך כלל עד שירד לבור! ויש לומר: דלא זו אף זו קתני. אי נמי, תנא סיפא לגלויי רישא, דלא תימא דנתינה לתפוח כשהבל נאסף אל התפוח הוי באילו ירד לבור, קא משמע לן סיפא דירד לבור דוקא. **ירד** לבור מה שבבור אסור – פירש הקונטרס: אם נגע בו גוי אחרי כן. משמע מתוך פירושו דרוצה לומר: והשאר מותר ואפילו יגע בו גוי. וכן נראה, דנימא דקתני סיפא דומיא דרישא, דנתינה לתפוח מיירי בנגיעה אף מותר דסיפא מיירי בנגיעה. אבל אין לפרש דרוצה לומר: והשאר מותר, שאינו נאסר משנגע הגוי במה שבבור על ידי נצוק, אבל וראי אם נגע הגוי הוי אסור במגע גוי, דשפיר הוי קרוי יין בין שנתן הבל אל התפוח. דאם כן, כי מקשה מינה בגמרא לרב הונא דאמר כיון שהתחיל למיסך עושה יין נסך – לישני ליה דרב הונא איירי במגע גוי, דמתניתין נמי הכא אסרה, דלא שריא השאר אלא על ידי נצוק, וכי תימא, דמקשי מכל מקום שפיר, דסמיך אהא דשמעינן ליה לרב הונא דאית ליה בפרק בתרא (עבודה זרה עב, א) דנצוק חבור, ובמתניתין משמע דנצוק אינו חבור מדקא שרי השאר שבגת – דאם כן הוה ליה לתלמודא לאתויי מלתיה דרב הונא דלקמן, כיון דמכח דהדיא פריך. לכן נראה כפירוש רש"י, דמיירי מתניתין דהשאר מותר אף בנגיעת גוי. והשתא ניחא, דליכא לשנויי בגמרא דמתניתין לא מיירי במגע גוי ורב הונא איירי במגע גוי, דעל כרחך מתניתין נמי מיירי במגע גוי כדפרישית. ורבינו יצחק פירש, דזדאי מיירי במתניתין בנצוק נמי, ואשמעינן שהשאר אינו נאסר מטעם נצוק. מדקאמר עלה בגמרא: לא שנו אלא שלא החזיר גרגותני לגת, פירוש: ואז מותר, שאינו נאסר מטעם נצוק בר נצוק. ופריך: גרגותני גופה במאי מתסרא? ומשני: בנצוק. אלמא מתניתין נמי מיירי בנצוק כדפרישית. ורבינו שמואל בן מאיר פירש: מה שבבור אסור אף בלא נגיעת גוי, מטעם כחו של גוי, דגזרי ביה רבנן כדאמרינן לקמן בפרק בתרא (עב, ב), והכא נמי מכח דריכתו בגת נמשך היין וירוד לבור. והשאר מותר, שאינו נאסר מכחו כיון שאינו עדיין יין, וגם אינו נאסר לא במגע ולא

"אָסֹף אָסִף כֹּל מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה נְאֻם ה'. אָסַף אָדָם וּבְהֵמָה אָסַף עוֹף הַשָּׁמַיִם וּדְגֵי הַיָּם וְהַמַּכְשֹׁלוֹת אֶת הָרְשָׁעִים" [וגו'], וְכִי מִפְּנֵי שֶׁהָרְשָׁעִים נִכְשָׁלִים בָּהֶן יַאֲבֵדם מִן הָעוֹלָם? וְהָלֹא לְאָדָם הַזֶּה עוֹבְדִין, "וְהִכְרַתִּי אֶת הָאָדָם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה" [וגו']? שָׁאל אַגְרִיפָּס שַׂר צָבָא של אגריפס הרשע לרבן גמליאל, כְּתִיב בְּתוֹרָתְכֶם: 'כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא אֵל קַנָּא', בְּלוּם מִתְקַנֵּא אֲלָא חָכָם בְּחָכָם וְגִבּוֹר בְּגִבּוֹר וְעָשִׁיר בְּעָשִׁיר! אָמַר לוֹ: אֲמָשׁוֹל לְךָ מָשָׁל, לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְאָדָם שֶׁנָּשָׂא אִשָּׁה עַל אִשְׁתּוֹ, חֲשׁוּבָה מִמֶּנָּה - אֵין מִתְקַנְּאָה בָּהּ, פְּחוּתָה מִמֶּנָּה - מִתְקַנְּאָה בָּהּ. אָמַר לֵיהּ: וּנְזִין לְרַבְּי עֲקִיבָא: לְבִי וְלִבְּךָ יָדַע דְּעָבוֹדָה זָרָה לֵית בָּהּ מִשָּׁשָׁא, וְהָא קָחֲזִינַן גַּבְרֵי דְּאָזְלִי כִּי מְתַבְּרֵי וְאָתוּ כִּי מְצַמְּדִי, מַאי טַעְמָא? אָמַר לוֹ: אֲמָשׁוֹל לְךָ מָשָׁל, לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְאָדָם נֶאֱמָן שֶׁהָיָה בָּעִיר, וְכָל בְּנֵי עִירוֹ הָיוּ מַפְקִידִין אֶצְלוֹ שֶׁלֹּא בָּעֵדִים, וּבָא אָדָם אֶחָד וְהִפְקִיד לוֹ בָּעֵדִים. פַּעַם אֶחָד שָׁכַח וְהִפְקִיד אֶצְלוֹ שֶׁלֹּא בָּעֵדִים, אָמְרָה לוֹ אִשְׁתּוֹ: בּוֹא וְנִכְפְּנוּ, אָמַר לָהּ: וְכִי מִפְּנֵי שֶׁשּׁוֹמֶה זֶה עֲשָׂה שֶׁלֹּא כְּהוֹגֶן אָנוּ נַאֲבֵד אֶת אֲמוּנָתֵנוּ? אַף כָּךְ יִסּוּרִין, בְּשָׁעָה שֶׁמְּשַׁגְּרִין אוֹתָן עַל הָאָדָם, מְשַׁבְּיעִין אוֹתָן: שֶׁלֹּא תַּלְכוּ אֶלָּא בְּיוֹם פְּלוֹנִי, וְלֹא תֵצְאוּ אֶלָּא בְּיוֹם פְּלוֹנִי וּבְשָׁעָה פְּלוֹנִית, וְעַל יְדֵי פְּלוֹנִי וְעַל יְדֵי סַם פְּלוֹנִי. בֵּינַיִם יִסּוּרִין בָּאִין וְתוֹפְסָתָן, וְעַל יְדֵי פְּלוֹנִי וְעַל יְדֵי סַם פְּלוֹנִי. בֵּינַיִם שֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּן לָצֵאת הֶחֱלַךְ זֶה לְבֵית עֲבוֹדָה זָרָה, אָמְרוּ יִסּוּרִין: דִּין הוּא שֶׁלֹּא נֵצֵא, וְחוֹזְרִין וְאוֹמְרִים: וְכִי מִפְּנֵי שֶׁשּׁוֹמֶה זֶה עוֹשֶׂה שֶׁלֹּא כְּהוֹגֶן אָנוּ נַאֲבֵד שְׁבוּעָתֵנוּ? וְהֵיכִן דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מַאי דִּכְתִיב: "וְחֻלָּיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים"? "רָעִים" - בְּשָׁלִיחוּתָן, "וְנֶאֱמָנִים" - בִּשְׁבוּעָתָן. אָמַר לֵיהּ רָבָא בַּר רַב יִצְחָק לְרַב יְהוּדָה: הָאֵיכָא בֵּית עֲבוֹדָה זָרָה בַּאֲתָרִין, דְּכִי מְצַטְרֵיךְ גַּבְרָא וְאָתֵי מִטְרָא, מִתְחֲזֵי לְהוּ בְּחֻלְמָא וַאֲמַר לְהוּ: שַׁחֲטוּ לִי גַּבְרָא וְאֵייתֵי מִטְרָא, שָׁחֲטוּ לָהּ גַּבְרָא וְאָתֵי מִטְרָא! אָמַר לֵיהּ: הָשְׁתָּא אִי הָוֵי שָׁבְיבְנָא לָא אָמְרִי לְכוּ הָא מִלְּתָא, דְּאָמַר רַב, מַאי דִּכְתִיב: "אֲשֶׁר חָלַק ה' אֱלֹהֶיךָ אֹתָם לְכָל הָעַמִּים"? מְלַמֵּד שֶׁהֶחֱלִיקָן בְּדְבָרִים בְּדֵי לְטָרְדָן מִן הָעוֹלָם. וְהֵיכִן דְּאָמַר רִישׁ לָקִישׁ, מַאי דִּכְתִיב: "אִם לַלֵּצִים הוּא יָלִיץ וְלַעֲנָיִים יִתֶּן חֵן"? בָּא לְטַמֵּא - פּוֹתְחִין לוֹ, בָּא לִטְהֵר - מְסַיְּעִין אוֹתוֹ. **משנה** לוֹקְחִין גַּת בְּעוּטָה מִן הַנָּכְרִי אַף עַל פִּי שֶׁהוּא נוֹטֵל בְּיָדוֹ וְנוֹתֵן לְתַפּוּחַ, וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה יַיִן נֶסֶךְ עַד שֶׁיֵּרֵד לַבּוֹר. יָרַד לַבּוֹר - מַה שֶּׁבַּבּוֹר אָסוּר וְהַשְּׁאָר מוּתָּר. דּוֹרְכִין עִם הַנָּכְרִי בַּגַּת, אבל

לוֹ בָּעֵדִים. פַּעַם אֶחָד שָׁכַח וְהִפְקִיד אֶצְלוֹ שֶׁלֹּא בָּעֵדִים, אָמְרָה לוֹ אִשְׁתּוֹ: בּוֹא וְנִכְפְּנוּ, אָמַר לָהּ: וְכִי מִפְּנֵי שֶׁשּׁוֹמֶה זֶה עָשָׂה שֶׁלֹּא כְּהוֹגֶן אָנוּ נַאֲבֵד אֶת אֲמוּנָתֵנוּ? אַף כָּךְ יִסּוּרִין, בְּשָׁעָה שֶׁמְּשַׁגְּרִין אוֹתָן עַל הָאָדָם, מַשְׁבִּיעִין אוֹתָן: שֶׁלֹּא תַּלְכוּ אֶלָּא בְּיוֹם פְּלוֹנִי, וְלֹא תֵצְאוּ אֶלָּא בְּיוֹם פְּלוֹנִי וּבְשָׁעָה פְּלוֹנִית, וְעַל יְדֵי פְּלוֹנִי וְעַל יְדֵי סַם פְּלוֹנִי. בֵּינַיִם שֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּן לָצֵאת הֶחֱלַךְ זֶה לְבֵית עֲבוֹדָה זָרָה, אָמְרוּ יִסּוּרִין: דִּין הוּא שֶׁלֹּא נֵצֵא, וְחוֹזְרִין וְאוֹמְרִים: וְכִי מִפְּנֵי שֶׁשּׁוֹמֶה זֶה עוֹשֶׂה שֶׁלֹּא כְּהוֹגֶן אָנוּ נַאֲבֵד שְׁבוּעָתֵנוּ? וְהֵיכִן דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מַאי דִּכְתִיב: "וְחֻלָּיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים"? "רָעִים" - בְּשָׁלִיחוּתָן, "וְנֶאֱמָנִים" - בִּשְׁבוּעָתָן. אָמַר לֵיהּ רָבָא בַּר רַב יִצְחָק לְרַב יְהוּדָה: הָאֵיכָא בֵּית עֲבוֹדָה זָרָה בַּאֲתָרִין, דְּכִי מְצַטְרֵיךְ גַּבְרָא וְאָתֵי מִטְרָא, מִתְחֲזֵי לְהוּ בְּחֻלְמָא וַאֲמַר לְהוּ: שַׁחֲטוּ לִי גַּבְרָא וְאֵייתֵי מִטְרָא, שָׁחֲטוּ לָהּ גַּבְרָא וְאָתֵי מִטְרָא! אָמַר לֵיהּ: הָשְׁתָּא אִי הָוֵי שָׁבְיבְנָא לָא אָמְרִי לְכוּ הָא מִלְּתָא, דְּאָמַר רַב, מַאי דִּכְתִיב: "אֲשֶׁר חָלַק ה' אֱלֹהֶיךָ אֹתָם לְכָל הָעַמִּים"? מְלַמֵּד שֶׁהֶחֱלִיקָן בְּדְבָרִים בְּדֵי לְטָרְדָן מִן הָעוֹלָם. וְהֵיכִן דְּאָמַר רִישׁ לָקִישׁ, מַאי דִּכְתִיב: "אִם לַלֵּצִים הוּא יָלִיץ וְלַעֲנָיִים יִתֶּן חֵן"? בָּא לְטַמֵּא - פּוֹתְחִין לוֹ, בָּא לִטְהֵר - מְסַיְּעִין אוֹתוֹ. **משנה** לוֹקְחִין גַּת בְּעוּטָה מִן הַנָּכְרִי אַף עַל פִּי שֶׁהוּא נוֹטֵל בְּיָדוֹ וְנוֹתֵן לְתַפּוּחַ, וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה יַיִן נֶסֶךְ עַד שֶׁיֵּרֵד לַבּוֹר. יָרַד לַבּוֹר - מַה שֶּׁבַּבּוֹר אָסוּר וְהַשְּׁאָר מוּתָּר. דּוֹרְכִין עִם הַנָּכְרִי בַּגַּת, אבל

בנצוק כדפרישית. **והשאר** מותר – פירוש: אף בשתיה, כפירוש הקונטרס. אבל הרב רבינו שמעיה פירש: מותר בהנאה, דאינו נעשה יין נסך לאיסור בהנאה עד שירד לבור, אבל בשתיה מיהא אסור. וכן ברישא, לוקחים גת בעוטה כו' אף על פי שנוטל כו' ואינו חשוב כאיסורי הנאה. והקשה הרב רבינו אלחנן: חדא, דלשון "לוקחין" משמע דמותר אף בשתיה. ועוד, דבגמרא כי פריך לרב הונא, לישני ליה ד"מותר" דמתניתין היינו בהנאה, וכי קאמר רב הונא בשתיה קאמרו! ואי פריך משום דהזכיר רב הונא יין נסך, דמשמע אף בהנאה – הא לקמן נמי קאמר רב: תינוק בן יומו עושה יין נסך, והיינו בשתיה דוקא כדלקמן (נז, א) בגמרא! לכך נראה לפרש כפירוש רש"י. והא דאמרינן בפרק בתרא (עבודה זרה עד, ב) גבי גת של אבן שופתה גוי יינגב, ושל עץ, רבי אומר: יינגב, וחכמים אומרים: יקלוף הופת. ואיכא דאמר: דוקא בה לא סגי לה בניגוב, ואמאי? הא קתני הכא דלוקחים בה בעוטה! ויש לומר: דהתם איירי למשנה אחרונה דקיימא לן בוותיה. וכי פריך התם מתניתין אברייתא הוה מצי לשנויי: כאן למשנה ראשונה כאן למשנה אחרונה, אלא ניחא ליה למימרי: מתניתין בלא דרך בה, ברייתא בדרך בה, ולאוקומתא תרוייהו למשנה אחרונה. **דורכין** עם הגוי בגת – פירש הקונטרס: ומשום גרם טומאה ליכא, דמשעה שדרך בהן גוי מעט נטמאו. משמע מתוך פירושו ש"דורכין" – בסוף דריכה קאמר. וכן נראה לרבינו יצחק, דאין לפרש "דורכין" בתחלת דריכה, ומטעם שנטמא הכל בגת טמאה, דאם כן ישראל העושה פירותיו בטומאה אמאי לא דורכין עמו כיון שנטמא הכל בגת טמא? לכך נראה כפירוש רש"י דבסוף דריכה קאמר. וכן משמע בירושלמי, דקתני: דורכין עם הגוי בגת. הדא דאת אמרת והוא שהלכו עליו דריכה שתי וערב. אבל לא הלכו עליהן שתי וערב לא.

אבל

אבל לא בוצרין – פירש הקונטרס: לפי שנותנין בגת טמאה. והוא הדין דהוה מצי למימר: שמא יצברו בבלים טמאים. ונראה לי כי לפי מה שפירש הקונטרס ניחא, דאפילו אם בצרם בבלים טמאים לא נטמאו עד שלא הוכשרו, דסתמא לא הוכשרו. **אבל** מוליכין פת לפלטר – פירש הקונטרס: אופה הפת. ולא נהירא, דהוה ליה למימר: לתנור. ועוד, דאמרינן בתוספתא: אין מסיעין נחתום הערשה בטומאה, ואין מוליכין עמו (גרוגות) [גריצות] לתנור! לכך נראה: פלטר – נחתום קטן, שלוקחין הרבה כברות ביחד מן הנחתום גדול כדי למוכרם על יד עד יד. וטעמא דמוליכין עמו פת לפלטר, היינו משום שכבר נגמרה מלאכת העבודה, וזו מלאכה אחרת היא. אבל ודאי הולכה לתנור אסורה, שזו היא סוף הלישה. ובפרק "הזהב" (בבא מציעא נו, א) נמי משמע דפלטר הוא נחתום קטן, דקתני: נחתום מחד גברא זבין, פלטר מתרי תלת גברי זבין. ובירושלמי נמי קאמר: פלטר משתמש הוא בכמה נחתומין. **אמר** רב הונא יין כיון שהתחיל לימשך כו' – פירש הקונטרס: שהגת עשויה במדרון, ומשעה שהוא נמשך מצד העליון לצד התחתון קרוי יין. ובסמוך נמי פירש: בגת פקוקה ומלאה – ולא נמשך בה היין ולא זז ממקומו אלא במקום שנסחט שם עומד. נראה מתוך פירושו דאפילו בגת עצמה, אם פינה הזרצנים אילך ואילך ונשאר היין לצד אחד, הוי התחיל לימשך, והוא הדין נמי בגיגיות שלנו שדורכים בהם. וכן פירש רבינו שמואל בן מאיר בשם רש"י, וזה לשונו: הלכה כמשנה אחרונה, כרב הונא דאמר: יין כיון שהתחיל לימשך עושה יין נסך. ואם מפנין גרעינים שבגיגיות אילך ואילך כדי שיכנס היין באמציעותו, נראה (לרבינו יצחק) [ולרש"י] אין לך המשכה גדולה מזו ועושה יין נסך, עד כאן לשונו. וצריך לומר לפירושו שפינה הגרעינים עד שולי הגיגית, שאם לא פינה כי אם למעלה – אין כאן המשכה, כיון שיש עובים תחתיה. תדע, דהא תנן במתניתין: אף על פי שנטל בידו ונותן לתפוח, ואם כן פינה העובים אילך ואילך, ואפילו הכי שרי בגת פקוקה ומלאה אפילו לרב הונא, כדמשני בסמוך. אלא לאו שמע מינה דהוה איכא לאוקומי שעדיין לא פינה עד שולי הגת. ורבינו תם פירש שהתחיל לקלח מן הגת, קודם שירד לבור. ופירך, תנן: לוקחין גת בעוטה אף על פי שנטל בידו ונותן לתפוח, ומשמע אפילו התחיל לימשך! ומשני: בגת פקוקה, שנפקק הציעור ואינו מקלח כלל. ולא גרסינן "ומלאה", וכן בפירוש רבינו חננאל לא גריס ליה, ואי גרסינן ליה, בעי למימר: ומלאה – שעומדת על מלואה, שאינו נמשך כלל לצד הבור. ולפירוש זה, אם פינה העבובים אילך ואילך ונשאר היין בגומא באמצע הגיגית – אין כאן המשכה, כיון שלא הניח שם גרגותני לסנן היין. אבל אם מושך היין מן הגיגית דרך הברזא – אין לך המשכה גדולה מזו. או אם שולה בגומא שבתוך הגיגית כוס מלא יין, אם הוא מתבונן לשלותו מן התרצנים ומן הזגין יש לחוש קצת להמשכה, ואם אינו מקפיד בתרצנים ובזגין אין כאן המשכה ושרי. ואם תאמר: כיצד לוקחין יין בגיגיות הגרים המלאות עבבים דרוכות? למה אין לנו לחוש כי שמא כבר המשיכו הגרים יין מהם וחזרו ומלאום עבבים? דשלמא בגיגיות קטנות שברצרין בתן ומביאין אותן מן הכרם אין לחוש, כי אין דרך להמשיך יין מהם, אבל בגיגיות גדולות יש לחוש כיון שהעלים ישראל עיניו מהם! ומחמת חשש זה יש שעומדים שם בבציר כשממלאין הגיגיות, ואחר כך חותמין אותה כשרוצין שישהא היין בגיגית שנים יממים או שלשה יממים, ומביאים ראיה מהירושלמי דקאמר על מתניתין דלוקחין גת בעוטה, תני רבי חנין: והוא שלא העלים ישראל עיניו ממנו. ועוד כתב שם בהלכות: דורכין עם הגוי ומסייעין אותו, אם נתעלם מעיניהם נעשה יין נסך. אלמא משמע מתוך הירושלמי שיש לחוש למשנה ראשונה לשמא יחזיר גרגותני לגת, או למשנה אחרונה לשמא ממשיך ממנו. אבל רבינו יצחק פירש שיש להקל ולומר שהירושלמי לא אסר אלא בגת בעוטה יפה ויש בה יין הרבה ויבא למישך ממנה בקל, אבל הגיגיות שלנו אין בהם יין כל כך לפי שאינם דרוכות יפה, ולא חיישינן להמשכה. ורבינו יהודה פירש דהירושלמי קאי אמשנה אחרונה, ובגון שהמשיכו ממנו כבר ונעשה יין, ולפיכך נאסר בהעלמת העין, דיש לחוש שמא החזיר כלי הבור או גרגותני לגת. וההיא דרבי חנין נמי קאי אמתניתין, דקתני: ירד לבור מה שבבור אסור והשאר מותר, והשתא איכא למיחש בהא, דכיון שירד היין מן הגת לבור יש לחוש שמא יחזיר כלי הבור וגרגותני לגת, ולכך צריך שלא יעלים ישראל עיניו. ועוד כתב רבינו יהודה וזה לשונו: ומאד יש להחמיר בצידי המשכה, והמחמיר לתת סדין על הגיגית ולמלאות הגיגית ולהחותם תבא עליו ברכה. ויש שהיו רוצין למצוא חן בעיני הגרים דורכים עמהם בגיגיות קודם המשכה, ושמע רבי יעקב הקפיץ ורצה לנדותם אם לא ישמעו וישובו ולא יעשו עוד כך, כי אולי אסרו לפי משנה אחרונה דריכה קודם המשכה אטו אחר המשכה, אף על גב דלא גזרינן לקמן צייר לידיה אטו לא צייר לידיה, ואם כן יש להחמיר שלא לדרוך גיגי יין ישראל כלל. ועוד, שמא ידרוך לאחר שיתחיל היין למשוך בגיגית עצמה, לפירוש רש"י. וכן נראה דברוא שעשיק הגרים בגיגית למשוך היין חשוב המשכה כמו גרגותני, והקונה יין מגיתות הגרים צריך ליזהר שלא תהא ברזא בגיגית. ודוקא ברזא קטנה, אבל ברזא גדולה בעין פי חבית לא חשיב המשכה, מאחר שהעובים נמשכים דרך שם עם היין. **אין** בוצרין עם הגוי בגת – פירוש: והוא הדין עם ישראל שעושה פירותיו בטומאה, דאיכא תרתי: דמסייע ידי עוברי עבירה, ועוד שגורם הטומאה. ולכך לא אצטריך למיתני נמי הא. אבל קשיא: למה צריך למיתני: אין דורכין עם ישראל וכו'? פשיטא, השתא אין בוצרין עם הגוי, דליכא אלא גרם טומאה דרבנן, דריכה עם ישראל דאיכא טיוע טומאה דאורייתא לא כל שכן? ויש לומר: דלפי מאי דפרישית דאיירי בסוף דריכה ניחא, דאיצטריך לאשמועינן שאסור לסייע ידי עוברי עבירה אף על גב שבכר התחיל בעבירה.

ואין

אבל לא בוצרין – לפי שנותנין בגת טמאה, וגורם טומאה הוא, שנתינתן לגת לשם דריכה הוא ודריכתן תטמאם. וקודם דריכה ודאי לא מקבלי טומאה, דסתמא לא הוכשרו. והא דקיימא לן הבוצר לגת הוכשר – היינו היכא דהוכשר ודאי, וקסבר: אסור לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל. **וישראל** – העושה פירותיו בטומאה עובר בעבירה הוא, שהרי נצטווה על כך. הלכך אפילו דורכן נמי אסור, שדריכתן בעבירה בגת טמאה, דדריכתן הוא עיקר טומאתן, כשנעשית משקה הן טמאין על ידי הגת, ואסור לסייע ידי עוברי עבירה, אלא פורשין מהן כדי שלא ירגיל בבך. אבל גוי לאו עובר עבירה הוא, שלא נצטוו. **אבל מוליכין עמו חביות** – ריקניות לגת, ומביאין עמו חביות מלאות מן הגת, דאין כאן עבירה, דמאחר שנטמאו בגת מותר לתת היין בחביות טמאות. **לא לשין ולא עורכין עמו** – שכל מעשה ערימה זו בעבירה. **לפלטר** – שאופה את הפת. **גמרא** שהתחיל לימשך – שהגת עשויה במדרון, ומשעה שהוא נמשך מצד העליון לצד התחתון קרוי יין. **פקוקה** – שפקקו הציעור על פי הבור שלא יכול לירד, והיא היתה כולה מלאה עובים, ולא נמשך בה יין ולא זז ממקומו, אלא במקום שנסחט שם עומד. ומקשין – והא קתני: עד שירד לבור, אבל לנמשך לא חיישינן! **הכא נמי בגת פקוקה ומלאה** – ואשמעינן: בגת מלאה אין בה משיכה עד שיטול פקק שלפניה וירד היין, והיא משיבתו מיד. **והשאר מותר** – והא הכא דהתחיל לירד, והרי נמשך, ותקנה: מה שבגת מותרי! **בר"ד דב"ד** – סימנין הן. **אין בוצרין עם הנכרי כו'** – והוא הדין לישראל העושה פירותיו בטומאה, ומוסיף עליו ישראל שאף אין דורכין עמו. בצירה היא גרם טומאה, שהבוצרו מוליכו לגת והגת טמאה. **ידי עוברי עבירה** – לעיל פרשתי. **אבל דורכין עם הנכרי** – דכיון דכבר נטמאו, וגוי לאו עובר עבירה הוא שלא נצטוה, שרי. **ולא חיישינן לדרב הונא** – למיסריה משום משתכר באיסורי הנאה משהתחיל לימשך, דאינו יין עד שירד לבור.

ואין

אָבָל לֹא בּוֹצְרִין עִמּוֹ. יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא עוֹשֶׂה פֵּרוֹתָיו בְּטוּמְאָה - לֹא דוֹרְכִין וְלֹא בּוֹצְרִין עִמּוֹ, אֲבָל מוֹלִיכִין עִמּוֹ חָבִיּוֹת לַגַּת וּמְבִיאִין עִמּוֹ מִן הַגַּת. נַחְתּוֹם שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּטוּמְאָה - לֹא לָשִׁין וְלֹא עוֹרְכִין עִמּוֹ, אֲבָל מוֹלִיכִין עִמּוֹ פַּת לַפַּלָּטֵר. גמ' אָמַר רַב הוּנָא: יַיִן כֵּיוָן שֶׁהִתְחִיל לְהִמָּשֵׁךְ עוֹשֶׂה יֵין נָסֶךְ. תָּנֵן: לוֹקְחִים גַּת בְּעוֹטָה מִן הַנָּכְרִי, וְאַף עַל פִּי שֶׁנָּטַל בְּיָדוֹ וְנָתַן לַתַּפּוּחַ! אָמַר רַב הוּנָא: בְּגַת פְּקוּקָה וּמְלֵאָה. תָּא שְׁמַע: יָרַד לַבּוֹר, מַה שֶּׁבַּבּוֹר אָסוּר וְהַשְּׁאָר מוּתָּר! אָמַר רַב הוּנָא, לָא קַשְׁיָא: כָּאן בְּמִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה, כָּאן בְּמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה; דְּתַנְיָא, בְּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים בר"ד: אֵין בּוֹצְרִין עִם הַנָּכְרִי בַּגַּת, שֶׁאָסוּר לְגָרוֹם טוּמְאָה לַחוֹלִין שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל; וְאֵין דּוֹרְכִין עִם יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹשֶׂה פֵּרוֹתָיו בְּטוּמְאָה, שֶׁאָסוּר לְסַיֵּעַ יְדֵי עוֹבְרֵי עֲבֵירָה; אֲבָל דּוֹרְכִים עִם הַנָּכְרִי בַּגַּת, וְלָא חֵישִׁינַן לְדָרַב הוּנָא. וְחָזְרוּ לוֹמַר בר"ד: אֵין דּוֹרְכִין עִם הַנָּכְרִי בַּגַּת, מִשּׁוּם דְּרַב הוּנָא;

ואין

ואין בוצרין עם ישראל בו' – משום דגורם טומאה הוא. ואף על גבי דסבירא לן השתא מותר לגרום טומאה לחולין בדקתני סיפא – הני מילי דגו, אבל דישראל טובלים הם לתרומה, ואסור לגרום טומאה לתרומה, דתניא: "ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי", בשתי תרומות הכתוב מדבר. וכל שכן שאין דורכין, שדריכתן מטמאתן, ומסייע ידי עוברי עבירה. **יין משיקפה** – הוי גמר מלאכה לענין מעשר לאיסר בו שתירת עראי. "משיקפה" – לשון צף, כמו: "קפא תהומא" דמסכת סוכה (נג, א), שצפין החרצנים על היין כשהוא נח בבור. **ואף על פי שקפה** – מה שבבור, קולט מן הגת העליונה ושותה, שאותו שלא ירד לבור לא נגמר מלאכתו. **מן הצנור** – מקום דרך מרוב המקלח היין לבור. **שמע מינה קיפוי דבור קאמר** – מדקתני: ואף על פי שקפה קולט מן הגת, דאי בחבית – מה ענינו אצל גת. **ברבי רבי אושעיא** – במתניתין דבי רבי אושעיא. **משישלה בחביות** – לשון "השולה דגים מן הים" (חולין סג, א), משישלה היין מן הבור לדנתן בחביות, וכן מפרש בבבא מציעא ב"השוכר את הפועלים" (עב, ב). ולעיל קתני לרבנן משירד לבור, ולרבי עקיבא משיקפה: **אלא מתניתין דקתני עד שירד לבור** – הא ירד לבור, אף על פי שלא קיפה – הוי יין. **נימא** – כי היכי דקתני לענין נסך, הכי נמי סבירא ליה לענין מעשר, ופליג אדרבנן ואדרבי עקיבא? **תלתא תנאי היא** – תנא דידן סבר משירד לבור, ולרבנן משיקפה בבור, ולרבי עקיבא משישלה. **שאני יין נסך בו'** – אבל במעשר, אי כרבנן אי כרבי עקיבא.

ולרבא

ואין בוצרין עם ישראל וכל שכן שאין דורכין – פירוש: ואפילו בסוף דריכה, דאיכא סיוע לטומאה דאורייתא. והא דאיצטריך למיתני "כל שכן" הכא טפי מבמשנה ראשונה, היינו משום דאי לא תנא הכא "כל שכן" הוה אמינא טעמא דאין בוצרין אינו משום סיוע אלא משום גרם טומאה, וקא משמע לן השתא דטעמא משום סיוע, כמו בסוף דריכה.

שמותר לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל – פירש רש"י: ואפילו הכי אין בוצרין עם ישראל, דהני מילי שמותר לגרום טומאה בשל גוי, אבל בשל ישראל טובלים הם לתרומה ואסור לגרום טומאה לתרומה, דתניא: "ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי" בשתי תרומות הכתוב מדבר. וקשיא מהדהיא דמייתי בפרק קמא דנדה (ו, ב) תנן התם: נולד לה ספק טומאה, עד שלא גלגלה תעשה בטומאה, משגלגלה תעשה בטהרה בר', וקסבר: חולין הטבולין לחלה בחלה דמו, אלמא אמרינן דקדם גלגול שלא חלה עליה עדיין חיוב חלה אמרינן דתעשה בטומאה, והכא נמי אינם ראוים לתרומה עד שיעשו יין, ולמה לא יעשו בטומאה כיון שמותר לגרום טומאה? ויש שדחיק לומר, דשאני התם דכל זמן שהוא קמח אין כאן חיוב חלה כלל, אבל תרומה ראויה משעה שזיע בענבים, מידי דהוה אמעשר שהקדימו בשבלים. אבן דבר תימה הוא להחשיבה טבול לתרומה קודם מירוח. ועוד הקשה רבינו יהודה: דבהדיא תניא בתוספתא דחלה (פרק א) בתר הך דנולד ספק טומאה בר': וכן פירות שנולד להם ספק טומאה, עד שלא נגמרה מלאכתן יעשו בטומאה, משנגמרה מלאכתן יעשו בטהרה ותרומתן תלויה, באיזה ספק אמרו – בדבר הספק לתרומה. אלמא, אפילו בפירות נמי אמרינן הכי? אבן יש לתרץ, דשאני התם שכבר נולד להם ספק טומאה ואי אפשר עוד להיות טהור לגמרי, אבל

וְאֵין בּוֹצְרִין עִם יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹשֶׂה פֵּרוֹתָיו בְּטוּמְאָה, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאֵין דּוֹרְכִין; אֲבָל בּוֹצְרִין עִם הַנָּכְרִי בְּגַת, שֶׁמּוּתָּר לְגָרוֹם טוּמְאָה לְחוּלִּין שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. "וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה יַיִן נֶסֶךְ עַד שֶׁיֵּרֵד לַבּוֹר". וְהָתַנְיָא: יַיִן - מְשִׁיקְפָה! אֲמַר רָבָא, לָא קַשְׁיָא: הָא רַבִּי עֲקִיבָא, הָא רַבָּנַן; דְּתַנְיָא: יַיִן - מִשֶּׁיֵּרֵד לַבּוֹר, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: מְשִׁיקְפָה. אֵיבַעְיָא לְהוּ: קִיפּוּי דְּבוֹר אוֹ קִיפּוּי דְּחָבִית? תָּא שְׁמַע, דְּתַנְיָא: יַיִן - מְשִׁיקְפָה, אַף עַל פִּי שֶׁקָּפָה - קוֹלֵט מִן הַגַּת הָעֶלְיוֹנָה וּמִן הַצִּינּוֹר וְשׁוֹתֶה; שְׁמַע מִינָּהּ: קִיפּוּי דְּבוֹר קָאָמְרִינַן, שְׁמַע מִינָּהּ. וְהָתָנֵי רַב זְבִיד בְּדִבְרֵי רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: יַיִן - מִשֶּׁיֵּרֵד לַבּוֹר וְיִקְפֶּה, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: מִשֶּׁיִּשְׁלֶה בְּחָבִיּוֹת! - תַּרְצָהּ נָמֵי לָךְ קַמַּיְיתָא הָכִי: יַיִן - מִשֶּׁיֵּרֵד לַבּוֹר וְיִקְפֶּה, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: מִשֶּׁיִּשְׁלֶה בְּחָבִיּוֹת. - וְאֶלָּא מַתְנִיתִין דְּקָתָנֵי: אֵינוֹ עוֹשֶׂה יַיִן נֶסֶךְ עַד שֶׁיֵּרֵד לַבּוֹר, לֵימָא, תִּלְתָא תַּנָּאֵי הִיא? - לָא, שָׁאנֵי יַיִן נֶסֶךְ, דְּאַחֲמִירוּ בֵיהּ רַבָּנַן.

ולרבא

כאן יש לו ליזהר שלא לטמאותה לכתחלה. מיהו קשיא מההוא דפרק "הניזקין" (גיטין סא, א) דקאמר: רישא בטומאת חולין, פירוש: שמותר לסייע קודם שתטיל למים לפי שאין שם אלא טומאת חולין, ואף על פי שיבא להפריש לבסוף חלה בטומאה. ומאי שנא מהאי דהכא? ואומר רבינו חם: דבגיטין ליכא אלא חשדא בעלמא, שחשודה לעשות פירותיה בטומאה, אבל כאן דודאי עושה פירותיו בטומאה אסור לסייע לו אפילו מתחלה. ועקשה לפירוש זה, דמתניתין קתני: לא לשין ולא עורכין, משמע – הא ברירה וטחינה שריא. ובפרק "הניזקין" (שם סא, א) תנן: בוררת וטוחנת גבי אשת יש הארץ, ופירש רבינו חם: התם דוקא, דאין כאן אלא חשד בעלמא שחשודה לעשות בטומאה, אבל אם עושה בודאי בטומאה לא שרינן. והא הכא דעושה בודאי בטומאה, ומשמע דברירה וטחינה שרי? ואומר רבינו חם: דהכא מיירי בפירות שלא הוכשרו, ולכך שריא בה ברירה וטחינה אף בעושה בודאי בטומאה. ולההיא דגיטין מיירי בפירות שהוכשרו כבר, ולכך ודאי אם עושה בודאי בטומאה אסור אף לברור ולטחון. מיהו בירושלמי תני עלה דמתניתין: לא בוררין ולא טוחנין עמו, ופריך מההיא דגיטין דקתני: בוררת וטוחנת, ומשני: כאן בלוחת כאן בשאינו לוחת, פירוש: הכא מיירי שהוכשרו וההיא דגיטין בלא הוכשרו, ואינו יורד לחלק כלל בין חשוד לעושה בודאי. ולדברי רבינו חם נוכל לומר: לא לשין ולא טוחנין בדברי הירושלמי, ומיירי בין הכא בין התם בהוכשרו, וטעמא דהכא משום דעושה בודאי בטומאה הוא, ולכך לא בוררין. ורבי יהודה מצא פירוש אחר בפירוש רבינו שלמה כתב ידו: אבל לא בוררים עם ישראל בו', ואף על גב דסבירא לן השתא דמותר לגרום טומאה לחולין בדקתני סיפא – הני מילי דגו אי ישראל חבר שלא יאבלם רק בימי טומאתו, אבל בישראל רשע עובר עבירה הוא, שסופו לשתותו טמא ודריכתה לכך עומדת, והלכך אסור לסייעו, עד כאן לשונו. **רבי** עקיבא אומר משיקפה – תימה: בין דרבי עקיבא מיקל הוא, "עד שיקפה" מיבעי ליה, כדאמרינן בפרק "השוכר את הפועלים" (בבא מציעא פח, ב) גבי קישואין ודילועין: מאי לאו משיפקסו בשדה? לא, משיפקסו בבית. אי הכי, "עד שיפקסו" מיבעי ליה! ויש לומר: דשאני התם, דאיכא למיטעי ולמימר פקס דשדה, אבל הכא ליכא למיטעי מידי, דדאי אין שום קיפוי קודם ירידתו לבור. **ואף** על פי שקפה קולט מן הגת העליונה – פירוש: אבל מן התחתונה, כלומר מן הבור – אסור לשתות אף עראי, שהרי הוקבע למעשר. תימה: האי גת היכא קאי? אי בשדה הוא, כדרך כל גתות שלהם שהיו בשדה, כדמוכח בפרק "המוכר את הבית" (בבא בתרא עא, א) דתנן: מכר את השדה לא מכר את הגת, וגבי בית לא תני ליה, ואם כן דבעת שבשדה מיירי – לישתרי אפילו מן התחתונה, שהרי לא ראה פרי הבית, ואמרינן (בבבא מציעא פז, ב): אין הטבל מתחייב עד שיראה פני הבית! וכי תימא דמיירי הכא בגת העומד בבית והכניס שם העבדים, אם כן אין יוקבע שוב למעשר, כדאמר גבי תבואה שהכניסה במרץ שלה: ויש לומר: דלעולם אימא לך דמיירי בגת שבשדה, והכי קאמר: קולט מן הגת ויכניסנו לבית ושתה, שכל זמן שלא ירד לבור לא נגמרה מלאכתן. ואין ראיית פני הבית מתחייב במעשר אלא בדבר שנגמרה מלאכתו, אבל ודאי לא יקח מן הבור ויכניסנו לבית ושתה. ואיבעית אימא: לעולם מיירי בגת שבבית. ולא דמי לתבואה, שאין דרכה להכניסה לבית במרץ, הלכך כי הכניסה במרץ תו לא מיקבע למעשר. אבל יין שדרכו להכניסו בענבים, ושם נעשה גרנו – ודאי בעשיית גורן שלו נקבע. וראיה מקישואין ודילועין, דאמרינן פרק "הפועלים" (שם פח, ב) דמשיקפה בבית הוי גמר מלאכתן למעשר, ואף על פי שהכניסה בפקס שלהם. **תרצה** נמי לההי מתניתין ד"אף על פי שקפה", דדייקינן מינה: שמע מינה קיפוי דבור, אתיא כרבנן. **לימא** תלתא תנאי ניינהו – תימה: אמאי לא קא משני מתניתין: עד שירד לבור ויקפה, כדתמרינן למתניתין קמייתא? ויש לומר: דאם כן, אדמסיפא בסיפא בין ירד לשאר שבגת – ליפלוג בירד נמי בין קיפוי לשאינו קיפוי. אלא לאו שמע מינה דסקבר מתניתין דמה שבבור אף קודם קיפוי אסור. ואם תאמר: (ברייתא) [במשנה] דמעשר (פרק א משנה ז) נמי דתני בה: ואף על פי שקפה קולט מן הגת ע"כ, אדמסיפא בין מה שבבור למה שבגת – ליפלוג וליתני במה שבבור בין קיפוי לשאינו קיפוי? ויש לומר: דאין הכי נמי, דהא תנא ליה רישא: יין משיקפה, אלמא אינו נעשה יין עד שיקפה. אלא בסיפא רבותא נקט, דסלקא דעתך אמינא: כיון שאותו שבבור קפוי ויש איסור גמור לפניו, ליגזור על מה שבגת ובצנור אטו דבור, דבקל יבא לטעות אם נתיר לשתות מן הצנור שישתה גם בן מן הבור הסמוך לו. אבל במתניתין דתני ברישא: אינו נעשה יין נסך עד שירד לבור, ולא הזכיר קיפוי כלל, אם איתא דהוה מפליג בין קיפוי ולא קיפוי, הוה ליה למיתניתין. ואין לומר דהכא נמי אשמעינן רבותא, דאף על גב דמה שבבור אסור איסור גמור מכל מקום השאר מותר, ולא גזרינן הא אטו הא. דאין זו רבותא, דבהא ודאי אין לטעות, אם נתיר בשנגע הגוי במה שבגת להתיר גם מגעו בבור, שהרי הגרגותני מפסיק ביניהם, והכל יודעים שהגרגותני עושהו יין, ואדרבה, הוה ליה למנקט רבותא לפלוגי בין קיפוי לשאינו קיפוי.

רבא

רבא מוקי לה כתלתא תנאי – ואם תאמר: אמאי לא נקט רביעי לפי משנה אחרונה? ויש לומר: דתנא דמשנה ראשונה ודמשנה אחרונה חד חשיב ליה, דמשנה אחרונה נמי התחיל למיסך קובעו למעשר. **אבל** אם החזיר גרגותני לגת אסור – פירוש: אף מה שבגת, מפני טיפות יין שבגרגותני המתערב בגת. ואם תאמר: והלא מסתמא יש בגת יותר מששים מטיפת יין הגרגותני, ואמרינן לקמן בפרק בתרא (סו, א): חמרא חדתא בעיבעי, רבא אמר: בנותן טעם, וקיימא לן כרבא לגבי אביי! וכי תימא, כיון דבגת נמי איכא יין עם העבדים, והוה ליה מין במינו דבמשהו ולא בטיל, אבתי תיקשי: לימא סלק מינו דהיינו יין כמי שאינו, ושאינו מינו דהיינו העבדים שבגת רבה עליו ומבטלו, כדסבירא ליה נמי לרבא בפרק "גיד הנשה" (חולין ק, ב) גבי חתיכות של דג טמא! ויש לומר, דסבירא ליה כאביי דאמר: חמרא חדתא בעיבעי במשהו, ולית ליה נמי סלק את מינו כמי שאינו. עוד יש לומר: דמיירי הכא בגון שיש הרבה יין ביחד בגת, והוה ליה מין במינו במשהו, ואפילו לרבא אסור. והשתא צריך עיון, דלפירוש ראשון דאמרינן דאית ליה כאביי אין לפסוק כוותיה, ובסאנו מתזירין בשוגג גרגותני לגת יש לבטל יין הגרגותני בעיבעי דגת, דאנן סבירא לן דבתר שנא אזלינן. ואם תאמר: לפירוש רבינו תם, דמפרש לקמן בפרק בתרא (עג, א בדבור המתחיל יין) סתם יין נסך בששים כשאר איסורין שבתורה אם לא נודע שנתנסך לעבודה זרה, אם כן למה יאסור החזרת גרגותני? דמסתמא יש ששים בתראנני דגת ממה שבגרגותני, ואפילו אם יסבור כאביי ליה מותר! ויש לומר: דרב הונא כרב רביה סבירא ליה, דאמר בפרק "גיד הנשה" (חולין ק, א) דסבירא ליה כרבי יהודה, ואומר: מין במינו במשהו בכל איסורין שבתורה. **גרגותני** גופה במאי מיתסרא בנגוף שמע מינה נצוק חיבור – אם תאמר: מה שבגת היה לנו לאסור משום נצוק! ויש לומר: דשאני הכא דהוי נצוק בר נצוק, דמגת לגרגותני הוי נצוק אחד, ומגרגותני לבור נצוק שני. ומכאן פסקו הרב רבינו יהודה בן נתן והרב רבינו שמואל בן מאיר ורבינו תם בשם רש"י, דאפילו מאן דאמר דנצוק חיבור, מבל מקום נצוק בר נצוק כי הכא אינו חיבור. ואם תאמר: והא אין כאן רק נצוק אחד, דבין שהגרגותני עשוי נקבים נקבים אם כן נופל בודאי מן הגת לבור! ויש לומר: דבין דנקבי הגרגותני אינם עשויים בישר אלא מן הצדדין, אם כן לאו חד נצוק הוא. ומעשה בא לפני ששפך יין מן הקנקן לכוס, שאז נאסר היין שבכוס משום דמאי דנפיק לבראי גורו ביה רבנן בדלקמן בפרק בתרא (עב, ב), והיין שבקנקן נאסר נמי מטעם נצוק, ואחר כך משך ישראל יין מן החבית לקנקן (ונתנו ליין שבחבית), והתירו רש"י, ונותן טעם משום שהיין שבקנקן אינו נאסר אלא מטעם נצוק, ואם כן הוי היין שבחבית נצוק בר נצוק, והרב רבינו יצחק ברבי מאיר היה דוחה ראיה זו, כי לעולם אימא לך נצוק בר נצוק חיבור, והא דלא אסרינן הכא יש שבאת משום נצוק – היינו טעמא, דמה שבגת אינו נקרא עדיין יין ואינו נחשב אלא כמיא בעלמא. תדע, דהא אינו נאסר במגע גוי. ואם תאמר: אם כן, גם אותו שבגרגותני אמאי אסור? שאינו נקרא עדיין יין לפי משנה ראשונה דקאמרינן: עד שירד לבור, דלדידיה קיימינן השתא! ויש לומר: דלא דמי, כי מה שבשולי הגרגותני מתחתיו הוי בכלל מה שבבור להיות יין גמור, ולכך יאסר מטעם נצוק, וכל שכן דאי נגע ביה גוי דהוי נאסר במגע. ואם תאמר: אם כן, מנא ליה לתלמודא דנאסר הגרגותני מטעם נצוק? דלמא נאסר מטעם דנגע ביה גוי בגרגותני מתחתיו בקילוח! ויש לומר: דאם כן הוה ליה לרב הונא לפרושי במילתיה: אבל החזיר גרגותני שנגע בו גוי לגת אסור, ומדלא מפרש ליה פשיטא ליה לתלמודא דמטעם נצוק קאמר. ועוד קשיא, לפי מה שפירש במתניתין גבי "והשאר מותר" שאינו נאסר במגע רק מה שבבור, אם כן היאך נוכיח מכאן דנצוק בר נצוק אינו חיבור? דלמא לעולם חיבור, ושאני הכא משום דדחיי אין לגרגותני לחבר מה שבגת לבור, כיון שיש לו דין בפני עצמו, שהרי אינו בכלל מה שבגת, דגרגותני אסור בנגיעת גוי בבור, ומה שבגת אינו נאסר במגע גוי! אבל לפירוש רבינו שמואל בן מאיר, שפירש: מה שבבור נאסר בלא נגיעת גוי, מטעם כחו של גוי בכוונה, ומיהו אותו שבגת אינו נאסר מטעם כחו של גוי בכוונה כיון שאינו נקרא עדיין יין, וגם הקילוח שבין גרגותני עד הבור אינו נאסר מחמת כחו. תדע, דאם לא כן היכי מוכיח דהגרגותני נאסר בנצוק? דלמא מטעם כחו של גוי הוא! אלא ודאי אין כח הגוי אוסר אלא מה שבבור דוקא. מיהו מטעם נצוק אסרינן מה שבגרגותני, דהא אמרינן לקמן בפרק בתרא (עב, ב): בגואי דמנא לא גזור רבנן, הני מילי למאן דאמר נצוק אינו חיבור, אבל למאן דאמר נצוק חיבור נאסר מה שנשאר בגואי דמנא, ואם כן מאי שנא גרגותני מגת לאיסור בנצוק? אלא לאו שמע מינה נצוק בר נצוק אינו חיבור. ויש לפרש דברי רב הונא הכי לפירוש זה: לא שנו אלא שלא החזיר גרגותני לגת, כי אז מה שבבור אסור ולא העליון שנגע על ידי הקילוח, כי הגרגותני מפסיק והוי נצוק בר נצוק, אבל החזיר גרגותני לגת – אסור העליון על ידי תערובתו של התחתון. ולפי זה אין צריך להוסיף מגע גוי כלל, לא כאן ולא במשנתנו. מעשה בא לפני רבי מנחם זכר צדיק לברכה בחבית שבלה היין עד הברזא, והגביהה הגוי לבדוק החבית ובאותה שעה משך ישראל את הברזא וקילח היין לקנקנו של ישראל, והתיר יין הנשאר בחבית ואסר אותו שיצא לחוץ. דהכי אמרינן ב"השוכר" (עבודה זרה עב, ב): המערה מחבית לבור – קילוח היוצא מחבית ולמטה אסור, ומוקמינן לה בגוי המערה, ופרכינן: אי הכי, אפילו דגדה דדנא נמי ליתסר! ומשני: דכח דגוי דרבנן, הוואי דנפק לבראי גורו ביה רבנן, דבחבית לא גזרו ביה רבנן, הלכך שרי מה שבתוך החבית. ואם תאמר: הא אמר רב חסדא לקמן (עב, ב): כי בייליתו חמרא קטיפו קטופי ולא בקילוח, אלמא משמע דאי נפיק בקילוח הוה אסור יין הנשאר בחבית על ידי נצוק! הא לא קשיא, דהתם שפיר, דהיין שבבלי הגוי היה יין נסך גמור – התם ודאי אי לא מקטף קטופי נאסר היין שבתוך החבית על ידי נצוק, שהקילוח מקלח תוך יין נסך שהוא בכלי של גוי. אבל הכא, שהיין שבתוך הכלי אין בו איסור יין נסך גמור, אלא מכח גוי – לא נאסר הוואי דלא נפיק לבראי מטעם נצוק שבתוכו ליין הנאסר על ידי כח גוי, דלא הוי נצוק ליין נסך ממש. **שמע** מינה נצוק חיבור – תימה: אין הכי נמי, דבהדיא אמר רב הונא (עבודה זרה עב, א): נצוק וקטפרס חיבור ליין נסך! ואומר רבינו תם: דרב הונא הדר ביה. ומכח ראיה זו פסק שגם חמר נצוק אינו חיבור כמו שנפרש לקמן [עב, ב דבור המתחיל אמר להו] שם ירצאה השם. **מהו** לדרוך עם הנברי בגת – יש לדקדק: מדלא שאלו: מהו לדרוך נברי עם ישראל, משמע שהגת של נברי, ולא להתיר בשתיה שאלו אלא לענין היתר הנאה קא מיבעיא ליה. ומיירי נמי בדצייר ליה לידיה כמו שמפרש, והכי קא מיבעיא ליה: אי ניסוך דרגל הוי ניסוך וליאסר בהנאה אי לא. ורציך לומר שעל ידי מעשה שאלו, דאי לפסוק הלכה שאלו היה לו להשיב: אין דורכין, כמשנה אחרונה. אלא ודאי אל מעשה שאלו, ופשט לו במשנה אחרונה כדפרישית. ואם תאמר: כיון שהגת התחיל לימשך, אם כן הוי יין (נסך) גמור לפי משנה אחרונה, ולמה לא יאסר יין הגת בהנאה למאן דאמר נצוק בר נצוק חיבור, על ידי יין הבור שהוא אסור בהנאה? ויש לומר: דנצוק בי האי, שאין הגוי נוגע עתה בבור ואינו עסוק אלא בדריכה, לא אסרו בהנאה. תדע, דאמרינן לקמן פרק בתרא (עד, א): יין ביין ימכר לגוים חוץ מדמי יין נסך שבו, אלמא אפילו נתערב לגמרי לא אסרינן בהנאה. אבל ודאי אי נגע בסוף הקילוח הוי כאילו נגע בעליון ואסור בהנאה. **הוה** עובדא בנהרדעא כו' – אומר רבינו יצחק דלא הוה ממש דומיא דעובדא דינוקא, דהתהוא ינוקא לא הוה שקיל וטרי אלא למישרא ליה בהנאה, כי הבור היה של גוי ולא שרי אלא בהנאה, ושמואל להתיר אף בשתיה קאמר לפי שהבור היה של ישראל. אלא דומיא דידהו הוה, דהוה הניסוך רק ברגל.

דאי

ולרבא דלא שני ליה – מדאותבינא לעיל מעשר מין נסך דמתניתין, ושנייה רבא: לא קשיא – אלמא לא שני ליה, דאי שני ליה לימא: שאני יין נסך דאחמירו ביה רבנן. על כרחך מוקי לה כתלתא תנאי. **נימותי** – הוא סל גדול שקשור בצנור, והיין יורד מן הצנור לתוכו ומתוכו לבור, כדי לסנן היין מזגין ודו"צנין. **אסור** – אף מה שבגת. **בנצוק** – קילוח היורד מגרגותני לבור, ומחבר הגרגותני ליין נסך שבבור. **שמע מינה נצוק חיבור** – ולקמן ב"השוכר את הפועל" (עבודה זרה עב, ב) פליגי בה. **שפחתו צלוחיתו** – לקמן ב"השוכר" (שם עב, א). **שפחתו בורו** – שנתמלא הבור עד שהגיע היין וטפח בשולי הגרגותני, כמו "פחסה בפניה" ד"כל הצלמים" (שם מב, א). **בשית שנין** – בן שש שנים. **והא קמנסך בידיה** – ומשנה אחרונה קתני: חזרו לומר אין דורכין, דסבירא ליה כרב הונא דמשהתהיל לימשך הוי יין. **תלת ריגלי** – שהיו מתקבצין לשמוע דרשה, הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת והלכות חג בחג.

אי

וְלִרְבָא דְּלָא שָׁנֵי לֵיהּ, מוֹקֵים לֵיהּ כִּתְלָתָא תַּנָּאֵי. "מָה שֶּׁבַּבּוֹר אָסוּר וְהַשְּׁאָר מוּתָּר". אֲמַר רַב הוּנָא: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁלֹּא הֶחֱזִיר גַּרְגּוּתָנִי לַגַּת, אֲבָל הֶחֱזִיר גַּרְגּוּתָנִי לַגַּת - אָסוּר. גַּרְגּוּתָנִי גּוּפֵהּ בְּמַאי מֵיתַּסְרָא? בְּנִגּוּף; שְׁמַע מִינָּהּ: נִצּוֹק חִיבּוּר? - כַּדְרָתֵנֵי רַבִּי חִיָּיא: שֶׁפִּחֲתָהּ צְלוֹחִיתוֹ, הָכָא נַמִּי שֶׁפִּחֲתָהּ בּוֹרוֹ. הַהוּא יְנוּקָא דִּתְנָא בְּעַבּוֹדָה זָרָה בִּשְׁית שְׁנִין, בְּעוּ מִינֵּיהּ: מַהוּ לְדָרוֹךְ עִם הַנָּבְרִי בַּגַּת? אָמַר לְהוּ: דּוֹרְכִין עִם הַנָּבְרִי בַּגַּת. - וְהָא קָא מְנַסֵּךְ בִּידֵיהּ! - דְּצַיְּירֵנְהוּ לְהוּ לִידֵיהּ. - וְהָא קָא מְנַסֵּךְ בְּרַגְלֵיהּ! - נִיסּוּךְ דְּרֶגֶל לָא שְׁמֵיהּ נִיסּוּךְ. הַהוּא עוּבְדָּא דַּהֲוָה בִּנְהַרְדְּעָא, דְּדָשׁוּ יִשְׂרָאֵל וְגוֹי לַהֲהוּא חַמְרָא, וְשָׁהֵיֵיהּ שְׁמוּאֵל תְּלָתָא רִיגְלֵי. מַאי טַעֲמָא? אֵילֵימָא מִשּׁוּם דְּקָסָבַר:

אי משכחנא תנא דאסר כרבי נתן – יין בהנאה במגעו של גוי אף על פי שלא נסכו לעבודה זרה, דניסוך לא הוי אסור בהנאה אלא על ידי שכשוך. **מדרו** – גוי של ישראל, בין ביד – שהכניס ידו ודרעו לתוכו לשער כמה יין יש בו, כמו שעושין בקנה שקורין פייל"א. **יכבר** – דכיון דלא נתכוין לנסך. **כרבי שמעון** – דשרי מגע של גוי שלא נתכוין לנסך. **אף בשתיה** – כדקתני מתניתין (עבודה זרה פ, ב): נפל לבור ועלה כו', רבי שמעון מתיר אף בשתיה. תינוק בן יומו – אלמא לא בעינן כוונה! **שפלו ולא שבלו** – דקיימא לן ביבמות (נה, א): לעולם אינו גר עד שימול ויטבול. **וכן בני השפחות** – אף על פי שנולדו בבית ישראל ולא גדלו בין הגויים, בעו מילה וטבילה. **ובשלא טבלה** אמו מתחלה קמיירי, דאי טבלה אמו אינהו למה להו טבילה? [המשך בעמוד הבא. שיך]

1 **אי משכחנא תנא דאסר כרבי נתן** – יין בהנאה במגעו של גוי אף על פי שלא
2 נסכו לעבודה זרה, דניסוך לא הוי אסור בהנאה אלא על ידי שכשוך. **מדרו** – גוי
3 של ישראל, בין ביד – שהכניס ידו ודרעו לתוכו לשער כמה יין יש בו, כמו
4 שעושין בקנה שקורין פייל"א. **יכבר** – דכיון דלא נתכוין לנסך. **כרבי שמעון** – דשרי
5 מגע של גוי שלא נתכוין לנסך. **אף בשתיה** –
6 כדקתני מתניתין (עבודה זרה פ, ב): נפל לבור
7 ועלה כו', רבי שמעון מתיר אף בשתיה. תינוק
8 בן יומו – אלמא לא בעינן כוונה! **שפלו ולא**
9 **שבלו** – דקיימא לן ביבמות (נה, א): לעולם
10 אינו גר עד שימול ויטבול. **וכן בני השפחות**
11 – אף על פי שנולדו בבית ישראל ולא גדלו
12 בין הגויים, בעו מילה וטבילה. **ובשלא טבלה**
13 אמו מתחלה קמיירי, דאי טבלה אמו אינהו
14 למה להו טבילה? [המשך בעמוד הבא. שיך]

1 **דאי** משכחנא תנא דאסר כרבי נתן כו' – תימה: הא איכא תנא דמתניתין (עבודה
2 זרה ס, ב) דקתני: מדרו בקנה יכבר, משמע – הא ביד אסור בהנאה! ויש לומר:
3 דמתניתין הוא הדין דביד שרי בהנאה, והא דקתני "בקנה" – היינו משום רבי שמעון
4 **אימור** דאמר רבי נתן ביד ברגל מי אמר – דשרי בשתיה, ולא שרי אלא בקנה.
5 יש שהיו רוצים למחוק "אמר", דמדקאמר לשון
6 "אמר" משמע שלא פירשו בדבריו דאית חילוק
7 בין יד לרגל. וליתא, דהא ודאי שפירשו בדבריו.
8 ורבינו יצחק מיישב הגירסא, דמתחלה היה סובר
9 דלהכי אוסר רבי נתן מדידה דיד – משום דגזר
10 אטו שכשוך דיד, אבל מדידה דרגל מותר, דליכא
11 למיגזר אטו שכשוך דיד. מיהו בשכשוך דרגל
12 אסר – דגזר אטו שכשוך דיד, ודריכה דרגל
13 אסורה – דחשבינן לה כשכשוך דרגל. ודחי:
14 אימור דאמר רבי נתן ביד, פירוש: ושם גזר מדידה
15 אטו שכשוך, ברגל מי אמר? דשם לא יגזור
16 כלל, ואפילו שכשוך דרגל נמי שרי, דמדמי ליה
17 למדידה דרגל. **אי** אשכחנא תנא דשרי כרבי
18 שמעון כו' – פירש הקונטרס: דשרי מגעו שלא
19 נתכוין לנסך אף בשתיה, כדקתני מתניתין (עבודה
20 זרה ס, ב): נפל לבור ועלה כו' יטבר, רבי שמעון
21 מתיר, פירוש: בשתיה, דשרי מגעו של גוי שלא
22 נתכוין לנסך בשתיה. והקשה דרב רבינו אלחנן:
23 דלמא הא דשרי רבי שמעון בשתיה היינו דוקא
24 נגיעה על ידי דבר אחר כמו מדידה דקנה, אבל
25 נגיעה דגופו על ידי הכי דדורבו ברגל מנלן דשרי רבי
26 שמעון? ויש לומר: דסבירא ליה לשמואל אליבא
27 דרבי שמעון, דלא חשבינן שכשוך דרגל אלא
28 כמו מדידת קנה היכא שתופסו בידו, דשרי רבי
29 שמעון אף בשתיה. ועוד יש לומר, דסבר שמואל
30 דכל מה שמתיר רבי שמעון בהנאה שרי נמי
31 בשתיה, וכיון דלא אשכחן דאסר מדידה ברגל
32 בהנאה – הוא הדין בשתיה. **הכי** גרסינן ברוב
33 הספרים: בהדי דקא נחית נגע ברישא דלוליבא
34 בחמרא שלא בכוונה – ולפי גירסא זו חשבינן
35 מגע גוי על ידי דבר אחר כמו מגע גוי בגופו,
36 ולפי דהוה ליה בהנאה שלא בכוונה שריא (אף)
37 בהנאה, ובהכי ניחא דמדמו ליה רב כהנא ורב
38 אסי לתינוק בן יומו. וכן לקמן (נח, ב) דפריך: והא קנגע בנטלא, פירוש: ששאב היין מן הגיגית בנטלא ונגע על ידי הנטלא, והוה לו מגע גוי על ידי דבר אחר שלא בכוונה, דאסור בשתיה כמו נגע ברישא דלוליבא. וכן לקמן נמי (ס, ב) גבי "כל שבוב טמא", פירוש: כגון אם נגע גוי ביין, בין בידו בין בקנה – עושה יין נסך, דדומיא דהכי בוב מטמא. אלמא חשיב מגע גוי על ידי דבר אחר כמו מגע גוי בגופו. כל שבוב טהור בגוי אינו עושה יין נסך, פירוש: כמו זריקה. ופריך עלה מההיא "דנטל חבית חורקה לחמתו לבור" דהכשירוהו, בחמתו – אין, שלא בחמתו – לא, אף על פי שעל ידי זריקה היא. ומסיק: דקאזיל מיניה ומיניה, ופירש רש"י: שהיה מתגלגל עד סמוך לבור, ולא הוי זריקה ממש, הלכך שלא בחמתו לא, דהוי מגע על ידי דבר אחר. וקשיא לפי זה: חדא, דדבר תימה הוא לומר דחשבינן מגעו על ידי דבר אחר דלא הוי אלא שלא בכוונה, כמו מגעו בגופו שלא בכוונה ליאסר בשתיה, וכל ההלכות מובירות לקמן דשרי אף בשתיה, מדמתרץ לקמן גבי פירכא דנטלא בעובדא דרבי יוחנן ורבי יוסי: לא צריכא דמוריך ארוקי, פירוש: הוחה ליה כחו שלא בכוונה, ולא גזור אף בשתיה! ועוד קשיא, דהיכי הוה סלקא דעתייהו דרב כהנא ורב אסי לאסרו אף בהנאה? הא מתניתין היא: מדרו בקנה, דאפילו לרבנן יכבר, ואף על גב דהוי התם מגע על ידי דבר אחר בכוונה! מיהו הא לא קשיא, דשמא היו סבוריי דרב אית ליה כרבי נתן דאמר: מדרו ביד אסור בהנאה, וחשבי נמי מדידה דקנה או נגיעה דקנה כמו מדידה או נגיעה דידו. ואף על גב דבמדידה איכא כוונת מגע ובנגיעה ברישא דלוליבא ליכא כוונת מגע, מכל מקום היו סבוריים דאין לחלק לרבי נתן בין שלא כוון לנגוע ובין בלא כוונת ניסוך, דדא ודא אסר רבי נתן בהנאה. ורב השיב להם: אימר דאמרי אנא בשתיה, בהנאה מי אמרי? פירוש: ואפילו רבי נתן נמי יהא מודה בזה כיון דליכא כוונת מגע. מיהו קשיא דרב אדרב, דהיכי אסר הכא ברישא דלוליבא בחמרא בשתיה? הא איהו פסיק לקמן הלכה כרבי שמעון, ורבי שמעון שרי אפילו כי איכא כוונת מגע כיון דהוי על ידי דבר אחר, וכל שכן הכא דליכא כוונת מגע דשתרי! ועוד קשיא מההיא דלקמן, דקאמר: דקאזיל מיניה ומיניה, פירוש: שהיה נוגע בחבית עד שנפל לבור, ולפיכך הכשירוהו בחמתו, משום דהוי מגע גוי שלא בכוונה על ידי דבר אחר, אף על גב דנגע ביה עד נפילתו לבור! ואין לדחות דלקמן אינו אוחזו בידו אלא עד סמוך לבור, ומכאן ואילך זרקה, דאין זה לשון "מיניה ומיניה". ועוד, דאם אינו אוחזה בירידתו לבור, היכי דייק: שלא בחמתו לא, פירוש: אלא יאסר בשתיה? והא בכי האי גוונא בזב אינו טמא! לכך נראה לרבינו תם גירסת רבינו חננאל והלכות גדולות, וכן נמצא בתשובת הגאונים, דלא גרס: "ברישא דלוליבא" אלא: "נגע בחמרא", ולהכי אסר ליה רב בשתיה, דהוה ליה מגע גוי בגופו שלא בכוונה. ולקמן לא גרס: "והא קא נגע בנטלא", אלא: "והא קא נגע ביה". אי נמי, נוטל לפרש: והא קא נגע ביין שבנטלא שהוא מלא על כל גדותיו, אבל אם היה נוגע ביין על ידי נטלא – מזה אינו חושש, דשרי אפילו בשתיה. והא דתנן: מדרו בקנה יכבר – שאני התם שמתנתין לגיגא. ורב כהנא ורב אסי שהיו סבוריים דרב אסר מגע גוי שלא בכוונה בהנאה, סבריי דרב סבר כרבי נתן דאסר מדידה ביד, ולפיכך דעתייהו דהוה הדין אפילו אינו מתכוין לגיגא. וכן פסק רבינו תם הלכה למעשה, דמגע גוי על ידי דבר אחר שלא בכוונת מגע מותר בשתיה. **תינוק** בן יומו עושה יין נסך – פירוש: ואסור בשתיה. ואם תאמר: כיון דרב פוסק לקמן כרבי שמעון, מאי שנא תינוק בן יומו מנפל לבור ועלה דשרי רבי שמעון? ויש לומר: דסבר דבמגע תינוק ושכשוכו איכא למיגזר אטו גדול, אבל נפל לבור, מוכחא מלתא דאניס – לא שייך למגזר מידי. **גדולים** אין קטנים לא – ואם תאמר: דלישני דאין עושין יין נסך ליאסר בהנאה כמו גדולים, אבל בשתיה מיהא אסרי! ויש לומר: דמדלא מפרש ליה בהדיא, שמע מינה דאפילו בשתיה לא אסרי. ועוד יש לומר: דלישנא דאין עושין משמע בשתיה, כי מילתיה דרב דקאמר "עושה יין נסך". והקשה הרב רבינו אלחנן, דלישני ליה: מלו שאני, דהא לגבי טומאה קאמר טהור משום דמילה מועלת! ואומר רבינו יצחק: דשאני טומאה, דחשו חכמים להפסד טהרות, אבל לענין כל שאר דבריהם קיימא לן דאינו גר עד שימול ויטבול.

והא וכן קתני – דמשמע דהכי יש לאסור בבני שפחות (קטנים) כמו עבדים קטנים. ואם תאמר: ולישני דכי קתני "וכן" אגדולים, דהכי הוו בני שפחות גדולים כמו עבדים גדולים! ויש לומר: דמשמע ליה דקאי אבולהו, בין אגדולים בין אקטנים, ועוד, דסבירא ליה דמשום גדולים דהן יודעים בטיב עבודה זרה ומשמשיה לא איצטריך למיתני "וכן". **אלא** למאן דאמר טהרו מאי איכא למימר – ואם תאמר: ואמאי לא מעני דקאי "וכן" אדזיקא, והכי קאמר: בשוק טהור, הא בבית טמא! ויש לומר: דלא מסתבר ליה למימר דקאי "וכן" אדזיקא. ואף על גב דגבי מל ולא טבל דקא מתרץ תלמודא קאי אדזיקא, מכל מקום לא דמו, דקא מיירי בברייתא מענין מילה וטבילה, אבל בטמא בבית לא איירי כלל. **הא** קמשמע לן עבדים דומיא דבני שפחות – ואם תאמר: אמאי דחקינן לומר למאן דאמר טהור דקאי "וכן" אדזיקא? לישני דקאי אורוקן ומדרסן, והכי קאמר: וכן בעבדים טהור רוקן ומדרסן בשוק כמו בבני שפחות! ויש לומר: דמשום הא לא איצטריך למיתני "וכן", דפשיטא דליכא למיטעי דרוקן ומדרסן טהור לא קאי אעבדים כמו אבני שפחות, דאם כן אמאי תנא עבדים בכלל אם לא לטהר רוקן ומדרסן בשוק, דהא כבר שנית: קטנים אין עושין יין נסך לא קאי אעבדים. [שייך לעמוד א] עד שתשתקע תורת עבודה זרה מפיהם – אומר רבינו יצחק: דדוקא בעבדים אמרינן עד שתשתקע, דאף על גב שצריך להטבילם למולם מרצונם, כדאמר (שמואל) [עולא] ב'החולץ' (יבמות מח, א): בשם שאי אתה מל בן איש בעל כרחו כך אי אתה מל עבד בעל כרחו, מכל מקום אימת רבו עליו ואינו מתגייר בלב שלם. אבל גוים שמלים וטובלים מרצונם ולדעתם – נשתכע שם עבודה זרה מפיהם מיד, ומותר מגען ביין מיד. **תרגמה** אבני השפחות – ואם תאמר, אמאי לא נקיט: תרגמה אורוקן ומדרסן, ונקט מל ולא טבל דוקא, אבל מל וטבל לא, ולא קאי מידי אין נסך? ויש לומר: דניחא ליה לשנויי כשיטה ראשונה. **הא** קא משמע לן עבדים דומיא דבני השפחות – נראה דהכי הוה מצי למימר האי "וכן" בשאר "וכן" דעלמא: מה עבדים גדולים עושין יין נסך אף בני השפחות גדולים עושין יין נסך, אלא דניחא ליה לשנויי בפי פירוש שיטה ראשונה. **לאפוקי** מדרב דאמר תינוק בן יומו – השתא חזינן דלהאי לישנא דאמרי לה טהור, שמואל לית ליה דרב דאמר תינוק בן יומו כו', דאם כן לא אתיא הא מתניתא כוותיה, אלא אית ליה לשמואל דתינוק בן יומו אינו עושה יין נסך ומותר אף בשתיה. והוא הדין קטנים שאין יודעים בטיב עבודה זרה, ובן יומו לאו דוקא. ועבדים גדולים אף על פי שמלו וטבלו צריכין להמתין שנים עשר להשקיע שם עבודה זרה מפיהם. ופסקו הלכות גדולות דלא כרב בתינוק בן יומו, ורבינו חננאל נמי פסק כשמואל דבעינן שיקוע כדמפרש רבי יהושע בן לוי למילתיה. ופעם אחת מצא רבינו יצחק כתוב בתוספתא הלומדים לפני רבינו הם שפסקו דהלכה כשמואל, והואיל וסבר רבי יהושע בן לוי בר כוותיה, והלכה כרבי יהושע בן לוי לגבי רבי יוחנן וכל שכן לגבי רב ושמואל, שאין הלכה כמותם לגבי רבי יוחנן, וגם בסדר תנאים ואמוראים כתיבת יד הרב הגדול רבי יוסף טוב עלם פוסק הלכה כמותו בכל מקום. וגם רבינו תם הביא הרבה ראיות על זה, ובולם נדחו. ועוד פסק רבינו תם בלישנא דאמר רוקן ומדרסן בשוק טהור, דבשל סופרים הלך אחר המיקל, ולפי אותו הלשון פליג שמואל אדרב בתינוק בן יומו. ועוד פירשו רבינו שמואל בן מאיר והרב רבינו יהודה בן נתן בשם רש"י, שכתוב בתשובת הגאונים בי בזמן הזה אין איסור הנאה במגע גוי ביין, כי גוים של עכשיו אין רגילין לנסך לעבודה זרה חשובין כאין יודעין בטיב עבודה זרה ומשמשיה, והוו להו כתינוק בן יומו, ועל זה אנו סומכין לגבות יינות הגוים בחובותינו. ועל דבר זה שלח לו רבינו יצחק לרבינו תם: זה חזי למיעך ומאחוך משתרי מגע גוי ביין לעלמא אפילו בשתיה, דאחיך רבי שמואל פסק בשם אביך רבינו שלמה דהגוים בזמן הזה אינן חשובים אלא כתינוק בן יומו, ואתה פוסק בתינוק בן יומו כשמואל דאית ליה דאינו עושה יין נסך לאסור אף בשתיה! והשיב לו רבינו תם כי התלמיד שבתב נבהל היה לפסוק, וחס ושלום שלא עלה על לבו. אלא ודאי קיימא לן כרב באיסורי לגבי שמואל, ותינוק בן יומו עושה יין נסך לאסור בשתיה, וגוים בזמן הזה ודאי הם בתינוק בן יומו בפסק רבינו שלמה. וגם אין הלכה כשמואל בעבדים שמלו ולא טבלו להצריך שנים עשר חדש להשתקע, דהא ברייתא מפקא מיניה ללישנא דאמר טהור, דקיימא לן כוותיה ביין דקיימא לן כרב בהדיא דתינוק, וכן היה מנהג בני אשכנז שנוגעים העבדים ביין אחר שמלו ולטבלו מיד. ואין להקשות מרבי יהושע בן לוי דמשמע דקאי כוותיה, דרבי יהושע בן לוי לא קאי על דברי שמואל לפרש דבריו, דהא איהו קשיש מיניה הוה, ועיקר דבריו של רבי יהושע בן לוי נאמרו ביבמות בפרק "החולץ" (מח, ב) גבי "הלוקח עבד מן הגוי מגלגל עמו שנים עשר חדש", ותלמודא קבעה הכא לפרושי מילתא דשמואל. מיהו היה רבינו יצחק מקשה: אף לפי זה דפסק שפסק רבינו שלמה כרב בתינוק בן יומו, אם כן היאך נתיר מגע גוי בהנאה מטעם תינוק בן יומו? מה ענין זה לזה? והלא מה שאנו מתירים בתינוק איסור הנאה היינו משום שאין בו אפילו כוונת מגע, ואם כן גוים בזמן הזה שמכוונים למגע יאסרו אפילו בהנאה, דהא על כרחך קיימא לן שחמורה כוונת מגע אף בלא כוונת ניסוך מהיכא דליכא כוונה כלל, כדפרישית לעיל בגיי ריישא דלוליבא לפירוש רבינו תם. וחזר רבינו תם ואמר דודאי מתוך ההלכות לא מצינו ראיה פשוטה להתיר מגע גוי ביין ואף לא סתם יינם בהנאה, כי אם למוכרו לאותו גוי עצמו, כדאמר רב אשי לקמן (נט, ב) דמשקל דמי מההוא גוי דנסכיה שרי, מאי טעמא – מיקלייא קליה, או ימכרנו אותו גוי לגוים כמו שהיה מוכרו לצורך עצמו. והעיד רבינו תם על רבינו מאיר אביו כי פעם נזדמן לו יין נסך והפסידו בידים, ואף על פי כן לא רצה רבינו תם לאסור הואיל ופשט דמנהג להתיר, והנח לישראל שיהו שוגגים ואל יהו מזידין. ומכל מקום למסך המנהג קצת ראיה, שנדמה סתם מגען למורד בקנה דאמרינן ימכר משום לוי שלא נתבון לניסוך, ואפילו אם נדמהו למדדו ביד – שרי לרבנן דאמרי ימכר. ועד כאן לא אסר רב נתן במדדו ביד אלא משום דגר מדידה דיד אטו שכשוך דיד, ואי קא משכשך אתי לנסבו לעבודה זרה, אבל בזמן הזה – אפילו משכשך ליכא ניסוך, ואפילו רבי נתן מודה דשרי בהנאה. ואם תאמר: כיון דגזרו על ניסוך הגוי, הוה ליה דבר שבמנין דצריך מנין אחר להתירו? ויש לומר: דלא גזרו אלא על המנסכים, וכיון דהשתא לא הוו מנסכים לעבודה זרה יש לתלות להיתר. וראיה לדבר מדאמרינן פרק בתרא (עבודה זרה סה, א) דרבא שדר קורבנא לבר ששך ביום אידו, אמר: קים לי בגויא דלא פלח לעבודה זרה, ואף על גב דגם משא ומתן ביום אידם היה דבר שבמנין, ולא הוצרך מנין אחר להתירו להנאה דלא אזלו ומודו, כי ודאי מתחלה לא גזרו עליהם. מיהו קשיא: סתם יינם היאך נתיר בהנאה, כיון שגזרו על סתם יינם משום בנותיהם? והא גם עתה שייך זה הטעמו! ויש לומר: דמאי דגזרו סתם יינם לאסור בהנאה יותר מפתם ושמנם – היינו משום דשכיחי לנסוכי לעבודה זרה, אבל שטבל שבטל ניסוך, שאינם יודעים בטיב עבודה זרה – דיו להיות כפתם ושמנם או כבישולי גוים, לאסור בשתיה ולא בהנאה. והמהמיר תבא עליו ברכה.
איקלע

[שייך לעמוד הקודם]: **בשוק** – אפילו בשוק, שאין טומאתן ספק אלא טומאתן ודאית מדרבנן, שגזרו על הגוים שיהו כוזבין לכל דבריהן. **ואמרי לה טהור** – דמלו ולא טבלו מילתא דלא שכיחא הוא. ולא גזור עליהן. **אבני השפחות** – דכיון דאצל ישראל גדלו, ולא גזרו על יינן בקטנותן. **ארוקן ומדרסן** – הוראו בני השפחות לעבדים הנקחין מן השוק, ולא איינן. **מיהא למאן דתני ממא** – איצטריך למתני בני השפחות משום רוקן ומדרסן, לאשמועינן דטמא. אלא למאן דתני טהור, כיון דעבדים טהור – כל שכן אבני השפחות, דלגבי יין לא הושוו אהדדי ואיסורי דיין נסך לאו קאי עלייהו, למה ליה למיתניהו בהדדי? הכי איבעי ליה למיתני: עבדים שמלו ולא טבלו רוקן טהור, בני השפחות שמלו ולא טבלו יינם גדולים כו'. **הא קא משמע לן כו'** – ודאי לענין נסך עדיפי ומיהו לאו לענין קטנים ולאפוקי מדרב (נחמן). אלא לענין גדולים דקאמר: עושין יין נסך, ודוקא לא טבלו, אבל מלו וטבלו לא, ולאפוקי כו'. [עד כאן שייך לעמוד הקודם]. **אמר רב אי לאו חפרא** – בתמיה. שקליה – דאי ישראל בריתחיה, כלומר לא תשתה ממנו. **איפליג עליה** – ולא היו אצלו בעיר להתווכח עמו.
איקלע

בַּשּׁוּק טָמֵא, וְאָמְרֵי לָהּ: טָהוֹר; יֵינָן - גְּדוֹלִים עוֹשִׂין יֵין נֶסֶךְ, קְטַנִּים אֵין עוֹשִׂין יֵין נֶסֶךְ? גְּדוֹלִים - וְאִלּוּ הֵן קְטַנִּים? גְּדוֹלִים - שֶׁיּוֹדְעִין בְּטִיב עֲבוֹדָה זָרָה וּמְשַׁמְּשֶׁיהָ, קְטַנִּים - שֶׁאֵין יוֹדְעִין בְּטִיב עֲבוֹדָה זָרָה וּמְשַׁמְּשֶׁיהָ; קָתָנֵי מִיהַת: מָלוּ וְלֹא טָבְלוּ - אִין, מָלוּ וְטָבְלוּ - לָא! - תַּרְגְּמָהּ אַבְנֵי שִׁפְחוֹת.

הָא "וְכֵן" קָתָנֵי - אֲרוֹקֵן וּמְדָרְסָן. - הֲנִיחָא לְמַאן דְּאָמַר טָמֵא, אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר טָהוֹר מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? - הָא קָא מַשְׁמַע לָן: עַבָּדִים דּוֹמְיָא דִּבְנֵי שִׁפְחוֹת, מָה בְּנֵי שִׁפְחוֹת - גְּדוֹלִים הוּא דְּעוֹשִׂין יֵין נֶסֶךְ, קְטַנִּים אֵין עוֹשִׂין יֵין נֶסֶךְ, אַף עֲבָדִים נַמִּי - גְּדוֹלִים עוֹשִׂין יֵין נֶסֶךְ, קְטַנִּים אֵין עוֹשִׂין יֵין נֶסֶךְ; לְאַפּוֹקֵי מִדְּרַב, דְּאָמַר רַב: תִּינוֹק בֶּן יוֹמוֹ עוֹשֶׂה יֵין נֶסֶךְ, קָא מַשְׁמַע לָן דְּלָא. הָהוּא עוּבְדָּא דְּרַבָּה בִּמְחוֹזָא, אֲתָא גּוֹי עַיֵּיל לַחֲנוּתָא דְּיִשְׂרָאֵל, אֲמַר לְהוּ: אִית לְכוּ חַמְרָא לְזַבּוֹנֵי? אָמְרוּ לֵיהּ: לָא. הָוֵה יָתֵיב חַמְרָא בְּדַווֹלָא, שָׁדֵי בֵּיהּ יְדֵיהּ שִׁיכְשָׁךְ בֵּיהּ, אֲמַר לְהוּ: הַאי לָאו חַמְרָא הוּא? שְׁקָלֵיהּ הַאִידָּ בְּרִיתְחֵיהּ שָׁדֵייהּ לְדָנָא. שָׁרֵייהּ רָבָא לְזַבּוֹנֵי לְגוֹיִם. אֵיפְלִיג עֲלֵיהּ רַב הוּנָא בַּר חִינָּנָא וְרַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב נַחְמָן. נָפְקָן שִׁיפּוּרֵי דְּרַב הוּנָא וְרַב חִינָּנָא בַּר רַב נַחְמָן, וְאָמְרִי: דְּרָבָא וְשָׁרֵי, וְנָפְקָן שִׁיפּוּרֵי דְּרַב הוּנָא בַּר חִינָּנָא וְרַב הוּנָא בַּר רַב נַחְמָן, וְאָמְרִי: דְּרָבָא וְשָׁרֵי, וְנָפְקָן שִׁיפּוּרֵי דְּרַב הוּנָא בַּר חִינָּנָא וְרַב הוּנָא בַּר רַב נַחְמָן, וְאָמְרִי:
איקלע

איקלע רב הונא בריה דרב נחמן למחוזא – לאחר זמן, אחר שחזר בו, שהחזירו אביי על ידי תשובות שהשיב לו, כדאמרינן לקמן: אקפן נחמני שמעתתא ומתניתין, ומחזא הוא מקומו של רבא. **טרוק גלי** – סגור הדלת, שמתיירא מרב הונא שלא יקפדנו בהלכות על דברי מחלוקתם. **על** – רב הונא לגביה, ובעי מיניה כי האי גוונא: שיכשך גוי ביינו של ישראל שלא בכוונת ניסוך לעבודה זרה, מאי? **אמר ליה אכור אף בהנאה** – שחזר בו. **והא מר הוא דאמר כו'** – דקא שריא לזבוני לגוים. **דמי דההוא חמרא** – דהוה בדוולא, מי אמרינן? מדהינא ביה דצריך להוליך דמיו לים המלח, ודמי שאר היין שבחביות מותר. ומשום כיסופא קאמר הכי, אבל איהו בוליה שרי. **כי אתאי לפומבדיתא** – האי מעשה הוה מקמי דך דאיקלע רב הונא למחוזא. **אקפן נחמני** – הקיפני אביי בשמועות של אמוראים ובמשניות, לחלוק עלי ולאסור כל יין החביות. **והוה עובדא במבריא ואמר רבי יוחנן** – הכי גרסינן: אמרי ליה לפי שאינן בני תורה. הא דאסר שמואל ורבי יוחנן לבני טבריא ונהרדעי – לאו משום דאסור, אלא אחמורי אחמירו עלייהו לפי שאינן בני תורה. **ואמר לי** – אביי: טבריא ונהרדעא כר, בתמיה. **אגרדמים** = אדם הממונה לשמור המדות במצות המלך שלא ישקרו בהם, וטובע היין ונעשה סרסור ביניהם. "אגרדמים" גרסינן במ"ם. בתורת כהנים אמרינן: "איפת צדק והין צדק יהיה לכם" – מנה לך אגרדמים על ככה. **שקדה במינקת** – שנקב את מגופת החבית במינקת והעלה את היין דרך המינקת. והוא קנה חלול המוציא ומעלה היין עד פיו וטובעו. **או שמעם מן הכוס והחזירו** – גוי בחבית. **מאי לאו בהנאה** – ואף על גב דשלא בכוונת ניסוך הוי האי מגע. ולא יתכן לומר והחזירו ישראל בחבית, ותיהוי תיובתיה האי דקאסר ליה לבולה חבית משום האי דאיערב ביה, דאם כן אמאי הויא תיובתא? לימא ליה: אנא דאמרי כרבן שמעון בן גמליאל דאמר לקמן: יכמר בולו חוץ מדמי יין נסך שבו, דקימא לן הלכתא כוותיה. **וליתני יכמר** – כי היכי דקתני סיפא. **חרם** = משוגע ובעל מריבות וממהר לעשות שלא בכוונה. **יכמר** – דהואיל דסבר של שמן היה ליבא למיגזר שמא נתכוין לנסך. אבל קדח במינקת, דיודע דיין הוא – חיישינן שמא ניסך לעבודה זרה.

מימר

אִיקְלַע רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב נַחְמָן לְמָחוֹזָא, אֲמַר שְׁחַר בֵּיהּ: לְהֵיכִי תָּמְרִינְהוּ? אֲמַר לֵיהּ: טָרוֹק טָרְקִינַן גַּלֵּי, דִּלְמָא אָתֵי אֵינָשׁ דִּינְטְרִיד. עַל לְגַבֵּיהּ, אֲמַר לֵיהּ: כִּי הַאי גַּוְונָא מַאי? אֲמַר לֵיהּ: אָסוּר אֲפִילּוּ בַּהֲנָאָה. - וְהָא מָר הוּא דַּאֲמַר: שֶׁכִּשְׁכֵּשׁ אֵין עוֹשֶׂה יַיִן נָסָךְ! - אִיסּוּרֵי אָנָא - לְבַר מִדְּמֵיהּ דְּהַהוּא חַמְרָא, דְּמֵי דְּהַהוּא חַמְרָא מִי אֲמָרִי? אֲמַר רָבָא: כִּי אֲתַאי לְפוּמְבְּדִיתָא, סַקְּפָן נַחְמָנִי שַׁמַּעְתָּתָא וּמַתְנִיתָא דַּאֲסִירִי; שְׁמַעְתָּתָא - דְּהַהוּא עוֹבְדָּא דַּהֲוָה בְּנַהַרְדְּעָא וַאֲסַר שְׁמוּאֵל, בְּמִבְּרֵיָא וַאֲסַר רַבִּי יוֹחָנָן. וַאֲמָרִי לֵיהּ: לְפִי שֶׁאֵינָן בְּנֵי תּוֹרָה. וַאֲמַר לִי: טִבְּרֵיָא וְנַהַרְדְּעָא אֵינָן בְּנֵי תּוֹרָה, דְּמָחֲזָא בְּנֵי תּוֹרָה? מַתְנִיתָא - דְּאַגְרָדָמִים גּוֹי שֶׁקָּדַח בְּמֵינֶקֶת וְהֶעֱלָה, אוֹ שֶׁטָּעַם מִן הַכּוֹס וְהֶחֱזִירוֹ לָחָבִית, זֶה הָיָה מַעֲשֶׂה וַאֲסָרוּהוּ; מַאי לָאו בַּהֲנָאָה? - לָא, בִּשְׁתָיָה. - אִי הָכִי, לִיתְנֵי: יְמַכֵּר, דְּקָתָנֵי סֵיפָא: חֵרֶם גּוֹי שֶׁהִשִּׁטִּיט יָדוֹ לְחָבִית, וְכִבְכּוּר שֶׁל שֶׁמֶן הִיא וְנִמְצֵאת שֶׁל יַיִן, זֶה הָיָה מַעֲשֶׂה וְאָמְרוּ: יְמַכֵּר. תִּיוּבְתָּא דְּרַבָּה! תִּיוּבְתָּא. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן אַרְוָא וְרַבִּי יוֹסֵי בֶּן נְהוֹרַאי הֲווּ יָתְבוּ וְקָא שָׁתוּ חַמְרָא, אֲתָא הָהוּא גַּבְרָא, אֲמַרוּ לֵיהּ: תָּא אַשְׁקִינָן. לָבְתַר דְּרְמָא לְכָסָא אִיגְּלַאי מִילְּתָא דְּגוֹי הוּא, חַד אָמַר אֲפִילּוּ בַּהֲנָאָה, וְחַד שָׁרֵי אֲפִילּוּ בִּשְׁתִיָּה. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: מֵאן דְּאָמַר שַׁפִּיר אָמַר, וּמַאן דְּאָמַר שַׁפִּיר שָׁרֵי; מַאן דְּאָמַר

מימר

איקלע רב הונא בריה דרב נחמן למחוזא – פירוש: האי עובדא הוה בתר דהחזירו אביי על ידי תשובות שהשיב לו. ולהכי קאמר: כי אמרי לבר מדמי דההוא חמרא, והיינו לבתר דאהדריה אביי, אבל הוא התיר הכל, ומזמתיה כיסופא הוא דקאמר הכי. וכן ודאי צריך לפרש לפי גירסא זו, דאי סלקא דעתך דאיהו נמי אסר דמי היין המשוכשך והתיר השאר, אם כן מאי הוה פריך ליה אביי משמואל ורבי יוחנן דאסרו? והא אינהו לא אסרו אלא דמי היין המשוכשך, דסבירא להו בפרק בתרא (עבודה זרה עד, א) כרבן שמעון בן גמליאל דאמר: יכמר בולו לגוי חוץ מדמי יין נסך שבו! אלא ודאי בתר דאהדריה אביי קאמר הכי. וגם פירש רש"י לקמן בההיא דאגרדמים דמיירי בהחזירו גוי לחבית, דאי סלקא דעתך דהחזירו ישראל לחבית, והאי דקא אסר ליה לבולה היינו משום ההוא פורתא דאיערוב. אם כן מאי פריך מינה לרבא? לימא ליה: אנא דאמרי כרבן שמעון בן גמליאל דאמר לקמן יכמר חוץ מדמי יין נסך שבו, וקיימא לן הלכתא כוותיה. ועוד פירש רש"י, דאמר להו רבא טרוק גלי – שהיה מתיירא מרב הונא שלא יקפדנו בהלכות על דבר מחלוקתו. על רב הונא לגביה ובעי מיניה כי האי גוונא כו'. ותשובות יש על גירסא זו ופירושה: חזא, שהיה לו להקדים ההוא עובדא דאביי דבסמוך, ביין שעל ידו חזר בו. ועוד, דבר תימה הוא שיאמר רבא טרוק גלי שלא יבא רב הונא החולק עליו להתווכח עמו, כי אף על פי שחזר בו מכל מקום היה לו לשמוע מה יאמר. ועוד, דהוה ליה למימר: אפילו הכי על לגביה, כלומר דחק ונבנס. ועוד קשיא לשון "דלא ליתו אינשי ולטרדך", דהוה ליה למימר: דלא ליתי האי גברא ולטרדך. ועוד, מי כסיפא ליה מילתא למימר: שיעתי בהדיא וחזר אני בו? דרי בבמה מקומות מצינו שהיה אומר: דברים שאמרתי לפניכם טעות הן בידי. ועוד, מה שפירש אגרדמים דמיירי כשהחזירו גוי, דאי בשהחזירו ישראל לימא ליה: אנא דאמרי כרבן שמעון בן גמליאל. ומאי הוה משני ליה? הא רבן שמעון בן גמליאל לא שרי אלא דמי יין נסך שבו, ואיהו שרא הכל. ועוד, מאי הוה מותיב ליה מההיא דאגרדמים? לישני ליה: שאני התם דהחזירו גוי, ואילו רבא שרא בהחזירו ישראל. ועוד, דשמעת מתוך פירושו שהחזירו גוי, ונאסר מטעם החזרה דחשיבא ליה כמגע. ובתוספתא תניא: מפני שטיפת יין אסורה ואוסרת בכל שהוא, אלמא משמע שהאיסור בא מחמת הטיפה המשוכשכת, ואפילו החזירו ישראל נמי אסור! לכך פירש רבינו יצחק: שריחה הבא לזבוני לגוים אפילו ליין המשוכשך, משום דמשכשוך גרוע הוא, שלא נתבוון לשכשך לניסוך אלא לשאול אם יש שם יין, וכיון שנתערב נתבטל שם לגמרי. והא דאסר רבן שמעון בן גמליאל בפרק בתרא (עבודה זרה עד, א) לכל הפחות דמי היין – היינו דוקא בסתם יינם דחמיר טפי ואינו נתבטל בתערובת, אבל כאן זה המשוכשך אין בו כוונת ניסוך. ואיפלוג עליה רב הונא בר חיננא ורב הונא בר רב נחמן ואסרי, דמדמו ליה לחאי יין נסך המשוכשך לפלוגתא דרבן שמעון בן גמליאל ורבנן דאגרדמים דאיתותב רבא מינה. והכי גרסינן בספרים ישנים והלכות גדולות: ואיקלע רב נחמן למחוזא. והוא רבו של רבא. והלך רבא אצלו לשאול ממנו, ואמר ליה רבא לרב אליקים משמיעה: טרוק גלי אחר שאבנט לפני רב נחמן דלא ליתו אינשי וליטרדן, פירוש: בשאשאל ממנו הלכה זו. על לגביה, פירוש: נכנס רבא לפני רב נחמן. אמר ליה: כי האי גוונא, פירוש: שאירע מעשה לידי, מאי? אמר ליה: אסור בהנאה, פירוש: על יין המשוכשך השיב לו, ואליבא דרבני הבכל. אמר ליה: והא מר הוא דאמר וכי שכשוך עושה יין נסך, פירוש: בשאירע מעשה כזה לידך היית אומר שאין שכשוך עושה יין נסך לאיסור בהנאה, ועל מעשים שאמרת כך הוריתי? אמר ליה: כי אמרי אנא לבר מדמי היין המשוכשך, דמי דההוא חמרא מי אמרי? כי אתאי לפומבדיתא כו' ואסר שמואל, בטבריא ואסר רבי יוחנן. פירוש: מעשה כזה בא לפניהם ואסרו היין המשוכשך. אבל ודאי השאר לא אסרו, דאפילו בסתם יינם פסקינן לקמן כרבן שמעון בן גמליאל דאמר: יכמר חוץ מדמי יין נסך שבו. ואיתותב רבא מההיא דאגרדמים, מאי לאו בהנאה כו' דנאסר כל היין מטעם תערובת, דקתני בתוספתא (פרק ח) אגרדמים גוי שטעם מן הכוס והחזירו לחבית, קדח במינקת ונפלה ממנה טיפה כל שהוא – אסור, שטיפת יין אסור בכל שהוא. והיינו כרבנן דאסרי כל התערובות, ומדרבנן נשמע לרבן שמעון בן גמליאל דאסר מיהא דמי ההוא חמרא, וקשיא לרבא שהתיר אף דמי חמרא בדפרישית. **שקדה** במינקת – פירש רש"י: שנקב מגופת החבית והעלה היין דרך המינקת, והוא קנה חלול שמוצץ ומעלה בו היין עד פיו. וקשיא: דלמה לי העלה? אפילו בלא העלה נמי ליתסר בהנאה כיון שנגע, דלא דמי האי כלל למדדי בקנה, דהתם לא נתכוין לשכשוך כלל, אבל הכא שנתכוין לשתיה ליתסר בהנאה! ועוד, היכי סלקא דעתיה דרבא לאוקומה בשתיה, אם כן למה לי העלה? אפילו בלא העלה נמי יאסר בשתיה אם לכל הפחות תרמהו למדדי בקנה דמתניתין! ודוחק הוא להעמיד הברייתא כרבי שמעון שאין הלכה כמותו. ונראה פירוש רבינו שמואל בן מאיר בשם רש"י, שמינקת הוא קנה חלול שמניחין בעת הבציר בפה החבית וראשה חוץ לחבית, ובשהיין תוסס ועולה דרך הנקב אינו נופל לקרקע, ולאחר שנמר תסיסתו אין נוטלין אותו, אלא משוין אותו לחבית וסותמין פי החבית ופי המינקת, וכשרוצה לפתוח קודחין במינקת ומוצץ ומעלה היין. מיהו, אם נפשך נוטה להעמיד פירוש רש"י, נאמר שכן דרך בשקדה, שלא נגע הקנה ביין, אלא כשרוצה להעלות היין מצדד החבית עד שיגיע היין במינקת, ולכך צריך העלה.

אלא

אלא ודאי חמרא הוא ונסכיה – פירש הקונטרס: אף על גב דמזקמינן ליה במוריק אורוקי,
אפילו הכי חיישינן דלמא נגע ונסך ואנן הוא דלא רמינן אדעתין למיחזי. משמע
מתוך פירושו דבהרקה לבד לא מנסך ליה לאיסור בהנאה, וגם רבינו הם כתב דבמוריק
אורוקי אינו אסור בהנאה. ושקוה: דהא במסקנא דמשילתא לקמן בסוף פירקין כתוב ברוב
הפרושיו: כחל של גוי, כגון דמוריק אורוקי, הכיר
בו שהוא יין – אסור בהנאה מדרבי יוחנן בן אורא,
אלמא בההוא עובדא דהכא מטעם כחו ולא
משום חשד מגע. ולקמן (ס, א) נמי גוי אדנא
וישראל אבובא – חמרא אסור, ופירש הקונטרס:
אסור אף בהנאה, מידי דהוה איין שמזגו גוי.
ועוד, אדרבה, בכי האי גוונא על ידי הרקה היו
מנסכין, שהיו מערין יין לספלים! ויש לומר: דמה
שהוצרך לפרש נגע – היינו לאסור אף מה
שבפנים שלא עירה עדיין, דהא אמרינן לקמן
(עמ. ב) גבי גוי המערה: דניפיק לבראי דמנא גזרו
ביה רבנן, דגואי דמנא לא גזרו ביה רבנן. ורבינו
יצחק פירש: ונסביה – שהריקו בכוונת ניסוך.
והא נגע ביה בנטלא והוה ליה מגע גוי שלא
בכוונה ואסור – תימה: אי רבי יהושע בן לוי סבר
לה כשמואל דשרי תינוק בן יומו ואף בשתיה, אם
כן הוא הדין מגע גדול שלא בכוונה ואפילו בידו,
דהא לעיל מדמי לההוא לישנא דלא גריס "רישא
דלוליבא", ואם כן מאי קא פריך? דהא שלא
בכוונה הוה, שהיה סבור שהוא שיכרא! ויש
לומר: דלעיל כי פריכי ליה לרב מתינוק בן יומו –
בכל שכן קא פרכינן, מדאסר בתינוק דאינו בר
כוונה כלל – כל שכן שיאסר מגע גדול שלא
בכוונה, שהרי בר כוונה הוא ויכול לבא לידי
ניסוך. אבל ודאי מגע גדול חמור ואפילו שלא
בכוונה ליאסר בשתיה ואפילו לשמואל.
שמסכו – שמזגו גוי לתקנו בשתיה, אסור אף
בהנאה ואף על גב דלא נגע, משום הרחקת
עבירה, כדאמרינן: "לך לך אמרין נזירא" בר. מיהו
נמצא בפירוש אחרים של רש"י: אסור בשתיה
משום הרחקת עבירה, אבל בהנאה ודאי לא מיתסר, דלא עדיף מנגיעה על ידי דבר אחר שלא בכוונה, והכי נמי דאמרינן בסמוך: צא והברז על יינם משום יין נסך, אלמא קנם הוא דקניס להו משום "לך לך אמרין". ובסמוך: תוא חמרא דמזגי גוים ושתו ישראל ואסר להו, ופרש: ואסור אף בהנאה מטעם קנס כדפרישית. ואף על גב דלא מפרש ליה בהדיא מכל מקום הכי הוא, מידי דהוה אמיא דסגדי גוים ושתו ישראל, דאסר להו בהנאה משום עבודה זרה. **כדתניא** קאמינא מסכה יינה – ואף על גב דבתיב נמי (שיר השירים ז) "אל יחסר המזג" – ההיא מזיגה ביין עצמו, אבל מסיכה הוא תיקון מים ביין. **כתב** הרב רבינו יצחק אור זרוע: בזמן הזה, גוי שעשכך ביינו של ישראל – מותר למכרו לגוים, דלא בקיאי בשבשוך כדפרישית לעיל, אבל בשתיה אסור. ודוקא שלא נתבונן ליגע בדי להכעיס לישראל ולהפסידו, אבל אי חזינן דלדעתיה דגוי שנגע ביינו של ישראל כדי להכעיסו ולהפסידו – ההוא שרי אפילו בשתיה, דבהאי גוונא לא גזרו רבנן. והיכא דזרק ליה הגוי החפץ לבור בדי להכעיס, ואפילו אזיל מיניה, בגון שתפס בו – מותר בשתיה. וכן איתא בתשובת רב חיי בר נחשון גאון ובפסקי רבינו יצחק בן אשר, וכן מוכח הסוגיא. קרוב הדבר בעיני דאפילו אם נגע הגוי בידו להכעיס מותר בשתיה, וכן כתב בתשובה: פעם אחת היה בורו של ישראל מלא יין ובא אנס אחד ונתן ידו לתוכו להכעיס, והיה שם זקן אחד יראַ שמים שסופו נחרג על קידוש השם בעונותינו הרבים, ושמענו שלקח מן היין בכלי ושתה ממנו בפני האנס כדי שלא יהא רגיל לעשות כן לישראל אחר. עד כאן לשון הרב רבינו יצחק. **אדמקמטורך** עליך זיל הדר – פירש הקונטרס: בעוד שבגדיך עליך חזור אצלם והתר להם, ולא תשהה אפילו לנוח מטורחה הדרך. ויפה כוון, דאין לפרש: שלא תפסיד בגדיך בהוראתך, דבשביל שטעית תצטרך לשלם כדאמרינן בפרק קמא דסנהדרין (ו, א), דהא מוקמינן ליה התם בנשא ונתן ביד. ועוד, דהא רבי שמעון בן לקיש מוומחה לבית דין הוה ופטור מלשלם. **בצר** לאו היינו בצרה – והא דאמר רבי שמעון בן לקיש בפרק (קמא) [שני] דמכות (יב, א): שלש טעיות עתיד שר של רומי לטעות בו', כסבור שגלה לבצר והוא גולה לבצרה – היינו לבתר דשמעה מרבי יוחנן, דסבר איהו דבצר לאו היינו בצרה – אז הודה כי גם בטעות זה יטעה שר של רומי. בצר לאו היינו בצרה, פירוש: אלא חוצה לארץ היא ואינה חייבת במעשר, ולכך הזקיקו רבי יוחנן להתיר להם. ומשמע מהכא (דזרוע לארץ) לא מיחייבי במעשר. וכן משמע בפרק קמא דחולין (ו, ב) גבי רבי מאיר שאכל עלה של ירק בבית שאן, והתיר רבי בית שאן כולה על ידי משום דהוה סבר דבית שאן מחוץ לארץ היא. ושקוה: דאילו בכל שאר התלמוד משמע דחוץ לארץ חייבת במעשר, דקאמר בבכורות בפרק "עד כמה" (כו, א) ובפרק קמא דביצה (ט, א): תרומת חוץ לארץ אוכל והולך ואחר כך מפריש, וכן רבה מבטיל לה ברוב ואביל לה בימי טומאתו, וקאמר נמי התם: רב טובי הוה ליה גובא דחמרא דתרומה, ובפרק "בנות כותים" (נדה לב, א) מעשה היה בפומבדיתא והטבילוה קודם לאמתו! ויש רוצים לומר דהני מילי בדגן תירוש ויצהר, דבארץ גופה מיחייבי מן התורה ולכן בחוץ לארץ גזרו רבנן, אבל בשמעתין ובפרק קמא דחולין (ו, ב) במיירי במעשר ירק, דאפילו בארץ נמי לא מיחייבי אלא מדרבנן, ולכך בחוץ לארץ לא גזור. ולא נהירא, דהא גבי צלף נמי דלא מיחייבי בארץ אלא מדרבנן, אמרינן בפרק "כיצד מברכין" (ברכות לו, א) דחייבי אף בחוץ לארץ, דקאמר בצלף של ערלה בחוץ לארץ זורק האבוזנות ואובל הקפריסין. ונימא הלכה כרבי עקיבא! אי אשמעינן הלכה כרבי עקיבא הוה אמינא אפילו בארץ נמי. ולאשמועינן כל המילך בארץ הלכה כמותו בחוץ לארץ! אי אשמעינן הכי הוה אמינא הני מילי גבי מעשר דבארץ גופה דרבנן, אבל גבי ערלה כו'. ועוד אמרינן בפרק קמא דביצה (יב, ב): מולקין מלילות ומפרכין בקטניות ביום טוב, אם כן מצינו תרומה שזכאי בהרמתה. אלמא בקטניות שהוא כשאר פירות מצינו תרומה בחוץ לארץ! ותירץ רבינו תם: דהכא ובפרק קמא דחולין מיירי בדמאי, בדתנן במסכת דמאי (פרק א משנה ג): מכזיב ולהלן פטור מן דמאי, דברמאי הקילו. ואם תאמר: והא דתנן (דמאי פרק ג משנה א): אלו דברים מתעשרים דמאי בכל מקום – הדבילה התמרים החרובים והאורז והכמון, ואם כן לימא ליה רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן: בדני פירות אסרי להו! ויש לומר: דרבי יוחנן היה יודע שלא אסר באותן פירות דוקא. מיהו
דאמר
השקשה

מֵימַר אָמַר: סְלֻקָּא דַּעְתָּיךְ דְּרַבָּנַן כִּי הֲנֵי שִׁכְרָא קָא שָׁתוּ? אֶלָּא וַדַּאי הָאי חַמְרָא הוּא, וְנַסְבֵיהּ; מֵאן דְּשָׁרֵי שַׁפִּיר שָׁרֵי, מֵימַר אָמַר: סְלֻקָּא דַּעְתָּךְ דְּרַבָּנַן כִּי הֲנֵי חַמְרָא קָא שָׁתוּ, וַאֲמַר לֵיהּ לְיָרִידִי "הָא אַשְׁקִינַן"? אֶלָּא וַדַּאי שִׁכְרָא הוּא קָא שָׁתוּ, וְלָא נְסִבֵיהּ. - וְהָא קָא חָזֵי! - בְּלֵילְיָא. - וְהָא קָא מָרַח לֵיהּ! - בְּחַדָּתָא. - וְהָא קָא נָגַע בֵּיהּ בְּנַטְלָא, וַהֲוָה לֵיהּ מַגַּע גּוֹי שֶׁלֹּא בְכַוָּונָה וְאָסוּר! - לָא צְרִיכָא דְּקָא מוֹרִיק אוֹרוֹקֵי, וַהֲוָה לֵיהּ כְּחוֹ שֶׁלֹּא בְכַוָּונָה, וְכָל כְּחוֹ שֶׁלֹּא בְכַוָּונָה לָא גָּזְרוּ בֵּיהּ רַבָּנַן.

בְּעָא מִינֵיהּ רַבִּי אַסִי מֵרַבִּי יוֹחָנָן: יֵין שֶׁמְּזָגוֹ גּוֹי, מַהוּ? אָמַר לֵיהּ, אָנָא פְּרִכְתֵּיב קַאֲמִינָא: "טָבְחָה טִבְחָהּ מָסְכָה יֵינָהּ". אָמַר לֵיהּ: לְשׁוֹן תּוֹרָה לְעַצָּמָהּ, לְשׁוֹן חֲכָמִים לְעַצְמָן. - מַאי? אָמַר לֵיהּ: אָסוּר, מִשּׁוּם "לֵךְ לֵךְ, אָמְרִין נְזִירָא, סְחוֹר סְחוֹר, לְכַרְמָא לָא תִּקְרַב". רַבִּי יִרְמְיָה אִיקְלַע לְסַבְתָּא, חֲזָא חַמְרָא דְּמָזְגֵי גּוֹי וְאִשְׁתֵּי יִשְׂרָאֵל מִינֵּיהּ, וַאֲסַר לְהוּ, מִשּׁוּם "לֵךְ לֵךְ, אָמְרִין נְזִירָא, סְחוֹר סְחוֹר, לְכַרְמָא לָא תִּקְרַב". אִתְמַר נָמֵי: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, וְאָמְרִי לַהּ אָמַר רַבִּי אַסִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: יֵין שֶׁמְּזָגוֹ גּוֹי - אָסוּר, מִשּׁוּם "לֵךְ לֵךְ, אָמְרִין נְזִירָא, סְחוֹר סְחוֹר, לְכַרְמָא לָא תִּקְרַב". רֵישׁ לָקִישׁ אִיקְלַע לְבֵצְרָה, חֲזָא יִשְׂרָאֵל דְּקָאָכְלִי פֵּירֵי דְּלָא מְעַשְּׂרִי וַאֲסַר לְהוּ, חֲזָא מַיָּא דְּסָגְדֵי לְהוּ גּוֹיִם וְשָׁתֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲסַר לְהוּ. אֲתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן, אָמַר לֵיהּ: אַדְמַקְטוֹרָךְ עָלָךְ זִיל הַדַּר, בְּצַר לְאוּ הֵיינוּ בְּצָרָה, וּמַיִם שֶׁל רַבִּים אֵין נֶאֱסָרִין. רַבִּי יוֹחָנָן לְטַעֲמֵיהּ,

מימר אמר – האי גוי בדעתיה דרבנן – חשיבי כי האי, שתו שיכרא? בתמיה, אלא ודאי חמרא הוא, ונסכיה לעבודה זרה. ואף על גב דמזקמינן דמוריק אורוקי, אפילו הכי חיישינן דלמא נגע ונסך ואנן הוא דלא רמינן אדעתין למיחזי. דבישראל הוה מחזקינן ליה. ומאן דשרי שפיר שרי מימר אמר – האי גוי: סלקא דעתיה דמילתא לקמן בסוף פירקין כתוב ברוב חוו שתו, ואמרי לדידי: "הא אשקינן"? בתמיה.
בחדתא – יין חדש אין לו ריח. והא קא נגע בנטלא – סלקא דעתיה שהיה שואב היין מהחבית בכלי ששמו נטלא, ופריך: והא נגע ביה בחמרא על ידי נטלא. ונהי נמי דלא ידע דחמרא הוא, הוה ליה מגע שלא בכוונה ואסור! ומשני: דיקא מוריק אורוקי – והוה ליה כחו שלא בכוונה, שלא ידע שהוא יין, וכחו שלא בכוונה לא גזור אפילו בשתיה. שמסכו – שמזגו, שנתן בו מים לתקנו לשתיה, שכן דרך יינם חזק כשהיו נותנין אותו בכוס נותנין בו מים לפי שהוא חזק. יין של ישראל שמסכו גוי מהו? אסור – אף על גב דלא נגע, גזרו רבנן בכחו לאסרו בשתיה משום הרחקת עבירה. אבל בהנאה ודאי לא מיתסר, דלא עדיף מנגיעה על ידי דבר אחר שלא בכוונה (עבודה זרה נז, א) כי ההוא דנגע בלוליבא בחמרא ושריה רב בהנאה. חזא דאבלי פירי דלא מעשרי ואסר להו – דקסבר: בצרה היא בצר במדבר בארץ המישור, וכיון דמארץ ישראל חייבין פירותיה במעשר. אדמקמטורך עלך – בעוד שבגדיך עליך חזור אצלם והתר להם, ולא תשהה אפילו לנוח מטורח הדרך.
תהלשינהו

הקשה הרב רבינו אלחנן לפירוש רבינו תם מהא דאמרינן בירושלמי דמסכת דמאי: מאבילין את עניים דמאי. אמר רבן שמעון בן גמליאל: שלח לי רבי יוסי בר רבי אתרוג ואמר לי: זה בא מקיסרין, ולמדתי ממנו שלשה דברים: שהוא ודאי, שהוא טמא, שלא בא בידו אחר. שהוא ודאי – שפירות קיסרין ודאי, פירוש: ודאי טבל, שהיו אז כולם עמי הארץ, או כולם חבירים אלא שהיה ידוע שלא עשרו. שהוא טמא – שמרביצין עליו מים והוכשר. ואם תאמר: הא תנן בשילהי תוספתא דאתרוגים אין מולפין עליהם מים! וי"ו לומר: הני מילי באותם שמוכרים בעיר, אבל בא מדרך רחוקה – מסברא זלף עליו מים בדי שלא יבמוש. עוד י"ו לומר, דהני מילי בשאר ימות השנה, אבל בחג מרביצין עליו מים בדי שיהיה הדר, כדתנן בסוכה (מב, א). ואם תאמר: אם כן, מאי האי דקאמר בתר הכי: ועשר ממנו עליה? והיאך יכול לעשר ממנו כיון שהיה סוכות! וי"ו לומר: דבחולו של מועד מיירי, כדאמרינן (סוכה לו, ב): רבי חנינא מטביל ונפיק, ושלא בא בידו אחר – שאם בא בידו אחר לא היה מודיע לו שהוא טבל, אלא מעשר מן האחר עליו. ואם תאמר: ואימא דהכי נמי הוה, שבא בידו אחר, ומה שהודיעו שבא מקיסרין זהו לפי שהוכשר! וי"ו לומר: שאם לא שלח אלא בשביל דבר אחד היה לו לפרש, ולפי ששני דברים תלוין בו שלח לו שתמא. ופריך בירושלמי: ועשר ממנו עליו! פירוש: למה שלח לו בטבל? ויתחזר ממנו חתיכה אחת למעשר! ומתרץ ואמר: אין דרך בני אדם לשלוח לחבריהם דברים חסידים. ופריך, ולאו מתניתין היא: רבי יוסי מתיר בודאי ובלבד שיודיענו! פירוש: ולמה דקדק דלא היה בידו אחר? דאפילו היה בידו אחר – הא מותר לשלוח אתרוג בטבלו מן המתניתין! ומתרץ: אית לך למימר דאף על גב דפליג על רבנן לא היה עביד עובדא כוותיה, פירוש: היה סלקא דעתך שלא יעשה הלכה כמותו אלא כחכמים החלוקים עליו, כמו שחושב בירושלמי דברכות כמה תנאים שלא היו עושים הלכה כמותם. רבי יוסי בעא קמיה דרבי זירא: ולא מפירות המותרות מקיסרי הן, ולא רבי התיר קיסרין? בתמיה. ומסיק: רבן שמעון בן גמליאל קודם לרבי הוה. משמע שאחר שהתיר רבי קיסרין שוב לא היה בו שום איסור טבל אפילו בודאי, דהא הוהא אתרוג ודאי הוה! ונראה לפרש: לא מפירות המותרין בקיסרין, דהתם בירושלמי בפרק שני דדמאי אמרי: אלו המינין האסורין בקיסרי, פירוש: משום דמאי, משום דאלו המינים באלו המקומות רגילין לבא מארץ ישראל. והידיעות שלא באו מארץ ישראל פטורין משום דמאי וחייבין משום ודאי, כפירוש רבינו תם. ופריך: והלא אתרוג מפירות המותרין, שאין מביאין אותן מארץ ישראל אלא בקיסרין עצמו גדל, ומודו רבנן דמותר לשלוח ודאי בחוץ לארץ בהודעה, ולא נחלקו אלא בטבל בארץ ישראל, ואם בן מנלן שלא בא לידו אחר? ומשני, דעדיין לא הותרה קיסרין בימי רבי יוסי, והיו מחזיקין אותה בחזקת ארץ ישראל. והרב רבינו דוד ממיילן תירץ: הדבר דחוי דאבלי פירות דלא מעשרין, פירוש: שלא היו מחמירין להפריש בחומרות ארץ ישראל, אבל בקולי חרצה לארץ – אוכל והולך ואחר כך מפרישי. ולכך אסר להם, כי טעה בשם העיר והיה סבור שהוא של ארץ ישראל. ובן ההיא דחולין דרבי שהתהיר בית שאן – לא לגמרי התיר, אלא חומרי ארץ ישראל התיר להזהיר בה קולות חוץ לארץ, כגון ביטול ברוב וכמה קולות השנויות פרק "עד כמה" בבכורות. וכן ההיא דמכזיב, דמשמע בירושלמי דפטור בין דמאי בין ודאי – פטור מחומרי ארץ ישראל, ומכל מקום קולי חוץ לארץ נהג בכל אותן המקומות. ועל תרומות ומעשרות שאין אנו מפרישין עבשיו אף לא בקולי חוץ לארץ, אומר רבינו תם דקרקעות שלנו משועבדות להם לשרים, ודינא דמלכותא הוא שאם לא יתנם שיהו משועבדות ביד גוי ומשקעות לו, ולכן אינם שלנו. וקשה לרבינו יצחק: כי גם בימי החכמים היה להם קרקעות לסוסקא, כדאמרינן פרק "חזקת הבתים" (בבא בתרא נד, ב): מאן דלא יהיב טסקא לא לימלי ארעא! ועוד קשה, כי אנו יש לנו הרבה קרקעות שאין בהם טסקא! ויש לסמוך על דברי הירושלמי דחלה, דאמר רבי יוחנן: רבותינו שבחוץ לארץ היו מפרישין תרומות ומעשרות עד שבאו הרובים ובטלום. מאן ניהו רובים? אמר רבי זעירי: תרגומיא, ולא נודע פירושו. ואם הלכה רופפת בידך הלך אחר המנהג. לשון רבי יהודה. אבל רבינו יצחק אמר כי לא נתחייבו בתרומות ובמעשרות אלא הסמוכות לארץ ישראל, כגון מצרים ובבל מואב ובני עמון, כי שם היו רגילים להפריש שלא יבואו להקל במעשר ארץ ישראל, אבל במקומות הרחוקים לא חייבו חכמים שום מעשר ואפילו בדגן ותירוש ויצהר. ובמקומות הקרובים נמי, מפרש בירושלמי מנהג שהיו עושים קודם שבטלום הרובים, רב יהודה בשם שמואל: חלת חוץ לארץ ותרומת חוץ לארץ אוכל והולך ואחר כך מפריש. רבי בא בשם שמואל אמר: לא חשו אלא לתרומת דגן ותירוש ויצהר. רבי אילא בשם שמואל אמר: לא חשו אלא לתרומה גדולה בלבד, אבל לירקות אף לתרומה גדולה לא חשו, מדתני איסי: מעשר לירקות מדברייתא. משמע מדברי הירושלמי דדבר שהוא מדבריהם בארץ – לא הפרישוהו כלל בחוץ לארץ. ושמא ירק דוקא, משום דאין לו אסמכתא כלל מן הפסוק. **דאמר** רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהודה – הכא משמע שהיה רבו, וכן משמע נמי בכמה דוכתי שאמר שמועות משמו. ותימה: דבסנהדרין פרק "זה בורר" (כו, א) קאמר: רבי חייא בר דרנוקי ורבי שמעון בן יהודה אזלו לעבר שנה באסיא, אטיפל בהדייהו רבי שמעון בן לקיש בו', ואי קרי לבו רועי צאן מאי אימא ליה? ואי רבו – היה לו למחות על בבות רבו, דאי הוה רביה של רבי יוחנן, רבי שמעון בן לקיש הוה תלמיד. **הא** דיחיד נאסרין – צריך לומר דמיירי כגון דנבעי מארעתה. ואם תאמר: והא אמרינן בשילהי "מרובה" (בבא קמא פא, א) גבי עשר תנאים שהתנה יהושע: ומעירין היוצא בתחלה בתי העיר מסתפקין הימנו, ואם בן היאך הוו דיחיד? ואמר רבינו יצחק: דמיירי במעיין היוצא מעצמו, והכא מיירי בחפר בור. אי נמי, מיירי הכא כגון שכל העיר שלו. **איקלע** לגבלא – מפרש בערוך: הר שעיר, וכן תרגום יונתן: "דהר שעירי" – טורא דגבלא. ובתרגום ירושלמי אומר: "דהופיע מהר פארן" – איתגלי מטורא דגבלהון לבנוי דישמעאל. ומיהו, לפי האמת משמע יותר שהיא עיר מארץ ישראל, כדאמר פרק בתרא דכתובות (קיב, א): רבי יהושע בן לוי איקלע לגבלא חזא עגלים בין הגפנים כו'. **גוי** ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר – ואם תאמר: אמאי אהייטרך בפרק "אלמנה לכהן גדול" (במות סח, ב) ובפרק "עשרה יוחסין" (קדושין עה, ב) לרבי יוחנן משום רבי שמעאל קרא ד"בת כהן כי תהיה לאיש זר" לאשמעינן דגוי ועבד שבאו על בת ישראל שפוסלה? פשיטא, השתא הולד ממזר, פוסל בביאתו מביעיא? ואומר רבינו יצחק: הא דיהיה הא דרביה. **כל** שנאבד כמות שהוא חי כו' – פסק רבינו תם כהני תרי לישני, דהא רבי יוחנן סבירא ליה כהאי לישנא בתרא, וקיימא לן: רב ורבי יוחנן – הלכה כרבי יוחנן, וללישנא בתרא נמי לא פליג רב עליה. וכלישנא דכל שנאבד כמות שהוא חי אית ליה לסתם תלמודא לעיל פרק "אין מעמידין" (עבודה זרה לט, ב), דקאמר: דלמאי ניחוש להך? אי משום בשולי גוים – נאבד כמות שהוא חי. וכן גבי משחא שליקא קאמר (שם לח, ב) דנאבד כמות שהוא חי אף על פי שהוא עולה על שולחן מלכים. וללישנא בתרא דהכא מוסיף להקל, דאפילו אינו נאבד חי שרי כיון שאינו עולה, כגון תורמוסין. ובהא ודאי מודי דדבר שנאבד חי אף על פי שהוא עולה שרי. תדע, דלעיל פרק "אין מעמידין" (לח, א) דקאמר: איבא בנייניהו דגים קטנים ארדי ודייסא, שאין נאבלין חיין ואין עולין על שולחן מלכים, ולא קאמר: איבא בנייניהו דבש ופירות שנאבלין כמו חיין ועולין. אלא ודאי בהא ליכא מאן דפליג, דכיון שנאבלין חיין אין בו משום בישולי גוים. וללישנא בתרא בא להקל, ולעולם אינו אסור אם אין כאן שניהם – אינו נאבד ועולה. **מהו** שיוליך עגבים לגת – רבינו שמואל בן מאיר פירש, וזה לשונו: כשבוצרים העגבים ונותנים אותם בסלים להוליכן לגת, מתמעטין

מתמעכין ונכבשין העבדים זה על זה והיין מזלף, ומטילין אותן בגת, מהו שיוליכם גוי לגת? מי חשיב ההוא שמזלף לעשות יין נסך במגע או לא? והא דנקט מהו שיוליך לגת, לא מיבעיא ליה אם יכול ליתן העבדים בתוך הגת, דאם יש יין נמשך – אסור, ואם נתן העבדים בגת נאסר כל היין שבגת דקאתי מיניה ומיניה, ולא דמיא לזריקה דקא שרינן לקמן בשמעתין. והכי מוכח בפרק אחרון, דגוי נותן עבדים או שום כלי בגיגית של יין אוסר בבחו כל יין שבגיגית. ואם אין יין בגת – פשיטא ליה דנותן לתוך הגת את העבדים ואינו חושש. והאי דנקט גת, אורחא דמילתא נקט, דההיא הולכה לגת היא, ועיקר. עד כאן לשונו. וקשיא: חדא, דלא היה לו לשאול בהולכה, אלא: מהו שיאסר גוי יין הזולף במגע? ועוד, דפשיטא דיין המזלף מן העבדים אינו נחשב להיות יין נסך אלא כמים בעלמא הוא, ואף לפי משנה אחרונה לוקחין את בעוטה של זמן שלא התחיל לימשך. ועוד קשיא מה שרוצה רבינו שמואל בן מאיר לחלק בין זורק מכנגדו לזורק למרחוק, דחילוק זה לא מצינו, דההיא דקאזיל מיניה ומיניה דלקמן, פירושו: שבשעה שהחבית נופל לבור עדיין הוא נוגע בו ודחפו שם, ולא כמו שפירש בקונטרס: דאזיל מיניה ומיניה עד שמוך לבור וזריקה בזאת אוסרת, דאין נראה כדפרישית לעיל! לכך נראה לרבינו יצחק לפרש דמיירי בהתחיל לימשך, דאי לא התחיל – פשיטא שמותר, והולכה בלא זריקה נמי פשיטא שמותר. אלא מיירי בזריקה לגת, ומיבעיא אם אוסר, דהוי כמו מזגו גוי דאמרינן לעיל שנא יגע, או דלמא לא דמי למזגו גוי, דדחפו מדקרע הגוי למזגו בראוי כדי שיהא ראוי לשתיה, אבל הכא לא. או דלמא לא שנא. אמר ליה: אסור, אף על גב דלקמן שרינן בזריקה ואפילו בשתיה, זאת דומה קצת למזיגה, ולכך יש לאסור לבתחלה שיוליך גוי עבדים לגת כיון שהתחיל לימשך, אפילו בזריקה. ודוקא בלכתחלה כמו שמפרש ההולך, אבל בדיעבד שרי. ואין שום חילוק בזריקה כמו שמזלק רבינו שמואל בן מאיר, וכן משמע מתוך הירושלמי דאין חילוק כלל, דקאמר: תני רבי שמואל בשם רבי אבהה: אין זריקה אוסרת ביין נסך, משמע דלא מפליג מידי. **נקטוה** לידיה כי היכי דלא לישכשך – צריך לומר, שבהכנסת יד אף על פי שהיה יודע שהוא יין אינו חשוב שכשוך לאסרו בהנאה, מפני שהיה טרוד ליקח אתרוגו שלא יטנף. ודמי למדדי ביד, אליבא דרבנן דאמרי לעיל (נג, א) יכמר. ומיהו בהצאת האתרוג הוצרך למינקט בידיה, שאינו טרוד כל כך כמו בהוצאת ידו דמדידה דלעיל, דהתם כל שעה אף בסוף מדידה הוא נותן לב על מדידתו אם מדד יפה, הלכך אף בהוצאת ידו חשבינן ליה טרוד. ורבינו תם פירש: דהכא בהכנסת היד סבור שהיא של שמן, והויא כההיא דחדם דלעיל (נח, א) דזה היה מעשה, ואמרה: יכמר. ודוחק. ורבינו שמואל בן מאיר פירש: דשבשיל שנגע ביין מתחלה ליטול האתרוג לא מיתסר, דמגע גוי שלא בכוונה היה נוגע ביין, אלא ליטול האתרוג נתכוין ולא בשביל ליגע ביין, וכמו שסבור של שמן היא ונמצאת של יין, דשרינן לעיל בהנאה. אבל לאחר שנטל האתרוג היה לחוש שמא יתן דעתו וישכשך. **אמר** רב אשי מנא אמינא לה – ומייתי ראיה מרבי יהודה בן בתירא. אף על גב דאיהו אית ליה למכור לכל הגוים שבעולם, מידו מיניה נשמע לרבנן דמפליגי עליה שלא יזמינו כל כך לאסור אף לאותו גוי שנסכו. ואף על פי שאילו היה ישראל זה שופכו שהיה הגוי זה רוצה ליפטר, ואם כן היה לנו להחשיבם דמי יין נסך ממש, מכל מקום כיון דבישראל אם נסכו חייב לשלם ואפילו שפכו זה, כדתנן ב"הנזקין" (גיטין נב, ב): המנסך במזיד חייב – בגוי נמי חשבינן ליה דמי הזיקו. ורבינו שמואל בן מאיר פירש דרב אשי לא אייתי למילתייהו אלא לאסמכתא ד"לא כל המינך". ונהי דאין הלכה, דהא ודאי יכול לאסרו בהנאה ואף לאוסנו, בדמשמע לקמן בפרק בתרא (עב, ב), מכל מקום שמעינן מידא דטעמא מעלייתא היא לישראל לומר לו: לא היה לך לאסור ייני, ודמי נוקו שקיל מיניה. **הכי** גרסינן: אתא גוי אידרי אנח ידיה עליוה – פירוש: שם ידו נגד הברוא ומנע יציאת היין, הלכך מדמי ליה לצדיה. אבל אם תחב אצבעו בתוך נקב החבית, הוה ליה יש שתחת אצבעו כמו מפיה, ושל מעלה מאצבעו במו משולייה, דאמרינן בסמוך דלכולי עלמא כל החבית טמאה. וכן כתב רבינו שמואל בן מאיר בשם רש"י, שאם תחב גוי את הברוא בחבית או אם נטלו לגמרי מן החבית, שכל היין אוסר, דאי אפשר שלא ישכשך בראש הברוא שבתוך החבית, ואפילו בהפסד מרובה אסור כל היין בשתיה. **אמר** רב פפא כל דלהדי ברוא חמרא אסור – פירוש: הקילוח הסמוך לנקב אסור בשתיה ולא בהנאה, שהרי אין כאן שכשוך, שהנקב צר ואינו יכול לשכשך. ואידך שרי אף בשתיה, דקסבר צדדין לאו חיבור הוא ליאסר כל שאר היין, ואיכא דאמרי: עד ברוא חמרא אסור, פירוש: כל יין שלמעלה לנקב אסור, דכיון דבולו נמשך אחר הנקב לצאת דרך שם הוה להו חיבור ואסור, ואידך שרי אף בשתיה. כתניאי – מילתא דרב פפא אתאמרא בתניאי: חבית של תרומה שניקבה בין מפיה בין משוליה בין מצדיה, ונגע בו טבול יום, טמאה. חביות שלהם היו יושבות על שוליהן, בשהנקב בפיה – כל היין שלמטה נעשה בסיס לעליון, בשוליה – כל היין נמשך אחר הנקב, ומצדיה נמי טמאה – צריך לומר שאין זה מטעם נצוק, דהא תנן (עבודה זרה עב, א): נצוק אינו חבור לא לטומאה ולא לטהרה, אלא הטעם לפי שמה שנכנס אצבעו טמא, ואם כן מה שלמעלה ולמטה בחבית ממה שנכנס אצבעו הוה ליה מפיה ומשוליה. רבי יהודה אומר: מפיה ומשוליה טמא – מטעמא דפרישית, מצדיה טהור – דלא חשיב האי כפיה ומשוליה. והשתא אתיא הך דרב פפא בהדיא כרבי יהודה דכל דלהדי ברוא חמרא אסיר ואידך שרי, כיון שלא תחב ידו עד חלל החבית אלא הניח על הנקב הוה ליה כמצדיה, וללישנא דעד ברוא חמרא אסור נמי צריך לומר דאתיא כרבי יהודה, והלכך אידך שרי. ומה שאוסר עד ברוא – שאני יין נסך דאחמירו ביה רבנן. כך הצעת השיטה לפירוש הקונטרס. ועקשה: לתך לישנא דאמר עד ברוא אסור, תיאך יהודה זה שהיין כולו מעורב ויהיה חציו אסור וחציו מותר בשתיה? לכן נראה לפרש: דעד ברוא אסור – זהו בהנאה. והטעם, כי מיד שנפחת הנקב נתנענע כל היין שעד הברוא לצאת דרך שם, ובשעה ידו על הנקב נסתם הכל מלצאת וחשוב כאילו נגע בכולו. ואידך שרי בהנאה, אבל בשתיה אסור מפני היין האסור השוכב עליו. פסק בקונטרס: ליח הלכתא כרב פפא, דהא קים ליה כרבי יהודה דיחידאה הוא, והלכה כרבים דלא מיפלגי בין פיה ושוליה לצדדיה. ואין טעם לפסק זה, דבכמה דוכתי פסקינן כיחיד לגבי רבים. אבן אומר רבינו תם: דוודאי הוא דלית הלכתא כרב פפא, משום דרבא פליג עליה, אף על גב דהוא בתראה יותר מרבא, משום דרבא רבו, וגם הוא בתראה, והיה גדול ממנו בחכמה ובמנין, ופליג עליה לקמן בפרק בתרא (עב, ב) גבי ההוא גוי דאגח ידיה אבת גישתא, פירוש: שני קנים חלולים תחובים בשפתו ומדובקים ראשיהם מלמעלה (בוזז), ומניחה הקנה האחד הארוך תוך החבית והוא נקרא גישתא, וחקנה הנדבק לו נקרא בת גישתא, ומוצצין בבת גישתא ויוצא כל היין דרך שם במציצה אחת עד מקום שהגישתא מגעת, ואם מניח אדם אצבעו על הבת גישתא לא יצא עוד אם לא יחזור ומיצוץ. ועובדא הוה דאגח גוי ידיה אבת גישתא, ואסריה רבא לכולי חמרא, פירוש: כל היין שבחביות. ואקשי ליה רב פפא: במאי, בנצוקי אמר ליה: שאני הכא דכולי חמרא אבת גישתא גריר. ומפרש רבינו תם שהגישתא לא היתה מגעת לשולי החבית, ואפילו הכי היה אוסר הכל מטעם גריר, שכל יין החבית מתנענע ביציאתו לחוץ. ורב פפא ששאל: במאי בנצוק – על יין שאין הגישתא מגעת שם היה שואל, כי בדעתו אין לאסור רק עד מקום שהגישתא מגעת, כי הכא, ללישנא דעד ברוא אסור, אבל השאר נאסר אינו נאסר דלית ליה אותו טעם דגריר. ואם כן, רבא שאוסר שם הכל – גם כאן יאסור הכל, שדרי כולו מתנענע לעלות ולצאת. ואין נראה לפרש לפלוגתא דדחם ביין שהגישתא מגעת שם, שרבא היה אוסר מטעם גריר ורב פפא שרי, דאם כן תקשי לרב פפא גופיה לתך לישנא דעד ברוא אסור. וכי תימא, דתך דהכא לבתר דשמעה מרבא קבלה, ומכל מקום לא אסר רבא שם רק מה שסופו לצאת על ידי הגישתא – דאין לשון "לכולי חמרא" משמע הכי, והיה לו לתלמודא לפרש

ובְּדוֹרִין, אַף עַל פִּי שֶׁחַיִּין מְזַלְּפִין עֲלֵיהֶן - מוּתָּר! אָמַר לֵיהּ: הֵבֵיא קָאָמְרַתְּ? אֲנָא לְכַתְּחִלָּה קָאָמִינָא. הַהוּא אָתָרוֹגָא דְּנָפַל לְחָבִיתָא דְּחַמְרָא, אִידְּרֵי גּוֹי וְשָׁקְלֵיהּ, אָמַר לֵיהּ רַב אַשִׁי: נְקִטוּהָ לִידֵיהּ כִּי הֵיכִי דְּלָא לְשַׁכְשְׁכֵיהּ, וּבְרִיבּוּעַ עַד דְּשַׁיְיפָא. אָמַר רַב אַשִׁי: מִינָּא אֲמִינָא לָהּ? דְּתָנְיָא: גּוֹי שֶׁנִּפַּךְ יֵינוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֹׁלֶא בְּפָנֵי עֲבוֹדָה זָרָה - אָסוּר, וְרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּבָא וְרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא מַתִּירִין מִשּׁוּם שְׁנֵי דְּבָרִים: אֶחָד - שֶׁאֵין מְנַסְּכִין יַיִן אֶלָּא בְּפָנֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וְאֶחָד - שֶׁאּוֹמֵר לוֹ: לֹא כָל הֵימֶנּוּ שֶׁהֶאֱסוֹר יֵינִי לְאוֹנְסִי. הָהֵיא חָבִיתָא דְּחַמְרָא דְּאִישְׁתַּקִּיל לֵהּ לְבָרָא, אַתָּא גּוֹי אִידְּרֵי אַנַּח יְדֵיהּ עֲלַיְיהּ, אָמַר רַב פַּפָּא: כָּל דִּלְהֵדֵי בַּרָא חַמְרָא אֲסִיר,

דוודורין = גיגיות קטנות, ובלעז טולינ"ץ. **אידרי גוי** – קפץ ואחזה בתוך היין שלא תשתקע. **כי היכי דלא לשכשך** – וליאסר בהנאה, שאין מנסכין אלא על ידי שכשוך. **וברבוע לחביתא עד דשייפא** – כפו החבית לצד אחד עד שישפך יינך לתוך כלי אחר, ישמשך היין מן הגוי. ואחר כך יוציאנה ותהא מותרת בהנאה החבית, דכל זמן שידו תחובה ביין אם יוציאנה אי אפשר לשמור שלא ישכשך, ואף על גב שאנו אוחזין את ידו, "ברצוה" – לשון מטה על צידה, כדאמרינן לקמן (עבודה זרה עד, ב): וחתים להו אביר־צייתו = שוליהן. **דשייפא** – שהורק לכלי אחר, כמו: "השופה יין לחמרים". **ואף על גב דלובנית** – האי ישראל לגוי אחר אסור. למישקל דמי מההוא גוי שרי – דלאו מכר הוא ואינו נהנה מדמי יין נסך, אלא אומר לו: שפכת יניי ואבדתו ממני, ודמי יין כשר קא שקיל. **שלא בפני עבודה זרה** – רבותא אשמעינן. **אסור** – אף בהנאה. **מתיירין** – אותו בהנאה. **לא כל הימנך כו'** – ואף על גב דלא סבירא לן כוותייהו להתירו למכור לגוי אחר, מההוא גוי מידא שרי לאיפרושי נזקו משום טעם ד"לא כל הימנך". **בריא** = רוזזי"ל. **אידרי גוי** – קפץ גוי, לשון נושא הוא, כמו: "דרי טונא". בלומר, הגבירה ונשא עצמו לעמוד ממקומו וקפץ להציל. **כל דלהדי ברוא חמרא אסיר** – קילוח הסמוך לנקב אסור בשתיה ולא בהנאה, שהרי אין כאן שכשוך, שהנקב צר ואינו יכול לשכשך.

[מד.]

הֲלָכָה ב׃ מַתְנִיתִין׃ הַמַּדִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁלֹּא תֹּאכַל בְּאֶחָד מִכָּל־מִינֵי פֵּרוֹת – יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר׃ בְּיִשְׂרָאֵל׃ חֹדֶשׁ אֶחָד – יְקַיֵּם, שְׁנַיִם – יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה. וּבְכֹהֶנֶת׃ שְׁנַיִם – יְקַיֵּם, שְׁלֹשָׁה – יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה.

גְּמָרָא׃ ׳הַמַּדִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ׳ וְכוּ׳ – וְיֵשׁ אָדָם שֶׁמַּדִּיר אֶת חֲבֵרוֹ מֵחַיִּים?! אֶלָּא בְּשֶׁאָמַר לָהּ׃ ׳אִם תֹּאכְלִי מֵחֶפֶץ פְּלוֹנִי – תְּהֵא אֲסוּרָה מִנְּכָסַי׳! וְתֹאכַל מֵאוֹתוֹ הַחֶפֶץ וּתְהֵא אֲסוּרָה מִנְּכָסָיו, וְהַיְנוּ רֵישָׁא דִּפְרִקָא! אֶלָּא בְּשֶׁנָּדְרָה אִשְׁתּוֹ וְשָׁמַע בַּעְלָהּ, וְלֹא הֵפֵר לָהּ. וּכְמַאן דְּמַר׃ ׳הוּא נָתַן אֶצְבָּעוֹ בֵּין שִׁנֶּיהָ – יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה׳. אֲמַר רַב חוּנָה׃ אֲפִלּוּ כְּמַאן דְּמַר׃ ׳הִיא נָתְנָה אֶצְבָּעוֹ בֵּין שִׁנֶּיהָ – תֵּצֵא שֶׁלֹּא בִכְתֻבָּה׳; מוֹדֵי בְּמַקְנִיטָה וְנָדְרָה.

הֲלָכָה ג׃ מַתְנִיתִין׃ הַמַּדִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁלֹּא תִתְקַשֵּׁט בְּאֶחָד מִכָּל הַמִּינִים – יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה. רַבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר׃ בַּעֲנִיּוּת, שֶׁלֹּא נָתַן קִצְבָּה. אֲבָל בַּעֲשִׁירוּת – שְׁלֹשִׁים יוֹם.

גְּמָרָא׃ ׳הַמַּדִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁלֹּא תִתְקַשֵּׁט׳ – רַב חוּנָא אָמַר׃ כְּנִי מַתְנִיתָא׃ ׳בַּעֲנִיּוּת שֶׁלֹּא נָתַן קִצְבָּה׳. עוּלָּא בַּר יִשְׁמָעֵאל אָמַר׃ בַּעֲנִיּוּת שֶׁלֹּא נָתַן קִצְבָּה, אֲבָל אִם נָתַן קִצְבָּה – אֲפִלּוּ עַד עֶשֶׂר שָׁנִים מָתָר, שֶׁאֵין שׁוּעָל עָפָר פְּרִין מֵת. נָתָן בַּר הוֹשַׁעְיָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן׃ חוּץ מִן הָרֶגֶל.

הֲלָכָה ד׃ מַתְנִיתִין׃ הַמַּדִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁלֹּא תֵּלֵךְ לְבֵית אָבִיהָ, בִּזְמַן שֶׁהֵן עִמָּהּ בָּעִיר׃ חֹדֶשׁ אֶחָד – יְקַיֵּם, שְׁנַיִם – יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה. בִּזְמַן שֶׁהֵן בְּעִיר אַחֶרֶת׃ רֶגֶל אֶחָד – יְקַיֵּם, שְׁנַיִם – יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה.

גְּמָרָא׃ ׳הַמַּדִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁלֹּא תֵּלֵךְ לְבֵית אָבִיהָ׳ וְכוּ׳ – אָמַר רַבִּי זְעִירָא׃ תָּנֵי תַּמָּן׃ ׳הִדִּירָהּ שֶׁלֹּא תִּרְחֲצִי בַּמֶּרְחָץ׳׃ בַּכְּרָכִים – שַׁבָּת אַחַת, וּבַכְּפָרִים – שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת. ׳שֶׁלֹּא תִּנְעֲלִי מִנְעָל׳׃ בַּכְּפָרִים – שְׁלֹשָׁה יָמִים, וּבַכְּרַכִּים – מֵעֵת לְעֵת׳. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר׃ בְּרֶגֶל ׳רְדוּפִין׳ שָׁנוּ. אִי זֶהוּ רֶגֶל הָרְדוּפִין? אָמַר רַבִּי יוֹסֵה בֵּירַבִּי בּוּן׃ זֶה רֶגֶל הָרִאשׁוֹן, שֶׁאָבִיהָ רוֹדְפָהּ לְבֵית בַּעְלָהּ.

[מד׃]

הֲלָכָה ה׃ מַתְנִיתִין׃ הַמַּדִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ, שֶׁלֹּא תֵּלֵךְ לְבֵית אֵבֶל אוֹ לְבֵית הַמִּשְׁתֶּה – יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה, מִפְּנֵי שֶׁנּוֹעֵל בְּפָנֶיהָ. וְאִם הָיָה טוֹעֵן מִשּׁוּם דָּבָר אַחֵר – רַשַּׁאי. אִם אָמַר לָהּ׃ ׳שֶׁתֹּאמְרִי לִפְלוֹנִי מַה שֶׁאָמַרְתְּ לִי׳, אוֹ׃ ׳מַה שֶׁאָמַרְתִּי לָךְ׳, אוֹ׃ שֶׁתִּהְיִי מְמַלְּאָה וּמְעָרָה לָאַשְׁפּוֹת׳ – יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה.

גְּמָרָא׃ ׳הַמַּדִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ, שֶׁלֹּא תֵּלֵךְ לְבֵית הָאֵבֶל׳ – ׳הִדִּירָהּ שֶׁלֹּא לְהַשְׁאִיל נָפָה וּכְבָרָה – יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַשִּׂיאָהּ שֵׁם רַע בִּשְׁכֵנוֹתֶיהָ. וְכֵן הִיא שֶׁנָּדְרָה שֶׁלֹּא לְהַשְׁאִיל נָפָה וּכְבָרָה – תֵּצֵא שֶׁלֹּא בַכְּתֻבָּה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מַשִּׂיאָתוֹ שֵׁם רַע עַל שְׁכֵנָיו. הִדִּירָהּ שֶׁלֹּא תֵּלֵךְ לְבֵית הָאֵבֶל אוֹ לְבֵית הַמִּשְׁתֶּה – יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה, שֶׁלְּמָחָר מֵתָה מֻטָּל לְפָנֶיהָ, וְאֵין בְּרִיָּה מַשְׁגַּחַת עָלֶיהָ. וְכֵן הִיא שֶׁנָּדְרָה שֶׁלֹּא תֵּלֵךְ לְבֵית הָאֵבֶל אוֹ לְבֵית הַמִּשְׁתֶּה – תֵּצֵא שֶׁלֹּא בִכְתֻבָּה, שֶׁלְּמָחָר מֵתוֹ מֻטָּל לְפָנָיו וְאֵין בְּרִיָּה מַשְׁגַּחַת עָלָיו.

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָה רַבּוֹ (קֹהֶלֶת ז, ב)׃ ״טוֹב לָלֶכֶת אֶל בֵּית אֵבֶל מִלֶּכֶת אֶל בֵּית מִשְׁתֶּה, בַּאֲשֶׁר הוּא סוֹף כָּל הָאָדָם, וְהַחַי יִתֵּן אֶל לִבּוֹ״; מַה תַּלְמוּד לוֹמַר׃ ״וְהַחַי יִתֵּן

אֶל לִבּוֹ״? אֶלָּא עֶבֶד דַּיְעְבְּדוּן, סְפַד דְּיִסְפְּדוּן, קְבַר דְּיִקְבְּרוּן, לַוֵּי דְּיִלַּוּוֹן׳.

׳אִם הָיָה טוֹעֵן מִשּׁוּם דָּבָר אַחֵר - רַשַּׁאי׳ - מִשּׁוּם שֵׁם רַע.

׳אָמַר לָהּ: ׳עַל מְנַת שֶׁתֹּאמְרִי לְאִישׁ פְּלוֹנִי מַה שֶּׁאָמַרְתְּ לִי בְּיָחִיד׳, אוֹ: ׳מַה שֶּׁאָמַרְתִּי לָךְ בְּיָחִיד׳, אוֹ: ׳שֶׁתְּהֵא מְמַלְּאָה וּמְעָרָה לָאַשְׁפּוֹת׳ - יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה׳ - תַּמָּן אָמְרִין: כְּגוֹן מַעֲשֶׂה עֵר. וְרַבָּנִין דְּהָכָא אָמְרִין: דְּבָרִים שֶׁל בַּטָּלָה.

הֲלָכָה ו: מַתְנִיתִין: אֵלּוּ יוֹצְאוֹת שֶׁלֹּא בִּכְתֻבָּה: הָעוֹבֶרֶת עַל דַּת מֹשֶׁה וִיהוּדִית. וְאֵי זוֹ הִיא דַּת מֹשֶׁה? מַאֲכִילָתוֹ שֶׁאֵינוֹ מְעֻשָּׂר, וּמְשַׁמַּשְׁתּוֹ נִדָּה, וְלֹא קוֹצָה לוֹ חַלָּה, וְנוֹדֶרֶת וְאֵינָהּ מְקַיֶּמֶת, וְאֵי זוֹ הִיא דַּת יְהוּדִית? יוֹצְאָה וְרֹאשָׁהּ פָּרוּעַ, וְטוֹוָה בַּשּׁוּק, וּמְדַבֶּרֶת עִם כָּל אָדָם. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: אַף הַמְקַלֶּלֶת יוֹלְדָיו בְּפָנָיו. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: אַף הַקּוֹלָנִית. אֵי זוֹ הִיא הַקּוֹלָנִית? כָּל שֶׁהִיא מְדַבֶּרֶת בְּתוֹךְ בֵּיתָהּ וּשְׁכֶנֶיהָ שׁוֹמְעִין אֶת קוֹלָהּ.

גְּמָרָא: ׳אֵלּוּ יוֹצְאוֹת שֶׁלֹּא בִּכְתֻבָּה וְכוּ׳ - וְכֻלְּהוֹן בְּעֵדִים: ׳פְּלוֹנִי עִשֵּׂר לִי׳, ׳פְּלוֹנִי רָאָה כִּתְמִי׳, פְּלוֹנִי קָצָה לִי חַלָּתִי׳, ׳פְּלוֹנִי הִתִּיר לִי נִדְרִי׳, בְּדִקוּ כֻלְּהוֹן וְלָא אַשְׁכְּחוּן.

׳מַאֲכִילָתוֹ שֶׁאֵינוֹ מְעֻשָּׂר, וּמְשַׁמַּשְׁתּוֹ נִדָּה, וְאֵינָהּ קוֹצָה לוֹ חַלָּה, וְנוֹדֶרֶת וְאֵינָהּ מְקַיֶּמֶת׳ - נִיחָא כֻלְּהוֹן דְּאִית לֵהּ בְּהוֹן, נוֹדֶרֶת וְאֵינָהּ מְקַיֶּמֶת, מָה אִית לֵהּ בַּהֲדֵהּ? יְכֵל מֵימַר: ׳אִי אֶפְשִׁי אִשָּׁה נַדָּרָנִית, שֶׁהִיא קוֹבֶרֶת אֶת בָּנֶיהָ׳! תָּנֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוּדָן: ׳בַּעֲוֹן נְדָרִים - הַבָּנִים מֵתִים, דִּכְתִיב (יִרְמְיָה ב, ל): ״לַשָּׁוְא הִכֵּיתִי אֶת בְּנֵיכֶם״׳.

׳וְרֹאשָׁהּ פָּרוּעַ׳ - לֶחָצֵר אָמְרוּ, קַל וָחוֹמֶר לְמָבוֹי. רַבִּי חִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הַיּוֹצְאָה בְּקַפְלָטִין שֶׁלָּהּ - אֵין בָּהּ מִשּׁוּם רֹאשָׁהּ פָּרוּעַ. הָדָא דְתֵימַר: לֶחָצֵר, אֲבָל לְמָבוֹי - יֵשׁ בָּהּ מִשּׁוּם ׳יוֹצְאָה וְרֹאשָׁהּ פָּרוּעַ׳. יֵשׁ חָצֵר שֶׁהוּא כְּמָבוֹי, וְיֵשׁ מָבוֹי שֶׁהוּא כְּחָצֵר. חָצֵר שֶׁהָרַבִּים בּוֹקְעִין בְּתוֹכָהּ - הֲרֵי הוּא כְּמָבוֹי. וּמָבוֹי שֶׁאֵין הָרַבִּים בּוֹקְעִין בְּתוֹכוֹ - הֲרֵי הוּא כְּחָצֵר.

׳אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: אַף הַמְקַלֶּלֶת אֶת וְלָדֶיהָ בְּפָנֶיהָ יוֹלְדֶיהָ. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: אַף הַקּוֹלָנִית׳ - אֵיזוֹ הִיא הַקּוֹלָנִית? שְׁמוּאֵל אָמַר: כָּל שֶׁהִיא מְדַבֶּרֶת וּשְׁכֵנוֹתֶיהָ שׁוֹמְעוֹת אוֹתָהּ. רַב אָמַר: כָּל שֶׁקּוֹלָהּ הוֹלֵךְ מִמִּטָּה לְמִטָּה בְּשָׁעַת תַּשְׁמִישׁ. תָּנֵי רַבִּי חַנִּין בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל:

[מה.]

׳נָשִׁים שֶׁאָמְרוּ אֵין לָהֶן כְּתֻבָּה, כְּגוֹן הַיְתוֹמָה וְהַשְּׁנִיָּה וְהָאֵילוֹנִית, לֹא שָׁנוּ, אֶלָּא כְּתֻבַּת מָנֶה מָאתַיִם, אֲבָל כְּתֻבָּה שֶׁל אֶלֶף דִּינָרִים - נוֹטֶלֶת. נָשִׁים שֶׁאָמְרוּ יוֹצְאוֹת שֶׁלֹּא בִּכְתֻבָּה - אֲפִלּוּ הָיְתָה כְּתֻבָּה שֶׁל אֶלֶף דִּינָר - מְאַבֶּדֶת, וְנוֹטֶלֶת בְּלָיוֹת מִמַּה שֶּׁיֵּשׁ לְפָנֶיהָ, וְהַיּוֹצְאָה מִשּׁוּם שֵׁם רַע - אֵין לָהּ בְּלָיוֹת׳. מַהוּ נָסַב, מִן ׳פְּרָא פַּרְנוֹן׳ דִּידַהּ? רַבִּי זְעִירָא אָמַר: נָסְבָה. רַבִּי הִילָא אָמַר: לָא נָסְבָה. רַבִּי הִילָא עֲבַד לַהּ כְּמַתָּה, רַבִּי הִילָא, רַבִּי יַסָּא, רַבִּי בָּא בַּר כֹּהֵן מָטֵי בַהּ בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָה בֶּן גַּמְלִיאֵל: אֶחָד נָשִׁים שֶׁאָמְרוּ אֵין לָהֶן כְּתֻבָּה, וְאֶחָד נָשִׁים שֶׁאָמְרוּ יוֹצְאוֹת שֶׁלֹּא בִּכְתֻבָּה, לֹא סוֹף דָּבָר כְּתֻבַּת מָנֶה מָאתַיִם, אֶלָּא אֲפִלּוּ הָיְתָה כְּתֻבָּתָהּ שֶׁל אֶלֶף דִּינָר - מְאַבֶּדֶת.

רַבִּי סִימוֹן, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל הַמִּשְׁנָיוֹת מְחֻבָּרוֹת בְּמִשְׁנָה זוֹ. אָמַר רַבִּי מָנָא קָמֵי רַבִּי יַסָּא: בְּהַי דָּא מַתְנִיתָא? בְּרַבִּי חַנִּין דְּשְׁמוּאֵל? אָמַר לֵהּ: דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא. וְתָנֵי רַבִּי חִיָּה כֵּן:

נָשִׁים הַמְעַבְּרוֹת עַל הַדָּת - מְאַבְּדוֹת אֶת הַכֹּל׳. רַבִּי לְעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָה: רָאוּ אוֹתָהּ חוֹגֶרֶת בְּסִינָר, וְרוֹכֶל יוֹצֵא מִתּוֹךְ בֵּיתָהּ - כָּאוּר הַדָּבָר, תֵּצֵא. רוֹק עַל גַּבֵּי מִטָּתָהּ - כָּאוּר הַדָּבָר, תֵּצֵא. רוֹק עַל גַּבֵּי מִטָּתוֹ - כָּאוּר הַדָּבָר, תֵּצֵא. סַנְדָּלוֹ לִפְנֵי מִטָּתָהּ - כָּאוּר הַדָּבָר, תֵּצֵא. סַנְדָּלָהּ לִפְנֵי מִטָּתוֹ - כָּאוּר הַדָּבָר, תֵּצֵא. שְׁנֵיהֶם יוֹצְאִין מִמָּקוֹם אָפֵל - כָּאוּר הַדָּבָר, תֵּצֵא. מַעֲלִין זֶה אֶת זֶה מִן הַבּוֹר - כָּאוּר הַדָּבָר, תֵּצֵא. שְׁנֵיהֶם טוֹפְחִים עַל יֶרֶךְ בַּמֶּרְחָץ - כָּאוּר הַדָּבָר, תֵּצֵא.

חֲנִינָה בַּר אִיקָא בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה: וְכֻלְּהֶן, אִם הֵבִיאָה רְאָיָה לִדְבָרֶיהָ - נֶאֱמֶנֶת. רַב אַדָּא בַּר אַחֲוָה בְּשֵׁם רַב: מַעֲשֶׂה בָּא לִפְנֵי רַבִּי, וְמַר: ׳מַה בְּכָךְ׳? בָּעַיִן קָמוֹי: אֲפִלּוּ רָאוּ אוֹתוֹ נוֹתֵן פִּיו עַל פִּיהָ שֶׁלָּהּ? אָמַר:

[מה:]

כָּזֶה בָּאת מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁרָאוּ אוֹתוֹ נוֹתֵן אֶת פִּיו עַל פִּיהָ שֶׁלָּהּ, אֲתָא עוֹבָדָא קֳמֵי רַבִּי יוֹסֵה, אֲמַר: תִּפּוֹק בְּלָא פְּרַן, וְהָוְיִן קְרֵיבֶיהָ עָרְרִין וְאָמְרִין: אֵין שׁוֹטָה הִיא - תֵּפּוֹק בְּלָא פְּרַן, וְאֵין לֵית שׁוֹטָה הִיא - תִּסַּב פְּרַן שְׁלִים! אֲמַר לוֹן רַבִּי מָנָא: אַיְתוּן פְּרָנָא נְקָרִינֵהּ, אַיְתוּן פְּרָנָא וְאַשְׁכְּחוּן כְּתוּב: בְּגַוֵּהּ: ׳אֵין הָדָא פְּלָנִית תִּשְׁנָא לְהָדֵין פְּלוֹנִי בַּעְלָהּ, וְלָא תִּצְבֵּי בְּשֻׁתְּפוּתֵהּ תֶּהֱוֵי נָסְבָה פַּלְגוּת פְּרַן׳; אֲמַר רַבִּי אָבוּן: מִכֵּיוָן שֶׁקִּבְּלָה עָלֶיהָ שֶׁיִּתֵּן אֶת פִּיו עַל פִּיהָ שֶׁלָּהּ - כְּמַן דְּשָׁנְאַת וְלֵית לַהּ אֶלָּא פַּלְגוּת פְּרַן. הֵיא גּוֹ חוּבֵּהּ וְהוּא גּוֹ חוּבַּהּ - סוֹטָה, מְגַפְּפִין - סוֹטָה, מְנַשְּׁקִין - סוֹטָה, תַּרְעָה טְרִיד - סוֹטָה, מָגֵף - צְרִיכָה.

הֲלָכָה ז: מַתְנִיתִין: הַמְקַדֵּשׁ אֶת הָאִשָּׁה עַל מְנַת שֶׁאֵין עָלֶיהָ נְדָרִים, וְנִמְצְאוּ עָלֶיהָ נְדָרִים - אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת. כְּנָסָהּ סְתָם, וְנִמְצְאוּ עָלֶיהָ נְדָרִים - תֵּצֵא שֶׁלֹּא בִכְתֻבָּה. עַל מְנַת שֶׁאֵין בָּהּ מוּמִין - אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת. כְּנָסָהּ סְתָם, וְנִמְצְאוּ בָהּ מוּמִין - תֵּצֵא שֶׁלֹּא בִכְתֻבָּה. שֶׁכָּל הַמּוּמִין שֶׁפּוֹסְלִין בְּכֹהֲנִים - פּוֹסְלִין בְּנָשִׁים. הָיוּ בָהּ מוּמִין וְעוֹדָהּ בְּבֵית אָבִיהָ, הָאָב צָרִיךְ לְהָבִיא רְאָיָה, שֶׁמִּשֶּׁנִּתְאָרְסָה נוֹלְדוּ בָהּ מוּמִין אֵלּוּ וְנִסְתַּחֲפָה שֶׁדֵּהוּ. נִכְנְסָה לִרְשׁוּת הַבַּעַל - הַבַּעַל צָרִיךְ לְהָבִיא רְאָיָה, שֶׁעַד שֶׁלֹּא נִתְאָרְסָה הָיוּ בָהּ מוּמִין אֵלּוּ, וְהָיָה מִקֹּחוֹ מִקָּח טָעוּת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּמוּמִין שֶׁבַּסֵּתֶר, אֲבָל בְּמוּמִין שֶׁבַּגָּלוּי - אֵינוֹ יָכוֹל לִטְעֹן. אִם יֵשׁ מֶרְחָץ עִמּוֹ בְּאוֹתָהּ הָעִיר - אַף מוּמִין שֶׁבַּסֵּתֶר אֵינוֹ יָכוֹל לִטְעֹן, מִפְּנֵי שֶׁהוּא בוֹדְקָהּ עַל יְדֵי קְרוֹבוֹתֶיהָ.

גְּמָרָא: ׳הַמְקַדֵּשׁ אֶת הָאִשָּׁה עַל מְנַת שֶׁאֵין עָלֶיהָ נְדָרִים וְכוּ׳. הָיוּ בָהּ מוּמִין וְעוֹדָהּ בְּבֵית אָבִיהָ׳ וְכוּ׳ - תְּנֵינָא מוּמִין, בְּאֵילּוּ נְדָרִים? אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹצָדָק: נְדָרָהּ שֶׁלֹּא לוֹכַל בָּשָׂר, וְשֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹת יַיִן, וְשֶׁלֹּא לִלְבֹּשׁ בִּגְדֵי צִבְעוֹנִין. אֲמַר רַבִּי זְעֵירָא: כְּלֵי פִּשְׁתָּן הַדַּקִּין הַבָּאִים מִבֵּית שָׁן, כִּכְלֵי צִבְעוֹנִין הֵן. אֲמַר רַבִּי יוֹסֵה: מַתְנִיתָא בְּשֶׁאָמַר לַהּ: ׳עַל מְנַת שֶׁאֵין עָלַיִךְ נְדָרִים׳, אֲבָל אִם אָמַר: ׳עַל מְנַת שֶׁאֵין עָלַיִךְ כָּל נֵדֶר׳ - אֲפִלּוּ נְדָרָהּ שֶׁלֹּא לוֹכַל חֲרוּבִין - נֵדֶר הוּא. ׳הֲלָכָה אֲצָל הַזָּקֵן וְהִתִּיר לָהּ - הֲרֵי זוֹ מְקֻדֶּשֶׁת; אֲצָל הָרוֹפֵא וְרִפְּאָהּ - אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת. מַה בֵּין זָקֵן וּמַה בֵּין רוֹפֵא? זָקֵן עוֹקֵר אֶת הַנֵּדֶר מֵעִקָּרוֹ, רוֹפֵא אֵינוֹ מְרַפֵּא אֶלָּא מִכָּן וּלְהַבָּא׳.

אִית תַּנֵּי תְּנֵי: ׳אֲפִלּוּ הֲלָכָה אֲצָל הַזָּקֵן וְהִתִּיר לָהּ, אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת׳. מַתְנִיתָא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, דְּתַנֵּי תַּמָּן: ׳אָמַר רַבִּי לְעָזָר: לֹא אָסְרוּ זֶה אֶלָּא מִפְּנֵי זֶה׳. מַה טַעְמָא דְּרַבִּי לְעָזָר? בְּדִין

הָיָה, נֵדֶר שֶׁהוּא צָרִיךְ חֲקִירַת חָכָם - יַחֲזִיר. מִפְּנֵי מָה אָסְרוּ? מִפְּנֵי נֵדֶר שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ

[מו.]

חֲקִירַת חָכָם. אִית תַּנַּי תָּנֵי: ׳מֻתֶּרֶת לְהִנָּשֵׂא בְּלֹא גֵּט׳. אִית תַּנַּי תָּנֵי: ׳אֲסוּרָה לְהִנָּשֵׂא בְּלֹא גֵּט׳. הֲוון בָּעֵי מֵימַר: מַן דְּמַר: ׳מֻתֶּרֶת לְהִנָּשֵׂא בְּלֹא גֵּט׳ - רַבִּי לְעָזָר, וּמַן דְּמַר: ׳אֲסוּרָה לְהִנָּשֵׂא בְּלֹא גֵּט׳ - רַבָּנִין. כֻּלְּהוּ דְּרַבָּנִין, וּמַן דְּמַר: ׳מֻתֶּרֶת לְהִנָּשֵׂא בְּלֹא גֵּט׳, שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁהִיא יוֹדַעַת, שֶׁאִם הוֹלֶכֶת הִיא אֵצֶל הַזָּקֵן, וְהוּא מַתִּיר לָהּ אֶת נִדָּרָהּ, יִהְיוּ בָנֶיהָ מַמְזֵרִים. הִיא אֵינָהּ הוֹלֶכֶת לְפוּם כֵּן - מֻתֶּרֶת לְהִנָּשֵׂא בְּלֹא גֵּט. וּמַן דְּמַר: ׳אֲסוּרָה לְהִנָּשֵׂא בְּלֹא גֵּט׳ - שֶׁלֹּא תֵּלֵךְ אֵצֶל הַזָּקֵן וְיַתִּיר לָהּ אֶת נִדָּרָהּ, וְקִדּוּשִׁין חָלִין עָלֶיהָ לְמַפְרֵעַ, וְנִמְצְאוּ בָנִים בָּאִין לִידֵי מַמְזֵרוּת. לְפוּם כֵּן אֲסוּרָה לְהִנָּשֵׂא בְּלֹא גֵּט.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: מַתְנִיתָא אָמְרָה: בְּשֶׁקִּדְּשָׁהּ עַל תְּנַאי וּכְנָסָהּ סְתָם, אֲבָל אִם קִדְּשָׁהּ סְתָם וּכְנָסָהּ סְתָם - יֵשׁ לָהּ כְּתֻבָּה. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֲפִלּוּ קִדְּשָׁהּ סְתָם וּכְנָסָהּ סְתָם - אֵין לָהּ כְּתֻבָּה. אָמַר רַבִּי חִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: וּצְרִיכָה מִמֶּנּוּ גֵּט, אֲפִלּוּ קִדְּשָׁהּ עַל תְּנַי וּכְנָסָהּ סְתָם. רַבִּי זְעֵירָא בְּעָא קֳמֵי רַבִּי מָנָא: קִדְּשָׁהּ סְתָם וְגֵרְשָׁהּ מִן הָאֵרוּסִין, מָה אָמַר בַּהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: **׳הָיוּ בָהּ מוּמִין וְעוֹדָהּ בְּבֵית אָבִיהָ - הָאָב צָרִיךְ לְהָבִיא רְאָיָה׳**; הָא אִם לֹא הֵבִיא הָאָב רְאָיָה - אֵין לָהּ כְּתֻבָּה. מָה חָמֵית לְמֵימַר, בְּשֶׁקִּדְּשָׁהּ סְתָם וְגֵרְשָׁהּ מִן הָאֵרוּסִין אֲנַן קָיְמִין, מִן דְּבַתְרָהּ: **׳בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּמוּמִין שֶׁבַּסֵּתֶר, אֲבָל בְּמוּמִין שֶׁבַּגָּלוּי, אֵינוֹ יָכוֹל לִטְעֹן׳** - וְאֵין אַף בְּמוּמִין שֶׁבַּגָּלוּי טוֹעֵן!

הָא אָמְרִין חַבְרַיָּא קָמֵי רַבִּי יוֹסֵה: אֲמַר דְּבַתְרָהּ, וּתְהֵא פְלִיגָא עַל רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ! **׳נִכְנְסָה לִרְשׁוּת הַבַּעַל - הַבַּעַל צָרִיךְ לְהָבִיא רְאָיָה׳**; הָא אִם הֵבִיא רְאָיָה - אֵין לָהּ כְּתֻבָּה! וְהֵיךְ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר יֵשׁ לָהּ כְּתֻבָּה? רַבִּי כֹּהֵן בְּשֵׁם רַבָּנִין דְּקֵיסָרִין: מַתְנִיתָא, בְּשֶׁכָּנַס וְלֹא בָעַל. מַן דְּמַר: רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, בְּשֶׁכָּנַס וּבָעַל - אֲנִי אוֹמֵר נִתְרַצָּה לָהּ בִּבְעִילָה.

׳שֶׁכָּל הַמּוּמִין הַפּוֹסְלִין בְּכֹהֲנִין פּוֹסְלִין בְּנָשִׁים׳ -

[מו:]

׳הוֹסִיפוּ עֲלֵיהֶן בְּאִשָּׁה: רֵיחַ הַפֶּה, רֵיחַ הַזֵּיעָה, שׁוּמָא שֶׁאֵין בָּהּ שֵׂעָר׳. רַבִּי אָמִי בַּר עַקְבָּה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵה בַּר חֲנִינָה: בְּעוֹר הַפָּנִים שָׁנוּ. וְהָא תָּנֵינַן: **׳בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּמוּמִין שֶׁבַּסֵּתֶר, אֲבָל בְּמוּמִין שֶׁבַּגָּלוּי - אֵינוֹ יָכוֹל לִטְעֹן׳**. וְזֶה מִן הַמּוּמִין שֶׁבַּגָּלוּי הוּא! תִּפְתַּר, הִיא דְּמִטַּמְרָא לַהּ תַּחַת קַלַּסְתַּהּ דְּרֹאשָׁהּ.

תָּנֵי: ׳שׁוּמָא שֶׁיֵּשׁ לָהּ שֵׂעָר, בֵּין בִּגְדוֹלָה, בֵּין בִּקְטַנָּה, בֵּין בַּגּוּף, בֵּין בַּפָּנִים - הֲרֵי זֶה מוּם. שֶׁאֵין בָּהּ שֵׂעָר: בַּפָּנִים - מוּם, בַּגּוּף - אֵינוֹ מוּם. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּקְטַנָּה, אֲבָל בִּגְדוֹלָה - בֵּין בַּגּוּף בֵּין בַּפָּנִים, הֲרֵי זֶה מוּם. עַד כַּמָּה גְּדוֹלָה? רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: עַד כְּאִיסָּר הָאִיטַלְקִי׳. רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר חֲנִינָה אָמַר: כְּגוֹן הָדֵין דִּינְרָא קוֹרְדִינָא, שְׁעוּרוֹ בַּחֲצִי זָהָב כָּל שֶׁהוּא.

רַבִּי רְדִיפָה, רַבִּי יוֹנָה, רַבִּי יִרְמְיָה שָׁאֲלוּ: אִשָּׁה קְרֵחַת וְשִׁיטָה שֶׁל שֵׂעָר מַקֶּפֶת מֵאָזֶן לְאָזֶן? בָּעֵיי מִשְׁמַע מִן הָדָא: ׳הוֹסִיפוּ עֲלֵיהֶן בְּאִשָּׁה: רֵיחַ הַפֶּה, וְרֵיחַ הַזֵּיעָה, וְשׁוּמָא שֶׁאֵין בָּהּ שֵׂעָר׳; וְלֹא אַדְכְּרוּן קְרֵחָה, סָבְרִין מֵימַר:

שֶׁאֵינָהּ מוּם. אֲתָא רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרֵהּ דְּרַבִּי יוֹסֵה בֵּירַבִּי בוּן, אֲמַר רַבִּי נַסָּה: מוּם הוּא. לָא מַתְנֵי אֶלָּא דָּבָר שֶׁהוּא כָּאוּר בַּזֶּה וּבַזֶּה, מוּם בַּזֶּה וְאֵינוֹ מוּם בַּזֶּה, אֲבָל דָּבָר שֶׁהוּא נוֹי בַּזֶּה וּמוּם בַּזֶּה, כְּגוֹן הָדָא קָרַחַת, אַף עַל גַּב דְּהוּא מוּם - לָא תְנֵיתָא. תֵּדַע לְךָ שֶׁהוּא כֵן, הֲרֵי זָקֵן, הֲרֵי נוֹי בָּאִישׁ וּמוּם בָּאִשָּׁה, וְלָא תָנֵינַן: ״יָתֵר עֲלֵיהֶן בְּאִשָּׁה זָקֵן״! הֲרֵי דַּדִּים, הֲרֵי נוֹי בְּאִשָּׁה וּמוּם בְּאִישׁ. וְלָא תָנֵינַן: ״יוֹתֵר עֲלֵיהֶם בְּאִישׁ דַּדִּים״! מַתְנִיתָה בְּמוּמִין שֶׁאֵין דַּרְכָּן לְהִוָּלֵד, אֲבָל בְּמוּמִין שֶׁדַּרְכָּן לְהִוָּלֵד, אֲפִלּוּ מִשֶּׁנִּכְנְסָה לִרְשׁוּת הַבַּעַל, הַבַּעַל צָרִיךְ לְהָבִיא רְאָיָה וְלוֹמַר: ״הִתְנֵיתִי עִמָּהּ״.

הֲלָכָה ח: מַתְנִיתִין: הָאִישׁ שֶׁנּוֹלְדוּ בּוֹ מוּמִין - אֵין כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּמוּמִין הַקְּטַנִּים, אֲבָל בְּמוּמִין הַגְּדוֹלִים כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא.

גְּמָרָא: ״הָאִישׁ שֶׁנּוֹלְדוּ בּוֹ מוּמִין״ וְכוּ׳ - רַבִּי יְהוּדָה בְּשֵׁם רַב: כְּנֵי מַתְנִיתָא: בְּשֶׁהָיוּ בּוֹ, אֲבָל נוֹלְדוּ בּוֹ - כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא. רַבִּי בָּא בַּר כָּהֲנָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל.

אֲתָא עוֹבָדָא קֳמֵי רַבִּי יִרְמְיָה בְּכוּפֵּיחַ

[מז.]

וּכְפָפוּ. וְאָתְיָא דְּרַבָּנָן בְּשֶׁהָיוּ בּוֹ. וּדְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, בְּשֶׁנּוֹלְדוּ בּוֹ. אֲמַר רַבִּי זְעֵירָא: אָתְיָא דְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל כְּרַבִּי מֵאִיר, הַי דֵּין רַבִּי מֵאִיר? בְּקַדְמָיָא, בְּאַחֲרָיָא? אִין בְּקַדְמָיָא - עַד שֶׁיִּתְּנֶה, אִין בְּאַחֲרָיָא - אֲפִלּוּ הִתְנָה לָא כְלוּם. אֶלָּא סְלֵקֶת מַתְנִיתָא - כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. וְאֵלּוּ שֶׁכּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא - כְּרַבָּנִין. נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: ״רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם הָיָה מוּם גָּדוֹל, כְּגוֹן: סוֹמֶא בְּאַחַת מֵעֵינָיו, קִטֵּעַ בְּאֶחָד מִיָּדָיו, חִגֵּר בְּאֶחָד מֵרַגְלָיו - מִיָּד יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה״. הָדָא אָמְרָה: סְלֵקֶת מַתְנִיתָא - כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, וְאֵלּוּ שֶׁכּוֹפִין אוֹתָן לְהוֹצִיא - כְּרַבָּנִין.

הֲלָכָה ט: מַתְנִיתִין: וְאֵלּוּ שֶׁכּוֹפִין אוֹתָן לְהוֹצִיא: מַכֵּי שְׁחִין, וּבַעַל פּוֹלִיפּוּס, וְהַמְקַמֵּץ וְהַמְצָרֵף נְחֹשֶׁת, וְהַבַּרְסִי. בֵּין שֶׁהָיוּ עַד שֶׁלֹּא נִשְׂאוּ בֵּין מִשֶּׁנִּשְׂאוּ לָמְדוּ. וּבְכֻלָּן, אָמַר רַבִּי מֵאִיר: אַף־עַל־פִּי שֶׁהִתְנָה עִמָּהּ, יְכוֹלָה הִיא שֶׁתֹּאמַר: ״סְבוּרָה הָיִיתִי שֶׁאֲנִי יְכוֹלָה לְקַבֵּל, עַכְשָׁו אֵינִי יְכוֹלָה לְקַבֵּל״. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מְקַבֶּלֶת הִיא עַל כָּרְחָהּ, חוּץ מִמּוּכֵּי שְׁחִין מִפְּנֵי שֶׁמְּמִיקָתוֹ. מַעֲשֶׂה בְּצִידוֹן בְּבַרְסִי אֶחָד שֶׁמֵּת, וְהָיָה לוֹ אָח בַּרְסִי - אָמְרוּ חֲכָמִים: יְכוֹלָה הִיא שֶׁתֹּאמַר: ״לְאָחִיךָ הָיִיתִי יְכוֹלָה לְקַבֵּל, וּלְךָ אֵינִי יְכוֹלָה לְקַבֵּל״.

גְּמָרָא: ״אֵלּוּ שֶׁכּוֹפִין אוֹתָן לְהוֹצִיא: מַכֵּי שְׁחִין״ וְכוּ׳ - ״הַמְקַמֵּץ זֶה הַמְקַמֵּץ צוֹאָה, וְיֵשׁ אוֹמְרִים זֶה הַבַּרְסִי״; אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן: ״זֶה הַמְקַמֵּץ צוֹאָה״, דְּתָנֵינַן: ״וְהַמְקַמֵּץ וְהַבַּרְסִי״.

״וְצוֹרֵף נְחֹשֶׁת״ - שְׁמוּאֵל אָמַר: מַתִּיךְ נְחֹשֶׁת מֵעִקָּרוֹ. תָּנֵי: ״אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: פָּגַע בִּי זָקֵן אֶחָד מֵכֵּה שְׁחִין מִצְּפּוֹרִין, אָמַר לִי: עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה מִינֵי שְׁחִין הֵן, וְאֵין לְךָ קָשֶׁה מִכֻּלָּם וְשֶׁהָאִשָּׁה רָעָה לוֹ, אֶלָּא רֵאָתָן בִּלְבַד״. רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: וּבוֹ לָקָה פַּרְעֹה הָרָשָׁע הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית יב, יז): ״וַיְנַגַּע יְיָ אֶת פַּרְעֹה נְגָעִים גְּדֹלִים וְאֶת בֵּיתוֹ״ וְגוֹ׳. אֲמַר רַבִּי

בֶּרֶכְיָה: עַל דְּטָלְמְסַן לְמִגַּע בְּמְסָאנָא דְּמַטְרוֹנָה[10].

אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים מִינֵי אֲרָזִים הֵן, וּמִכֻּלָּן לֹא פֵּרַשׁ הַכָּתוּב אֶלָּא שֶׁבַע בִּלְבַד, הָדָא הוּא דִכְתִיב (יְשַׁעְיָה מא, יט): "אֶתֵּן בַּמִּדְבָּר אֶרֶז שִׁטָּה וַהֲדַס וְעֵץ שֶׁמֶן אָשִׂים בָּעֲרָבָה בְּרוֹשׁ תִּדְהָר וּתְאַשּׁוּר יַחְדָּו"; בְּרוֹשׁ - בַּרְתָּא, תִּדְהָר - אַדָּרָא, וּתְאַשּׁוּר - פִּיקְסִינָה, הוֹסִיפוּ עֲלֵיהֶן: אַלּוֹנִים, עַרְמוֹנִים, אַלְמוּגִים, אַלּוֹנִים - בַּלּוּטִים, עַרְמוֹנִים - דּוֹלְבֵי, אַלְמוּגִים - אַלְוִים.

הַדָּרָן עֲלָךְ פֶּרֶק הַמַּדִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ

[מז:]

[10] עָלָה אִישׁ בְּלִיַּעַל לִנְגּוֹעַ בַּנַּעַל שֶׁל שָׂרָה וּמִיָּד נִתְנַגַּע בְּרַאֲתָן

פֶּרֶק שְׁמִינִי

הֲלָכָה א: **מַתְנִיתִין:** הָאִשָּׁה שֶׁנָּפְלוּ לָהּ נְכָסִים עַד שֶׁלֹּא תִּתְאָרֵס, מוֹדִין בֵּית־שַׁמַּאי וּבֵית־הִלֵּל: שֶׁאִם מוֹכֶרֶת וְנוֹתֶנֶת – קַיָּם. נָפְלוּ לָהּ מִשֶּׁנִּתְאָרְסָה – בֵּית־שַׁמַּאי אוֹמְרִים: תִּמְכֹּר. וּבֵית־הִלֵּל אוֹמְרִים: לֹא תִמְכֹּר. אֵלּוּ וְאֵלּוּ מוֹדִין: שֶׁאִם מָכְרָה וְנָתְנָה – קַיָּם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אָמְרוּ לְרַבָּן גַּמְלִיאֵל: הוֹאִיל וְזָכָה בָּאִשָּׁה לֹא יִזְכֶּה בַּנְּכָסִים? אָמַר לָהֶן: עַל הַחֲדָשִׁים אָנוּ בוֹשִׁים, אֶלָּא שֶׁאַתֶּם מְגַלְגְּלִין עָלֵינוּ אֶת הַיְשָׁנִים?

גְּמָרָא: ״הָאִשָּׁה שֶׁנָּפְלוּ לָהּ נְכָסִים״ – כְּנִי מַתְנִיתָא: ״עַד שֶׁלֹּא נִתְאָרְסָה״. מַה בֵּין עַד שֶׁלֹּא נִתְאָרְסָה מַה בֵּין מִשֶּׁנִּתְאָרְסָה? עַד שֶׁלֹּא נִתְאָרְסָה – לִזְכוּתָהּ נָפְלוּ, מִשֶּׁנִּתְאָרְסָה – לִזְכוּתָהּ וְלִזְכוּתוֹ נָפְלוּ. רַבִּי פִּנְחָס בְּעָא קֳמֵי רַבִּי יוֹסֵה: וּלְמָה לָא תְּנֵיתָהּ מִקַּלֵּי בֵּית־שַׁמַּאי וּמֵחֲמֵרֵי בֵּית־הִלֵּל? אֲמַר לֵהּ: לָא אֲתֵינָן מִתְנֵי אֶלָּא דָּבָר חָמוּר מִשְּׁנֵי צְדָדִין וְקַל מִשְּׁנֵי צְדָדִין, בְּרַם הָכָא: חֲמֵר הוּא מִצַּד אֶחָד וְקַל מִצַּד אֶחָד. וְהָא תָּנֵינָן: ״בֵּית־שַׁמַּאי אוֹמְרִים: הֲבִקַּר לָעֲנִיִּים״. הֲרֵי הוּא קַל לָעֲנִיִּים וְחֲמֵר הוּא לְבַעַל הַבַּיִת, וּתְנֵיתָהּ! אֲמַר לֵהּ: קַל הוּא לָעֲנִיִּים וְאֵינוֹ חֲמֵר לְבַעַל הַבַּיִת, שֶׁמִּדַּעְתּוֹ הִבְקִירוּ. אֲמַר לֵהּ: וְהָא תָּנֵינָן: ״הָעֹמֶר שֶׁהוּא סָמוּךְ לַגָּפָה וְלַגָּדִישׁ וְלַבָּקָר וְלַכֵּלִים, וּשְׁכָחוֹ״. הֲרֵי הוּא קַל לְבַעַל הַבַּיִת וְחֲמֵר הוּא לָעֲנִיִּים! אֲמַר לֵהּ: קַל הוּא לְבַעַל הַבַּיִת וְאֵינוֹ חֲמֵר לָעֲנִיִּים, שֶׁאֲדַיִן לֹא זָכוּ בוֹ. וְאֵמַר אוּף הָכָא: קַל הוּא לְאִשָּׁה וְאֵינוֹ חֲמֵר לַבַּעַל, שֶׁאֲדַיִן לֹא זָכְתָה בַהּ? אֲמַר לֵהּ: מִכֵּיוָן שֶׁקִּדְּשָׁהּ – לִזְכוּתָהּ וְלִזְכוּתוֹ נָפְלוּ.

״אָמַר רַבִּי יוּדָא: אָמְרוּ לִפְנֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל: הוֹאִיל וְהָאֲרוּסָה אִשְׁתּוֹ הִיא, וְהַנְּשׂוּאָה אִשְׁתּוֹ הִיא, מַה זֶּה מִכְרָהּ בָּטֵל, אַף זֶה מִכְרָהּ בָּטֵל. אָמַר לָהֶן: בַּחֲדָשִׁים אָנוּ בוֹשִׁים, אֶלָּא שֶׁאַתֶּם מְגַלְגְּלִין עָלֵינוּ הַיְשָׁנִים״! אֵילּוּ הֵן חֲדָשִׁים? מִשֶּׁנִּשֵּׂאת. וְאֵילּוּ הֵן יְשָׁנִים? עַד שֶׁלֹּא נִשֵּׂאת וְנִשֵּׂאת.

הֲלָכָה ב: **מַתְנִיתִין:** נָפְלוּ לָהּ נְכָסִים מִשֶּׁנִּשֵּׂאת – אֵלּוּ וְאֵלּוּ מוֹדִין שֶׁאִם מָכְרָה וְנָתְנָה – הַבַּעַל מוֹצִיא מִיַּד הַלָּקוֹחוֹת. עַד שֶׁלֹּא נִשֵּׂאת וְנִשֵּׂאת – רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם מָכְרָה וְנָתְנָה – קַיָּם. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא בֶּן עֲקִיבָה: אָמְרוּ לִפְנֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל: הוֹאִיל וְזָכָה בָּאִשָּׁה לֹא זָכָה בַּנְּכָסִים? אָמַר לָהֶן: עַל הַחֲדָשִׁים אָנוּ בוֹשִׁים, אֶלָּא שֶׁאַתֶּם מְגַלְגְּלִין עָלֵינוּ אֶת הַיְשָׁנִים?

גְּמָרָא: ״נָפְלוּ לָהּ מִשֶּׁנִּשֵּׂאת״ וְכוּ׳ – אֲנַן תָּנֵינַן: ״מוֹכֶרֶת וְנוֹתֶנֶת וְקַיָּם״. תְּנֵי רַבִּי חִיָּה: ״לֹא תִמְכֹּר וְלֹא תִתֵּן, וְאִם מָכְרָה וְנָתְנָה – קַיָּם. אָמַר רַבִּי חֲנִינָה בֶּן עֲקִיבָה:

[מח.]

לֹא־כֵן הֱשִׁיבָן רַבָּן גַּמְלִיאֵל, אֶלָּא כֵּן הֱשִׁיבָן: לֹא! אִם אֲמַרְתֶּם בַּאֲרוּסָה שֶׁאֵינוֹ זַכַּאי, לֹא בִּמְצִיאָתָהּ וְלֹא בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיהָ, וְלֹא בְּהָפֵר נְדָרֶיהָ – תֹּאמַר בִּנְשׂוּאָה שֶׁהוּא זַכַּאי בִּמְצִיאָתָהּ וּבְמַעֲשֵׂה יָדֶיהָ וּבְהָפֵר נְדָרֶיהָ? אָמְרוּ לוֹ: הֲרֵי עַד שֶׁלֹּא נִשֵּׂאת וְנִשֵּׂאת תּוֹכִיחַ, שֶׁהוּא זַכַּאי בִּמְצִיאָתָהּ וּבְמַעֲשֵׂה יָדֶיהָ וּבְהָפֵר נְדָרֶיהָ, וְאַתְּ מוֹדָה לָנוּ, שֶׁלֹּא תִמְכֹּר וְלֹא תִתֵּן? אָמַר לָהֶן: כָּךְ אֲנִי מוֹדָה לָכֶם, שֶׁלֹּא תִמְכֹּר וְלֹא תִתֵּן, וְאִם מָכְרָה וְנָתְנָה – מִכְרָהּ קַיָּם״.

אֲתָא עוֹבָדָא קֳמֵי רַבִּי אָמִי, אָמַר: לֹא רַבָּן גַּמְלִיאֵל יְחִידִי הוּא? לָא סְמְכוֹן עֲלוֹי. מַתְנִיתָא מְסַיְּעָא לֵהּ וּפְלֵג עֲלוֹי: ׳רַבּוֹתֵינוּ חָזְרוּ נִמְנוּ וְהוֹרוּ, בִּנְכָסִים שֶׁנָּפְלוּ לָהּ עַד שֶׁלֹּא נִשֵּׂאת וְנִשֵּׂאת, שֶׁלֹּא תִּמְכֹּר וְשֶׁלֹּא תִּתֵּן, וְאִם מָכְרָה וְנָתְנָה - מִכְרָהּ בָּטֵל׳. מְסַיְּעָא לֵהּ: ׳מִכְרָהּ בָּטֵל׳. פְּלִיגָא עֲלוֹי: ׳רַבּוֹתֵינוּ חָזְרוּ הוֹרוּ וְנִמְנוּ׳, שֶׁעַד שֶׁלֹּא נִמְנוּ לֹא הָיוּ חוֹלְקִין עֲלוֹי.

הֲלָכָה ג: מַתְנִיתִין: רַבִּי שִׁמְעוֹן חוֹלֵק בֵּין נְכָסִים לִנְכָסִים, נְכָסִים הַיְדוּעִים לַבַּעַל - לֹא תִּמְכֹּר, וְאִם מָכְרָה וְנָתְנָה - בָּטֵל. וְשֶׁאֵינָן יְדוּעִין לַבַּעַל - לֹא תִּמְכֹּר, וְאִם מָכְרָה וְנָתְנָה קַיָּם.

גְּמָרָא: ׳רַבִּי שִׁמְעוֹן חוֹלֵק בֵּין נְכָסִין לִנְכָסִין׳ וְכוּ׳ - אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: נְכָסִים הַיְדוּעִין לַבַּעַל - אֵלּוּ הַקַּרְקָעוֹת, וְשֶׁאֵינָן יְדוּעִין לַבַּעַל - אֵלּוּ מִטַּלְטְלִין. רַבִּי יוֹסֵה בֶּן חֲנִינָה אָמַר: נְכָסִים הַיְדוּעִין לַבַּעַל - אֵלּוּ שֶׁנָּפְלוּ לָהּ בִּרְשׁוּת הַבַּעַל, וְשֶׁאֵינָם יְדוּעִים לַבַּעַל - אֵלּוּ שֶׁנָּפְלוּ לָהּ וּבַעְלָהּ נָתוּן בְּמְדִינַת הַיָּם. מַתְנִיתָא מְסַיְּעָא לְרַבִּי יוֹסֵה בֶּן חֲנִינָה: ׳אֵילּוּ הֵן נְכָסִים שֶׁאֵינָן יְדוּעִין לַבַּעַל? אֵלּוּ שֶׁנָּפְלוּ לָהּ וּבַעְלָהּ נָתוּן בְּמְדִינַת הַיָּם׳.

הֲלָכָה ד: מַתְנִיתִין: נָפְלוּ לָהּ כְּסָפִים - יִלָּקַח בָּהֶן קַרְקַע, וְהוּא אוֹכֵל פֵּרוֹת. פֵּרוֹת תְּלוּשִׁין מִן הַקַּרְקַע - יִלָּקַח בָּהֶן קַרְקַע וְהוּא אוֹכֵל פֵּרוֹת. פֵּרוֹת הַמְחֻבָּרִין - אָמַר רַבִּי מֵאִיר: שָׁמִין אוֹתָן כַּמָּה הֵן יָפִין בְּפֵרוֹת, וְכַמָּה הֵן יָפִין בְּלֹא פֵּרוֹת, וּמוֹתָר יִלָּקַח בָּהֶן קַרְקַע וְהוּא אוֹכֵל פֵּרוֹת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: פֵּרוֹת הַמְחֻבָּרִין בַּקַּרְקַע - שֶׁלּוֹ, וְהַתְּלוּשִׁין מִן הַקַּרְקַע - שֶׁלָּהּ, יִלָּקַח בָּהֶן קַרְקַע וְהוּא אוֹכֵל פֵּרוֹת.

גְּמָרָא: ׳נָפְלוּ לָהּ כְּסָפִים יִלָּקַח בָּהֶן קַרְקַע׳ וְכוּ׳ - אֲמַר רַבִּי יִרְמְיָה דְּרַבִּי מֵאִיר הִיא, דְּרַבִּי מֵאִיר עֲבַד מְחֻבָּרִין כִּתְלוּשִׁין. אֲמַר רַבִּי יוֹסֵה: וְלָא שְׁמִיעַ. דְּמַר רַבִּי יוֹסֵה בֶּן חֲנִינָה: לָא אָמַר רַבִּי מֵאִיר, אֶלָּא בְּקָמָה הָעוֹמֶדֶת לְהִקָּצֵר וּגְפָנִים עוֹמְדוֹת לְהִבָּצֵר, הָא שַׁחַת - לָא. בְּרַם הָכָא: אֲפִלּוּ שַׁחַת.

רַבִּי יִרְמְיָה בְּעָא מְחַלְפָא שִׁטְתֵּהּ דְּרַבִּי מֵאִיר, תַּמָּן לָא עֲבַד מְחֻבָּרִין כִּתְלוּשִׁין, וְהָכָא עֲבַד מְחֻבָּרִין כִּתְלוּשִׁין? אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לָא דְּרַבִּי מֵאִיר עֲבַד מְחֻבָּרִין כִּתְלוּשִׁין, אֶלָּא אִם אַתָּה רוֹאֶה קָמָה קְצוּרָה - אַתְּ מְיַפֶּה כֹּחָהּ שֶׁל אִשָּׁה. שָׂדֶה שֶׁלֹּא נִזְרְעָה - אַתְּ מְיַפֶּה כֹּחוֹ שֶׁל אִישׁ. מִסְפֵּק, שָׁמִין אוֹתָהּ כַּמָּה הָיְתָה יָפָה עַד שֶׁלֹּא

[מח:]

נִזְרְעָה, וְכַמָּה הִיא יָפָה מִשֶּׁנִּזְרְעָה. עַד שֶׁלֹּא נִזְרְעָה הִיא טָבָה חַד דִּינָר, מִשֶּׁנִּזְרְעָה הִיא יָפָה תְּרֵין דִּינָרִין. אוֹתוֹ הַדִּינָר יִלָּקַח בּוֹ קַרְקַע וְהוּא אוֹכֵל פֵּרוֹת.

הֲלָכָה ה: מַתְנִיתִין: רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מָקוֹם שֶׁיִּפָּה כֹחוֹ בִּכְנִיסָתָהּ - הוּרַע כֹּחוֹ בִּיצִיאָתָהּ. מָקוֹם שֶׁהוּרַע כֹּחוֹ בִּכְנִיסָתָהּ יִפָּה כֹחוֹ בִּיצִיאָתָהּ. הַמְחֻבָּרִין לַקַּרְקַע: בִּכְנִיסָתָהּ - שֶׁלּוֹ, בִּיצִיאָתָהּ - שֶׁלָּהּ. וְהַתְּלוּשִׁין מִן הַקַּרְקַע: בִּכְנִיסָתָהּ - שֶׁלָּהּ, וּבִיצִיאָתָהּ - שֶׁלּוֹ.

גְּמָרָא: ׳רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מָקוֹם שֶׁיִּפָּה כֹחוֹ׳ וְכוּ׳ - אַתְּ אָמַר: ׳בִּכְנִיסָתָהּ שֶׁלּוֹ׳, מָכְרָה אוֹתָן - אֵינָן מְכוּרִין. נְתָנָתַן לְאָרִיס - הוּא מִשְׁתַּפֵּה מִמֶּנּוּ, עָשָׂת אוֹתוֹ בְּכוּרִין - לֹא קָדְשׁוּ. אַתְּ אָמַר: ׳בִּיצִיאָתָהּ שֶׁלָּהּ׳, מָכַר אוֹתָן - אֵינָן מְכוּרִין. נְתָנָן לְאָרִיס הִיא מִשְׁתַּפֵּה מִמֶּנּוּ. עָשָׂה אוֹתָן בְּכוּרִין - תִּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי

יוֹחָנָן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, דְּאִתְפַּלְגוּן: "וְשָׂמַחְתָּ בְכָל הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן לְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ וּלְבֵיתֶךָ" (דְּבָרִים כו, יא) – 'מְלַמֵּד שֶׁאָדָם מֵבִיא בִּכּוּרִין מִנְּכְסֵי אִשְׁתּוֹ'; רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: לְאַחַר מִיתָה, הָא בַּחַיִּים – לָא. אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לָא שָׁנְיָה, הִיא בַּחַיִּים הִיא לְאַחַר מִיתָה.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ כְּדַעְתֵּהּ, דַּאֲמַר: אֵין אָדָם יוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ מִדְּבַר תּוֹרָה. עַל דַּעְתֵּהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: לֹא קִדְּשׁוּ, עַל דַּעְתֵּהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן: קִדְּשׁוּ וּפְקַעַת מִנַּיְהוּ קִדֻּשְׁתָּן.

הֲלָכָה ו: מַתְנִיתִין: נָפְלוּ לָהּ עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת זְקֵנִים – יִמְכְּרוּ, וְיִלָּקַח בָּהֶם קַרְקַע וְהוּא אוֹכֵל פֵּרוֹת. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לֹא תִמְכֹּר, מִפְּנֵי שֶׁבַח בֵּית אֲבִיהָ.

גְּמָרָא: 'נָפְלוּ לָהּ עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת' וְכוּ' – מַתְנִיתָא בְּשֶׁאֵינָן עוֹשִׂין כְּדֵי טְפִילָתָן, אֲבָל אִם הָיוּ עוֹשִׂין

[מט.]

כְּדֵי טְפִילָתָן – לֹא תִמְכֹּר, שֶׁעֲדַיִן כְּבוֹד בֵּית אֲבִיהָ קַיָּם.

הֲלָכָה ז: מַתְנִיתִין: נָפְלוּ לָהּ זֵיתִים וּגְפָנִים זְקֵנִים – יִמְכְּרוּ לְעֵצִים וְיִלָּקַח בָּהֶן קַרְקַע וְהוּא אוֹכֵל פֵּרוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא תִמְכֹּר, מִפְּנֵי שֶׁהֵן שֶׁבַח בֵּית אֲבִיהָ.

גְּמָרָא: 'נָפְלוּ לָהּ זֵיתִים וּגְפָנִים' וְכוּ' – רַבִּי אָבוּן בְּשֵׁם רַבָּנִין דְּתַמָּן: מַתְנִיתָא בְּשֶׁנָּפְלוּ לָהּ זֵיתִים וְלֹא קַרְקָעָן, גְּפָנִים וְלֹא קַרְקָעָן, אֲבָל אִם נָפְלוּ לָהּ זֵיתִים וְקַרְקָעָן, גְּפָנִים וְקַרְקָעָן – לֹא תִקַּח, שֶׁעֲדַיִן שֶׁבַח בֵּית אֲבִיהָ קַיָּם. וְרַבָּנִין דְּהָכָא אָמְרִין: אֲפִלּוּ נָפְלוּ לָהּ זֵיתִים וְקַרְקָעָן גְּפָנִים וְקַרְקָעָן – לָא דָמֵי בֵּית זֵיתָא דִּנְפָלוּ, וְלָא דָמֵי בֵּית כַּרְמָא דִּנְפָלוּ. מַתְנִיתָא מְסַיְּעָא לְרַבָּנִין דְּתַמָּן: 'כַּרְמָא אֲנִי מוֹכֵר לְךָ', אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵין בּוֹ גְּפָנִים – הֲרֵי זֶה מָכוּר, שֶׁלֹּא מָכַר לוֹ אֶלָּא שְׁמוֹ. 'פַּרְדֵּסָא אֲנִי מוֹכֵר לְךָ', אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵין בּוֹ אִילָנוֹת – הֲרֵי זֶה מָכוּר, שֶׁלֹּא מָכַר לוֹ אֶלָּא שְׁמוֹ.

הֲלָכָה ח: מַתְנִיתִין: הַמּוֹצִיא יְצִיאוֹת עַל נִכְסֵי אִשְׁתּוֹ, הוֹצִיא הַרְבֵּה וְאָכַל קִמְעָא, קִמְעָא וְאָכַל הַרְבֵּה – מַה שֶׁהוֹצִיא הוֹצִיא, וּמַה שֶׁאָכַל אָכַל. הוֹצִיא וְלֹא אָכַל – יִשָּׁבַע כַּמָּה הוֹצִיא, וְיִטֹּל.

גְּמָרָא: 'הַמּוֹצִיא יְצִיאוֹת עַל נִכְסֵי אִשְׁתּוֹ' וְכוּ' – רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבִּי חִיָּה בַּר אָשֵׁי: אֲפִלּוּ לֹא אָכַל אֶלָּא מְלֹא חוֹתָלָה[11]. אַסִּי אָמַר: וְהוּא שֶׁתְּהֵא הוֹצָאָה יְתֵרָה עַל הַשֶּׁבַח, אֲבָל אִם הַשֶּׁבַח יָתֵר עַל הָהוֹצָאָה – נוֹתֵן לוֹ אֶת הַשֶּׁבַח. מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל אַסִּי: 'וְכֻלָּהֶם שָׁמִין לָהּ כְּאָרִיס'. מַתְנִיתָא בִּנְטִיעָה, מַאן דְּמַר אַסִּי בִּבְנְיָן. מַתְנִיתָא בִּנְטִיעָה, לָא־כֵן אָמַר רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבִּי חִיָּה בַּר אָשֵׁי: אֲפִלּוּ לֹא אָכַל אֶלָּא מְלֹא חוֹתָלָה? אָמַר לֵהּ: כָּאן בְּשֶׁאָכַל, כָּאן בְּשֶׁלֹּא אָכַל.

הֲלָכָה ט: מַתְנִיתִין: שׁוֹמֶרֶת יָבָם שֶׁנָּפְלוּ לָהּ נְכָסִים, מוֹדִין בֵּית־שַׁמַּאי וּבֵית־הִלֵּל: שֶׁאִם מוֹכֶרֶת וְנוֹתֶנֶת – קַיָּם. מֵתָה, מַה יַּעֲשֶׂה בִּכְתֻבָּתָהּ

[מט:]

וּבִנְכָסִים הַנִּכְנָסִין וְהַיּוֹצְאִין עִמָּהּ? בֵּית־שַׁמַּאי אוֹמְרִים: יַחְלְקוּ יוֹרְשֵׁי הָאָב עִם יוֹרְשֵׁי הַבַּעַל. וּבֵית־הִלֵּל אוֹמְרִים: נְכָסִים בְּחֶזְקָתָן. כְּתֻבָּה בְּחֶזְקַת יוֹרְשֵׁי הַבַּעַל, וּנְכָסִים הַנִּכְנָסִין וְהַיּוֹצְאִין עִמָּהּ, בְּחֶזְקַת יוֹרְשֵׁי הָאָב.

---

[11] כְּלִי הֶעָשׂוּי מֵעַנְפֵי דֶּקֶל מְלֵא תְּמָרִים

גְּמָרָא: ׳שׁוֹמֶרֶת יָבָם שֶׁנִּפְּלוּ לָהּ נְכָסִים׳ וְכוּ׳ - הָכָא אַתְּ מַר: ׳מוֹכֶרֶת וְנוֹתֶנֶת וְקַיָּם׳, וְהָכָא אַתְּ מַר: ׳יַחְלְקוּ יוֹרְשֵׁי הַבַּעַל עִם יוֹרְשֵׁי הָאָב׳? אֲמַר רַבִּי יוֹסֵה בֶּן חֲנִינָה: הֵן דְּאַתְּ אָמַר: ׳מוֹכֶרֶת וְנוֹתֶנֶת וְקַיָּם׳ - בְּשֶׁנִּפְּלוּ לָהּ מִשֶּׁנַּעֲשֵׂית שׁוֹמֶרֶת יָבָם, וְהֵן דְּאַתְּ אָמַר: ׳יַחְלְקוּ יוֹרְשֵׁי הַבַּעַל עִם יוֹרְשֵׁי הָאָב׳ - בְּשֶׁנִּפְּלוּ לָהּ עַד שֶׁלֹּא נַעֲשֵׂית שׁוֹמֶרֶת יָבָם. נָפְלוּ לָהּ עַד שֶׁלֹּא נַעֲשֵׂית שׁוֹמֶרֶת יָבָם, וְעָשׂוּ פֵּרוֹת מִשֶּׁנַּעֲשֵׂית שׁוֹמֶרֶת יָבָם - כְּמוֹ שֶׁנִּפְּלוּ לָהּ מִשֶּׁנַּעֲשֵׂית שׁוֹמֶרֶת יָבָם.

אֲמַר רַבִּי זְעִירָא: הַהֵן יָבָם דְּהָכָא, צְרִיךְ לְבֵית־שַׁמַּאי, כְּבַעַל הוּא אוֹ אֵינוֹ כְּבַעַל? אִם הוּא כְּבַעַל - יוֹרֵשׁ אֶת הַכֹּל, אִם אֵינוֹ כְּבַעַל - לֹא יוֹרֵשׁ כְּלוּם, מִסְפֵּק יַחְלְקוּ יוֹרְשֵׁי הַבַּעַל עִם יוֹרְשֵׁי הָאָב. דְּבֵית־הִלֵּל פְּשִׁיטָא לוֹן שֶׁהוּא כְּבַעַל. וְיוֹרֵשׁ אֶת הַכֹּל? שֶׁכֵּן אֲפִלּוּ אָח אֵין לוֹ עָלֶיהָ אֶלָּא אֲכִילַת פֵּרוֹת בִּלְבַד!

תָּנֵי רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: ׳יוֹרְשֶׁיהָ הַיּוֹרְשִׁין כְּתָבָתָהּ- חַיָּבִין בִּקְבוּרָתָהּ׳. אֲמַר רַבִּי יוֹסֵה: אִי לָאו דְּתָנֵינַתְּהּ רַבִּי הוֹשַׁעְיָה, הֲוָת צְרִיכָא לָן, מֵאַחַר שֶׁאֵין לָהּ כְּתָבָה אֵין לָהּ קְבוּרָה. וְקַשְׁיָא, אֵלּוּ אִשָּׁה שֶׁאֵין לָהּ כְּתָבָה, שֶׁמָּא אֵין לָהּ קְבוּרָה? אִשָּׁה אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵין לָהּ כְּתָבָה - יֵשׁ לָהּ קְבוּרָה, בְּרַם הָכָא: אִם יֵשׁ לָהּ כְּתָבָה - יֵשׁ לָהּ קְבוּרָה, וְאִם אֵין לָהּ כְּתָבָה - אֵין לָהּ קְבוּרָה.

הֲלָכָה י: מַתְנִיתִין: הִנִּיחַ לוֹ אָחִיו מָעוֹת - יִלְקַח בָּהֶן קַרְקַע וְהוּא אוֹכֵל פֵּרוֹת. פֵּרוֹת הַתְּלוּשִׁין מִן הַקַּרְקַע - יִלְקַח בָּהֶן קַרְקַע וְהוּא אוֹכֵל פֵּרוֹת. פֵּרוֹת הַמְחֻבָּרִין בַּקַּרְקַע - אָמַר רַבִּי מֵאִיר: שָׁמִין אוֹתָן כַּמָּה הֵן יָפִין בְּפֵרוֹת, וְכַמָּה הֵן יָפִין בְּלֹא פֵרוֹת, וְהַמּוֹתָר יִלְקַח בָּהֶן קַרְקַע וְהוּא אוֹכֵל פֵּרוֹת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: פֵּרוֹת הַמְחֻבָּרִין לַקַּרְקַע - שֶׁלּוֹ, וְהַתְּלוּשִׁין מִן הַקַּרְקַע - כָּל הַקּוֹדֵם זָכָה בָּהֶן. קָדַם הוּא - זָכָה, קָדְמָה הִיא - יִלָּקַח בָּהֶן קַרְקַע וְהוּא אוֹכֵל פֵּרוֹת. כְּנָסָהּ - הֲרֵי הִיא כְּאִשְׁתּוֹ לְכָל דָּבָר, וּבִלְבַד שֶׁתְּהֵא כְּתֻבָּתָהּ עַל נִכְסֵי בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן.

גְּמָרָא: ׳הִנִּיחַ לוֹ אָחִיו מָעוֹת׳ וְכוּ׳ - רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: לְכֵן צְרִיכָא, בְּמֻפְקָדִים אֲצָלוֹ, שֶׁלֹּא תֹּאמַר: ׳הוֹאִיל וַאֲנִי הוּא הַיּוֹרֵשׁ - שֶׁלִּי הֵן׳. רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: לֵית כָּאן ׳שֶׁלּוֹ׳. אֶלָּא לְהַיְדָּא מִלָּה? שֶׁאִם קָדַם הַיּוֹרֵשׁ וְתָפַס - מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ.

[נ.]

אַף בְּבַעַל חוֹב כֵּן? לָא־כֵן תָּנֵי: ׳יוֹרֵשׁ וּבַעַל חוֹב שֶׁקָּדַם אֶחָד מֵהֶן וְתָפַס - אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ׳? אֲמַר רַבִּי אַחָא בַּר עוּלָּא: נִשְׁמְעִנָּהּ מִן הָדָא: ׳הִקְדִּישׁ תִּשְׁעִים מָנֶה, וְהָיָה חוֹבוֹ מֵאָה מָנֶה - מוֹסִיף עוֹד דִּינָר וּפוֹדֶה נְכָסִים הַלָּלוּ׳. וְלֹא סוֹף דָּבָר דִּינָר, אֶלָּא אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא, שֶׁלֹּא יְהֵא הֶקְדֵּשׁ נִרְאֶה יוֹצֵא בְּלֹא פִדְיוֹן.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מוֹעֲלִין מְעִילָה גְּמוּרָה. וְקַשְׁיָא, אִם מוֹעֲלִין בָּהּ מְעִילָה גְּמוּרָה, יְהֵא נִפְדֶּה בְּשָׁוֶה. אִם אֵינוֹ נִפְדֶּה בְּשָׁוֶה, לֹא יִמְעֲלוּ בוֹ מְעִילָה גְּמוּרָה. מָה אֲנַן קָיְמִין? אִם בְּמֻחְבָּר לַקַּרְקַע, וְכִי יֵשׁ מְעִילָה בְּקַרְקַע?! אֶלָּא כֵּן אֲנַן קָיְמִין: בְּקָמָה.

מֵאַחַר שֶׁאִלּוּ עָבַר הַגּוֹזְבָר וְתָפַס - אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ. הוּא גּוֹזְבָר הוּא יוֹרֵשׁ. מַה גּוֹזְבָר עָבַר הַגּוֹזְבָר וְתָפַס, אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ - אַף יוֹרֵשׁ, עָבַר הַיּוֹרֵשׁ וְתָפַס, אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ.

רַבִּי שְׁמוּאֵל רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אַף בְּשׁוֹר כֵּן. אִית לָךְ מֵימַר: שׁוֹר קַרְקַע?! רַבִּי תַּנְחוּם בַּר מָרִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵה: שׁוֹר עָשׂוּ אוֹתוֹ כְּהֶקְדֵּשׁ שֶׁהִזִּיל. הָכָא אַתְּ אָמַר:

מוֹצִיאִין מִידָּוֹ, וְכָא אַתְּ אָמַר: אֵין מוֹצִיאִין מִידּוֹ? לְפִי שֶׁהֵרַעְתָּה כֹּחָהּ שֶׁל אִשָּׁה, שֶׁלֹּא תְהֵא כְתֻבָּתָהּ אֶלָּא עַל נִכְסֵי בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן, יִפְּיתָ כֹּחָהּ בַּדָּבָר הַזֶּה, שֶׁאִם קָדַם הַיּוֹרֵשׁ וְתָפַשׂ - מוֹצִיאִין מִידּוֹ, וְתָנֵי כֵּן:

[נ:]

'אִילָנוֹת וּקְצָצוֹת זְקֵנִים וּנְעָרִים - מוֹצִיאִין מִידָּן'.

הֲלָכָה יא: מַתְנִיתִין: לֹא יֹאמַר לַהּ: 'הֲרֵי כְתֻבָּתֵךְ מֻנַּחַת עַל הַשֻּׁלְחָן', אֶלָּא: כָּל נְכָסַיו אַחֲרָאִין לִכְתֻבָּתֵךְ. וְכֵן לֹא יֹאמַר אָדָם לְאִשְׁתּוֹ: הֲרֵי כְתֻבָּתֵךְ מֻנַּחַת עַל הַשֻּׁלְחָן, אֶלָּא כָּל נְכָסַיו אַחֲרָאִין לִכְתֻבָּתָהּ. גֵּרְשָׁהּ - אֵין לָהּ אֶלָּא כְתֻבָּה, הֶחֱזִירָהּ - הֲרֵי הִיא כְּכָל הַנָּשִׁים וְיֵשׁ לָהּ כְתֻבָּה.

גְּמָרָא: 'לֹא יֹאמַר לַהּ: 'הֲרֵי כְתֻבָּתֵךְ'' וְכוּ' - 'כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? כּוֹנֵס וּמְגָרֵשׁ וּמַחֲזִיר, וְהִיא שׁוֹבֶרֶת לָהּ כְתֻבָּתָהּ'. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: לַצְּדָדִין הִיא מַתְנִיתָא, אוֹ שׁוֹבֶרֶת לוֹ כְתֻבָּתָהּ. רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַב הַמְנוּנָא: כְּנָסָהּ וְגֵרְשָׁהּ וְהֶחֱזִירָהּ, אִם חִדֵּשׁ לָהּ כְתֻבָּה - כְתֻבָּתָהּ עַל נְכָסָיו, וְאִם לָאו - כְתֻבָּתָהּ עַל נִכְסֵי בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן. רַבִּי יוֹסֵה בֵּירַבִּי בּוּן בְּשֵׁם רַב חִסְדָּא: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן: 'הַמְגָרֵשׁ אֶת הָאִשָּׁה וְהֶחֱזִירָהּ - עַל מְנַת כְתֻבָּתָהּ הָרִאשׁוֹנָה הֶחֱזִירָהּ'. סוֹף דָּבָר עַד שֶׁיִּכְנֹס וִיגָרֵשׁ וְיַחֲזִיר? דְּרָבָא אָתָא מֵימַר לָךְ: אֲפִלּוּ כְּנָסָהּ וְגֵרְשָׁהּ וְהֶחֱזִירָהּ, אִם חִדֵּשׁ לָהּ כְתֻבָּה - כְתֻבָּתָהּ עַל נְכָסָיו, וְאִם לָאו - כְתֻבָּתָהּ עַל נִכְסֵי בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן.

רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַב הַמְנוּנָא: אֲרוּסָה שֶׁמֵּתָה - אֵין לָהּ כְתֻבָּה, שֶׁלֹּא הָתְרָה לְהִנָּשֵׂא לַשּׁוּק. שֶׁלֹּא תֹּאמַר יֵעָשֶׂה כְּמִי שֶׁגֵּרַשׁ, וִיהֵא לָהּ כְתֻבָּה, לְפוּם כֵּן צְרִיךְ מֵימַר: אֵין לַהּ כְתֻבָּה.

'בְּרִאשׁוֹנָה הָיְתָה מֻנַּחַת כְתֻבָּתָהּ אֵצֶל אֲבוֹתֶיהָ, וְהָיְתָה קַלָּה בְּעֵינָיו לְגָרְשָׁהּ, וְחָזְרוּ וְהִתְקִינוּ שֶׁתְּהֵא כְתֻבָּתָהּ אֵצֶל בַּעְלָהּ, אַף־עַל־פִּי־כֵן הָיְתָה קַלָּה בְּעֵינָיו לְגָרְשָׁהּ, וְחָזְרוּ וְהִתְקִינוּ, שֶׁיְּהֵא אָדָם לוֹקֵחַ בִּכְתֻבַּת אִשְׁתּוֹ כּוֹסוֹת וּקְעָרוֹת וְתַמְחוּיִים'. הָדָא דְתָנֵינַן: **'לֹא יֹאמַר לָהּ: 'הֲרֵי כְתֻבָּתֵךְ מֻנַּחַת עַל הַשֻּׁלְחָן', אֶלָּא כָּל נְכָסָיו אַחֲרָאִין לִכְתֻבָּתָהּ'**; 'חָזְרוּ וְהִתְקִינוּ, שֶׁיְּהֵא אָדָם נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בִּכְתֻבַּת אִשְׁתּוֹ. שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁאָדָם נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בִּכְתֻבַּת אִשְׁתּוֹ, וְהוּא מְאַבְּדָהּ - הִיא קָשָׁה בְּעֵינָיו לְגָרְשָׁהּ.

וְהוּא הִתְקִין שִׁמְעוֹן בֶּן שָׁטָח, שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים: שֶׁיְּהֵא אָדָם נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בִּכְתֻבַּת אִשְׁתּוֹ, וְשֶׁיִּהוּ הַתִּינוֹקוֹת הוֹלְכִין לְבֵית הַסֵּפֶר, וְהוּא הִתְקִין טָמְאָה לִכְלֵי זְכוּכִית'. לָא־כֵן אָמַר רַבִּי זְעֵירָא רַבִּי אֲבוּנָא בְּשֵׁם רַבִּי יִרְמְיָה: יוֹסֵה בֶּן יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרֵידָה וְיוֹסֵה בֶּן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם, גָּזְרוּ טָמְאָה עַל אֶרֶץ הָעַמִּים וְעַל כְּלֵי זְכוּכִית? רַבִּי יוֹסֵה אָמַר: רַבִּי יְהוּדָה בַּר טָבִי. רַבִּי יוֹנָה אָמַר: יְהוּדָה בַּר טָבִי וְשִׁמְעוֹן בֶּן שָׁטָח גָּזְרוּ עַל כְּלֵי מַתָּכוֹת. וְהִלֵּל וְשַׁמַּאי גָּזְרוּ עַל טָהֳרַת יָדַיִם. רַבִּי יוֹסֵה בֵּירַבִּי בּוּן בְּשֵׁם רַבִּי לֵוִי: כָּךְ הָיְתָה הֲלָכָה בְּיָדָם וּשְׁכָחוּהָ, וְעָמְדוּ הַשְּׁנַיִם וְהִסְכִּימוּ עַל דַּעַת הָרִאשׁוֹנִים, לְלַמְּדָךְ: כָּל דָּבָר שֶׁבֵּית־דִּין נוֹתְנִין אֶת נַפְשָׁם עָלָיו -

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת קָרְבָּנוֹת פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. כָּל הַזְּבָחִים שֶׁשְּׁחָטָן שֹׁלֵא לִשְׁמָן - הֲרֵי אֵלּוּ כְּשֵׁרִין, לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב עָלָיו חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל, וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. כָּל הַזְּבָחִים שֶׁשְּׁחָטָן אֶחָד מִן הַפְּסוּלִין - הֲרֵי אֵלּוּ כְּשֵׁרִים, לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב עָלָיו חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. כֵּיצַד? הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֶּבַח עַל מְנָת שֶׁיִּזְרְקוּ עֲרֵלִים וּטְמֵאִים אֶת דָּמוֹ, עַל מְנָת שֶׁיַּקְטִירוּ עֲרֵלִים וּטְמֵאִים אֶת אֵמוּרָיו, עַל מְנָת שֶׁיֹּאכְלוּ עֲרֵלִים וּטְמֵאִים אֶת בְּשָׂרוֹ - כָּשֵׁר, לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב עָלָיו חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת.

ב. קִבֵּל הַכֹּהֵן, קִבֵּל הַכָּשֵׁר, קִבֵּל בִּימִינוֹ, קִבֵּל בִּכְלִי הֶקְדֵּשׁ - כָּשֵׁר, לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב עָלָיו חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. חָשַׁב לִתֵּן אֶת הַנִּתָּנִין לְמַטָּה לְמַעְלָה, וְאֶת הַנִּתָּנִין לְמַעְלָה לְמַטָּה, אֶת הַנִּתָּנִין בַּפְּנִים בַּחוּץ וְאֶת הַנִּתָּנִין בַּחוּץ בַּפְּנִים - כָּשֵׁר, לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב עָלָיו חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. כָּל הַזְּבָחִים שֶׁקִּבֵּל דָּמָן אֶחָד מִן הַפְּסוּלִין - הֲרֵי הוּא פָּסוּל, לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב עָלָיו, בֵּין חוּץ לִמְקוֹמוֹ בֵּין חוּץ לִזְמַנּוֹ - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל.

ג. הַפֶּסַח וְהַחַטָּאת שֶׁשְּׁחָטָן שֹׁלֵא לִשְׁמָן - הֲרֵי הֵן פְּסוּלִין, לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב עֲלֵיהֶן בֵּין חוּץ לִזְמַנּוֹ וּבֵין חוּץ לִמְקוֹמָן - אֵין בָּהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל. אֶחָד הַפֶּסַח וְחַטָּאת, וְאֶחָד כָּל הַזְּבָחִים, שֶׁקִּבֵּל דָּמָן זָר וְאוֹנֵן וּטְבוּל יוֹם, מְחֻסָּר בְּגָדִים וּמְחֻסָּר כִּפּוּרִים, וְשֶׁלֹּא רָחַץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם, עָרֵל, טָמֵא, יוֹשֵׁב וְעוֹמֵד עַל גַּבֵּי כְלִי, עַל גַּבֵּי בְהֵמָה, עַל גַּבֵּי רַגְלֵי חֲבֵרוֹ - פָּסוּל, לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב עָלָיו, בֵּין חוּץ לִזְמַנּוֹ בֵּין חוּץ לִמְקוֹמוֹ - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל. [1]קִבֵּל זָר קִבֵּל פָּסוּל קִבֵּל בִּשְׂמֹאל קִבֵּל בִּכְלִי חוֹל פָּסוּל לְפִיכָךְ אִם חִשֵּׁב עָלָיו בֵּין חוּץ לִזְמַנּוֹ וּבֵין חוּץ לִמְקוֹמוֹ - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל]. נָתַן אֶת הַנִּתָּנִין בַּחוּץ בַּפְּנִים וְאֶת הַנִּתָּנִין בַּפְּנִים בַּחוּץ - פָּסוּל. לְפִיכָךְ אִם חִשֵּׁב עָלָיו בֵּין חוּץ לִזְמַנּוֹ וּבֵין חוּץ לִמְקוֹמוֹ - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל. זֶה הַכְּלָל, אֵין הַזֶּבַח נִפְסָל אֶלָּא בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים - בִּשְׁחִיטָה, וּבְמַתָּן כְּלִי, וּבְהִלּוּךְ, וּבִזְרִיקָה, מוּסָף עֲלֵיהֶן הַפֶּסַח וְהַחַטָּאת שֶׁשְּׁחָטָן שֹׁלֵא לִשְׁמָן, וּמוּסָף עֲלֵיהֶן הַזֶּבַח שֶׁהוּא נִפְסָל בְּמַחְשָׁבָה בַּעֲרֵלִים וּבְטֻמְאִים.

ד. כָּל הַזְּבָחִים שֶׁשְּׁחָטָן הָרִאשׁוֹן בִּשְׁתִיקָה וְהַשֵּׁנִי חוּץ לִזְמַנּוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁזֶּה שָׁחַט בִּשְׁתִיקָה וְזָרַק אֶת הַדָּם - פּוֹסֵל. הַפֶּסַח וְהַחַטָּאת שֶׁשְּׁחָטָן הָרִאשׁוֹן לִשְׁמָן וְהַשֵּׁנִי שֹׁלֵא לִשְׁמָן, אַף עַל פִּי שֶׁזֶּה שָׁחַט לִשְׁמָן וְזָרַק אֶת הַדָּם - פָּסוּל. זֶה הוּא כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: כָּל הַנִּפְסָל בְּמַחְשָׁבָה, בֵּין שֶׁעַל הָרִאשׁוֹן חִשֵּׁב, וּבֵין שֶׁעַל הָאַחֲרוֹן חִשֵּׁב - פָּסוּל, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ דַּם הַנֶּפֶשׁ בְּכוֹס אַחַר - פָּסוּל. כָּל הַנִּפְסָל בְּמַעֲשֶׂה, בֵּין שֶׁעַל הָרִאשׁוֹן חִשֵּׁב, וּבֵין שֶׁעַל הָאַחֲרוֹן חִשֵּׁב - פָּסוּל, אִם יֵשׁ דַּם הַנֶּפֶשׁ בְּכוֹס אַחֵר, יַחֲזֹר וְיִקָּבֵל - כָּשֵׁר. קִבֵּל הַזָּר, קִבֵּל הַפָּסוּל, קִבֵּל בִּשְׂמֹאלוֹ, קִבֵּל בִּכְלִי חוֹל - פָּסוּל. אִם יֵשׁ דַּם הַנֶּפֶשׁ בְּכוֹס אַחֵר, יַחֲזֹר וְיִקָּבֵל - כָּשֵׁר. קִבֵּל בִּכְלִי קֹדֶשׁ וְנָתַן בִּכְלִי חוֹל - יַחֲזֹר וְיִקָּבֵל בִּכְלִי קֹדֶשׁ. נָתַן אֶת הַנִּתָּן לְמַטָּן לְמַעְלָן, וְאֶת הַנִּתָּן לְמַעְלָן לְמַטָּן, אֶת הַנִּתָּן בַּפְּנִים בַּחוּץ, וְאֶת הַנִּתָּן בַּחוּץ בַּפְּנִים - פָּסוּל. אִם יֵשׁ דַּם הַנֶּפֶשׁ בְּכוֹס אַחֵר, יַחֲזֹר וְיִקָּבֵל - כָּשֵׁר.

ה. יֵשׁ מֵהֶן מְפַגְּלִין וְלֹא מִתְפַּגְּלִין, מִתְפַּגְּלִין וְלֹא מְפַגְּלִין, מְפַגְּלִין וּמִתְפַּגְּלִין, לֹא מְפַגְּלִין וְלֹא מִתְפַּגְּלִין. אֵלּוּ שֶׁהֵן מְפַגְּלִין וְלֹא

---

[1] הַגְּרַ״א מוֹחֵק אֶת כָּל מַה שֶּׁבְּסוֹגְרַיִם הַמְרֻבָּעוֹת.

תּוֹסֶפְתָּא

מִתְפַּגְּלִין: שְׁחִיטָה, קִבּוּל וְהִלּוּךְ. כֵּיצַד? שָׁחַט קִבֵּל וְהִלֵּךְ עַל מְנָת לְהַקְטִיר אֲמוּרִין לְמָחָר - הֲרֵי אֵלּוּ מִפַּגְּלִין. כֵּיצַד אֵין מִתְפַּגְּלִין? שָׁחַט עַל מְנָת לְקַבֵּל, וְקִבֵּל עַל מְנָת לְהַלֵּךְ לְמָחָר - הֲרֵי אֵלּוּ אֵין מִתְפַּגְּלִין. וְאֵלּוּ שֶׁהֵן מִתְפַּגְּלִין וְלֹא מְפַגְּלִין: שִׁיָּרֵי הַדָּם וְהַקְטֶר אֲמוּרִין וַאֲכִילַת בָּשָׂר. כֵּיצַד? שָׁחַט לִשְׁפּוֹךְ שִׁיָּרֵי הַדָּם, עַל מְנָת לְהַקְטִיר אֲמוּרִין וְלֶאֱכֹל מִן הַבָּשָׂר לְמָחָר - הֲרֵי אֵלּוּ מִתְפַּגְּלִין. כֵּיצַד אֵין מְפַגְּלִין? שָׁפַךְ שִׁיָּרֵי הַדָּם עַל מְנָת לְהַקְטִיר אֲמוּרִין, וְהִקְטִיר אֲמוּרִין עַל מְנָת לֶאֱכֹל מִן הַבָּשָׂר לְמָחָר - הֲרֵי אֵלּוּ אֵין מְפַגְּלִין. זְרִיקָה מְפַגֶּלֶת וּמִתְפַּגֶּלֶת, כֵּיצַד הִיא מְפַגֶּלֶת? שָׁחַט קִבֵּל וְהִילֵּךְ עַל מְנָת לִזְרֹק אֶת הַדָּם לְמָחָר - הֲרֵי זוֹ מְפַגֶּלֶת. כֵּיצַד מִתְפַּגֶּלֶת? זָרַק אֶת הַדָּם עַל מְנָת לִשְׁפֹּךְ שִׁיָּרֵי הַדָּם, לְהַקְטִיר אֲמוּרִין לֶאֱכֹל מִן הַבָּשָׂר לְמָחָר - הֲרֵי זוֹ מִתְפַּגֶּלֶת. אֵלּוּ לֹא מְפַגְּלִין וְלֹא מִתְפַּגְּלִין: הָעֲצָמוֹת, וְהַגִּידִים, וְהַקְּרָנַיִם, וְהַטְּלָפַיִם, וְצֶמֶר שֶׁבְּרֹאשֵׁי כְּבָשִׂים, וּשְׂעַר שֶׁבִּזְקַן הַתְּיָשִׁים, בֵּיצֵי תּוֹרִין וּמוֹרַאת הָעוֹף, וְהַנּוֹצָה, וְהָעוֹר, הָאֵבֶר, וְהָאֶלֶל, וְהַשְּׁלִיל, וְהַשִּׁלְיָא - כָּל אֵלּוּ אֵין מְפַגְּלִין אֶת הַזֶּבַח, לֹא חוּץ לִזְמַנּוֹ וְלֹא חוּץ לִמְקוֹמוֹ, וְאֵין מַחֲשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בָּהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל. וְהַמַּעֲלֶה אוֹתָן בַּחוּץ - פָּטוּר.

מַסֶּכֶת קָרְבָּנוֹת פֶּרֶק רְבִיעִי

א. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אִם אֵין דַּם - אֵין בָּשָׂר, אִם אֵין בָּשָׂר - אֵין דַּם. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: דַּם אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּשָׂר. כֵּיצַד? נִטְמָא הַדָּם אוֹ שֶׁנִּשְׁפַּךְ, אוֹ שֶׁיָּצָא חוּץ לַקְּלָעִים - הַבָּשָׂר תֶּעֱבַר צוּרָתוֹ וְיֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. נִטְמָא בָּשָׂר אוֹ שֶׁנִּפְסַל, אוֹ שֶׁיָּצָא חוּץ לַקְּלָעִים. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: יִזְרֹק אֶת הַדָּם. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: לֹא יִזְרֹק, אִם זָרַק אֶת הַדָּם, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - מוּדֶה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהַרְצָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים יב, כז): "וְעָשִׂיתָ עֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם". אִם אֵין דַּם - אֵין בָּשָׂר, אִם אֵין בָּשָׂר - אֵין דַּם. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְיעֶזֶר: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (שָׁם): "וְדַם זְבָחֶיךָ יִשָּׁפֵךְ",

הַשָּׁלֵם

אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַבָּשָׂר. מַה אֲנִי מְקַיֵּם "הַבָּשָׂר וְהַדָּם"? מַקִּישׁ בָּשָׂר לְדָם, מַה הַדָּם בִּזְרִיקָה - אַף הַבָּשָׂר בִּזְרִיקָה. יָכוֹל יְהֵא זוֹרֵק וְדוֹבֵק? תַּלְמוּד לוֹמַר (וַיִּקְרָא א, יב): "וְעָרְכוּ הַכֹּהֵן אֹתָם" - זוֹרֵק וְעוֹרֵךְ וְלֹא זוֹרֵק וְדוֹבֵק.

ב. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: כָּל הַזְּבָחִים שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁנִּשְׁתַּיֵּר מֵהֶן כַּזַּיִת בָּשָׂר וְכַזַּיִת חֵלֶב - זוֹרֵק אֶת הַדָּם. כַּחֲצִי זַיִת בָּשָׂר כַּחֲצִי זַיִת חֵלֶב - אֵין זוֹרֵק אֶת הַדָּם. וּבְעוֹלָה, אִם נִשְׁתַּיֵּר מִמֶּנּוּ כַּחֲצִי זַיִת בָּשָׂר, כַּחֲצִי זַיִת חֵלֶב - זוֹרֵק אֶת הַדָּם, מִפְּנֵי שֶׁבְּעוֹלָה כְּלֵה כָלִיל. וּבְמִנְחָה - אֲפִלּוּ כָּל הַמִּנְחָה קְמִיצָה - לֹא יִזְרֹק. וּבְפֶסַח אִם יֵשׁ כַּזַּיִת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד - יִזְרֹק. וְאִם לְאוֹ - לֹא יִזְרֹק. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: כָּל הַזְּבָחִים שֶׁבַּתּוֹרָה, נִטַּל הַבָּשָׂר וְהַחֲלָבִים קָיְמִים - זוֹרֵק אֶת הַדָּם עַל הַחֲלָבִים. נִטַּל הַחֵלֶב וְהַבָּשָׂר קָיְם - זוֹרֵק אֶת הַדָּם עַל הַבָּשָׂר. אֲבָל בַּפֶּסַח אֵינוֹ כֵּן, אַף עַל פִּי שֶׁנִּטַּל בָּשָׂר וְחֵלֶב קָיְם - אֵין זוֹרֵק אֶת הַדָּם עַל הַחֵלֶב, שֶׁלֹּא בָא מִתְחִלָּתוֹ אֶלָּא לַאֲכִילָה. נִטְמָא בָּשָׂר וְהַחֵלֶב קָיְם, אִם יֵשׁ כַּזַּיִת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד - יִזְרֹק, וְאִם לְאוֹ - לֹא יִזְרֹק. שָׁחַט בִּשְׁתֵּיקָה וְיָצָא הַדָּם חוּץ לַקְּלָעִים וּזְרָקוֹ בִּשְׁתֵּיקָה - הֲרֵי זֶה כְּמוֹת שֶׁהָיָה, מוֹעֲלִין בַּבָּשָׂר קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְאֵין מוֹעֲלִין בְּאֵמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים, וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם נוֹתָר וּמִשּׁוּם טָמֵא. נִטְמָא הַדָּם וּזְרָקוֹ בִּשְׁתֵּיקָה - אֵין מוֹעֲלִין בִּבְשַׂר קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וּמוֹעֲלִין בְּאֵמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים, וְחַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם נוֹתָר וּמִשּׁוּם טָמֵא, שֶׁהַצִּיץ מְרַצֶּה עַל הַטָּמֵא, וְאֵין מְרַצֶּה לֹא עַל הָלָן וְלֹא עַל הַיּוֹצֵא. שָׁחַט בִּשְׁתֵּיקָה וְיָצָא הַבָּשָׂר חוּץ לַקְּלָעִים, וְזָרַק אֶת הַדָּם בִּשְׁתֵּיקָה. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: הֲרֵי זֶה כְּמוֹת שֶׁהָיָה - מוֹעֲלִין בִּבְשַׂר קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְאֵין מוֹעֲלִין בְּאֵמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים, וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם נוֹתָר וְטָמֵא. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: הִרְצָה הַצִּיץ עַל הַיּוֹצֵא - אֵין מוֹעֲלִין בִּבְשַׂר קָדְשֵׁי קָדָשִׁים אֲבָל מוֹעֲלִין בְּאֵמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים, וְחַיָּבִים עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם נוֹתָר

תּוֹסֶפְתָּא

וּמְשׁוּם טָמֵא. נִטְמָא בָּשָׂר וְזָרַק אֶת הַדָּם בִּשְׁתִּיקָה - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁאֵין מוֹעָלִין בִּבְשַׂר קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, אֲבָל מוֹעָלִין בְּאֵמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים, וְחַיָּבִין עֲלֵיהֶן מְשׁוּם נוֹתָר וּמְשׁוּם טָמֵא, שֶׁהַצִּיץ מְרַצֶּה עַל הַטְּמֵאִים וְאֵינוֹ מְרַצֶּה, לֹא עַל הַלָּן וְלֹא עַל הַיּוֹצֵא.

ג. שָׁחַט בִּשְׁתִּיקָה וְיָצָא הַדָּם חוּץ לַקְּלָעִים וּזְרָקוֹ חוּץ לִזְמַנּוֹ, אוֹ שֶׁשָּׁחַט חוּץ לִזְמַנּוֹ וְיָצָא הַדָּם חוּץ לַקְּלָעִים וּזְרָקוֹ חוּץ לִזְמַנּוֹ - הֲרֵי הוּא כְּמוֹת שֶׁהָיָה. מוֹעָלִין בִּבְשַׂר קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְאֵין מוֹעָלִין בְּאֵמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים, וְאֵין חַיָּבִין עָלָיו מְשׁוּם פִּגּוּל. נִטְמָא הַדָּם וּזְרָקוֹ חוּץ לִזְמַנּוֹ - עֲדַיִן מוֹעָלִין בִּבְשַׂר קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְאֵין מוֹעָלִין בְּאֵמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים, אֲבָל חַיָּבִין עָלָיו מְשׁוּם פִּגּוּל, שֶׁהַצִּיץ מְרַצֶּה עַל הַטָּמֵא וְאֵין מְרַצֶּה לֹא עַל הַלָּן וְלֹא עַל הַיּוֹצֵא. שָׁחַט בִּשְׁתִּיקָה וְיָצָא בְּשַׂר חוּץ לַקְּלָעִים, וְזָרַק אֶת הַדָּם חוּץ לִזְמַנּוֹ, אוֹ שֶׁשָּׁחַט חוּץ לִזְמַנּוֹ, וְיָצָא בָּשָׂר חוּץ לַקְּלָעִים, וְזָרַק אֶת הַדָּם בִּשְׁתִּיקָה, אוֹ שֶׁשָּׁחַט חוּץ לִזְמַנּוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הֲרֵי זֶה כְּמוֹת שֶׁהָיָה, מוֹעָלִין בִּבְשַׂר קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְאֵין מוֹעָלִין בְּאֵמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים, וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶם מְשׁוּם פִּגּוּל. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: הִרְצָה הַצִּיץ עַל הַיּוֹצֵא, וַעֲדַיִן מוֹעָלִין בִּבְשַׂר קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְאֵין מוֹעָלִין בְּאֵמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים וְחַיָּבִין עֲלֵיהֶם מְשׁוּם פִּגּוּל. נִטְמָא הַבָּשָׂר וְזָרַק אֶת הַדָּם חוּץ לִזְמַנּוֹ - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁעֲדַיִן מוֹעָלִין בִּבְשַׂר קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְאֵין מוֹעָלִין בְּאֵמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים, אֲבָל חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מְשׁוּם פִּגּוּל. שֶׁהַצִּיץ מְרַצֶּה עַל הַטְּמֵאִים, וְאֵינוֹ מְרַצֶּה לֹא עַל הַלָּן וְלֹא עַל הַיּוֹצֵא.

ד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב: אוֹמֵר דָּבָר אֶחָד מִקּוּלֵי בֵּית שַׁמַּאי וּמֵחוּמְרֵי בֵּית הִלֵּל. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: שְׁתֵּי מַתָּנוֹת מַכְשִׁירוֹת וּמְפַגְּלוֹת בְּחַטָּאת, וּמַתָּנָה אַחַת בְּכָל הַזְּבָחִים. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֶחָד חַטָּאת וְאֶחָד כָּל הַזְּבָחִים מַתָּנָה אַחַת מַכְשֶׁרֶת וּמְפַגֶּלֶת. כֵּיצַד? נָתַן אַחַת בִּשְׁתִּיקָה וְנִשְׁפַּךְ הַדָּם, בֵּית שַׁמַּאי פּוֹסְלִין וּבֵית הִלֵּל מַכְשִׁירִין. שְׁתַּיִם בִּשְׁתִּיקָה וְנִשְׁפַּךְ הַדָּם, הַכֹּל מוֹדִים שֶׁהוּא כָּשֵׁר. אַחַת חוּץ לִזְמַנּוֹ וְנִשְׁפַּךְ הַדָּם, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. שְׁתַּיִם חוּץ לִזְמַנּוֹ וְנִשְׁפַּךְ הַדָּם - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁפִּגּוּל. אַחַת חוּץ לִזְמַנּוֹ וְאַחַת חוּץ לִמְקוֹמוֹ. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְרִיקָה, אֲבָל בִּשְׁחִיטָה בְּקִבּוּל וּבְהַלּוּךְ, בֵּין שֶׁחִשַּׁב עַל הָרִאשׁוֹנָה בֵּין שֶׁחִשַּׁב עַל הָאַחֲרוֹנָה, אֲפִלּוּ עַל שִׁירֵי הַדָּם, חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּדָמִים הַנִּתָּנִין בַּחוּץ עַל מִזְבַּח הַחִיצוֹן, אֲבָל דָּמִים הַנִּתָּנִין בִּפְנִים עַל מִזְבַּח הַפְּנִימִי, כְּגוֹן אַרְבָּעִים וְשִׁלֹּשׁ שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְאַחַת עֶשְׂרֵה שֶׁל פַּר הָעֵדָה, וְאַחַת עֶשְׂרֵה שֶׁל פַּר כֹּהֵן מָשִׁיחַ, בֵּין בִּשְׁחִיטָה, בֵּין בְּקִבּוּל, בֵּין בְּהַלּוּךְ, בֵּין שֶׁהוּא חָשַׁב עַל הָרִאשׁוֹנָה, בֵּין שֶׁחָשַׁב עַל הָאַחֲרוֹנָה, אֲפִלּוּ עַל אַחַת מֵהֶן, חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין פִּגּוּל בִּפְנִים.

מַסֶּכֶת קָרְבָּנוֹת פָּרָק חֲמִישִׁי

א. נִסְכֵּי בְהֵמָה - חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מְשׁוּם פִּגּוּל, מִפְּנֵי שֶׁדַּם הַזֶּבַח מַתִּירָן לִקָּרֵב; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מְשׁוּם פִּגּוּל, מִפְּנֵי שֶׁאָדָם מֵבִיא זְבָחִים הַיּוֹם וּנְסָכִים לְאַחַר עֲשָׂרִים יוֹם. אָמַר לָהֶם: אַף אֲנִי לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא בְּבָאִים עִם הַזֶּבַח. אָמְרוּ לוֹ: אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹתוֹ לְזֶבַח אַחֵר. לוֹג שֶׁמֶן שֶׁל מְצוֹרָע חַיָּבִין עָלָיו מְשׁוּם פִּגּוּל, מִפְּנֵי שֶׁדַּם הָאָשָׁם מַתִּירוֹ לַבְּהוֹנוֹת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין חַיָּבִין

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

עָלָיו מִשּׁוּם פִּגּוּל, מִפְּנֵי שֶׁאָדָם מֵבִיא אֶשְׁמוֹ הַיּוֹם וְלָגוּ לְאַחַר עֲשָׂרִים יוֹם. אָמַר לָהֶן: אַף אֲנִי לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא בְּבָאִין עִם הָאָשָׁם, אָמְרוּ לוֹ: אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹתוֹ לְאָשָׁם מְצוֹרָע אַחֵר.

ב. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַקְּטֹרֶת וְהַלְּבוֹנָה אֵינָם רְאוּיִין לַאֲכִילָה, וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פִּגּוּל וְנוֹתָר וְטָמֵא. הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: יָפָה כֹּחַ הַמִּזְבֵּחַ מִכֹּחַ הַמִּזְבֵּחַ, וְכֹחַ הַכֹּהֲנִים מִכֹּחַ הַמִּזְבֵּחַ. יָפָה כֹּחַ הַמִּזְבֵּחַ בְּקֶטֶרֶת וּלְבוֹנָה, וּמְנָחַת כֹּהֲנִים וּמְנָחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ וּמְנָחַת נְסָכִים וּבְעוֹלַת הָעוֹף, שֶׁאֵין לַכֹּהֲנִים בָּהֶן כְּלוּם. יָפָה כֹּחַ הַכֹּהֲנִים בִּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים וּשְׁיָרֵי מְנָחוֹת וְחַטָּאת, שֶׁאֵין לַמִּזְבֵּחַ בָּהֶן כְּלוּם. וְיָפָה כֹּחַ כֹּהֲנִים מִכֹּחַ יִשְׂרָאֵל וְכֹחַ יִשְׂרָאֵל מִכֹּחַ כֹּהֲנִים. יָפָה כֹּחַ הַכֹּהֲנִים בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים וּבְבִכּוּר שֶׁאֵין לְיִשְׂרָאֵל בָּהֶן כְּלוּם. יָפָה כֹּחַ יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה וּבְפֶסַח שֶׁאֵין לַכֹּהֲנִים בָּהֶן כְּלוּם.

ג. פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים כֵּיוָן שֶׁשְּׁחָטָן וְזָרַק דָּמָן -מוֹעֲלִין בָּהֶן וְחַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין חַיָּבִין מִשּׁוּם פִּגּוּל אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁהוּא כִּשְׁלָמִים וְדָמוֹ נִתָּן עַל מִזְבַּח הַחִיצוֹן. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: הֲלָכָה זוֹ אָמַר לִי רַבִּי עֲקִיבָה, אֵין חַיָּבִין מִשּׁוּם פִּגּוּל אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁהוּא כִּשְׁלָמִים וְדָמוֹ נִתָּן עַל מִזְבַּח הַחִיצוֹן. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסֵי: פִּגֵּל בְּדָבָר הַנַּעֲשֶׂה מֵהֶן בַּחוּץ - פִּגֵּל. בְּדָבָר הַנַּעֲשֶׂה מֵהֶן בִּפְנִים - לֹא פִּגֵּל, כֵּיצַד? הָיָה עוֹמֵד בַּחוּץ, וְאָמַר: 'הֲרֵינִי שׁוֹחֵט עַל מְנָת לְהַזּוֹת מִדָּמוֹ לְמָחָר' - לֹא פִּגֵּל, שֶׁמַּחֲשָׁבָה בַּחוּץ בְּדָבָר הַנַּעֲשֶׂה בִּפְנִים. הָיָה עוֹמֵד בִּפְנִים וְאָמַר: 'הֲרֵינִי מַזֶּה עַל מְנָת לְהַקְטִיר אֲמוּרִין לְמָחָר וּלְשִׁפֵּךְ שִׁירַיִם לְמָחָר' - לֹא פִּגֵּל, שֶׁמַּחֲשָׁבָה בִּפְנִים בְּדָבָר הַנַּעֲשֶׂה בַּחוּץ. הָיָה עוֹמֵד בַּחוּץ וְאָמַר: 'הֲרֵינִי שׁוֹחֵט עַל מְנָת לִשְׁפֵּךְ שִׁירַיִם לְמָחָר וּלְהַקְטִיר אֲמוּרִין לְמָחָר' - פִּגֵּל, שֶׁמַּחֲשָׁבָה בַּחוּץ בְּדָבָר הַנַּעֲשֶׂה בַּחוּץ.

הַשָּׁלֵם

ד. קָדְשֵׁי עַכּוּ"ם - לֹא נֶהֱנִין וְלֹא מוֹעֲלִין, וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא. וְאֵין עוֹשִׂין תְּמוּרָה, וְאֵין מְבִיאִין נְסָכִים, אֲבָל קָרְבָּנָן טְעוּנִים נְסָכִים; דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בְּכָלָּן אֲנִי רוֹאֶה לְהַחְמִיר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ, אֲבָל בְּקָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת - מוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁמּוֹעֲלִין בָּהֶן, וּדְבָרִים שֶׁאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל - חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם נוֹתָר וּמִשּׁוּם טָמֵא. אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר בְּפִגּוּל וּבְנוֹתָר וּבְטָמֵא בְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ אֶלָּא אַחַר זְרִיקָה, שֶׁאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל וְנוֹתָר וְטָמֵא, אֶלָּא לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים.

ה. חֹמֶר בְּפִגּוּל שֶׁאֵין בְּנוֹתָר וּבְטָמֵא, וּבְנוֹתָר וּבְטָמֵא שֶׁאֵין בְּפִגּוּל, שֶׁהַפִּגּוּל נוֹהֵג בְּמַחְשָׁבָה וְנוֹהֵג לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים, וְאֵם נִתְפַּגֵּל מִקְצָת הַזֶּבַח - נִתְפַּגֵּל כֻּלּוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּנוֹתָר וְטָמֵא. חֹמֶר בְּנוֹתָר וּבְטָמֵא, שֶׁהַדְּבָרִים שֶׁאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל - חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם נוֹתָר וּמִשּׁוּם טָמֵא. נוֹתָר - חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם נוֹתָר וּמִשּׁוּם טָמֵא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּפִגּוּל. חֹמֶר בְּפִגּוּל וּבְנוֹתָר שֶׁאֵין בְּטָמֵא, חֹמֶר בְּטָמֵא שֶׁאֵין בְּפִגּוּל וּבְנוֹתָר: שֶׁהַפִּגּוּל וְהַנּוֹתָר בִּידִיעָה אַחַת, וְהַטָּמֵא בִּשְׁתֵּי יְדִיעוֹת; פִּגּוּל וְנוֹתָר בְּקִבּוּעָה וְטָמֵא בְּעוֹלֶה וְיוֹרֵד; פִּגּוּל וְנוֹתָר לֹא הָתְרוּ מִכְלָלָן וְהַטָּמֵא הָתַר מִכְלָלוֹ. חֹמֶר בְּטָמֵא, שֶׁהַטָּמֵא נוֹהֵג בַּתְּרוּמָה וְנוֹהֵג לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים, וְאִם נִטְמָא מִקְצָת הָאֵבֶר - נִטְמָא כֻּלּוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּפִגּוּל וּבְנוֹתָר.

ו. חֹמֶר בְּטָמֵא שֶׁאֵין בְּיוֹצֵא וּבְיוֹצֵא שֶׁאֵין בְּטָמֵא; שֶׁהַטָּמֵא נוֹהֵג בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים וּבְקָדָשִׁים קַלִּים, וְנוֹהֵג בְּקָדְשֵׁי הַגָּבוֹל מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּיוֹצֵא. חֹמֶר בְּיוֹצֵא שֶׁהַיּוֹצֵא לֹא הָתַר מִכְלָלוֹ וְאֵין הַצִּיץ מְרַצֶּה עָלָיו, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּטָמֵא. בְּאֵיזֶה טָמֵא אָמְרוּ? בְּטָמֵא שֶׁאָכַל בָּשָׂר טָהוֹר וּבָשָׂר טָמֵא, אֲבָל טָהוֹר שֶׁאָכַל בָּשָׂר טָמֵא, וְהָאוֹכֵל מִן הַקָּדָשִׁים לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמָן. וּמִן הָעוֹלָה, וּמִן הָאֲמוּרִין, בֵּין לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמָן וּבֵין לְאַחַר זְרִיקַת דָּמָן - הֲרֵי זֶה לוֹקֶה אֶת הָאַרְבָּעִים. כְּלָלוֹ שֶׁל

תּוֹסֶפְתָּא

דָּבָר: אֵין חַיָּבִין קָרְבָּן אֶלָּא עַל פִּגּוּל וְנוֹתָר וְטָמֵא.

ז. לְשֵׁם שִׁשָּׁה דְּבָרִים הַזֶּבַח נִזְבָּח: לְשֵׁם זֶבַח, לְשֵׁם זוֹבֵחַ, לְשֵׁם הַשֵּׁם, לְשֵׁם אִישִׁים, לְשֵׁם רֵיחַ, לְשֵׁם נִיחוֹחַ, וְחַטָּאת וְאָשָׁם לְשֵׁם הַחֵטְא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אַף מִי שֶׁלֹּא הָיָה בְּלִבּוֹ לְשֵׁם אֶחָד מִכָּל אֵלֶּה כָּשֵׁר, שֶׁהֵן תְּנַאי בֵּית דִּין, שֶׁאֵין מַחֲשָׁבָה הוֹלֶכֶת אֶלָּא לְאַחַר הָעוֹבֵד. לְעוֹלָם אֵין הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶלָּא לְאַחַר הַשּׁוֹחֵט, שֶׁהַשּׁוֹחֵט מִתְכַּוֵּן לְשֵׁם חַטָּאת, וְהַבְּעָלִים מִתְכַּוְּנִין לְשֵׁם עוֹלָה, אוֹ הַשּׁוֹחֵט מִתְכַּוֵּן לְשֵׁם עוֹלָה וְהַבְּעָלִים מִתְכַּוְּנִין לְשֵׁם חַטָּאת, לְעוֹלָם אֵין הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶלָּא לְאַחַר הַשּׁוֹחֵט.

מַסֶּכֶת קָרְבָּנוֹת פֶּרֶק שִׁישִׁי

א. אֵיזֶהוּ צָפוֹן הַמְּזֻבָּח שֶׁכָּשֵׁר לִשְׁחִיטַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים? מְקוֹם הַמְּזֻבָּח הַצָּפוֹנִי וְעַד כֹּתֶל הָעֲזָרָה הַצָּפוֹנִי עַל פְּנֵי כָּל הַמְּזֻבָּח הַצָּפוֹנִי. וְיֶשְׁנָן שְׁלֹשִׁים אַמָּה; דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן מוֹסִיף מִכְּנֶגֶד בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ, וְעַד כְּנֶגֶד בֵּית הַחֲלִיפוֹת, וְיֶשְׁנָן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אַמָּה. וְרַבִּי מוֹסִיף מִקּוֹם דְּרִיסַת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים אֶחָד עָשָׂר אַמָּה. וּמִקּוֹם דְּרִיסַת רַגְלֵי יִשְׂרָאֵל אַחַד עָשָׂר אַמָּה, מִקּוֹם הַכֹּתֶל הַצָּפוֹנִי וְעַד כֹּתֶל הָעֲזָרָה הַמְּזָרְחִי. וּכְשֵׁם שֶׁהַשְּׁחִיטָה בַּצָּפוֹן כָּךְ קִבּוּל הַדָּם בַּצָּפוֹן.

ב. הָיָה עוֹמֵד בַּדָּרוֹם וּפָשַׁט יָדוֹ לַצָּפוֹן, וְשָׁחַט - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. וְאִם קִבֵּל הַדָּם - פָּסוּל. הִכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ בַּצָּפוֹן וְשָׁחַט - כְּאִלּוּ נִכְנַס כֻּלּוֹ. פָּרְכָסָה הַיּוֹצֵאת לַדָּרוֹם וְהֶחֱזִירָהּ לַצָּפוֹן - כְּשֵׁרָה. קָדָשִׁים קַלִּים - שְׁחִיטָתָן בְּפָנִים וְקִבּוּל דָּמָן בְּפָנִים. שָׁחַט בְּפָנִים וְקִבֵּל בַּחוּץ, בַּחוּץ וְקִבֵּל בְּפָנִים - פָּסוּל, עַד שֶׁיִּשְׁחֹט בְּפָנִים וְיקַבֵּל בְּפָנִים. הָיָה עוֹמֵד בַּחוּץ וּפָשַׁט יָדוֹ לִפְנִים, וְשָׁחַט - כְּשֵׁרָה, וְאִם קִבֵּל הַדָּם - פָּסוּל. הִכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ לִפְנִים וְשָׁחַט - פָּסוּל, כְּאִלּוּ לֹא נִכְנַס כֻּלּוֹ. פָּרְכָסָה וְיָצְאַת לַחוּץ וְהֶחֱזִירָהּ לִפְנִים - פְּסוּלָה. וּכְשֵׁם שֶׁהַשְּׁחִיטָה בַּיּוֹם, כָּךְ קִבּוּל הַדָּם בַּיּוֹם. שָׁחַט בַּיּוֹם וְקִבֵּל בַּלַּיְלָה. שָׁחַט בַּלַּיְלָה וְקִבֵּל בַּיּוֹם - פָּסוּל, עַד שֶׁיִּשְׁחֹט בַּיּוֹם וְיקַבֵּל בַּיּוֹם.

ג. פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים, שְׁחָטָן וְזָרַק דָּמָן, נִכְנַס וְעָמַד בֵּין מִזְבֵּחַ הַזָּהָב לַמְּנוֹרָה, מִזְבֵּחַ הָיָה לִפָּנִים מִמֶּנּוּ, טָבַל וְהִזָּה שֶׁבַע פְּעָמִים כְּנֶגֶד בֵּית קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים, עַל כָּל הַזָּיָה טְבִילָה, נָתַן עַל הַקֶּרֶן מִכָּאן וּמִכָּאן - כְּשֵׁרָה, מִן הַקֶּרֶן וְלִפָּנִים - פָּסוּל. שְׁנָּה מַתַּן קְרָנוֹת - פָּסוּל, חִסֵּר מִן הַמַּתָּנוֹת אֲפִילּוּ אַחַת - פָּסוּל. יָצָא וְהָיָה שׁוֹפֵךְ שִׁירֵי הַדָּם לִיסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, וְשֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן הָיָה שׁוֹפֵךְ לִיסוֹד דְּרוֹמִי. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵלּוּ וְאֵלּוּ לִיסוֹד מַעֲרָבִי. אֵלּוּ וְאֵלּוּ מִתְעָרְבִין בָּאַמָּה וְיוֹצְאִין לְנַחַל קִדְרוֹן וְנִמְכָּרִין לַגַּנָּנִין לְזֶבֶל וּמוֹעֲלִים בָּהֶן; דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. וְרַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מְעִילָה בְּדָמִים.

ד. חַטֹּאות הַצִּבּוּר וְהַיָּחִיד, כֵּיצַד סֵדֶר מַתַּן דָּמִים שֶׁלָּהֶם? הָיָה עוֹלֶה בַּכֶּבֶשׁ וּפָנָה לַסּוֹבֵב, וּבָא לוֹ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית, טוֹבֵל אֶצְבָּעוֹ הַמְיֻמֶּנֶת שֶׁבְּיָמִין, נוֹתֵן בְּגוּדְלוֹ מִלְמַעְלָה וּבְאֶצְבָּעוֹ קְטַנָּה מִלְמַטָּה וּמַחֲטֵא וְיוֹרֵד כְּנֶגֶד חַדְּהּ שֶׁל קֶרֶן, עַד שֶׁהַדָּם שֶׁבְּאֶצְבָּעוֹ כֻּלָּה. נָתַן עַל הַקֶּרֶן מִכָּאן וּמִכָּאן - כְּשֵׁר. מִן הַקֶּרֶן וְלִפָּנִים - פָּסוּל. שְׁנָּה מַתַּן קְרָנוֹת - פָּסוּל. חִסֵּר מִן הַמַּתָּנוֹת אֲפִילּוּ אַחַת - פְּסוּלָה. שִׁירֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ וְיוֹרֵד לִיסוֹד דְּרוֹמִי. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בִּמְקוֹמוֹ הָיָה עוֹמֵד וְשׁוֹפֵךְ לִיסוֹד דְּרוֹמִי.

ה. הַיְסוֹד הָיָה מַקִּיף פְּנֵי כָּל הַמְּזֻבָּח מִן הַצָּפוֹן לְמַעֲרָב אַמָּה עַל אַמָּה טֶפַח כְּלַפֵּי מִזְבֵּחַ, אוֹכֶל בַּדָּרוֹם אַחַת וּבְמִזְרָח אַמָּה, וּבְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית לֹא הָיָה לָהּ יְסוֹד, אֶלָּא חוּט שֶׁל סִיקְרָא הָיָה בְּאֶמְצַע הַמִּזְבֵּחַ, מִמֶּנּוּ וּלְמַטָּה חָמֵשׁ אַמּוֹת, מִמֶּנּוּ וּלְמַעְלָה חָמֵשׁ אַמּוֹת, שֶׁכָּל הַנִּתָּנִין לְמַטָּן - כְּשֵׁרִין מִחוּט הַסִּקְרָא וּלְמַטָּן, וְכָל הַנִּתָּנִין לְמַעְלָה -

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

כְּשֵׁרִין מִחוּט הַסִּקְרָא וּלְמַעְלָה; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּעוֹלַת הָעוֹף, אֲבָל בִּבְהֵמָה לֹא הָיוּ נוֹתְנִין אֶלָּא עַל גּוּפָהּ שֶׁל קֶרֶן. הַיְסוֹד הָיָה מְנַקֵּב כְּמִין שְׁנֵי חוּטִין דַּקִּין, שֶׁבָּהֶן הָיוּ דְּמִים יוֹרְדִין וּמִתְעָרְבִין בָּאֵמָה וְיוֹצְאִין לְנַחַל קִדְרוֹן, וְנִמְכָּרִין לַגַּנָּנִין וְלַזֶּבֶל וּמוֹעֲלִין בָּהֶן.

ו. עוֹלָה וּתְמוּרַת עוֹלָה וְזִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר, וַאֲשָׁמוֹת, וְתוֹדָה, וְאֵיל נָזִיר וּשְׁלָמִים, וְהַשְּׁלָמִים הַבָּאִין מֵחֲמַת פֶּסַח, וְאַחַד עָשָׂר שֶׁבַּמַּעֲשֵׂר פֶּסַח שֶׁעָבַר זְמַנּוֹ, כֵּיצַד סֵדֶר מַתָּן דָּמִים שֶׁלָּהֶן? בָּא לוֹ לְקֶרֶן מִזְרָחִית צְפוֹנִית - נוֹתֵן מִזְרָחָה צָפוֹנָה. מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית - נוֹתֵן מַעֲרָבָה דְּרוֹמָה. רַבִּי נְחֶמְיָה וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: בָּא לוֹ לְקֶרֶן מִזְרָחִית צְפוֹנִית - נוֹתֵן מִזְרָחָה צָפוֹנָה. צְפוֹנִית מַעֲרָבִית - נוֹתֵן מַעֲרָבָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אִישׁ הַמִּצְפָּה הָיָה מְשַׁנֶּה בַּתָּמִיד, בָּא לוֹ לְקֶרֶן מִזְרָחִית צְפוֹנִית - נוֹתֵן מִזְרָחָה צָפוֹנָה, צְפוֹנִית מַעֲרָבִית - נוֹתֵן מַעֲרָבָה. דְּרוֹמִית - נוֹתֵן דְּרוֹמָה. נָתַן עַל הַקֶּרֶן מִכָּאן וּמִכָּאן - כָּשֵׁר. מִן הַקֶּרֶן וְלִפְנִים - פְּסוּלָה. שִׁנָּה מַתַּן קְרָנוֹת - כָּשֵׁר. חִסֵּר מִן הַמַּתָּנוֹת אוֹ שֶׁלֹּא נָתַן אֶלָּא אַחַת - כָּשֵׁר. שִׁירֵי הַדָּם - הָיָה שׁוֹפְכוֹ לְמַטָּה. הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַפֶּסַח - שׁוֹפְכָן שְׁפִיכָה אַחַת כְּנֶגֶד הַיְסוֹד, שֶׁפָּכָן שֶׁלֹּא כְּנֶגֶד הַיְסוֹד - הֲרֵי אֵלּוּ פְּסוּלִין.

ז. הֵיכָן הִיא אֲכִילָתָן שֶׁל כֻּלָּן? חַטַּאת וְאָשָׁם, וְזִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר, וְחַטַּאת הָעוֹף, וְאָשָׁם תָּלוּי, וְלוֹג שֶׁמֶן שֶׁל מְצוֹרָע, וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְלֶחֶם הַפָּנִים, וּשְׁיָרֵי מְנָחוֹת וְהָעֹמֶר - כָּלָן קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים, וְנֶאֱכָלִין לִזְכָרֵי כְהוּנָּה בְּכָל מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת, וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם נוֹתָר, וְאֵין מְחַשָּׁבָה פְּסוּל בָּהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל, עַד שֶׁיַּעֲלֶה עַמּוּד הַשַּׁחַר. אֶחָד תְּמִימִים וְאֶחָד בַּעֲלֵי מוּמִים לְמַחֲלֶקֶת.

ח. הַבְּכוֹר, וְהַמּוּרָם מִן הַתּוֹדָה, וְאֵיל הַנָּזִיר - נֶאֱכָלִין לַאֲנָשִׁים וּלְנָשִׁים וְלַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת. זֶה הַכְּלָל, כָּל שֶׁהוּא אוֹכֵל בְּתְרוּמָה - אוֹכֵל בְּאֵלּוּ, וְכָל שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל בִּתְרוּמָה - אֵינוֹ אוֹכֵל בְּאֵלּוּ. הַשְּׁלָמִים וְהַמַּעֲשֵׂר וְאֶחָד עָשָׂר שֶׁבְּמַעֲשֵׂר - נֶאֱכָלִין לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד, לְיוֹם וְלַיְלוֹ, וּלְיוֹם שֶׁל אַחֲרָיו. וְכֵיוָן שֶׁחֲשֵׁכָה - חַיָּבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם נוֹתָר, וּמַחְשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בָּהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל, וְאֵין שְׁרֵפָתָן אֶלָּא בַּיּוֹם, וּבְכָל מָקוֹם הַיּוֹם הוֹלֵךְ אַחַר הַלַּיְלָה, וְלַאֲכִילַת קָדָשִׁים הַלַּיְלָה הוֹלֵךְ אַחַר הַיּוֹם.

מַסֶּכֶת קָרְבָּנוֹת פֶּרֶק שְׁבִיעִי

א. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מִזְבֵּחַ כְּלוֹ צָפוֹן שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא א, יא): "וְשָׁחַט אוֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפוֹנָה לִפְנֵי ה'". רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מֶחֱצִי הַמִּזְבֵּחַ וְלַצָּפוֹן - כַּצָּפוֹן מֶחֱצִי הַמִּזְבֵּחַ וְלַדָּרוֹם - כַּדָּרוֹם. וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁנֵי פִּסְפָּסִין הָיוּ בְּבֵית הַחֲלִיפוֹת, פְּתוּחִין לַמַּעֲרָב, גְּבוֹהִין מִן הָאָרֶץ שְׁמוֹנָה אַמּוֹת שֶׁתְּהֵא עֲזָרָה כְּשֵׁרָה לַאֲכִילַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וּלְשְׁחִיטַת קָדָשִׁים קַלִּים, אֶפְלוּ אֲחוֹרֵי בֵּית הַכַּפֹּרֶת שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם ב, ג): "וּשְׁחָטוֹ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד" וְגוֹ'.

ב. מְנָחוֹת הָיוּ נִקְמָצוֹת בְּכָל מָקוֹם בָּעֲזָרָה, אֲפִלּוּ בְּרֹאשׁ שֶׁל מִזְבֵּחַ. אַחַת חַטַּאת הָעוֹף וְאַחַת עוֹלַת הָעוֹף בָּאוֹת מִן הַחֻלִּין, בְּיוֹם, וּבְיַד הַיְמָנִית: כֵּיצַד מוֹלֵק בְּחַטַּאת הָעוֹף? נוֹתֵן שְׁנֵי גַפָּיהָ בֵּין שְׁתֵּי אֶצְבְּעוֹתָיו, וּשְׁתֵּי רַגְלֶיהָ בֵּין שְׁתֵּי אֶצְבְּעוֹתָיו, וְהָיָה מוֹתֵחַ צַוָּארָהּ עַל רֹחַב שְׁתֵּי אֶצְבְּעוֹתָיו וְזֶה עֲבוֹדָה קָשָׁה שֶׁבְּמִקְדָּשׁ. הָיָה מוֹלֵק בְּצִפָּרֶן מְמוּל עָרְפָּהּ, וְאֵין מַבְדִּיל, וּמְזֶה מִדָּמָהּ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ, וְכֻשֶּׁם שֶׁהַשְּׁחִיטָה אֶחָד אוֹ רֹב אֶחָד - כֵּן מְלִיקָה אֶחָד אוֹ רֹב אֶחָד. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: חַטַּאת הָעוֹף שֶׁמְּלָקָהּ כְּתִקָּנָהּ וְהִבְדִּיל בָּהּ - כְּשֵׁרָה. מְלָקָהּ בְּכָל מָקוֹם בַּמִּזְבֵּחַ - כְּשֵׁרָה. מִצָּה דָּמָהּ בְּכָל מָקוֹם בַּמִּזְבֵּחַ - כְּשֵׁרָה. הִזָּה וְלֹא מִצָּה - כְּשֵׁרָה, וּבִלְבַד שֶׁיִּתֵּן מִדַּם הַנֶּפֶשׁ לְמַטָּה מֵחוּט הַסִּקְרָא. וְאִם הָיְתָה כְּשֵׁרָה - נֶאֱכֶלֶת לַכֹּהֲנִים, וְאִם לָאו - זוֹרָקָהּ עַל גַּבֵּי הַדֶּשֶׁן.

תּוֹסֶפְתָּא

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא אוֹמֵר: חַלּוֹן הָיְתָה שָׁם לְמַעֲרָבוֹ שֶׁל בֵּית, וּרְבוּבָה הָיְתָה נִקְרֵאת, שֶׁשָּׁם זוֹרְקִים פְּסוּלֵי חַטַּאת הָעוֹף - שֶׁתִּעְבַּר צוּרָתָהּ וְתֵצֵא לְבֵית הַשְּׁרֵפָה.

ג. כָּל הָעוֹלִין לַמִּזְבֵּחַ עוֹלִין לַמִּזְרָח וְיוֹרְדִין בַּמַּעֲרָב, בְּיָמִין וְיוֹרְדִין בְּשִׂמְאל, חוּץ מִנְּסוּךְ הַמַּיִם וְהַיַּיִן, וְעוֹלַת הָעוֹף, שֶׁעוֹלִין בַּמַּעֲרָב וְיוֹרְדִין בַּמַּעֲרָב בְּיָמִין. כֵּיצַד שֶׁמּוֹלֵק בְּחַטַּאת הָעוֹף כְּדִ מוֹלֵק בְּעוֹלַת הָעוֹף, אֶלָּא שֶׁבְּעוֹלַת הָעוֹף הָיָה מַבְדִּיל וּמְמַצֶּה מִדָּמָהּ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ. מִצָּה מִן הָרֹאשׁ - פָּסוּל. מִן הַגּוּף - כָּשֵׁר. מִצָּה עַל הַכֶּבֶשׁ וְעַל הַיְסוֹד - פָּסוּל. עֲשָׂאָהּ מִמְּקוֹם שֶׁעוֹמֵד לְמַעְלָה אַמָּה - כְּשֵׁרָה. מִמְּקוֹם שֶׁעוֹמֵד לְמַטָּה אַמָּה - כְּשֵׁרָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא אוֹמְרִים: בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ הָיְתָה נַעֲשֵׂית. אַבָּא יוֹסֵי בֶּן דּוֹסְתַּאי אוֹמֵר: קַרְקָבְנִין הָיָה זוֹרֵק עַל גַּבֵּי הַדֶּשֶׁן. בָּא לוֹ לַגּוּף, הָיָה מְשַׁסְּעוֹ בַּיָּד, אֲבָל לֹא בַּסַּכִּין, בֵּין שֶׁשִּׁסְּעוֹ בַּיָּד וּבֵין שֶׁשִּׁסְּעוֹ בַּסַּכִּין, שִׁסַּע וְלֹא הִבְדִּיל - כְּאִלּוּ לֹא שִׁסַּע. מָלַח וְלֹא סָפַג, סָפַג וְלֹא מָלַח - כְּשֵׁרָה. זֶה הַכְּלָל, כָּל שִׁנּוּיִן שֶׁשָּׁנָה בָּהּ לִפְנֵי מִצּוּי דָּמָהּ - פְּסוּלָה, לְאַחַר מִצּוּי דָּמָהּ - כְּשֵׁרָה.

ז,ד חַטַּאת הָעוֹף שֶׁמָּלְקָהּ לְהַזּוֹת דָּמָהּ בַּחוּץ, אוֹ מִקְצָת דָּמָהּ בַּחוּץ, לֶאֱכוֹל בְּשָׂרָהּ בַּחוּץ, אוֹ כַּזַּיִת מִבְּשָׂרָהּ בַּחוּץ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. עוֹלַת הָעוֹף שֶׁמָּלְקָהּ לְהַזּוֹת דָּמָהּ בַּחוּץ, אוֹ מִקְצָת דָּמָהּ בַּחוּץ, לֶאֱכוֹל בְּשָׂרָהּ בַּחוּץ, אוֹ כַּזַּיִת מִבְּשָׂרָהּ בַּחוּץ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. זֶה הַכְּלָל: כָּל הַמּוֹלֵק וְהַמַּמְצֶה בְּחַטַּאת הָעוֹף, כָּל הַמּוֹלֵק וְהַמַּמְצֶה בְּעוֹלַת הָעוֹף, לֶאֱכֹל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לֶאֱכֹל וּלְהַקְטִיר דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַקְטִיר, חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל, וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת, וּבִלְבַד שֶׁיְּקָרֵב מַתִּיר כְּמִצְוָתוֹ. כֵּיצַד קָרֵב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ? מָלַק חוּץ לִזְמַנּוֹ, אוֹ שָׁמַלַק חוּץ לִמְקוֹמוֹ וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי לְתוֹךְ הַכֶּלִי, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי לְתוֹךְ הַכְּלִי, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי לְתוֹךְ הַצְּלוֹחִית, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַצְּלוֹחִית לְתוֹךְ הַכֶּלִי, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַצְּלוֹחִית לְתוֹךְ הַצְּלוֹחִית, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָמִים אֲחֵרִים, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּמַיִם, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּיַיִן, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּשֶׁמֶן, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּלֶחֶם הַפָּנִים, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּמִנְחָה, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּלִבּוֹנָה, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּקֹמֶץ, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּכַף, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּקְטֹרֶת, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּאֵימוּרִין, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּבָשָׂר, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּעוֹר, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּפִלֵּגְשׁ, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּבֵיצָה, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּחֵלֶב, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם אַחֵר, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַכֶּלִי, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַבְּגָדִים, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקַּרְקַע, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַכְּתָלִים, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַמִּזְבֵּחַ, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַיְסוֹד, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַכֶּבֶשׁ, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַחֵיל, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַמְּנוֹרָה, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל שֻׁלְחַן הַפָּנִים, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל מִזְבַּח הַזָּהָב, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַפָּרֹכֶת, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַכַּפֹּרֶת, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִבַּחוּץ, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִבִּפְנִים, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִלְּמַטָּה, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִלְּמַעְלָה, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִבַּחוּץ, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִבִּפְנִים, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִלְּמַטָּה, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִלְּמַעְלָה, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִבַּחוּץ, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִבִּפְנִים, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִלְּמַטָּה, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִלְּמַעְלָה, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִבַּחוּץ, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִבִּפְנִים, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִלְּמַטָּה, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִלְּמַעְלָה, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִבַּחוּץ, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִבִּפְנִים, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִלְּמַטָּה, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִלְּמַעְלָה, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִבַּחוּץ, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִבִּפְנִים, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִלְּמַטָּה, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִלְּמַעְלָה, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִבַּחוּץ, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִבִּפְנִים, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִלְּמַטָּה, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִן הַצְּדָדִים מִלְּמַעְלָה, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְנִתְעָרֵב בְּדָם שֶׁנִּתַּז עַל הַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן הַצְּדָדִ

תּוֹסֶפְתָּא

שֶׁשְּׁחָטוֹ בַּדָּרוֹם לְשֵׁם שְׁלָמִים יוֹכִיחַ, שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמוֹ וְשִׁנָּה אֶת מְקוֹמוֹ וּמוֹעֲלִין בּוֹ, אַף אַתָּה אַל תִּתְמַהּ עַל הָעוֹלָה, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ וְשִׁנָּה אֶת מְקוֹמָהּ - מוֹעֲלִין בָּהּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בְּאָשָׁם שֶׁשִּׁנָּה שְׁמוֹ וְשִׁנָּה אֶת מְקוֹמוֹ - לֹא שִׁנָּה אֶת מַעֲשָׂיו, וְשִׁנָּה לְדָבָר שֶׁמְּקָצָתוֹ מְעִילָה, תֹּאמַר בְּעוֹלָה שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ, וְאֶת מַעֲשֶׂיהָ וְאֶת מְקוֹמָהּ, וְשִׁנָּה לְדָבָר שֶׁאֵין מְקָצָתוֹ מְעִילָה. חַטַּאת הָעוֹף הַבָּאָה עַל הַסָּפֵק - מְטַמֵּא בְּסָפֵק וּמְטַמֵּא אֲבִית הַבְּלִיעָה.

ו. הַנִּרְבָּע, הַמּוּקְצֶה, וְהַנֶּעֱבָד, אֶתְנַן, וּמְחִיר, טוּמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס - מְטַמְּאִין בְּבֵית הַבְּלִיעָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: טוּמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס - אֵין מְטַמְּאִין בְּבֵית הַבְּלִיעָה, שֶׁכָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר "זָכָר" מוֹצִיא טוּמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס מִן הַכְּלָל. מָלַק הַזָּר וּמָלַק הַפָּסוּל - מְטַמְּאִין בְּבֵית הַבְּלִיעָה. הַפִּגּוּל וְהַנּוֹתָר - אֵין מְטַמֵּא בְּבֵית הַבְּלִיעָה, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיָה פְּסוּלָן בַּקֹּדֶשׁ. זֶה הַכְּלָל: כָּל שֶׁהָיָה פְּסוּלָן בַּקֹּדֶשׁ - אֵין מְטַמְּאִין בְּבֵית הַבְּלִיעָה, לֹא הָיָה פְּסוּלָן בַּקֹּדֶשׁ - אֵין מְטַמְּאִין בְּבֵית הַבְּלִיעָה.

מַסֶּכֶת קָרְבָּנוֹת פָּרָק שְׁמִינִי

א. כָּל הַזְּבָחִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ, הֵן וְלָדוֹתֵיהֶן וּתְמוּרוֹתֵיהֶן - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן זֶבַח וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן עוֹלָה. אִם כִּבֵּר קָרֵב זִבְחוֹ - יָבִיא בְּדָמָיו זֶבַח אַחֵר, קָרְבָּה עוֹלָתוֹ - יָבִיא בְּדָמָיו עוֹלָה אַחֶרֶת. חַטָּאת שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּאַחַת מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן זֶבַח וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן חַטָּאת. אִם כִּבֵּר קָרַב זֶבַח - יָבִיא בִּדְמָיו זֶבַח אַחֵר, כִּבֵּר קָרְבָה חַטָּאתוֹ - שְׁנֵיהֶן יָמוּתוּ. אָשָׁם שֶׁנִּתְעָרֵב בְּאֶחָד מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן זֶבַח, וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן אָשָׁם. כִּבֵּר קָרַב זִבְחוֹ - יָבִיא בְּדָמוֹ זֶבַח אַחֵר. כִּבֵּר קָרַב אֲשָׁמוֹ - שְׁנֵיהֶן יִפְּלוּ לִנְדָבָה: מָעוֹת חַטָּאת וּמָעוֹת אָשָׁם שֶׁנִּתְעָרְבוּ אֵלּוּ בְּאֵלּוּ - לוֹקְחַ בָּהֶן שְׁתֵּי בְּהֵמוֹת, בֵּין מִמָּקוֹם אֶחָד וּבֵין מִשְּׁנֵי מְקוֹמוֹת, וּמְחַלֵּל דְּמֵי חַטָּאת עַל חַטָּאת וּדְמֵי אָשָׁם עַל אָשָׁם. כִּבֵּר קָרְבָה חַטָּאתוֹ - יוֹלִיךְ לָיָם הַמֶּלַח. כִּבֵּר קָרַב אֲשָׁמוֹ - יִפּוֹל לִנְדָבָה. תּוֹדָה שֶׁנִּתְעָרֵב בִּתְמוּרָתוֹ - שְׁנֵיהֶן יִקָּרְבוּ, וְיָנִיף הַלֶּחֶם עִמָּהֶן.

ג. תּוֹדָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּאֶחָד מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶם זֶבַח וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן תּוֹדָה. כִּבֵּר קָרְבָה זִבְחוֹ - יָבִיא בְּדָמָיו זֶבַח אַחֵר. כִּבֵּר קָרְבָה תּוֹדָה - יָבִיא בְּדָמֶיהָ תּוֹדָה אַחֶרֶת. שְׁלָמִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּאֶחָד מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן זֶבַח וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן שְׁלָמִים. כִּבֵּר קָרְבוּ שְׁלָמִים - יָבִיא בְּדָמָיו שְׁלָמִים אֲחֵרִים. שְׁלָמִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בִּשְׁלָמִים הַבָּאִין מֵחֲמַת הַפֶּסַח - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיאוּ בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן שְׁלָמִים, וְיֹאכְלוּ לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת, וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן שְׁלָמִים אֲחֵרִים, וְיֹאכְלוּ לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָת. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר: שְׁלָמִים הַבָּאִין מֵחֲמַת הַפֶּסַח הֲרֵי הֵן כְּפֶסַח לְכָל דָּבָר, אֶלָּא שֶׁהֵן נֶאֱכָלִין לְיוֹם וָלַיְלָה.

הַשָּׁלֵם

עַל שְׁלָמִים וְנוֹתְנִין לַבְּעָלִים. וְלֹא יִתְּנֵם לַבְּעָלִים עַד שֶׁיְּחַלְּקֵם עַל כָּלָן.

ב. עוֹלָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּאֶחָד מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן זֶבַח וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן עוֹלָה. אִם כִּבֵּר קָרַב זִבְחוֹ - יָבִיא בְּדָמָיו זֶבַח אַחֵר, קָרְבָה עוֹלָתוֹ - יָבִיא בְּדָמָיו עוֹלָה אַחֶרֶת. חַטָּאת שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּאַחַת מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן זֶבַח וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן חַטָּאת. אִם כִּבֵּר קָרַב זֶבַח - יָבִיא בְּדָמָיו זֶבַח אַחֵר, כִּבֵּר קָרְבָה חַטָּאתוֹ - שְׁנֵיהֶן יָמוּתוּ. אָשָׁם שֶׁנִּתְעָרֵב בְּאֶחָד מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן זֶבַח וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן אָשָׁם. כִּבֵּר קָרַב זִבְחוֹ - יָבִיא בְּדָמוֹ זֶבַח אַחֵר. כִּבֵּר קָרַב אֲשָׁמוֹ - שְׁנֵיהֶן יִפְּלוּ לִנְדָבָה: מָעוֹת חַטָּאת וּמָעוֹת אָשָׁם שֶׁנִּתְעָרְבוּ אֵלּוּ בְּאֵלּוּ - לוֹקְחַ בָּהֶן שְׁתֵּי בְּהֵמוֹת, בֵּין מִמָּקוֹם אֶחָד וּבֵין מִשְּׁנֵי מְקוֹמוֹת, וּמְחַלֵּל דְּמֵי חַטָּאת עַל חַטָּאת וּדְמֵי אָשָׁם עַל אָשָׁם. כִּבֵּר קָרְבָה חַטָּאתוֹ - יוֹלִיךְ לָיָם הַמֶּלַח. כִּבֵּר קָרַב אֲשָׁמוֹ - יִפּוֹל לִנְדָבָה. תּוֹדָה שֶׁנִּתְעָרֵב בִּתְמוּרָתוֹ - שְׁנֵיהֶן יִקָּרְבוּ, וְיָנִיף הַלֶּחֶם עִמָּהֶן.

ג. תּוֹדָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּאֶחָד מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶם זֶבַח וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן תּוֹדָה. כִּבֵּר קָרְבָה זִבְחוֹ - יָבִיא בְּדָמָיו זֶבַח אַחֵר. כִּבֵּר קָרְבָה תּוֹדָה - יָבִיא בְּדָמֶיהָ תּוֹדָה אַחֶרֶת. שְׁלָמִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּאֶחָד מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן זֶבַח וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן שְׁלָמִים. כִּבֵּר קָרְבוּ שְׁלָמִים - יָבִיא בְּדָמָיו שְׁלָמִים אֲחֵרִים. שְׁלָמִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בִּשְׁלָמִים הַבָּאִין מֵחֲמַת הַפֶּסַח - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיאוּ בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן שְׁלָמִים, וְיֹאכְלוּ לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת, וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן שְׁלָמִים אֲחֵרִים, וְיֹאכְלוּ לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָת. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר: שְׁלָמִים הַבָּאִין מֵחֲמַת הַפֶּסַח הֲרֵי הֵן כְּפֶסַח לְכָל דָּבָר, אֶלָּא שֶׁהֵן נֶאֱכָלִין לְיוֹם וָלַיְלָה.

תּוֹסֶפְתָּא

ד. בְּכוֹר שֶׁנִּתְעָרֵב בְּפֶסַח - שְׁנֵיהֶן יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיֵאָכְלוּ כַּבְּכוֹר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: זֶה יִשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהוּא וְזֶה יִשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהוּא, וּשְׁנֵיהֶם יֵאָכְלוּ כַּפֶּסַח וּכְמִנְיָן שֶׁל פֶּסַח. מַעֲשֶׂה שֶׁנִּתְעָרֵב בְּפֶסַח - שְׁנֵיהֶם יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ כְּמַעֲשֵׂר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: זֶה יִשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהוּא, וְזֶה יִשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהוּא, וּשְׁנֵיהֶם יֵאָכְלוּ כַּפֶּסַח וְכִמְנְיָן שֶׁל פֶּסַח. הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: זֶה לְשׁוּם מַה שֶּׁהוּא וְזֶה יִשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהוּא, וּשְׁנֵיהֶם יֵאָכְלוּ כְּאֶחָד, מִפְּנֵי שֶׁמַּתַּן דָּמָם שָׁוֶה; וְלֹא הוֹדוּ חֲכָמִים לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁמֵּבִיא קָדָשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנִּתְעָרְבוּ חַיִּין - יֵאָכְלוּ כֻּחְמוּר שֶׁבָּהֶן. נִתְעָרְבוּ בְּפְסוּלֵי הַמֻּקְדָּשִׁין, אוֹ בְּחֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בְּעַזָּרָה - תֵּעָבֵר צוּרָתָן וְיֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵפָה.

ה. תּוֹדָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּאֵיל נָזִיר - שְׁנֵיהֶם יִקָּרְבוּ וְיָנִיף הַלֶּחֶם עִמָּהֶן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, בְּאֶבְרֵי הַזְּבָחִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּאֶבְרֵי עוֹלָה - שֶׁיִּקָּרְבוּ. מוֹדָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לַחֲכָמִים, שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּרוֹבֵעַ וּבִנְרְבָּע, בַּמֻּקְצֶה וּבְנֶעֱבָד, בָּאֶתְנָן וּבְמְחִיר, וּבִכְלָאִים, וּבִטְרֵפָה; עַל מָה נֶחְלְקוּ? עַל שֶׁנִּתְעָרְבוּ אֲבָרֵי בַּעַל מוּם בִּתְמִימִים, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִקָּרְבוּ, וְרוֹאֶה אֲנִי אֲבָרֵי בַּעַל מוּם בִּתְמִימִים, כְּאִלּוּ הֵן עֵצִים; וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: תֵּעָבֵר צוּרָתָן וְיֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵפָה.

ו. דָּם שֶׁנִּתְעָרֵב בַּמַּיִם - רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הֵן יַיִן, נִתְעָרֵב בַּיַּיִן - רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הֵם מַיִם, נִתְעָרֵב בְּדַם הַבְּהֵמָה, אוֹ בְּדַם הַחַיָּה - רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הֵן יַיִן, וּבַמַּיִם - אִם בִּטְּלוּ מַרְאִיו - פָּסוּל, וְאִם לָאו - כָּשֵׁר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבָּן גַּמְלִיאֵל: אֵין דָּם מְבַטֵּל דָּם. אֵין לְךָ שֶׁמְּכַפֵּר - אֶלָּא דַּם הַנֶּפֶשׁ בִּלְבַד, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יז, יא): "כִּי הַדָּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר", אִי זֶה הוּא דַּם הַנֶּפֶשׁ? כָּל זְמַן שֶׁמִּקַּלֵּחַ, וְדַם הַתַּמְצִית? כָּל שֶׁאֵינוֹ מְקַלֵּחַ. חָתַךְ אֶת רֹאשׁ בִּבַת אַחַת, קִבֵּל מִן רֹאשׁ - פָּסוּל, מִן הַגּוּף - כָּשֵׁר. נִתְעָרֵב בְּדַם פְּסוּלִין - יִשָּׁפֵךְ לָאַמָּה אוֹ בְּדַם הַתַּמְצִית. אוֹמֵר לוֹ - שָׁלֹא יִתֵּן, וְאִם נָתַן - רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הוּא בַּמַּיִם, אִם בִּטְּלוּ מַרְאִיו - פָּסוּל, וְאִם לָאו - כָּשֵׁר; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַכְשִׁיר בְּדַם הַתַּמְצִית.

ז. נִתְעָרֵב בְּרוֹבֵעַ וּבִנְרְבָּע, בַּמֻּקְצֶה וּבְנֶעֱבָד, בָּאֶתְנָן, בְּמְחִיר, וּבִכְלָאִים, וּבִטְרֵפָה, וְיוֹצֵא דֹּפֶן, בֵּין כּוֹס בְּכוֹס וּבֵין בְּבָלוּל שֶׁנִּתְעָרְבוּ - יִשָּׁפֵךְ לָאַמָּה. כּוֹס אֶחָד בְּמֵאָה כּוֹסוֹת, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם קָרֵב כּוֹס אֶחָד - יִקָּרְבוּ כָּל הַכּוֹסוֹת, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֲפִילּוּ קָרְבוּ כֻּלָּן, חוּץ מֵאֶחָד מֵהֶן - יִשָּׁפֵךְ לָאַמָּה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: לֹא נֶחֱלַק רַבִּי אֱלִיעֶזֶר עַל דַּם עוֹלָה שֶׁנִּתְעָרֵב בְּדַם זְבָחִים - שֶׁיִּקָּרְבוּ; עַל שֶׁנִּתְעָרֵב בְּרוֹבֵעַ וּבִנְרְבָּע, בַּמֻּקְצֶה וּבְנֶעֱבָד, בָּאֶתְנָן וּבְמְחִיר, בֵּין כּוֹס בְּכוֹסוֹת, וּבֵין בְּבָלוּל[2] - יִשָּׁפֵךְ לָאַמָּה. עַל מָה נֶחְלְקוּ? עַל שֶׁנִּתְעָרֵב דַּם בַּעַל מוּם בְּתָמִים, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִקָּרְבוּ, וְרוֹאֶה אֲנִי אֶת דַּם בַּעַל מוּם בְּתָמִים כְּאִלּוּ הֵן מַיִם. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יִשָּׁפֵךְ לָאַמָּה.

ח. הַנִּתָּנִין לְמַטָּה שֶׁנִּתְעָרְבוּ בַּנִּתָּנִין לְמַעְלָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִנָּתְנוּ לְמַעְלָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יִשְׁפְּכוּ לָאַמָּה. נָתַן לְמַטָּה וְלֹא נִמְלַךְ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִתֵּן לְמַעְלָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יִשָּׁפֵךְ לָאַמָּה וְהַתַּחְתּוֹנִים עָלוּ לוֹ. נָתַן לְמַעְלָה וְלֹא נִמְלַךְ, אֵלּוּ וְאֵלּוּ מוֹדִים שֶׁיַּחְזֹר וְיִתֵּן לְמַטָּה, אֵלּוּ וְאֵלּוּ עָלוּ לוֹ.

ט. חַטָּאת יָחִיד שֶׁנִּתְעָרְבָה זוֹ בְּזוֹ, חַטָּאת צִבּוּר שֶׁנִּתְעָרְבָה זוֹ בְּזוֹ, חַטַּאת יָחִיד וְצִבּוּר שֶׁנִּתְעָרְבוּ זוֹ בְּזוֹ, וְכֵן בְּתוֹדוֹת, וְכֵן בְּעוֹלוֹת, וְכֵן בִּשְׁלָמִים - נוֹתֵן אַרְבַּע מַתָּנוֹת מִכָּל

---

[2] מֻקָּף בְּסוֹגְרַיִם: ׳אוֹ שֶׁנִּתְעָרֵב דַּם בַּעַל מוּם בְּבָלוּל אוֹ כּוֹס אֶחָד בְּמֵאָה כּוֹסוֹת׳.

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

אַחַת וְאַחַת. וְאִם נָתַן אַרְבַּע מַתָּנוֹת מִכְלָן - יָצָא. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנִּתְעָרְבוּ חַיִּין, אֲבָל בִּזְמַן שֶׁנִּתְעָרְבוּ שְׁחוּטִין - נוֹתֵן אַרְבַּע מַתָּנוֹת מִכְלָן. וְאִם נָתַן מַתָּנָה אַחַת מִכְלָן - יָצָא. רַבִּי אוֹמֵר: רוֹאִין אֶת הַמַּתָּנָה, שֶׁאִם תֶּחֱלֹק, וְיֵשׁ בָּהּ מַתָּנָה לְכָל אַחַת וְאַחַת.

י. הַנּוֹתֵן בְּמַתָּנָה אַחַת שֶׁנִּתְעָרְבָה בַּנִּתָּנִין בְּמַתָּנָה אַחַת - יִנָּתְנוּ בְּמַתָּנָה אַחַת. מַתַּן אַרְבַּע בְּמַתַּן אַרְבַּע - יִנָּתְנוּ בְּמַתַּן אַרְבַּע. מַתַּן אַרְבַּע בְּמַתָּנָה אַחַת - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִנָּתְנוּ מַתַּן אַרְבַּע. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: יִנָּתְנוּ מַתָּנָה אַחַת. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: הֲרֵי הוּא עוֹבֵר עַל "בַּל תִּגְרַע"! אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: הֲרֵי הוּא עוֹבֵר עַל "בַּל תּוֹסִיף"! אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: לֹא נֶאֱמַר "בַּל תּוֹסִיף" אֶלָּא כְּשֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ, וּמוֹסִיף אַתָּה עָלָיו כְּשֶׁהוּא עִם אֲחֵרִים. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא נֶאֱמַר "בַּל תִּגְרַע" אֶלָּא כְּשֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ, וְגוֹרֵעַ אַתָּה הֵימֶנּוּ כְּשֶׁהוּא עִם אֲחֵרִים. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: עֲדַיִן דָּבָר שָׁקוּל, מִי מַכְרִיעַ? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אֲנִי אַכְרִיעַ! כְּשֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה בְּיָדִי - נִמְצֵאתִי עוֹבֵר עַל "לֹא תַעֲשֶׂה", וַהֲרֵי הוּא בְּיָדִי! כְּשֶׁאֲנִי מַנִּיחַ כְּמוֹת שֶׁהִיא - נִמְצֵאתִי עוֹבֵר "לֹא תַעֲשֶׂה" וְאֵינָהּ בְּיָדִי.

יא. הַנּוֹתֵן בִּפְנִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בַּנִּתָּנִין בַּחוּץ - יִשְׁפֵּךְ לָאֻמָּה. נָתַן בַּחוּץ וְלֹא נִמְלַךְ - יַחֲזֹר וְיִתֵּן בִּפְנִים, וְהַחִיצוֹנִים עָלוּ לוֹ. בַּחוּץ בִּפְנִים וְלֹא נִמְלַךְ - אֵלּוּ וְאֵלּוּ עָלוּ לוֹ. בִּפְנִים בַּחוּץ וְלֹא נִמְלַךְ - אֵלּוּ וְאֵלּוּ עָלוּ לוֹ, חוּץ מִשֶּׁנִּתְעָרְבוּ בְּחַטָּאת, מִפְּנֵי שֶׁחַטָּאת שֶׁנִּכְנַס דָּמָהּ לִפְנִים פְּסוּלָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אַף הָאָשָׁם, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ז, ז): "כַּחַטָּאת כָּאָשָׁם".

יב. חַטָּאת שֶׁקִּבֵּל דָּמָהּ בִּשְׁנֵי כוֹסוֹת - נִטְמָא אֶחָד מֵהֶן, אוֹ שֶׁנִּשְׁפַּךְ, אוֹ שֶׁיָּצָא חוּץ לַקְּלָעִים, אוֹ שֶׁנִּתְּנוּ לְמַטָּה - הֲרֵי חֲבֵרוֹ כָּשֵׁר. קַל וָחֹמֶר לַחִיצוֹנִים, שֶׁאִם נִכְנַס אֶחָד מֵהֶם לִפְנִים - לֹא יְהֵא חֲבֵרוֹ פָּסוּל. וְהַדִּין נוֹתֵן: וּמַה אִם בְּמָקוֹם שֶׁמַּחְשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בַּחוּץ, לֹא פָּסַל הַדָּם שֶׁבַּחוּץ אֶת הַדָּם שֶׁבִּפְנִים. מָקוֹם שֶׁאֵין מַחְשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בִּפְנִים, אֵינוֹ דִין שֶׁלֹּא יִפְסֹל הַדָּם שֶׁבִּפְנִים אֶת הַדָּם בַּחוּץ? הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (ויקרא ו, כג): "אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ" - אֲפִלּוּ מִקְצָת דָּמָהּ". נִכְנַס לִפְנִים - כָּשֵׁר. יָצָא לַחוּץ - פָּסוּל. בְּשַׂר הֶקְדֵּשׁ שֶׁנִּכְנַס לִפְנִים - כָּשֵׁר. וְהַדִּין נוֹתֵן שֶׁיְּהֵא פָּסוּל: וּמַה אִם בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא פָּסַל דָּם שֶׁבַּחוּץ אֶת הַדָּם שֶׁבִּפְנִים, נִפְסַל בָּשָׂר הַיּוֹצֵא לְשָׁם. מָקוֹם שֶׁפָּסַל דָּם שֶׁבִּפְנִים אֶת הַדָּם שֶׁבַּחוּץ אֵינוֹ דִין שֶׁנִּפְסַל בָּשָׂר שֶׁנִּכְנַס לְשָׁם, תַּלְמוּד לוֹמַר (שמות כב, ל): "וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ" וְגוֹ'.

יג. נִכְנַס לִפְנִים - חֲבֵרוֹ פִּגּוּל, יָצָא לַחוּץ - חֲבֵרוֹ כָּשֵׁר. קִבֵּל הַכֹּהֵן, קִבֵּל הַכָּשֵׁר, קִבֵּל בִּימִין, קִבֵּל בִּכְלִי קֹדֶשׁ - חֲבֵרוֹ כָּשֵׁר, שֶׁזֶּה רָאוּי לְקָרֵב בִּפְנִים. קִבֵּל הַזָּר, קִבֵּל הַפָּסוּל, קִבֵּל בִּשְׂמֹאלוֹ, קִבֵּל בִּכְלִי חוֹל - חֲבֵרוֹ פָּסוּל, שֶׁאֵין זֶה רָאוּי לְקָרֵב בִּפְנִים. פִּרְכָּסָהּ לְקָרֵב בִּפְנִים וְהֶחֱזִירָהּ - כְּשֵׁרָה. חַטָּאת הָעוֹף שֶׁפִּרְכָּסָהּ לִפְנִים וְהֶחֱזִירָהּ - כְּשֵׁרָה.

יד. חַטָּאת שֶׁקִּבֵּל דָּמָהּ בְּאַרְבָּעָה כוֹסוֹת, אִם נָתַן מִכְּלָן עַל אַרְבַּע קְרָנוֹת - כֻּלָּן נִשְׁפָּכִין לַיְסוֹד, וְאִם לֹא נָתַן אֶלָּא מֵאֶחָד מֵהֶן מַתַּן אַרְבַּע - הוּא נִשְׁפַּךְ לַיְסוֹד, וְהֵן נִשְׁפָּכִין לָאֻמָּה. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲפִלּוּ לֹא נָתַן אֶלָּא מֵאֶחָד מֵהֶן מַתַּן אַרְבַּע - כֻּלָּן נִשְׁפָּכִין לַיְסוֹד. זֶה הוּא כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: כָּל הַנִּשְׁפָּךְ לַיְסוֹד - דָּמוֹ טָעוּן כִּבּוּס, וּמַחְשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל, וְהַמַּעֲלֶה אוֹתוֹ בַּחוּץ - חַיָּב. כָּל הַנִּשְׁפָּךְ לָאֻמָּה - אֵין דָּמוֹ טָעוּן כִּבּוּס, וְאֵין מַחְשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל, וְהַמַּעֲלֶה אוֹתוֹ בַּחוּץ - פָּטוּר.

מַסֶּכֶת קָרְבָּנוֹת פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

א. אֵין בֵּין דִּבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל לְדִבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אֶלָּא הַדָּם וְהַנְּסָכִים. הַדָּם כְּדִבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל זוֹרְקוֹ עַל גַּבֵּי הָאִישִׁים, נְסָכִים נוֹתְנוֹ לְסְפָלִים. הַפֶּסַח וְהַחַטָּאת שֶׁשְּׁחָטָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן וְעָלוּ לְגַבֵּי הַמִּזְבֵּחַ - הֲרֵי אֵלּוּ

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

לֹא יֵרְדוּ. כָּל הַזְּבָחִים שֶׁעָלוּ לְגַבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְנִמְצְאוּ פְּסוּלִין - הֲרֵי אֵלּוּ לֹא יֵרְדוּ. הָעֲצָמוֹת וְהַגִּידִים וְהַקְּרָנַיִם וְהַטְּלָפַיִם שֶׁעָלוּ לְגַבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְנִמְצְאוּ פְּסוּלִין - הֲרֵי אֵלּוּ לֹא יֵרְדוּ.

ב. אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ שֶׁעָלוּ לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ - יֵרְדוּ, שֶׁאֵין הַמִּזְבֵּחַ מְקַדֵּשׁ אֶלָּא אֶת הָרָאוּי לוֹ. הָרוֹבֵעַ, וְהַנִּרְבָּע, הַמַּקֵּצֶה, וְהַנֶּעֱבָד, וְהָאֶתְנָן, וְהַמְּחִיר, וְהַכִּלְאַיִם, וְהַטְּרֵפָה, וְיוֹצֵא דֹּפֶן, שֶׁעָלוּ לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ - יֵרְדוּ, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיוּ פְּסוּלִין בַּקֹּדֶשׁ. זֶה הַכְּלָל: שֶׁהָיָה פְּסוּלוֹ בַּקֹּדֶשׁ - הַקֹּדֶשׁ מְקַבְּלוֹ, לֹא הָיָה פְּסוּלוֹ בַּקֹּדֶשׁ - אֵין הַקֹּדֶשׁ מְקַבְּלוֹ, חוּץ מִבַּעַל מוּם, שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָה: בַּעַל מוּם בָּעוֹף - כָּשֵׁר. רַבִּי חֲנִינָא סְגָן הַכֹּהֲנִים אוֹמֵר: דּוֹחֶה הָיָה אַבָּא אֶת בַּעֲלֵי מוּמִין מִלְּקָרֵב, מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ: הַלָּן וְהַיּוֹצֵא וְהַטָּמֵא שֶׁעָלוּ לֹא יֵרְדוּ? מִפְּנֵי שֶׁהַלָּן כָּשֵׁר בַּשְּׁלָמִים, וְהַיּוֹצֵא כָּשֵׁר בַּבָּמָה, וְהַטָּמֵא כָּשֵׁר בַּצִּבּוּר.

ג. הַקֹּמֶץ, וְהַלְּבוֹנָה, מִנְחַת כֹּהֲנִים, וּמִנְחַת כֹּהֵן מָשׁוּחַ, וּמִנְחַת נְסָכִים שֶׁעָלוּ לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ וְנִמְצְאוּ פְּסוּלִים - הֲרֵי אֵלּוּ לֹא יֵרְדוּ. אֲבָל קְטֹרֶת שֶׁעָלָה לְגַבֵּי הַמִּזְבֵּחַ - תֵּרֵד, שֶׁאֵין הַמִּזְבֵּחַ מְקַדֵּשׁ אֶלָּא אֶת הָרָאוּי לוֹ, עוֹלָה שֶׁעָלְתָה לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ וְנִמְצֵאת פְּסוּלָה - יַקְטִירֶנָּה עַל יַד הָעֲזָרָה. אֲבָרִין שֶׁלָּנוּ בָּעֲזָרָה - מַעֲלִין אוֹתוֹ כָּל הַלַּיְלָה. שֶׁעַל גַּבֵּי הַכֶּבֶשׁ, שֶׁבְּרֹאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ - מַעֲלִין אוֹתָם לְעוֹלָם. כְּשֵׁם שֶׁאִם עָלוּ לֹא יֵרְדוּ - כָּךְ אִם יָרְדוּ לֹא יַעֲלוּ, וְאִם עָלוּ - יֵרְדוּ. הַקֹּמֶץ שֶׁנְּתָנוֹ עַל גַּבֵּי הָאִישִׁים - שְׁיָרָיו מֻתָּרִין.

ד. אֲמוּרִין שֶׁנְּתָנָן עַל גַּבֵּי הָאִישִׁים - הַבָּשָׂר מֻתָּר. הַפִּגּוּל וְהַנּוֹתָר וְהַטָּמֵא שֶׁנָּתַן עַל גַּבֵּי הָאִישִׁים - חַיָּבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פִּגּוּל וְנוֹתָר וְטָמֵא, עוֹלָה שְׁחוּטָה שֶׁעָלְתָה עַל הַמִּזְבֵּחַ, אוֹ שֶׁעָלְתָה חַיָּה וּשְׁחָטָהּ - הֲרֵי מַפְשִׁיט וּמְנַתֵּחַ וּמוֹרִיד אֶת הַדָּם וְזוֹרְקוֹ לְמַטָּה, מוֹרִיד אֶת הַקְּרָבִים וּמְדִיחָן בַּמַּיִם, וְחוֹזֵר וּמַעֲלֶה אוֹתָן וּמוֹרִיד אֶת הָעוֹר לַכֹּהֲנִים, וְחוֹזֵר וּמַקְטִיר אֶת הַכֹּל.

הַשָּׁלֵם

ה. זְבָחִים שְׁחוּטִין שֶׁעָלוּ לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ - הֲרֵי זֶה מַפְשִׁיט וּמְנַתֵּחַ וּמוֹרִיד אֶת הַדָּם וְזוֹרְקוֹ לְמַטָּה, מוֹרִיד אֶת הַקְּרָבִים וּמְדִיחָן בַּמַּיִם, וְחוֹזֵר וּמַעֲלֶה אוֹתָן, וּמוֹרִיד אֶת הָעוֹר וְאֶת הַבָּשָׂר לַבְּעָלִים, חוֹזֵר וּמַקְטִיר אֶת הַשָּׁאָר. הֶעֱלוּ חַיִּים - מוֹרִידָן וְשׁוֹחֲטָן לְמַטָּה, אֵין לְךָ שֶׁמַּקְדִּישׁ בְּמִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אֶלָּא אֶת הָרָאוּי לוֹ.

ו. כְּלֵי הַלַּח מְקַדְּשִׁין אֶת הַלַּח, וּמִדַּת הַיָּבֵשׁ מְקַדֶּשֶׁת אֶת הַיָּבֵשׁ, אֵין כְּלֵי הַלַּח מְקַדְּשִׁין אֶת הַיָּבֵשׁ, וְלֹא מִדַּת הַיָּבֵשׁ מְקַדֶּשֶׁת אֶת הַלַּח, אֵין מְקַדֶּשֶׁת אֶלָּא בְּמִלּוּאָן. אֵין מְקַדֶּשֶׁת אֶלָּא מִתּוֹכָן, אֵין מְקַדֵּשׁ אֶלָּא בִּפְנִים. נִקְּבוּ, נִפְגְּמוּ, נִסְדְּקוּ, אִם עוֹשִׂין מֵעֵין מִלְּאכְתָּן שֶׁהָיוּ עוֹשִׂין כְּשֶׁהֵן שְׁלֵמִים - מְקַדְּשִׁין, וְאִם לָאו - אֵין מְקַדְּשִׁין.

יחזקאל פרק טו

א וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **ב** בֶּן־אָדָם מַה־
יֶּהֱיֶה עֵץ־הַגֶּפֶן מִכָּל־עֵץ הַזְּמוֹרָה אֲשֶׁר הָיָה בַּעֲצֵי
הַיָּעַר: **ג** הֲיֻקַּח מִמֶּנּוּ עֵץ לַעֲשׂוֹת לִמְלָאכָה אִם־
יִקְחוּ מִמֶּנּוּ יָתֵד לְתְלוֹת עָלָיו כָּל־כֶּלִי: **ד** הִנֵּה
לָאֵשׁ נִתַּן לְאָכְלָה אֶת שְׁנֵי קְצוֹתָיו אָכְלָה הָאֵשׁ
וְתוֹכוֹ נָחָר הֲיִצְלַח לִמְלָאכָה: **ה** הִנֵּה בְּהְיוֹתוֹ
תָּמִים לֹא יֵעָשֶׂה לִמְלָאכָה אַף כִּי־אֵשׁ אֲכָלַתְהוּ
וַיֶּחָר וְנֵעָשָׂה עוֹד לִמְלָאכָה: {ס} **ו** לָכֵן כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוִה כַּאֲשֶׁר עֵץ־הַגֶּפֶן בְּעֵץ הַיַּעַר אֲשֶׁר־
נָתַתִּיו לָאֵשׁ לְאָכְלָה כֵּן נָתַתִּי אֶת־יֹשְׁבֵי
יְרוּשָׁלִָם: **ז** וְנָתַתִּי אֶת־פָּנַי בָּהֶם מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ
וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּשׂוּמִי אֶת־
פָּנַי בָּהֶם: **ח** וְנָתַתִּי אֶת־הָאָרֶץ שְׁמָמָה יַעַן מָעֲלוּ
מָעַל נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: {פ}

יחזקאל פרק טז

א וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **ב** בֶּן־אָדָם הוֹדַע
אֶת־יְרוּשָׁלִַם אֶת־תּוֹעֲבֹתֶיהָ: **ג** וְאָמַרְתָּ כֹּה־אָמַר
אֲדֹנָי יְהוִה לִירוּשָׁלִַם מְכֹרֹתַיִךְ וּמֹלְדֹתַיִךְ מֵאֶרֶץ
הַכְּנַעֲנִי אָבִיךְ הָאֱמֹרִי וְאִמֵּךְ חִתִּית: **ד** וּמוֹלְדוֹתַיִךְ
בְּיוֹם הוּלֶּדֶת אוֹתָךְ לֹא־כָרַת שָׁרֵךְ וּבַמַּיִם לֹא־
רֻחַצְתְּ לְמִשְׁעִי וְהָמְלֵחַ לֹא הֻמְלַחַתְּ וְהָחְתֵּל לֹא
חֻתָּלְתְּ: **ה** לֹא־חָסָה עָלַיִךְ עַיִן לַעֲשׂוֹת לָךְ אַחַת
מֵאֵלֶּה לְחֶמְלָה עָלַיִךְ וַתֻּשְׁלְכִּי אֶל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה
בְּגֹעַל נַפְשֵׁךְ בְּיוֹם הֻלֶּדֶת אֹתָךְ: **ו** וָאֶעֱבָר עָלַיִךְ
וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי
וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי: **ז** רְבָבָה כְּצֶמַח הַשָּׂדֶה
נְתַתִּיךְ וַתִּרְבִּי וַתִּגְדְּלִי וַתָּבֹאִי בַּעֲדִי עֲדָיִים שָׁדַיִם
נָכֹנוּ וּשְׂעָרֵךְ צִמֵּחַ וְאַתְּ עֵרֹם וְעֶרְיָה: **ח** וָאֶעֱבָר

עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ וְהִנֵּה עִתֵּךְ עֵת דֹּדִים וָאֶפְרֹשׂ כְּנָפִי
עָלַיִךְ וָאֲכַסֶּה עֶרְוָתֵךְ וָאֶשָּׁבַע לָךְ וָאָבוֹא בִבְרִית
אֹתָךְ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה וַתִּהְיִי־לִי: **ט** וָאֶרְחָצֵךְ בַּמַּיִם
וָאֶשְׁטֹף דָּמַיִךְ מֵעָלָיִךְ וָאֲסֻכֵּךְ בַּשָּׁמֶן: **י** וָאַלְבִּישֵׁךְ
רִקְמָה וָאֶנְעֲלֵךְ תָּחַשׁ וָאֶחְבְּשֵׁךְ בַּשֵּׁשׁ וָאַכַסֵּךְ
מֶשִׁי: **יא** וָאֶעְדֵּךְ עֶדִי וָאֶתְּנָה צְמִידִים עַל־יָדַיִךְ
וְרָבִיד עַל־גְּרוֹנֵךְ: **יב** וָאֶתֵּן נֶזֶם עַל־אַפֵּךְ וַעֲגִילִים
עַל־אָזְנָיִךְ וַעֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת בְּרֹאשֵׁךְ: **יג** וַתַּעְדִּי
זָהָב וָכֶסֶף וּמַלְבּוּשֵׁךְ שֵׁשׁ וָמֶשִׁי וְרִקְמָה
סֹלֶת וּדְבַשׁ וָשֶׁמֶן אכלתי אָכַלְתְּ וַתִּיפִי בִּמְאֹד
מְאֹד וַתִּצְלְחִי לִמְלוּכָה: **יד** וַיֵּצֵא לָךְ שֵׁם בַּגּוֹיִם
בְּיָפְיֵךְ כִּי | כָלִיל הוּא בַּהֲדָרִי אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי עָלַיִךְ
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: **טו** וַתִּבְטְחִי בְיָפְיֵךְ וַתִּזֹנִי עַל־
שְׁמֵךְ וַתִּשְׁפְּכִי אֶת־תַּזְנוּתַיִךְ עַל־כָּל־עוֹבֵר לוֹ־
יֶהִי: **טז** וַתִּקְחִי מִבִּגְדַיִךְ וַתַּעֲשִׂי־לָךְ בָּמוֹת טְלֵאוֹת
וַתִּזְנִי עֲלֵיהֶם לֹא בָאוֹת וְלֹא יִהְיֶה: **יז** וַתִּקְחִי כְּלֵי
תִפְאַרְתֵּךְ מִזְּהָבִי וּמִכַּסְפִּי אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ וַתַּעֲשִׂי־
לָךְ צַלְמֵי זָכָר וַתִּזְנִי־בָם: **יח** וַתִּקְחִי אֶת־בִּגְדֵי
רִקְמָתֵךְ וַתְּכַסֵּים וְשַׁמְנִי וּקְטָרְתִּי
נתתי נָתַתְּ לְפָנֵיהֶם: **יט** וְלַחְמִי אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָךְ
סֹלֶת וָשֶׁמֶן וּדְבַשׁ הֶאֱכַלְתִּיךְ וּנְתַתָּיהוּ לְפָנֵיהֶם
לְרֵיחַ נִיחֹחַ וַיְהִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: **כ** וַתִּקְחִי אֶת־
בָּנַיִךְ וְאֶת־בְּנוֹתַיִךְ אֲשֶׁר יָלַדְתְּ לִי וַתִּזְבְּחִים לָהֶם
לֶאֱכֹל הַמְעַט מִתַּזְנוּתָיִךְ: **כא** וַתִּשְׁחֲטִי
אֶת־בָּנַי וַתִּתְּנִים בְּהַעֲבִיר אוֹתָם לָהֶם: **כב** וְאֵת
כָּל־תּוֹעֲבֹתַיִךְ וְתַזְנוּתַיִךְ לֹא זכרתי זָכַרְתְּ אֶת־יְמֵי
נְעוּרַיִךְ בִּהְיוֹתֵךְ עֵירֹם וְעֶרְיָה מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמֵךְ
הָיִית: **כג** וַיְהִי אַחֲרֵי כָּל־רָעָתֵךְ אוֹי אוֹי לָךְ נְאֻם
אֲדֹנָי יְהוִה: **כד** וַתִּבְנִי־לָךְ גֵּב וַתַּעֲשִׂי־לָךְ רָמָה
בְּכָל־רְחוֹב: **כה** אֶל־כָּל־רֹאשׁ דֶּרֶךְ בָּנִית רָמָתֵךְ

וַתִּתַּעֲבִי אֶת־יָפְיֵךְ וַתְּפַשְּׁקִי אֶת־רַגְלַיִךְ לְכָל־עוֹבֵר
וַתַּרְבִּי אֶת־תזנותך תַּזְנוּתָיִךְ: **כו** וַתִּזְנִי אֶל־בְּנֵי־
מִצְרַיִם שְׁכֵנַיִךְ גִּדְלֵי בָשָׂר וַתַּרְבִּי אֶת־תַּזְנֻתֵךְ
לְהַכְעִיסֵנִי: **כז** וְהִנֵּה נָטִיתִי יָדִי עָלַיִךְ וָאֶגְרַע חֻקֵּךְ
וָאֶתְּנֵךְ בְּנֶפֶשׁ שׂנְאוֹתַיִךְ בְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים הַנִּכְלָמוֹת
מִדַּרְכֵּךְ זִמָּה: **כח** וַתִּזְנִי אֶל־בְּנֵי אַשּׁוּר מִבִּלְתִּי
שָׂבְעָתֵךְ וַתִּזְנִים וְגַם לֹא שָׂבָעַתְּ: **כט** וַתַּרְבִּי אֶת־
תַּזְנוּתֵךְ אֶל־אֶרֶץ כְּנַעַן כַּשְׂדֵּימָה וְגַם־בְּזֹאת לֹא
שָׂבָעַתְּ: **ל** מָה אֱמֶלְלָה לִבָּתֵךְ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה
בַּעֲשׂוֹתֵךְ אֶת־כָּל־אֵלֶּה מַעֲשֵׂה אִשָּׁה־זוֹנָה
שַׁלֶּטֶת: **לא** בְּבִנוֹתַיִךְ גַּבֵּךְ בְּרֹאשׁ כָּל־דֶּרֶךְ
וְרָמָתֵךְ עשיתי עָשִׂית בְּכָל־רְחוֹב וְלֹא־
הָיִיתִי כַּזּוֹנָה לְקַלֵּס אֶתְנָן: **לב** הָאִשָּׁה
הַמְנָאָפֶת תַּחַת אִישָׁהּ תִּקַּח אֶת־זָרִים: **לג** לְכָל־
זֹנוֹת יִתְּנוּ־נֶדֶה וְאַתְּ נָתַתְּ אֶת־נְדָנַיִךְ לְכָל־
מְאַהֲבַיִךְ וַתְּשֻׁחֲדִי אוֹתָם לָבוֹא אֵלַיִךְ מִסָּבִיב
בְּתַזְנוּתָיִךְ: **לד** וַיְהִי־בָךְ הֶפֶךְ מִן־הַנָּשִׁים
בְּתַזְנוּתַיִךְ וְאַחֲרַיִךְ לֹא זוֹנָה וּבְתִתֵּךְ אֶתְנָן וְאֶתְנָן
לֹא נִתַּן־לָךְ וַתְּהִי לְהֶפֶךְ: **לה** לָכֵן זוֹנָה שִׁמְעִי
דְּבַר־יְהוָה: {פ}
לו כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן הִשָּׁפֵךְ נְחֻשְׁתֵּךְ
וַתִּגָּלֶה עֶרְוָתֵךְ בְּתַזְנוּתַיִךְ עַל־מְאַהֲבָיִךְ וְעַל כָּל־
גִּלּוּלֵי תוֹעֲבוֹתַיִךְ וְכִדְמֵי בָנַיִךְ אֲשֶׁר נָתַתְּ
לָהֶם: **לז** לָכֵן הִנְנִי מְקַבֵּץ אֶת־כָּל־מְאַהֲבַיִךְ אֲשֶׁר
עָרַבְתְּ עֲלֵיהֶם וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר אָהַבְתְּ עַל כָּל־אֲשֶׁר
שָׂנֵאת וְקִבַּצְתִּי אֹתָם עָלַיִךְ מִסָּבִיב וְגִלֵּיתִי עֶרְוָתֵךְ
אֲלֵהֶם וְרָאוּ אֶת־כָּל־עֶרְוָתֵךְ: **לח** וּשְׁפַטְתִּיךְ
מִשְׁפְּטֵי נֹאֲפוֹת וְשֹׁפְכֹת דָּם וּנְתַתִּיךְ דַּם חֵמָה
וְקִנְאָה: **לט** וְנָתַתִּי אוֹתָךְ בְּיָדָם וְהָרְסוּ גַבֵּךְ וְנִתְּצוּ
רָמֹתַיִךְ וְהִפְשִׁיטוּ אוֹתָךְ בְּגָדַיִךְ וְלָקְחוּ כְּלֵי
תִּפְאַרְתֵּךְ וְהִנִּיחוּךְ עֵירֹם וְעֶרְיָה: **מ** וְהֶעֱלוּ עָלַיִךְ
קָהָל וְרָגְמוּ אוֹתָךְ בָּאֶבֶן וּבְתִקּוּךְ
בְּחַרְבוֹתָם: **מא** וְשָׂרְפוּ בָתַּיִךְ בָּאֵשׁ וְעָשׂוּ־בָךְ
שְׁפָטִים לְעֵינֵי נָשִׁים רַבּוֹת וְהִשְׁבַּתִּיךְ מִזּוֹנָה וְגַם־
אֶתְנָן לֹא תִתְּנִי־עוֹד: **מב** וַהֲנִחֹתִי חֲמָתִי בָּךְ
וְסָרָה קִנְאָתִי מִמֵּךְ וְשָׁקַטְתִּי וְלֹא אֶכְעַס
עוֹד: **מג** יַעַן אֲשֶׁר לֹא־זכרתי זָכַרְתְּ אֶת־יְמֵי
נְעוּרַיִךְ וַתִּרְגְּזִי־לִי בְּכָל־אֵלֶּה וְגַם־אֲנִי הֵא דַרְכֵּךְ |
בְּרֹאשׁ נָתַתִּי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה וְלֹא
עשיתי עָשִׂית אֶת־הַזִּמָּה עַל כָּל־
תּוֹעֲבֹתָיִךְ: **מד** הִנֵּה כָּל־הַמֹּשֵׁל עָלַיִךְ יִמְשֹׁל
לֵאמֹר כְּאִמָּה בִתָּהּ: **מה** בַּת־אִמֵּךְ אַתְּ גֹּעֶלֶת
אִישָׁהּ וּבָנֶיהָ וַאֲחוֹת אֲחוֹתֵךְ אַתְּ אֲשֶׁר גָּעֲלוּ
אַנְשֵׁיהֶן וּבְנֵיהֶן אִמְּכֶן חִתִּית וַאֲבִיכֶן
אֱמֹרִי: **מו** וַאֲחוֹתֵךְ הַגְּדוֹלָה שֹׁמְרוֹן הִיא וּבְנוֹתֶיהָ
הַיּוֹשֶׁבֶת עַל־שְׂמֹאוֹלֵךְ וַאֲחוֹתֵךְ הַקְּטַנָּה מִמֵּךְ
הַיּוֹשֶׁבֶת מִימִינֵךְ סְדֹם וּבְנוֹתֶיהָ: **מז** וְלֹא
בְדַרְכֵיהֶן הָלַכְתְּ וּכְתוֹעֲבוֹתֵיהֶן
עשיתי עָשִׂית כִּמְעַט קָט וַתַּשְׁחֵתִי מֵהֶן בְּכָל־
דְּרָכָיִךְ: **מח** חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם־עָשְׂתָה
סְדֹם אֲחוֹתֵךְ הִיא וּבְנוֹתֶיהָ כַּאֲשֶׁר עָשִׂית אַתְּ
וּבְנוֹתָיִךְ: **מט** הִנֵּה־זֶה הָיָה עֲוֹן סְדֹם אֲחוֹתֵךְ גְּאוֹן
שִׂבְעַת־לֶחֶם וְשַׁלְוַת הַשְׁקֵט הָיָה לָהּ וְלִבְנוֹתֶיהָ
וְיַד־עָנִי וְאֶבְיוֹן לֹא הֶחֱזִיקָה: **נ** וַתִּגְבְּהֶינָה
וַתַּעֲשֶׂינָה תּוֹעֵבָה לְפָנָי וָאָסִיר אֹתָהֶן כַּאֲשֶׁר
רָאִיתִי: {ס} **נא** וְשֹׁמְרוֹן כַּחֲצִי חַטֹּאתַיִךְ לֹא
חָטְאָה וַתַּרְבִּי אֶת־תּוֹעֲבוֹתַיִךְ מֵהֶנָּה וַתְּצַדְּקִי
אֶת־אחותך אֲחוֹתַיִךְ בְּכָל־תּוֹעֲבֹתַיִךְ אֲשֶׁר
עשיתי עָשִׂית: **נב** גַּם־אַתְּ | שְׂאִי כְלִמָּתֵךְ אֲשֶׁר
פִּלַּלְתְּ לַאֲחוֹתֵךְ בְּחַטֹּאתַיִךְ אֲשֶׁר־הִתְעַבְתְּ מֵהֶן

תִּצְדַּקְנָה מִמֶּךָּ וְגַם־אַתְּ בּוֹשִׁי וּשְׂאִי כְלִמָּתֵךְ
בְּצַדֶּקְתֵּךְ אַחְיוֹתֵךְ: **נג** וְשַׁבְתִּי אֶת־שְׁבִיתְהֶן אֶת־
שבית שְׁבוּת סְדֹם וּבְנוֹתֶיהָ וְאֶת־
שבית שְׁבוּת שֹׁמְרוֹן וּבְנוֹתֶיהָ
ושבית וּשְׁבוּת שְׁבִיתַיִךְ בְּתוֹכָהּנָה: **נד** לְמַעַן
תִּשְׂאִי כְלִמָּתֵךְ וְנִכְלַּמְתְּ מִכֹּל אֲשֶׁר עָשִׂית בְּנַחֲמֵךְ
אֹתָן: **נה** וַאֲחוֹתַיִךְ סְדֹם וּבְנוֹתֶיהָ תָּשַׁבְנָ לְקַדְמָתָן
וְשֹׁמְרוֹן וּבְנוֹתֶיהָ תָּשֹׁבְנָ לְקַדְמָתָן וְאַתְּ וּבְנוֹתַיִךְ
תְּשֻׁבֶינָה לְקַדְמַתְכֶן: **נו** וְלוֹא הָיְתָה סְדֹם אֲחוֹתֵךְ
לִשְׁמוּעָה בְּפִיךְ בְּיוֹם גְּאוֹנֵךְ: **נז** בְּטֶרֶם תִּגָּלֶה
רָעָתֵךְ כְּמוֹ עֵת חֶרְפַּת בְּנוֹת־אֲרָם וְכָל־סְבִיבוֹתֶיהָ
בְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים הַשָּׂאטוֹת אוֹתָךְ מִסָּבִיב: **נח** אֶת־
זִמָּתֵךְ וְאֶת־תּוֹעֲבוֹתַיִךְ אַתְּ נְשָׂאתִים נְאֻם יְהוָה:
{ס} **נט** כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
ועשית וְעָשִׂיתִי אוֹתָךְ כַּאֲשֶׁר עָשִׂית אֲשֶׁר־בָּזִית
אָלָה לְהָפֵר בְּרִית: **ס** וְזָכַרְתִּי אֲנִי אֶת־בְּרִיתִי
אוֹתָךְ בִּימֵי נְעוּרָיִךְ וַהֲקִימוֹתִי לָךְ בְּרִית
עוֹלָם: **סא** וְזָכַרְתְּ אֶת־דְּרָכַיִךְ וְנִכְלַמְתְּ בְּקַחְתֵּךְ
אֶת־אֲחוֹתַיִךְ הַגְּדֹלוֹת מִמֵּךְ אֶל־הַקְּטַנּוֹת מִמֵּךְ
וְנָתַתִּי אֶתְהֶן לָךְ לְבָנוֹת וְלֹא
מִבְּרִיתֵךְ: **סב** וַהֲקִימוֹתִי אֲנִי אֶת־בְּרִיתִי אִתָּךְ
וְיָדַעַתְּ כִּי־אֲנִי יְהוָה: **סג** לְמַעַן תִּזְכְּרִי וָבֹשְׁתְּ וְלֹא
יִהְיֶה־לָּךְ עוֹד פִּתְחוֹן פֶּה מִפְּנֵי כְלִמָּתֵךְ בְּכַפְּרִי־
לָךְ לְכֹל־אֲשֶׁר עָשִׂית נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: {פ}

יחזקאל פרק יז

א וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **ב** בֶּן־אָדָם חוּד
חִידָה וּמְשָׁל מָשָׁל אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל: **ג** וְאָמַרְתָּ
כֹּה־אָמַר | אֲדֹנָי יְהוִה הַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל גְּדֹול
הַכְּנָפַיִם אֶרֶךְ הָאֵבֶר מָלֵא הַנּוֹצָה אֲשֶׁר־לוֹ
הָרְקָמָה בָּא אֶל־הַלְּבָנוֹן וַיִּקַּח אֶת־צַמֶּרֶת
הָאָרֶז: **ד** אֶת רֹאשׁ יְנִיקוֹתָיו קָטָף וַיְבִיאֵהוּ אֶל־
אֶרֶץ כְּנַעַן בְּעִיר רְכֻלִּים שָׂמוֹ: **ה** וַיִּקַּח מִזֶּרַע
הָאָרֶץ וַיִּתְּנֵהוּ בִּשְׂדֵה־זֶרַע קָח עַל־מַיִם רַבִּים
צַפְצָפָה שָׂמוֹ: **ו** וַיִּצְמַח וַיְהִי לְגֶפֶן סֹרַחַת שִׁפְלַת
קוֹמָה לִפְנוֹת דָּלִיּוֹתָיו אֵלָיו וְשָׁרָשָׁיו תַּחְתֶּיהָ יִהְיוּ
וַתְּהִי לְגֶפֶן וַתַּעַשׂ בַּדִּים וַתְּשַׁלַּח פֹּרָאוֹת: **ז** וַיְהִי
נֶשֶׁר־אֶחָד גָּדוֹל גְּדוֹל כְּנָפַיִם וְרַב־נוֹצָה וְהִנֵּה
הַגֶּפֶן הַזֹּאת כָּפְנָה שָׁרָשֶׁיהָ עָלָיו וְדָלִיּוֹתֶיהָ שִׁלְחָה־
לּוֹ לְהַשְׁקוֹת אוֹתָהּ מֵעֲרֻגוֹת מַטָּעָהּ: **ח** אֶל־שָׂדֶה
טוֹב אֶל־מַיִם רַבִּים הִיא שְׁתוּלָה לַעֲשׂוֹת עָנָף
וְלָשֵׂאת פְּרִי לִהְיוֹת לְגֶפֶן אַדֶּרֶת: **ט** אֱמֹר כֹּה
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה תִּצְלָח הֲלוֹא אֶת־שָׁרָשֶׁיהָ יְנַתֵּק
וְאֶת־פִּרְיָהּ | יְקוֹסֵס וְיָבֵשׁ כָּל־טַרְפֵּי צְמִחָהּ תִּיבָשׁ
וְלֹא־בִזְרֹעַ גְּדוֹלָה וּבְעַם־רָב לְמַשְׂאוֹת אוֹתָהּ
מִשָּׁרָשֶׁיהָ: **י** וְהִנֵּה שְׁתוּלָה הֲתִצְלָח הֲלֹא כְגַעַת
בָּהּ רוּחַ הַקָּדִים תִּיבַשׁ יָבֹשׁ עַל־עֲרֻגֹת צִמְחָהּ
תִּיבָשׁ: {פ}

יא וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **יב** אֱמָר־נָא לְבֵית
הַמֶּרִי הֲלֹא יְדַעְתֶּם מָה־אֵלֶּה אֱמֹר הִנֵּה־בָא מֶלֶךְ־
בָּבֶל יְרוּשָׁלַ‍ִם וַיִּקַּח אֶת־מַלְכָּהּ וְאֶת־שָׂרֶיהָ וַיָּבֵא
אוֹתָם אֵלָיו בָּבֶלָה: **יג** וַיִּקַּח מִזֶּרַע הַמְּלוּכָה
וַיִּכְרֹת אִתּוֹ בְּרִית וַיָּבֵא אֹתוֹ בְּאָלָה וְאֶת־אֵילֵי
הָאָרֶץ לָקָח: **יד** לִהְיוֹת מַמְלָכָה שְׁפָלָה לְבִלְתִּי
הִתְנַשֵּׂא לִשְׁמֹר אֶת־בְּרִיתוֹ לְעָמְדָהּ: **טו** וַיִּמְרֹד־
בּוֹ לִשְׁלַח מַלְאָכָיו מִצְרַיִם לָתֶת־לוֹ סוּסִים וְעַם־
רָב הֲיִצְלָח הֲיִמָּלֵט הָעֹשֶׂה אֵלֶּה וְהֵפֵר בְּרִית
וְנִמְלָט: **טז** חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם־לֹא
בִּמְקוֹם הַמֶּלֶךְ הַמַּמְלִיךְ אֹתוֹ אֲשֶׁר בָּזָה אֶת־
אָלָתוֹ וַאֲשֶׁר הֵפֵר אֶת־בְּרִיתוֹ אִתּוֹ בְּתוֹךְ־בָּבֶל

יָמוּת: **יז** וְלֹא בְחַיִל גָּדוֹל וּבְקָהָל רָב יַעֲשֶׂה אוֹתָו
פַּרְעֹה בַּמִּלְחָמָה בִּשְׁפֹךְ סֹלְלָה וּבִבְנוֹת דָּיֵק
לְהַכְרִית נְפָשׁוֹת רַבּוֹת: **יח** וּבָזֶה אָלָה לְהָפֵר
בְּרִית וְהִנֵּה נָתַן יָדוֹ וְכָל־אֵלֶּה עָשָׂה לֹא יִמָּלֵט:
{ס} **יט** לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה חַי־אָנִי אִם־לֹא
אָלָתִי אֲשֶׁר בָּזָה וּבְרִיתִי אֲשֶׁר הֵפִיר וּנְתַתִּיו
בְּרֹאשׁוֹ: **כ** וּפָרַשְׂתִּי עָלָיו רִשְׁתִּי וְנִתְפַּשׂ בְּמִצּוּדָתִי
וַהֲבִיאוֹתִיהוּ בָּבֶלָה וְנִשְׁפַּטְתִּי אִתּוֹ שָׁם מַעֲלוֹ
אֲשֶׁר מָעַל־בִּי: **כא** וְאֵת כָּל־מִבְרָחָו בְּכָל־אֲגַפָּיו
בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ וְהַנִּשְׁאָרִים לְכָל־רוּחַ יְפֻרְשׁוּ וִידַעְתֶּם
כִּי אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי: {פ}
כב כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וְלָקַחְתִּי אֲנִי מִצַּמֶּרֶת
הָאֶרֶז הָרָמָה וְנָתָתִי מֵרֹאשׁ יֹנְקוֹתָיו רַךְ אֶקְטֹף
וְשָׁתַלְתִּי אֲנִי עַל הַר־גָּבֹהַּ וְתָלוּל: **כג** בְּהַר מְרוֹם
יִשְׂרָאֵל אֶשְׁתֳּלֶנּוּ וְנָשָׂא עָנָף וְעָשָׂה פֶּרִי וְהָיָה
לְאֶרֶז אַדִּיר וְשָׁכְנוּ תַחְתָּיו כָּל צִפּוֹר כָּל־כָּנָף בְּצֵל
דָּלִיּוֹתָיו תִּשְׁכֹּנָה: **כד** וְיָדְעוּ כָּל־עֲצֵי הַשָּׂדֶה כִּי
אֲנִי יְהוָה הִשְׁפַּלְתִּי | עֵץ גָּבֹהַּ הִגְבַּהְתִּי עֵץ שָׁפָל
הוֹבַשְׁתִּי עֵץ לָח וְהִפְרַחְתִּי עֵץ יָבֵשׁ אֲנִי יְהוָה
דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי: {פ}

יחזקאל פרק יח

א וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **ב** מַה־לָּכֶם אַתֶּם
מֹשְׁלִים אֶת־הַמָּשָׁל הַזֶּה עַל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר אָבוֹת יֹאכְלוּ בֹסֶר וְשִׁנֵּי הַבָּנִים
תִּקְהֶינָה: **ג** חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם־יִהְיֶה
לָכֶם עוֹד מְשֹׁל הַמָּשָׁל הַזֶּה בְּיִשְׂרָאֵל: **ד** הֵן כָּל־
הַנְּפָשׁוֹת לִי הֵנָּה כְּנֶפֶשׁ הָאָב וּכְנֶפֶשׁ הַבֵּן לִי־הֵנָּה
הַנֶּפֶשׁ הַחֹטֵאת הִיא תָמוּת: **ה** וְאִישׁ כִּי־יִהְיֶה
צַדִּיק וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה: **ו** אֶל־הֶהָרִים לֹא
אָכַל וְעֵינָיו לֹא נָשָׂא אֶל־גִּלּוּלֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת־
אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא טִמֵּא וְאֶל־אִשָּׁה נִדָּה לֹא
יִקְרָב: **ז** וְאִישׁ לֹא יוֹנֶה חֲבָלָתוֹ חוֹבֹ יָשִׁיב גְּזֵלָה
לֹא יִגְזֹל לַחְמוֹ לְרָעֵב יִתֵּן וְעֵירֹם יְכַסֶּה־
בָּגֶד: **ח** בַּנֶּשֶׁךְ לֹא־יִתֵּן וְתַרְבִּית לֹא יִקָּח מֵעָוֶל
יָשִׁיב דָּנוֹ מִשְׁפַּט אֱמֶת יַעֲשֶׂה בֵּין אִישׁ
לְאִישׁ: **ט** בְּחֻקֹּתַי יְהַלֵּךְ וּמִשְׁפָּטַי שָׁמַר לַעֲשׂוֹת
אֱמֶת צַדִּיק הוּא חָיֹה יִחְיֶה נְאֻם אֲדֹנָי
יְהוִה: **י** וְהוֹלִיד בֵּן־פָּרִיץ שֹׁפֵךְ דָּם וְעֹשֶׂה אָח
מֵאַחַד מֵאֵלֶּה: **יא** וְהוּא אֶת־כָּל־אֵלֶּה לֹא עָשָׂה
כִּי גַם אֶל־הֶהָרִים אָכַל וְאֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ
טִמֵּא: **יב** עָנִי וְאֶבְיוֹן הוֹנָה גְּזֵלוֹת גָּזָל חֲבֹל לֹא
יָשִׁיב וְאֶל־הַגִּלּוּלִים נָשָׂא עֵינָיו תּוֹעֵבָה
עָשָׂה: **יג** בַּנֶּשֶׁךְ נָתַן וְתַרְבִּית לָקַח וָחָי לֹא יִחְיֶה
אֵת כָּל־הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה עָשָׂה מוֹת יוּמָת דָּמָיו
בּוֹ יִהְיֶה: **יד** וְהִנֵּה הוֹלִיד בֵּן וַיַּרְא אֶת־כָּל־חַטֹּאת
אָבִיו אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּרְאֶה וְלֹא יַעֲשֶׂה כָּהֵן: **טו** עַל־
הֶהָרִים לֹא אָכַל וְעֵינָיו לֹא נָשָׂא אֶל־גִּלּוּלֵי בֵּית
יִשְׂרָאֵל אֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא טִמֵּא: **טז** וְאִישׁ לֹא
הוֹנָה חֲבֹל לֹא חָבָל וּגְזֵלָה לֹא גָזָל לַחְמוֹ לְרָעֵב
נָתָן וְעֵרֹם כִּסֶּה־בָגֶד: **יז** מֵעָנִי הֵשִׁיב יָדוֹ נֶשֶׁךְ
וְתַרְבִּית לֹא לָקָח מִשְׁפָּטַי עָשָׂה בְּחֻקֹּתַי הָלָךְ
הוּא לֹא יָמוּת בַּעֲוֹן אָבִיו חָיֹה יִחְיֶה: **יח** אָבִיו כִּי־
עָשַׁק עֹשֶׁק גָּזַל גֵּזֶל אָח וַאֲשֶׁר לֹא־טוֹב עָשָׂה
בְּתוֹךְ עַמָּיו וְהִנֵּה־מֵת בַּעֲוֹנוֹ: **יט** וַאֲמַרְתֶּם מַדּוּעַ
לֹא־נָשָׂא הַבֵּן בַּעֲוֹן הָאָב וְהַבֵּן מִשְׁפָּט וּצְדָקָה
עָשָׂה אֵת כָּל־חֻקּוֹתַי שָׁמַר וַיַּעֲשֵׂה אֹתָם חָיֹה
יִחְיֶה: **כ** הַנֶּפֶשׁ הַחֹטֵאת הִיא תָמוּת בֵּן לֹא־
יִשָּׂא | בַּעֲוֹן הָאָב וְאָב לֹא יִשָּׂא בַּעֲוֹן הַבֵּן צִדְקַת
הַצַּדִּיק עָלָיו תִּהְיֶה וְרִשְׁעַת רשע הָרָשָׁע עָלָיו

תִּהְיֶה: {ס} **כא** וְהָרְשָׁע כִּי יָשׁוּב מִכָּל־חַטֹּאתָו
אֲשֶׁר עָשָׂה וְשָׁמַר אֶת־כָּל־חֻקּוֹתַי וְעָשָׂה מִשְׁפָּט
וּצְדָקָה חָיֹה יִחְיֶה לֹא יָמוּת: **כב** כָּל־פְּשָׁעָיו אֲשֶׁר
עָשָׂה לֹא יִזָּכְרוּ לוֹ בְּצִדְקָתוֹ אֲשֶׁר־עָשָׂה
יִחְיֶה: **כג** הֶחָפֹץ אֶחְפֹּץ מוֹת רָשָׁע נְאֻם אֲדֹנָי
יְהוִה הֲלוֹא בְּשׁוּבוֹ מִדְּרָכָיו וְחָיָה: {ס} **כד** וּבְשׁוּב
צַדִּיק מִצִּדְקָתוֹ וְעָשָׂה עָוֶל כְּכֹל הַתּוֹעֵבֹת אֲשֶׁר־
עָשָׂה הָרָשָׁע יַעֲשֶׂה וָחָי כָּל־צִדְקֹתָו אֲשֶׁר־עָשָׂה
לֹא תִזָּכַרְנָה בְּמַעֲלוֹ אֲשֶׁר־מָעַל וּבְחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־
חָטָא בָּם יָמוּת: **כה** וַאֲמַרְתֶּם לֹא יִתָּכֵן דֶּרֶךְ אֲדֹנָי
שִׁמְעוּ־נָא בֵּית יִשְׂרָאֵל הַדַּרְכִּי לֹא יִתָּכֵן הֲלֹא
דַרְכֵיכֶם לֹא יִתָּכֵנוּ: **כו** בְּשׁוּב־צַדִּיק מִצִּדְקָתוֹ
וְעָשָׂה עָוֶל וּמֵת עֲלֵיהֶם בְּעַוְלוֹ אֲשֶׁר־עָשָׂה יָמוּת:
{ס} **כז** וּבְשׁוּב רָשָׁע מֵרִשְׁעָתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיַּעַשׂ
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה הוּא אֶת־נַפְשׁוֹ יְחַיֶּה: **כח** וַיִּרְאֶה
וישוב וַיָּשָׁב מִכָּל־פְּשָׁעָיו אֲשֶׁר עָשָׂה חָיוֹ יִחְיֶה
לֹא יָמוּת: **כט** וְאָמְרוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל לֹא יִתָּכֵן דֶּרֶךְ
אֲדֹנָי הַדְּרָכַי לֹא יִתָּכְנוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל הֲלֹא דַרְכֵיכֶם
לֹא יִתָּכֵן: **ל** לָכֵן אִישׁ כִּדְרָכָיו אֶשְׁפֹּט אֶתְכֶם בֵּית
יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה שׁוּבוּ וְהָשִׁיבוּ מִכָּל־
פִּשְׁעֵיכֶם וְלֹא־יִהְיֶה לָכֶם לְמִכְשׁוֹל
עָוֹן: **לא** הַשְׁלִיכוּ מֵעֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־פִּשְׁעֵיכֶם
אֲשֶׁר פְּשַׁעְתֶּם בָּם וַעֲשׂוּ לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ
חֲדָשָׁה וְלָמָּה תָמֻתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל: **לב** כִּי לֹא
אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הַמֵּת נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה וְהָשִׁיבוּ וִחְיוּ:
{פ}

יחזקאל פרק יט

א וְאַתָּה שָׂא קִינָה אֶל־נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל: **ב** וְאָמַרְתָּ
מָה אִמְּךָ לְבִיָּא בֵּין אֲרָיוֹת רָבָצָה בְּתוֹךְ כְּפִירִים
רִבְּתָה גּוּרֶיהָ: **ג** וַתַּעַל אֶחָד מִגּוֹרֶיהָ כְּפִיר הָיָה
וַיִּלְמַד לִטְרָף־טֶרֶף אָדָם אָכָל: **ד** וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו
גּוֹיִם בְּשַׁחְתָּם נִתְפָּשׂ וַיְבִאֻהוּ בַּחַחִים אֶל־אֶרֶץ
מִצְרָיִם: **ה** וַתֵּרֶא כִּי נוֹחֲלָה אָבְדָה תִּקְוָתָהּ וַתִּקַּח
אֶחָד מִגּוֹרֶיהָ כְּפִיר שָׂמָתְהוּ: **ו** וַיִּתְהַלֵּךְ בְּתוֹךְ־
אֲרָיוֹת כְּפִיר הָיָה וַיִּלְמַד לִטְרָף־טֶרֶף אָדָם
אָכָל: **ז** וַיֵּדַע אַלְמְנוֹתָיו וְעָרֵיהֶם הֶחֱרִיב וַתֵּשַׁם
אֶרֶץ וּמְלֹאָהּ מִקּוֹל שַׁאֲגָתוֹ: **ח** וַיִּתְּנוּ עָלָיו גּוֹיִם
סָבִיב מִמְּדִינוֹת וַיִּפְרְשׂוּ עָלָיו רִשְׁתָּם בְּשַׁחְתָּם
נִתְפָּשׂ: **ט** וַיִּתְּנֻהוּ בַסּוּגַר בַּחַחִים וַיְבִאֻהוּ אֶל־
מֶלֶךְ בָּבֶל יְבִאֻהוּ בַּמְּצֻדוֹת לְמַעַן לֹא־יִשָּׁמַע קוֹלוֹ
עוֹד אֶל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל: {פ}
י אִמְּךָ כַּגֶּפֶן בְּדָמְךָ עַל־מַיִם שְׁתוּלָה פֹּרִיָּהּ וַעֲנֻפָּה
הָיְתָה מִמַּיִם רַבִּים: **יא** וַיִּהְיוּ־לָהּ מַטּוֹת עֹז אֶל־
שִׁבְטֵי מֹשְׁלִים וַתִּגְבַּהּ קוֹמָתוֹ עַל־בֵּין עֲבֹתִים
וַיֵּרָא בְגָבְהּוֹ בְּרֹב דָּלִיֹּתָיו: **יב** וַתֻּתַּשׁ בְּחֵמָה
לָאָרֶץ הֻשְׁלָכָה וְרוּחַ הַקָּדִים הוֹבִישׁ פִּרְיָהּ
הִתְפָּרְקוּ וְיָבֵשׁוּ מַטֵּה עֻזָּהּ אֵשׁ
אֲכָלָתְהוּ: **יג** וְעַתָּה שְׁתוּלָה בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ צִיָּה
וְצָמָא: **יד** וַתֵּצֵא אֵשׁ מִמַּטֵּה בַדֶּיהָ פִּרְיָהּ אָכָלָה
וְלֹא־הָיָה בָהּ מַטֵּה־עֹז שֵׁבֶט לִמְשׁוֹל קִינָה הֵיא
וַתְּהִי לְקִינָה: {פ}

יחזקאל פרק כ

א וַיְהִי | בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית בַּחֲמִשִּׁי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ
בָּאוּ אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל לִדְרֹשׁ אֶת־יְהוָה
וַיֵּשְׁבוּ לְפָנָי: {ס} **ב** וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר: **ג** בֶּן־אָדָם דַּבֵּר אֶת־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הֲלִדְרֹשׁ אֹתִי אַתֶּם
בָּאִים חַי־אָנִי אִם־אִדָּרֵשׁ לָכֶם נְאֻם אֲדֹנָי

יְהוָה: **ד** הַתִּשְׁפֹּט אֹתָם הֲתִשְׁפּוֹט בֶּן־אָדָם אֶת־
תּוֹעֲבֹת אֲבוֹתָם הוֹדִיעֵם: **ה** וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּיוֹם בָּחֳרִי בְיִשְׂרָאֵל וָאֶשָּׂא יָדִי
לְזֶרַע בֵּית יַעֲקֹב וָאִוָּדַע לָהֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וָאֶשָּׂא
יָדִי לָהֶם לֵאמֹר אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: **ו** בַּיּוֹם הַהוּא
נָשָׂאתִי יָדִי לָהֶם לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֶל־
אֶרֶץ אֲשֶׁר־תַּרְתִּי לָהֶם זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ צְבִי הִיא
לְכָל־הָאֲרָצוֹת: **ז** וָאֹמַר אֲלֵהֶם אִישׁ שִׁקּוּצֵי עֵינָיו
הַשְׁלִיכוּ וּבְגִלּוּלֵי מִצְרַיִם אַל־תִּטַּמָּאוּ אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם: **ח** וַיַּמְרוּ־בִי וְלֹא אָבוּ לִשְׁמֹעַ אֵלַי אִישׁ
אֶת־שִׁקּוּצֵי עֵינֵיהֶם לֹא הִשְׁלִיכוּ וְאֶת־גִּלּוּלֵי
מִצְרַיִם לֹא עָזָבוּ וָאֹמַר לִשְׁפֹּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם
לְכַלּוֹת אַפִּי בָּהֶם בְּתוֹךְ אֶרֶץ מִצְרָיִם: **ט** וָאַעַשׂ
לְמַעַן שְׁמִי לְבִלְתִּי הֵחֵל לְעֵינֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־הֵמָּה
בְתוֹכָם אֲשֶׁר נוֹדַעְתִּי אֲלֵיהֶם לְעֵינֵיהֶם לְהוֹצִיאָם
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: **י** וָאוֹצִיאֵם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וָאֲבִאֵם
אֶל־הַמִּדְבָּר: **יא** וָאֶתֵּן לָהֶם אֶת־חֻקּוֹתַי וְאֶת־
מִשְׁפָּטַי הוֹדַעְתִּי אוֹתָם אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אוֹתָם הָאָדָם
וָחַי בָּהֶם: **יב** וְגַם אֶת־שַׁבְּתוֹתַי נָתַתִּי לָהֶם לִהְיוֹת
לְאוֹת בֵּינִי וּבֵינֵיהֶם לָדַעַת כִּי אֲנִי יְהוָה
מְקַדְּשָׁם: **יג** וַיַּמְרוּ־בִי בֵּית־יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר
בְּחֻקּוֹתַי לֹא־הָלָכוּ וְאֶת־מִשְׁפָּטַי מָאָסוּ אֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וָחַי בָּהֶם וְאֶת־שַׁבְּתוֹתַי חִלְּלוּ
מְאֹד וָאֹמַר לִשְׁפֹּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם בַּמִּדְבָּר
לְכַלּוֹתָם: **יד** וָאֶעֱשֶׂה לְמַעַן שְׁמִי לְבִלְתִּי הֵחֵל
לְעֵינֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִים לְעֵינֵיהֶם: **טו** וְגַם־
אֲנִי נָשָׂאתִי יָדִי לָהֶם בַּמִּדְבָּר לְבִלְתִּי הָבִיא אוֹתָם
אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַתִּי זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ צְבִי הִיא
לְכָל־הָאֲרָצוֹת: **טז** יַעַן בְּמִשְׁפָּטַי מָאָסוּ וְאֶת־
חֻקּוֹתַי לֹא־הָלְכוּ בָהֶם וְאֶת־שַׁבְּתוֹתַי חִלֵּלוּ כִּי
אַחֲרֵי גִלּוּלֵיהֶם לִבָּם הֹלֵךְ: **יז** וַתָּחָס עֵינִי עֲלֵיהֶם
מֵשַׁחֲתָם וְלֹא־עָשִׂיתִי אוֹתָם כָּלָה
בַּמִּדְבָּר: **יח** וָאֹמַר אֶל־בְּנֵיהֶם בַּמִּדְבָּר בְּחֻקֵּי
אֲבוֹתֵיכֶם אַל־תֵּלֵכוּ וְאֶת־מִשְׁפְּטֵיהֶם אַל־תִּשְׁמֹרוּ
וּבְגִלּוּלֵיהֶם אַל־תִּטַּמָּאוּ: **יט** אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
בְּחֻקֹּתַי לֵכוּ וְאֶת־מִשְׁפָּטַי שִׁמְרוּ וַעֲשׂוּ
אוֹתָם: **כ** וְאֶת־שַׁבְּתוֹתַי קַדֵּשׁוּ וְהָיוּ לְאוֹת בֵּינִי
וּבֵינֵיכֶם לָדַעַת כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: **כא** וַיַּמְרוּ־
בִי הַבָּנִים בְּחֻקֹּתַי לֹא־הָלָכוּ וְאֶת־מִשְׁפָּטַי לֹא־
שָׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתָם אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אוֹתָם הָאָדָם
וָחַי בָּהֶם אֶת־שַׁבְּתוֹתַי חִלֵּלוּ וָאֹמַר לִשְׁפֹּךְ חֲמָתִי
עֲלֵיהֶם לְכַלּוֹת אַפִּי בָּם בַּמִּדְבָּר: **כב** וָאָשֵׁב
אֶת־יָדִי וָאַעַשׂ לְמַעַן שְׁמִי לְבִלְתִּי הֵחֵל לְעֵינֵי
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אוֹתָם לְעֵינֵיהֶם: **כג** גַּם־אֲנִי
נָשָׂאתִי אֶת־יָדִי לָהֶם בַּמִּדְבָּר לְהָפִיץ אֹתָם בַּגּוֹיִם
וּלְזָרוֹת אוֹתָם בָּאֲרָצוֹת: **כד** יַעַן מִשְׁפָּטַי לֹא־עָשׂוּ
וְחֻקֹּתַי מָאָסוּ וְאֶת־שַׁבְּתוֹתַי חִלֵּלוּ וְאַחֲרֵי גִלּוּלֵי
אֲבוֹתָם הָיוּ עֵינֵיהֶם: **כה** וְגַם־אֲנִי נָתַתִּי לָהֶם
חֻקִּים לֹא טוֹבִים וּמִשְׁפָּטִים לֹא יִחְיוּ
בָּהֶם: **כו** וָאֲטַמֵּא אוֹתָם בְּמַתְּנוֹתָם בְּהַעֲבִיר כָּל־
פֶּטֶר רֶחֶם לְמַעַן אֲשִׁמֵּם לְמַעַן אֲשֶׁר יֵדְעוּ אֲשֶׁר
אֲנִי יְהוָה: {ס} **כז** לָכֵן דַּבֵּר אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל בֶּן־
אָדָם וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עוֹד
זֹאת גִּדְּפוּ אוֹתִי אֲבוֹתֵיכֶם בְּמַעֲלָם בִּי
מָעַל: **כח** וָאָבִיאֵם אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָשָׂאתִי אֶת־
יָדִי לָתֵת אוֹתָהּ לָהֶם וַיִּרְאוּ כָל־גִּבְעָה רָמָה וְכָל־
עֵץ עָבֹת וַיִּזְבְּחוּ־שָׁם אֶת־זִבְחֵיהֶם וַיִּתְּנוּ־שָׁם כַּעַס
קָרְבָּנָם וַיָּשִׂימוּ שָׁם רֵיחַ נִיחֹוחֵיהֶם וַיַּסִּיכוּ שָׁם
אֶת־נִסְכֵּיהֶם: **כט** וָאֹמַר אֲלֵהֶם מָה הַבָּמָה אֲשֶׁר־
אַתֶּם הַבָּאִים שָׁם וַיִּקָּרֵא שְׁמָהּ בָּמָה עַד הַיּוֹם

הַזֶּה: {ס} **ל** לָכֵן אֱמֹר | אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הַבְּדֶרֶךְ אֲבוֹתֵיכֶם אַתֶּם נִטְמְאִים וְאַחֲרֵי שִׁקּוּצֵיהֶם אַתֶּם זֹנִים: **לא** וּבְשָׂאֵת מַתְּנֹתֵיכֶם בְּהַעֲבִיר בְּנֵיכֶם בָּאֵשׁ אַתֶּם נִטְמְאִים לְכָל־גִּלּוּלֵיכֶם עַד־הַיּוֹם {ס} וַאֲנִי אִדָּרֵשׁ לָכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם־אִדָּרֵשׁ לָכֶם: **לב** וְהָעֹלָה עַל־רוּחֲכֶם הָיוֹ לֹא תִהְיֶה אֲשֶׁר | אַתֶּם אֹמְרִים נִהְיֶה כַגּוֹיִם כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲרָצוֹת לְשָׁרֵת עֵץ וָאָבֶן: **לג** חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם־לֹא בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה וּבְחֵמָה שְׁפוּכָה אֶמְלוֹךְ עֲלֵיכֶם: **לד** וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר נְפוּצֹתֶם בָּם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה וּבְחֵמָה שְׁפוּכָה: **לה** וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל־מִדְבַּר הָעַמִּים וְנִשְׁפַּטְתִּי אִתְּכֶם שָׁם פָּנִים אֶל־פָּנִים: **לו** כַּאֲשֶׁר נִשְׁפַּטְתִּי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם בְּמִדְבַּר אֶרֶץ מִצְרָיִם כֵּן אִשָּׁפֵט אִתְּכֶם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: **לז** וְהַעֲבַרְתִּי אֶתְכֶם תַּחַת הַשָּׁבֶט וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם בְּמָסֹרֶת הַבְּרִית: **לח** וּבֵרוֹתִי מִכֶּם הַמֹּרְדִים וְהַפּוֹשְׁעִים בִּי מֵאֶרֶץ מְגוּרֵיהֶם אוֹצִיא אוֹתָם וְאֶל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל לֹא יָבֹוא וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה: **לט** וְאַתֶּם בֵּית־יִשְׂרָאֵל כֹּה־אָמַר | אֲדֹנָי יְהוִה אִישׁ גִּלּוּלָיו לְכוּ עִבְדוּ וְאַחַר אִם־אֵינְכֶם שֹׁמְעִים אֵלָי וְאֶת־שֵׁם קָדְשִׁי לֹא תְחַלְּלוּ־עוֹד בְּמַתְּנוֹתֵיכֶם וּבְגִלּוּלֵיכֶם: **מ** כִּי בְהַר־קָדְשִׁי בְּהַר | מְרוֹם יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה שָׁם יַעַבְדֻנִי כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלֹּה בָּאָרֶץ שָׁם אֶרְצֵם וְשָׁם אֶדְרוֹשׁ אֶת־תְּרוּמֹתֵיכֶם וְאֶת־רֵאשִׁית מַשְׂאוֹתֵיכֶם בְּכָל־קָדְשֵׁיכֶם: **מא** בְּרֵיחַ נִיחֹחַ אֶרְצֶה אֶתְכֶם בְּהוֹצִיאִי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר נְפֹצֹתֶם בָּם וְנִקְדַּשְׁתִּי בָכֶם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם: **מב** וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה בַּהֲבִיאִי אֶתְכֶם אֶל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָשָׂאתִי אֶת־יָדִי לָתֵת אוֹתָהּ לַאֲבוֹתֵיכֶם: **מג** וּזְכַרְתֶּם־שָׁם אֶת־דַּרְכֵיכֶם וְאֵת כָּל־עֲלִילוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר נִטְמֵאתֶם בָּם וּנְקֹטֹתֶם בִּפְנֵיכֶם בְּכָל־רָעוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם: **מד** וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה בַּעֲשׂוֹתִי אִתְּכֶם לְמַעַן שְׁמִי לֹא כְדַרְכֵיכֶם הָרָעִים וְכַעֲלִילוֹתֵיכֶם הַנִּשְׁחָתוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: {פ}

יחזקאל פרק כא

א וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **ב** בֶּן־אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ דֶּרֶךְ תֵּימָנָה וְהַטֵּף אֶל־דָּרוֹם וְהִנָּבֵא אֶל־יַעַר הַשָּׂדֶה נֶגֶב: **ג** וְאָמַרְתָּ לְיַעַר הַנֶּגֶב שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי מַצִּית־בְּךָ | אֵשׁ וְאָכְלָה בְךָ כָּל־עֵץ־לַח וְכָל־עֵץ יָבֵשׁ לֹא־תִכְבֶּה לַהֶבֶת שַׁלְהֶבֶת וְנִצְרְבוּ־בָהּ כָּל־פָּנִים מִנֶּגֶב צָפוֹנָה: **ד** וְרָאוּ כָל־בָּשָׂר כִּי אֲנִי יְהוָה בְּעַרְתִּיהָ לֹא תִכְבֶּה: **ה** וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה הֵמָּה אֹמְרִים לִי הֲלֹא מְמַשֵּׁל מְשָׁלִים הוּא: {פ} **ו** וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **ז** בֶּן־אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ אֶל־יְרוּשָׁלַם וְהַטֵּף אֶל־מִקְדָּשִׁים וְהִנָּבֵא אֶל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל: **ח** וְאָמַרְתָּ לְאַדְמַת יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי אֵלַיִךְ וְהוֹצֵאתִי חַרְבִּי מִתַּעְרָהּ וְהִכְרַתִּי מִמֵּךְ צַדִּיק וְרָשָׁע: **ט** יַעַן אֲשֶׁר־הִכְרַתִּי מִמֵּךְ צַדִּיק וְרָשָׁע לָכֵן תֵּצֵא חַרְבִּי מִתַּעְרָהּ אֶל־כָּל־בָּשָׂר מִנֶּגֶב צָפוֹן: **י** וְיָדְעוּ כָל־בָּשָׂר כִּי אֲנִי יְהוָה הוֹצֵאתִי חַרְבִּי מִתַּעְרָהּ לֹא תָשׁוּב עוֹד: {ס} **יא** וְאַתָּה בֶּן־אָדָם הֵאָנַח

בְּשִׁבְרוֹן מָתְנַיִם וּבִמְרִירוּת תֵּאָנַח לְעֵינֵיהֶם: **יב** וְהָיָה כִּי־יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ עַל־מָה אַתָּה נֶאֱנָח וְאָמַרְתָּ אֶל־שְׁמוּעָה כִּי־בָאָה וְנָמֵס כָּל־לֵבָב וְרָפוּ כָל־יָדַיִם וְכֵהָתָה כָל־רוּחַ וְכָל־בִּרְכַּיִם תֵּלַכְנָה מַיִם הִנֵּה בָאָה וְנִהְיָתָה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: {פ}

יג וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **יד** בֶּן־אָדָם הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי אֱמֹר חֶרֶב חֶרֶב הוּחַדָּה וְגַם־מְרוּטָה: **טו** לְמַעַן טְבָחָ טֶבַח הוּחַדָּה לְמַעַן־הֱיֵה־לָהּ בָּרָק מֹרָטָה אוֹ נָשִׂישׂ שֵׁבֶט בְּנִי מֹאֶסֶת כָּל־עֵץ: **טז** וַיִּתֵּן אֹתָהּ לְמָרְטָה לְתִפָּשׂ בַּכַּף הֵיא־הוּחַדָּה חֶרֶב וְהֵיא מֹרָטָה לָתֵת אוֹתָהּ בְּיַד־הוֹרֵג: **יז** זְעַק וְהֵילֵל בֶּן־אָדָם כִּי־הִיא הָיְתָה בְעַמִּי הִיא בְּכָל־נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל מְגוּרֵי אֶל־חֶרֶב הָיוּ אֶת־עַמִּי לָכֵן סְפֹק אֶל־יָרֵךְ: **יח** כִּי בֹחַן וּמָה אִם־גַּם־שֵׁבֶט מֹאֶסֶת לֹא יִהְיֶה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: {פ}

יט וְאַתָּה בֶן־אָדָם הִנָּבֵא וְהַךְ כַּף אֶל־כַּף וְתִכָּפֵל חֶרֶב שְׁלִישִׁתָהּ חֶרֶב חַלְלִים הִיא חֶרֶב חָלָל הַגָּדוֹל הַחֹדֶרֶת לָהֶם: **כ** לְמַעַן | לָמוּג לֵב וְהַרְבֵּה הַמִּכְשֹׁלִים עַל כָּל־שַׁעֲרֵיהֶם נָתַתִּי אִבְחַת־חָרֶב אָח עֲשׂוּיָה לְבָרָק מְעֻטָּה לְטֶבַח: **כא** הִתְאַחֲדִי הֵימָנִי הָשִׂימִי הַשְׂמִילִי אָנָה פָּנַיִךְ מֻעָדוֹת: **כב** וְגַם־אֲנִי אַכֶּה כַפִּי אֶל־כַּפִּי וַהֲנִיחֹתִי חֲמָתִי אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי: {פ}

כג וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **כד** וְאַתָּה בֶן־אָדָם שִׂים־לְךָ | שְׁנַיִם דְּרָכִים לָבוֹא חֶרֶב מֶלֶךְ־בָּבֶל מֵאֶרֶץ אֶחָד יֵצְאוּ שְׁנֵיהֶם וְיָד בָּרֵא בְּרֹאשׁ דֶּרֶךְ־עִיר בָּרֵא: **כה** דֶּרֶךְ תָּשִׂים לָבוֹא חֶרֶב אֶת רַבַּת בְּנֵי־עַמּוֹן וְאֶת־יְהוּדָה בִּירוּשָׁלַם בְּצוּרָה: **כו** כִּי־עָמַד מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶל־אֵם הַדֶּרֶךְ בְּרֹאשׁ שְׁנֵי הַדְּרָכִים לִקְסֹם־קֶסֶם קִלְקֵל בַּחִצִּים שָׁאַל בַּתְּרָפִים רָאָה בַכָּבֵד: **כז** בִּימִינוֹ הָיָה | הַקֶּסֶם יְרוּשָׁלַם לָשׂוּם כָּרִים לִפְתֹּחַ פֶּה בְּרֶצַח לְהָרִים קוֹל בִּתְרוּעָה לָשׂוּם כָּרִים עַל־שְׁעָרִים לִשְׁפֹּךְ סֹלְלָה לִבְנוֹת דָּיֵק: **כח** וְהָיָה לָהֶם כקסום־ כִּקְסֹם־ שָׁוְא בְּעֵינֵיהֶם שְׁבֻעֵי שְׁבֻעוֹת לָהֶם וְהוּא־מַזְכִּיר עָוֹן לְהִתָּפֵשׂ: {ס} **כט** לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן הַזְכַּרְכֶּם עֲוֹנְכֶם בְּהִגָּלוֹת פִּשְׁעֵיכֶם לְהֵרָאוֹת חַטֹּאותֵיכֶם בְּכֹל עֲלִילוֹתֵיכֶם יַעַן הִזָּכְרְכֶם בַּכַּף תִּתָּפֵשׂוּ: {פ}

ל וְאַתָּה חָלָל רָשָׁע נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בָּא יוֹמוֹ בְּעֵת עֲוֹן קֵץ: {ס} **לא** כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הָסִיר הַמִּצְנֶפֶת וְהָרֵם הָעֲטָרָה זֹאת לֹא־זֹאת הַשְׁפָּלָה הַגְּבֹהָה וְהַגְבֹהָה הַשְׁפֵּיל: **לב** עָוְה עָוְה עָוְה אֲשִׂימֶנָּה גַּם־זֹאת לֹא הָיָה עַד־בָּא אֲשֶׁר־לוֹ הַמִּשְׁפָּט וּנְתַתִּיו: {פ}

לג וְאַתָּה בֶן־אָדָם הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן וְאֶל־חֶרְפָּתָם וְאָמַרְתָּ חֶרֶב חֶרֶב פְּתוּחָה לְטֶבַח מְרוּטָה לְהָכִיל לְמַעַן בָּרָק: **לד** בַּחֲזוֹת לָךְ שָׁוְא בְּקִסְמֶ־לָךְ כָּזָב לָתֵת אוֹתְךָ אֶל־צַוְּארֵי חַלְלֵי רְשָׁעִים אֲשֶׁר־בָּא יוֹמָם בְּעֵת עֲוֹן קֵץ: **לה** הָשֵׁב אֶל־תַּעְרָהּ בִּמְקוֹם אֲשֶׁר־נִבְרֵאת בְּאֶרֶץ מְכֹרוֹתֵיךְ אֶשְׁפֹּט אֹתָךְ: **לו** וְשָׁפַכְתִּי עָלַיִךְ זַעְמִי בְּאֵשׁ עֶבְרָתִי אָפִיחַ עָלָיִךְ וּנְתַתִּיךְ בְּיַד אֲנָשִׁים בְּעָרִים חָרָשֵׁי מַשְׁחִית: **לז** לָאֵשׁ תִּהְיֶה לְאָכְלָה דָּמֵךְ יִהְיֶה בְּתוֹךְ הָאָרֶץ לֹא תִזָּכְרִי כִּי אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי: {פ}

הודפס לזכות

ליאל ז׳אן בן אהובה

וחנה בת לאה מרים

ברכה והצלחה נחת

דקדושא וזרע של קיימא.

ולזכות

אייל בן חנה ועדי בת

לאה מרים

ברכה והצלחה נחת

דקדושא וזרע של קיימא

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת עקב

יום **ראשון**	**10** **טז**	**לימוד יומי:** **בבלי:** עבודה זרה נ"ג **ירושלמי:** כתובות מ"ד **תוספתא:** קרבנות ג **נ"ך:** יחזקאל טו **משניות:** אהלות ו **זהר:** חלק ב עמ' תטו-תטז	**עלות השחר** (72 דק') ... 4:38 **נץ החמה** ..... 5:58 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:30 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:21 **סו"ז תפילה** ..... 10:28 **חצות היום** ..... 12:43 **שקיעה** ..... 7:27 **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:40
יום **שני**	**11** **יז**	**לימוד יומי:** **בבלי:** עבודה זרה נ"ד **ירושלמי:** כתובות מ"ה **תוספתא:** קרבנות ד **נ"ך:** יחזקאל טז **משניות:** אהלות ז **זהר:** חלק ב עמ' תיז-תיח	**עלות השחר** (72 דק') ... 4:39 **נץ החמה** ..... 5:59 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:31 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:21 **סו"ז תפילה** ..... 10:28 **חצות היום** ..... 12:43 **שקיעה** ..... 7:26 **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:39
יום **שלישי**	**12** **יח**	**לימוד יומי:** **בבלי:** עבודה זרה נ"ה **ירושלמי:** כתובות מ"ו **תוספתא:** קרבנות ה **נ"ך:** יחזקאל יז **משניות:** אהלות ח **זהר:** חלק ב עמ' תיט-תכ	**עלות השחר** (72 דק') ... 4:40 **נץ החמה** ..... 5:59 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:31 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:21 **סו"ז תפילה** ..... 10:28 **חצות היום** ..... 12:43 **שקיעה** ..... 7:25 **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:38
יום **רביעי**	**13** **יט**	**לימוד יומי:** **בבלי:** עבודה זרה נ"ו **ירושלמי:** כתובות מ"ז **תוספתא:** קרבנות ו **נ"ך:** יחזקאל יח **משניות:** אהלות ט **זהר:** חלק ב עמ' תכא-תכב	**עלות השחר** (72 דק') ... 4:41 **נץ החמה** ..... 6:00 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:32 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:22 **סו"ז תפילה** ..... 10:28 **חצות היום** ..... 12:43 **שקיעה** ..... 7:24 **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:37
יום **חמישי**	**14** **כ**	**לימוד יומי:** **בבלי:** עבודה זרה נ"ז **ירושלמי:** כתובות מ"ח **תוספתא:** קרבנות ז **נ"ך:** יחזקאל יט **משניות:** אהלות י **זהר:** חלק ב עמ' תכג-תכד	**עלות השחר** (72 דק') ... 4:42 **נץ החמה** ..... 6:01 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:32 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:22 **סו"ז תפילה** ..... 10:29 **חצות היום** ..... 12:43 **שקיעה** ..... 7:23 **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:36
יום **ששי**	**15** **כא**	**לימוד יומי:** **בבלי:** עבודה זרה נ"ח **ירושלמי:** כתובות מ"ט **תוספתא:** קרבנות ח **נ"ך:** יחזקאל כ **משניות:** אהלות יא **זהר:** חלק ב עמ' תכה-תכו	**עלות השחר** (72 דק') ... 4:43 **נץ החמה** ..... 6:02 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:32 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:22 **סו"ז תפילה** ..... 10:29 **חצות היום** ..... 12:42 **שקיעה** ..... 7:22 **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:35
			הדלקת נרות (40 דק'): **6:42** (20 דק'): **7:02**
שב"ק	**16** **כב**	**לימוד יומי:** **בבלי:** עבודה זרה נ"ט **ירושלמי:** כתובות נ' **תוספתא:** קרבנות ט **נ"ך:** יחזקאל כא **משניות:** אהלות יב **זהר:** חלק ב עמ' תכז-תכח	**שבת קודש פרשת עקב** **עלות השחר** (72 דק') ... 4:44 **נץ החמה** ..... 6:02 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:33 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:22 **סו"ז תפילה** ..... 10:29 **חצות היום** ..... 12:42 **שקיעה** ..... 7:21 **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:34
			מוצש"ק לשיטת ר"ת: 8:34

מִי שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת מְקֻרָב לְרַבֵּנוּ, הַקִּירוֹת שֶׁל בֵּיתוֹ צְרִיכִים לְצַעֵק שִׂמְחָה ! שֶׁיִּשְׁמְעוּ בְּתוֹךְ הַבַּיִת נִגּוּנֵי שִׂמְחָה, שִׁירִים ! יָשִׁירוּ ! כָּל הָאֲוִירָה תִּהְיֶה אֲוִירָה שֶׁל שִׂמְחָה ! זֶה נִקְרָא שֶׁהַבַּיִת הוּא "בַּיִת שֶׁל רַבֵּנוּ" ! (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)